

วารสารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

JOURNAL OF GRADUATE STUDIES
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2562 ISSN : 1905-9647

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Graduate School Valaya Alongkorn Rajabhat University
under the Royal Patronage

<http://grad.vru.ac.th>

วารสารบัณฑิตศึกษา

Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

Vol. 13 No. 1 January – April 2019

ISSN : 1905-9647

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครุศาสตร์ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของคณาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ประสบการณ์ และผลงานวิจัยของบุคลากรในสถาบันการศึกษา

นโยบาย

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ต้องเป็นบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบที่วารสารกำหนดเท่านั้น
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาถ่วงถ่วงโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน และต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยรับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ หากตรวจสอบพบว่ามีการจัดพิมพ์ซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
4. บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า 2 ท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blinded Review) และผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาจะไม่อยู่ในสังกัดเดียวกันกับผู้นิพนธ์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)

- มกราคม-เมษายน
- พฤษภาคม-สิงหาคม
- กันยายน-ธันวาคม

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
JOURNAL OF GRADUATE STUDIES VALAYA ALONGKRON RAJABHAT UNIVERSITY

คณะที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว	อธิการบดี
รองศาสตราจารย์ศศิพันธ์ เศรษฐวิวัฒน์บดี	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ดนุชา สลึงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
-------------------------	---

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย เลาหิเชียร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบลด	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เกษุรานนท์	41 ซ.บางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ศจีมาจ ณ วิเชียร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิชานนท์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพหล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางสาวธิดา โยธากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
--------------------	---

ติดต่อกองบรรณาธิการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 กิโลเมตรที่ 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180
โทรศัพท์/โทรสาร 02-529-1638, 02-529-4046
E-mail: journal-g@hotmail.com และ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU>

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 กิโลเมตรที่ 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน 2562 นี้ ได้รวบรวมบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการ เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของคณาจารย์ บัณฑิตศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีจำนวน 18 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 15 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และนักศึกษา

กองบรรณาธิการ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)
ประจำปี 13 ฉบับที่ 1

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์	เอกจริยกร
รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร	ชั้นธนาภา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทินันท์	พรหมสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร	เสรีรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์	จินดาบุรุษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์	ศิริโวหาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย	คลังพหล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญจันทร์	สีสันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา	จ้อยทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์	สุวทันพรกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา	ตุลย์เมธากา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไววุฒิ	วุฒิอรรรณสาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต	ศรีทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญญาพัชญ์	นาคภิบาล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี	เพชรสว่าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา	คงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา	อรัญวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีวรรณ	ตั้งภักดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เมธาวี	โหละสุต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรภรณ์	อาจหาญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุดม	งามเมืองสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนาวุฒิ	วงศ์อนันต์
ดร.ดุสิตธร	งามยิ่ง
ดร.รัฐวรัชญ์	พุลศรี
ดร.ผดุงชัย	ภูพัฒน์
ดร.ไพจิตร	สวดกการ
ดร.เกียรติ	คุสานนท์
ดร.กรกนก	นิลคำ
ดร.ณัตตยา	เอี่ยมคง
ดร.มัสดี	แหวดราแม่
ดร.ธิดารัตน์	กุลณัฐรวงศ์
ดร.ณชญาภัส	รอดประยูร
ดร.สาธิต	แสงประดิษฐ์

ดร.ไฮลดา
ดร.เลอลักษณ์
ดร.ประพรรณ
ดร.พิทักษ์
ดร.พรพิมล

อรุณศรี
โอทกานนท์
พละชีวะ
นิลนพคุณ
รอดเคราะห์

สารบัญ

	หน้า
บรรณาธิการ.....	ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	ค
สารบัญ.....	จ
<p>อิเหนา : ละครในของหลวงในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์</p> <p style="padding-left: 40px;">ขวัญใจ คงถาวร และสวภา เวชสุรกิษ์.....</p> <p style="text-align: right;">1</p>	
<p>การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2</p> <p style="padding-left: 40px;">จรล วรรณงกูร ทวีศักดิ์ จินदानุรักษ์ นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์ และไสว พักขาว.....</p> <p style="text-align: right;">11</p>	
<p>ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีวศรของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี</p> <p style="padding-left: 40px;">จิตตรี จิตแจ่ม และจิตเจริญ ศรีขวัญ.....</p> <p style="text-align: right;">23</p>	
<p>ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรในมหาวิทยาลัย</p> <p style="padding-left: 40px;">ชนม์ชนิษฐ์ วิศิษฐ์สมบัติ ประพันธ์ ชัยกิจอุราใจ และพีระพงษ์ กิติเวชโกศาวัฒน์</p> <p style="text-align: right;">37</p>	
<p>การใช้กิจกรรมพหุปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษและเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5</p> <p style="padding-left: 40px;">ชมพูนุท ปันนำ นิธิดา อติภัทรนันท์ และวิไลพร ธนสุวรรณ.....</p> <p style="text-align: right;">51</p>	
<p>การพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว</p> <p style="padding-left: 40px;">ธัชกร สุวรรณจรัส ดิเรก อัครชาติ จริญญา วิชัยดิษฐ์ และรวยทรัพย์ เดชชัยศรี.....</p> <p style="text-align: right;">63</p>	
<p>พัฒนาระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ</p> <p style="padding-left: 40px;">นุจรินทร์ ปทุมพงษ์ และมณฑนา จรรย์รัตน์ไพศาล.....</p> <p style="text-align: right;">75</p>	
<p>ความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้การสอนเชิงรุกอาศัยโมเดลในประเทศไทย</p> <p style="padding-left: 40px;">ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ เฉลิมชัย มนุเสวต และวาสนา วิสฤตภา.....</p> <p style="text-align: right;">92</p>	
<p>พัฒนารูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม</p> <p style="padding-left: 40px;">รัชนีวรรณ ตั้งภักดิ์.....</p> <p style="text-align: right;">107</p>	
<p>รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี</p> <p style="padding-left: 40px;">ละเอียต ขจรภัย.....</p> <p style="text-align: right;">126</p>	
<p>การวางแผนการบริหารแรงงานต่างวัยในบริบทของกลุ่มแรงงานผู้สูงอายุในภาคธุรกิจ</p> <p style="padding-left: 40px;">วิกร ภูพพัชร ระพีพรรณ พิริยะกุล และนรพล จินันท์เดช.....</p> <p style="text-align: right;">141</p>	
<p>พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี</p> <p style="padding-left: 40px;">วิเชียร อินทรสมพันธ์ ศศิภิญญา เย็นเอง ธนภัทร จันท์เจริญ สิริกร โตสติ และทิตยา สิทธิโสภาสกุล.....</p> <p style="text-align: right;">155</p>	
<p>ศึกษาคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี</p> <p style="padding-left: 40px;">สัทกร วงศ์สงคราม มณฑิรา จารุเพ็ง สกล วรเจริญศรี และอรอุมา เจริญสุข.....</p> <p style="text-align: right;">167</p>	

	หน้า
การใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษและทักษะกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อภิรยา แก้วสาร นิธิดา อติภัทรนันท์ และวิไลพร จนสุวรรณ.....	180
ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อรสา จรุงธรรม.....	190
ภาษาของกวีหญิงเวียดนามผ่านอุปลักษณ์ความรัก กฤติมา จรรย์เทศ และวีระกาญจน์ กนกกมลเสศ.....	202
DIGITAL LEARNING การเรียนรู้ภาษาอังกฤษบนโลกดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 จิรารัตน์ ประยูรวงษ์.....	210
สำคัญผิดสำคัญอย่างไรต่อสัญญาจ้างแรงงาน สุชาติ รัตนพิบูลย์ และปัทมาวรรณ จินดารักษ์.....	224
ภาคผนวก.....	237
แบบฟอร์มขอส่งบทความเพื่อพิจารณาลงวารสาร.....	239
รายละเอียดการเตรียมบทความ.....	241
รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา.....	255
จริยธรรมในการตีพิมพ์.....	257
ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา.....	259

อิเหนา : ละครในของหลวงในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

INAO: LAKHON NAI OF THE ROYAL COURT IN THE RATTANAKOSIN PERIOD

ขวัญใจ คงถาวร¹ และสวภา เวชสุรคุช²
Kwanjai Kongthaworn¹, and Savapar Vechsuruck²

^{1,2}หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ

^{1,2}Doctor of Arts Program in Thai Dramatic Arts, Chulalongkorn University, Bangkok

E-mail: kwanjai.k@hotmail.com

Received: August 9, 2018
Revised: October 22, 2018
Accepted: October 26, 2018

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษารูปแบบของการแสดงละครในของหลวง เรื่อง อิเหนา ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ รวมทั้งจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ผลการศึกษาพบว่า การแสดงละครในของหลวงในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์จะแสดงเพียง 3 เรื่อง ได้แก่ อิเหนา อุณรุท และรามเกียรติ์ ซึ่งเรื่องอิเหนาจะได้รับความนิยมนำมาแสดงมากที่สุด ด้วยเหตุผลจากรูปแบบการแสดง ที่ประกอบไปด้วยความงามที่สำคัญ 5 ด้านตามหลักการแสดงละครใน ได้แก่ ตัวละครงาม กล่าวคือ ตัวละครส่วนใหญ่ที่ถูกสร้างขึ้นจะเน้นรูปโฉมที่งดงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์จะใช้ผู้แสดงที่เป็นนางในราชสำนักซึ่งได้รับการคัดเลือกและฝึกหัดเป็นอย่างดี กระบวนท่ารำงาม กล่าวคือ ท่ารำได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นอย่างประณีตและสอดคล้องกับบทจึงมีลักษณะอ่อนช้อยงดงาม สามารถสอดแทรกลีลาท่ารำของผู้แสดงได้อย่างลงตัว เครื่องแต่งกายงามอันเกิดจากการนำเครื่องต้นเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์แต่โบราณมาใช้เป็นต้นแบบ ในการสร้างเพลงร้องและดนตรีจะเป็นทำนองเพลงที่เรียกว่า “ทางใน” ซึ่งมีความไพเราะนุ่มนวลเหมาะกับกระบวนท่ารำโดยใช้วงปี่พาทย์ไม้นวมบรรเลงประกอบการแสดง รวมทั้งบทกลอนไพเราะซึ่งเน้นบทพรรณนาความงามของสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความงดงามอย่างชัดเจนและยังสอดแทรกให้เห็นถึงสภาพสังคมจารีตขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ นอกจากความงามที่สำคัญ 5 ด้านดังกล่าว ยังพบว่า ครูหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกและควบคุมการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพื่อนำมาปรุงแต่งจนเกิดความงามที่สมบูรณ์ เป็นองค์ประกอบอีกส่วนที่สำคัญสำหรับ การแสดงแต่ละครั้งอีกด้วย

คำสำคัญ

อิเหนา ละครในของหลวง กรุงรัตนโกสินทร์

ABSTRACT

This article aims to study the performing style of *Inao*, Lakhon Nai (play of the royal court) in the Rattanakosin period. The data is collected from documentation,

interview, observation, and researcher's experience. The results revealed that only 3 plays were performed in the royal court during the Rattanakosin period: *Inao*, *Unarut*, and *Ramakien*. *Inao* was the most popular play due to its performing style which consisted all of the five aesthetic elements according to the principles of Lakhon Nai. The five aesthetic elements are as follows: The characters - most characters are created to emphasize the aesthetic appearance, especially in the early Rattanakosin period in which the performers were selected from the well-trained ladies of the court.; The dancing postures - the dancing postures are elaborately created and corresponding to the dialogues, with grace and elegance, perfectly portrayed the performers' skills.; The costume - the dance costume is originated from the cloth of the ancient royal monarchy.; The music - lyrics and music used in the play are called "Thang Nai" which is a soft melody performed by *Phi Phat Mai Nuam* ensembles suitable for the delicate dance postures.; The rhythmic dialogue - the dialogues emphasize the beauty of all things and also represent social condition, traditions, and culture of that time. In addition to the five aesthetic elements, it is also found that teachers or experts who are responsible for the selection and control of the creative process are another important element in each performance.

Keywords

Inao, Lakhon Nai of The Royal Court, Rattanakosin Period

ความสำคัญของปัญหา

ละครใน คือ รูปแบบของละครรำแบบโบราณชนิดหนึ่งซึ่งเกิดในราชสำนักของไทย ในอดีตถือเป็นเครื่องราชูปโภคอย่างหนึ่งของพระมหากษัตริย์ห้ามมิให้ผู้ใดมีเสมอ จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จึงได้มีประกาศยกเลิกข้อห้ามดังกล่าว

รูปแบบการแสดงของละครในจะมุ่งเน้นความประณีตงดงามทั้งในด้านการคัดเลือกผู้แสดง เครื่องแต่งกายที่ใช้ประกอบการแสดง กระทบวนลีลาท่ารำประกอบการขับร้องและการบรรเลงดนตรี อันไพเราะนุ่มนวล การเลือกใช้ถ้อยคำที่ไพเราะในการประพันธ์และเน้นการพรรณนาให้เห็นความงดงามของสิ่งต่าง ๆ ทั้งยังยึดถือจารีตขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติอย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงเวลาที่จะใช้ในการดำเนินเรื่องว่าจะต้องใช้เวลานานเพียงใด

มูลเหตุของการเกิดละครในนั้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้กล่าวไว้ว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ก่อนรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ได้มีการแสดงในรูปแบบระบำจากนั้นจึงพัฒนาโดยนำมาฝึกหัดให้นางรำของหลวงเล่นจนเกิดเป็นรูปแบบละครผู้หญิงของหลวง ซึ่งละครผู้หญิงของหลวงจะเกิดในสมัยของพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นยังไม่ชัดเจน แต่ไม่น่าจะก่อนรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เพราะหากมีละครผู้หญิงของหลวงหรือละครในแล้ว น่าจะปรากฏในบันทึกของมองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ ราชทูตจากประเทศฝรั่งเศสที่เข้ามาเจริญ

สัมพันธ์ไม่ตรีกับประเทศไทยในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สำหรับเรื่องที่น่ามาแสดงละครในมีเพียง 3 เรื่อง คือ รามเกียรติ์ อุณรุท และอิเหนา แต่ที่ได้รับความนิยมนำมาแสดงมากที่สุด คือ เรื่องอิเหนา โดยเฉพาะบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งวรรณคดีสโมสรได้ยกย่องให้เป็นยอดของบทละครรำ เพราะเป็นหนังสือที่แต่งดีพร้อมทั้งเนื้อความ บทกลอน และกระบวนที่จะเล่นละครทั้งนี้ รูปแบบและวิธีการแสดงได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์สภาพบ้านเมืองและค่านิยมในแต่ละยุคสมัย (Damrong Rajanubhab, 2003)

แม้ละครในเรื่องอิเหนาจะได้รับความนิยมนำมาแสดงมากกว่าเรื่องอุณรุทและรามเกียรติ์ แต่หากเปรียบเทียบกับละครชนิดอื่นก็นับว่าเป็นละครที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน และมีความเสี่ยงต่อการสูญหาย ทั้งจากจำนวนผู้รู้ที่ลดลงและจากการสืบทอดที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษา ทางด้านการฝึกหัดก็ต้องใช้เวลายาวนานก่อนที่จะสามารถออกแสดงได้ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบการแสดงละครในของหลวงเรื่องอิเหนา ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ละครใน ซึ่งเป็นนาฏศิลป์ชั้นสูงที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ละครใน เรื่อง อิเหนา ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นละครในของหลวงที่มีคุณค่าและมีความงามอย่างไร จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบการแสดงที่ควรนำมาใช้แสดงในงานพระราชพิธีที่สำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงละครในของหลวงเรื่องอิเหนา ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน นำเสนอด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ โดยแบ่งวิธีการศึกษาเป็น 5 วิธี ได้แก่ การศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และประสบการณ์ของผู้วิจัยที่มีมากกว่า 30 ปี สำหรับการวิเคราะห์จะใช้การแยกส่วนประกอบแล้วนำมาพิจารณาร่วมกับเหตุการณ์ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์รวมทั้งเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมในคุณค่าของการแสดง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ละครในของหลวงมีความเป็นมาที่ยาวนานและปรากฏมาแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา ทั้งยังพบในชื่อเรียกที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย ซึ่งล้วนมีความหมายเดียวกัน รูปแบบละครในของหลวงโดยเฉพาะเรื่องอิเหนา ยังคงปรากฏให้เห็นในการพระราชพิธีตามจารีตประเพณีที่สำคัญ โดยจะขอกกล่าวเป็นประเด็น ดังนี้

1. ความหมายของคำว่า “ละครในของหลวง”

ละครในของหลวง สามารถเรียกได้หลายอย่างทั้งละครในราชสำนัก ละครหลวง ละครผู้หญิงของหลวง ล้วนมีความหมายเดียวกันโดยหมายถึงละครที่ได้รับการอุปถัมภ์หรือสร้างสรรค์ขึ้น

ภายในราชสำนัก ในยุคแรกจะใช้นางในราชสำนักเป็นผู้แสดงและแสดงกันเพียงในเขตพระราชฐาน ชั้นในสำหรับพระมหากษัตริย์เท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อความบันเทิงภายในราชสำนักของพระมหากษัตริย์ เพื่อใช้เป็นเครื่องราชูปโภคอย่างหนึ่ง (เครื่องใช้สอยตามแต่พระมหากษัตริย์ต้องการ) และเพื่อใช้เป็นเครื่องประกอบพระอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ซึ่งผู้อื่นจะมีเทียมไม่ได้

2. ภูมิหลังของละครในของหลวงเรื่องอิเหนา

ละครในของหลวงในยุคแรกจะใช้ผู้หญิงแสดงล้วน จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ละครผู้หญิงของหลวง” ผู้แสดงละครในของหลวงจะคัดเลือกจากนางในเพื่อนำมาฝึกหัด ดังที่ Buranakheth (1997) นำเสนอไว้ว่าบรรดาบุตรหลานเมื่อได้เข้ามาอยู่ในวังจะได้รับการฝึกหัดทั้งกิริยา มารยาท การใช้วาจา สัมมาคารวะ การหัดเขียนอ่าน แต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน การฝึกหัดฝีมือต่าง ๆ บางคน ที่มีแววในทางมโหรีหรือการฟ้อนรำก็จะได้รับการฝึกหัดจนรับราชการเป็น “ละครฝ่ายใน” ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสามารถเฉพาะ มักเลือกตั้งแต่อายุน้อย เพราะต้องใช้เวลาในการฝึกหัดนานเนื่องจากมีความยาก และจะได้รับเบี้ยหวัดในฐานะคล้ายลูกจ้างประจำ ทั้งยังมีโอกาสได้แสดงต่อหน้าพระที่นั่ง ในวาระต่าง ๆ อันอาจเป็นโอกาสให้ได้รับเลื่อนขั้นเป็นเจ้าจอมจำนวนมาก

ละครในของหลวงเล่นอยู่เพียงระยะหนึ่ง เมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 แก่พม่า คณะละครในของหลวงได้กระจัดกระจายไปโดยส่วนหนึ่งได้ถูกกวาดต้อนไปพม่า เรียกชื่อว่า “(อ)โยธยาสัตตคีย์” แปลได้ว่า ละครโยธยาของหลวง เรื่องที่นำไปแสดงในรูปแบบละครคงมีเพียงเรื่องอิเหนา สำหรับเรื่องรามเกียรติ์แสดงโดยมีการพากย์และเจรจาอย่างโจน (Damrong Rajanubhab, 2003)

ภายหลังจากการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2310 ละครในของหลวงบางส่วนได้หลบหนีไปตามหัวเมืองต่าง ๆ อย่างเช่น เมืองนครศรีธรรมราชหรือที่เรียกกันว่า “เมืองนคร” และได้กลายเป็นสถานภาพเป็นเพียงละครผู้หญิง (เหตุที่เจ้าเมืองนครฯ ไม่อาจใช้คำเรียกคณะละครของตนเทียบละครหลวงของพระมหากษัตริย์ได้ ด้วยเป็นข้อห้ามมิให้ผู้ใดมีเทียมจึงเลี่ยงไปใช้คำว่า “ละครผู้หญิง”) เมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีได้เข้าตีเมืองเมื่อปี พ.ศ. 2312 ได้ละครผู้หญิงของเจ้านครฯ ซึ่งเป็นละครหลวงที่หลบหนีไปจากกรุงศรีอยุธยามาเป็นครูฝึกหัด และได้รวบรวมละครหลวงจากที่อื่น ๆ จึงได้ทำการฝึกหัดละครหลวงขึ้นใหม่ในสมัยกรุงธนบุรี

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การแสดงละครในของหลวงจะแสดงเพียง 3 เรื่อง คือ รามเกียรติ์ อนุรุธ และอิเหนา ซึ่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ละครผู้หญิงคงมีเพียงละครในของหลวงเพียงแห่งเดียวตามแบบครั้งกรุงศรีอยุธยา พระองค์ทรงฟื้นฟูบทรบละครโดยพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์กับอนุรุธใหม่ อาจเนื่องด้วยบทรบครั้งกรุงเก่าคงเสียหายหรือสูญหายไป แต่สำหรับเรื่องดาหลังกับอิเหนาได้นำบทรบครั้งกรุงเก่ามาพระราชนิพนธ์เพิ่มเติม ในสมัยนี้ยังไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนถึงความนิยมในการนำเรื่องอิเหนามาแสดง

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ละครหลวงรัชกาลที่ 1 ค่อย ๆ ลดลง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงโปรดให้หัดละครในเป็นชั้นเด็กขึ้นอีกชุดหนึ่ง เล่นครั้งแรกในคราวเมื่อสมโภชพระยาเศวตถุญชรข้างเผือกเอกเมืองโพธิสัตว์ เมื่อปี พ.ศ. 2355 (Damrong Rajanubhab, 2003) นับได้ว่าละครในของหลวงในสมัยนี้เป็นช่วงสำคัญของการเปลี่ยนแปลง จากแบบอย่างครั้งกรุงศรีอยุธยามาสู่ต้นแบบของละครในที่ยึดถือมาจนถึงปัจจุบัน

ด้วยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงโปรดการละคร จึงได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเพื่อใช้แสดงในราชสำนัก โดยเฉพาะเรื่องอิเหนาได้ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นใหม่เกือบทั้งเรื่อง (ต่างจากเรื่องรามเกียรติ์ที่ทรงพระราชนิพนธ์เพียงบางตอน) ซึ่งวรรณคดีสโมสรได้ยกย่องให้เป็นยอดของบทละครรำเพราะเป็นหนังสือที่แต่งดีพร้อมทั้งเนื้อความ บทกลอน และเหมาะแก่การเล่นละคร ด้วยเหตุที่ระหว่างทรงพระราชนิพนธ์ได้มีการนำไปทดลองซ้อมกระบวนรำ หากติดขัดก็จะทรงแก้ไขบทให้เข้ากับกระบวนรำ

Sumitra (1973) ได้กล่าวไว้ถึงเหตุที่บทพระราชนิพนธ์ละครในเรื่องอิเหนา ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้รับความนิยมนำมาแสดงละครใน พอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการดำเนินเรื่องมีการตัดทอนเนื้อความบางส่วนที่ไม่สำคัญจากบทรัชกาลที่ 1 เพื่อให้ดำเนินเรื่องได้เร็วขึ้น
2. การสร้างลักษณะตัวละครมีความแตกต่างจากบทรัชกาลที่ 1 เช่น สร้างลักษณะของอิเหนาในการพูดจาให้เป็นที่ต้องใจของหญิง
3. วิธีการแสดง อย่างเช่นกระบวนท่ารำจะต่อเนื่องกันไปไม่ได้ไม่ติดขัด ด้วยเหตุที่บทพระราชนิพนธ์ดำเนินความให้กระชับไม่ซ้ำแล้วซ้ำอีก
4. ความมีชีวิตชีวา ซึ่งในบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 2 มักจะแทรกฉากพรรณนาความเป็นอยู่ของพลเมืองอยู่เสมอ และมักจะบรรยายอย่างน่าเชื่อถือและน่าสนใจ หากพอจะแทรกการมหรสพได้ก็มักเพิ่มเข้าไป

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ทำให้บทพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนาในรัชกาลที่ 2 เป็นบทละครที่ใช้แสดงได้ดี ด้วยพระราชประสงค์ในการพระราชนิพนธ์เพื่อใช้เล่นละครในได้อย่างแท้จริง

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 โปรดให้เลิกละครหลวงเป็นเหตุให้บรรดาเจ้านายและขุนนางผู้ใหญ่ต่างพากันเล่นละครตามแบบของหลวงอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะแต่เดิมไม่กล้านำไปเล่นเมื่อมีการยกเลิกละครหลวงจึงพากันฝึกหัดละครตามแบบหลวงครั้งรัชกาลที่ 2 เพื่อใช้เป็นเครื่องประดับเกียรติยศโดยมีครูละครหลวงครั้งรัชกาลที่ 2 คือ ครูทองอยู่กับครูรุ่งเป็นผู้ฝึกหัดทุกโรง (Damrong Rajanubhab, 2003) ส่งผลให้รูปแบบการแสดงละครในสมัยนี้มีรูปแบบเป็นไปในทางเดียวกัน แต่ตัวละครที่มีชื่อละครหลวงในยุคนี้จะใช้ผู้ชายแสดงเป็นหลัก

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ช่วงระยะแรกไม่มีละครหลวงเนื่องจากถูกยกเลิกไปในรัชกาลก่อน สมเด็จพระนางเจ้าโสมนัส อัครมเหสีในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงฝึกหัดละครหลวงโดยนำเด็กหญิงภายในพระบรมมหาราชวังมาฝึกหัดละครหลวงจึงได้ถือกำเนิดขึ้นอีกครั้ง ซึ่งเมื่อเกิดละครหลวงบรรดาเจ้านายขุนนางต่าง ๆ ก็พากันหยุดเล่นละครด้วยเกรงว่าจะเป็นการแข่งกับละครหลวง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดมีประกาศว่าด้วยละครผู้หญิง เพื่อยกเลิกข้อห้ามที่มีมาในอดีต นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ที่ส่งผลให้เกิดการฝึกหัดละครตามแบบอย่างละครในของหลวงอย่างแพร่หลาย จนถึงกับมีการสร้างคณะละครเพื่อหารายได้และเกิดการเก็บภาษีละครขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2402 สำหรับตัวละครใน ยุคที่มีการห้ามซึ่งเคยใช้ผู้ชายก็ได้เปลี่ยนมาเป็นใช้ผู้หญิงแสดง (Damrong Rajanubhab, 2003)

เกี่ยวกับเรื่องความนิยมในเรื่องอิเหนาในรัชกาลนี้ ได้ปรากฏหลักฐานจากจิตรกรรมฝาผนังวัดโสมนัสราชวรวิหารเรื่องอิเหนา วัดนี้ถูกสร้างขึ้นด้วยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระ

พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อเฉลิมพระเกียรติและอุทิศถวายเป็นพระราชกุศลให้แก่สมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดี พระอัครมเหสี สันนิษฐานว่าคงเพราะพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นเป็นเรื่องที่สมเด็จพระนางเจ้าโสมนัสวัฒนาวดีทรงโปรดจึงได้มีการนำมาไว้ในพระวิหาร ซึ่งก็เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเท่านั้น (Chitsopa, 2012)

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ปรากฏการแสดงละครในของหลวงตามจาริตที่ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาในการสมโภชช้างเผือก โดยโปรดให้ละครหลวงครั้งรัชกาลที่ 2 และละครหลวงในรัชกาลที่ 4 ร่วมกันแสดง เนื่องจากในรัชกาลนี้ยังไม่มีมีการฝึกหัดละครหลวงขึ้นใหม่ จนถึงปี พ.ศ. 2424 อันเป็นปีที่ 14 ในรัชกาล จึงเริ่มมีการฝึกหัดละครหลวงขึ้นเพื่อใช้ในงานสมโภชพระนคร 100 ปีโดยแสดงละครใน เรื่องอิเหนา ตอนเข้าเฝ้าท้าวดาหา จนถึงตอนลมหอบ ในปี พ.ศ. 2425 โดยทรงโปรดให้ละครหลวงครั้งรัชกาลที่ 4 เป็นครูฝึกหัดตัวละครขึ้นใหม่ (Virutrak, 2004)

การแสดงละครในเรื่องอิเหนาในสมัยนี้ ได้มีการสอดแทรกบทเจรจาเข้าไปในการแสดง ซึ่งเป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อครั้งเล่นละครหลวงที่หัดใหม่

Sumitra (1973) กล่าวว่า การเจรจาในการแสดงละครในอาจด้วยสาเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรก การเจรจาเป็นประเพณีของการแสดงละครรามาแต่ก่อนจึงยังคงรักษาไว้ และอีกประการหนึ่ง คือ การเจรจาเป็นการสลับฉากระหว่างบทร้อง ไม่ให้จำเจและเนือยเกินไปจนน่าเบื่อ

ละครในของหลวงในสมัยรัชกาลที่ 5 นี้ปรากฏเป็นครั้งสุดท้ายในงานสมโภชเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับจากประเทศยุโรป แสดงเรื่องอิเหนาตอนเข้าเฝ้าท้าวดาหาและตอนบวงสรวงขั้วราเมื่อใช้บน หลังจากนั้นมาละครในของหลวงหรือละครผู้หญิงของหลวงก็มิได้เล่นอีก แม้มีการหลวงหรือจะทอดพระเนตรละครก็โปรดให้หาละครผู้อื่นที่อยู่นอกวังเข้ามาเล่นจนตลอดรัชกาล (Damrong Rajanubhab, 2003)

จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ละครหลวงในยุคนีได้เปลี่ยนไป มีใช้ละครในของหลวงที่ใช้เพียงผู้หญิงแสดง คือ มีทั้งละครผู้หญิงของหลวงและละครผู้ชายของหลวง สังกัดอยู่ในกรมมหรสพ การแสดงละครในแบบหลวงในสมัยนี้ยังปรากฏในคณะละครจากวังต่าง ๆ เช่น ละครวังสวนกุหลาบของเจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ ซึ่งตัวละครจากวังนี้ภายหลังต่อมาได้เข้ามาเป็นครูให้แก่กรมศิลปากรและยังเป็นผู้วางรากฐานการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์อีกด้วย

กรมมหรสพที่มีมาแต่ครั้งรัชกาลที่ 1 ต่อมาในรัชกาลที่ 6 ได้รวบรวมเป็นกรมมหรสพอย่างใหม่และทรงกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด จนถึงปี พ.ศ. 2454 ได้ปรากฏกรมศิลปากรขึ้นเป็นกรมใหม่ และได้รวมกรมมหรสพเข้าด้วยกันในปี พ.ศ. 2476 (Virutrak, 2004)

หากเปรียบเทียบกรมศิลปากรกับละครหลวง จะเห็นได้ว่าทำหน้าที่คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันเพียงต้นสังกัดที่เป็นผู้ดูแล ซึ่งละครหลวงจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยราชสำนัก ส่วนกรมศิลปากรเป็นหน่วยงานในระบอบราชการ แต่ยังคงทำหน้าที่ในการแสดงละครในการพระราชพิธีต่าง ๆ ให้แก่ราชการหรือหลวงในโอกาสต่าง ๆ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 จนถึงปัจจุบัน การแสดงละครในเรื่องอิเหนา ยังคงยึดแนวทางตามบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 2 แต่มีการแทรกบทเจรจาตามบท

พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 5 รูปแบบการแสดงแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การแสดงในรูปแบบละครในของหลวงยุคแรก คือ ใช้ผู้หญิงแสดง พบได้ในพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ อีกลักษณะ คือ การใช้ผู้ชายแสดง โดยแสดงเรื่องอิเหนาเช่นเดียวกัน ทั้งนี้การพิจารณาว่าจะจัดแสดงในรูปแบบใดขึ้นอยู่กับพิจารณาตามความเหมาะสม

ภาพที่ 1 การแสดงมหรสพสมโภชซึ่งจัดแสดงละครใน เรื่องอิเหนา ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง เนื่องในการพระราชพิธี พระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ
ที่มา: Kongthaworn (2017)

สาเหตุที่การแสดงละครในเรื่องอิเหนาตามแบบละครหลวงในรัชกาลที่ 2 ยังทรงคุณค่ามาจนถึงปัจจุบัน สืบเนื่องจากความงามพร้อมในองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. ตัวละครงาม การสร้างลักษณะเฉพาะของตัวละครเอกในเรื่องอิเหนาส่วนใหญ่จะเน้นรูปโฉมที่งดงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์จะใช้ผู้แสดงที่เป็นนางในราชสำนักซึ่งได้รับการคัดเลือกและฝึกหัดเป็นอย่างดี ในการคัดเลือกผู้แสดงทุกครั้งจะเน้นที่รูปร่างสูงเพรียว ใบหน้างดงามรูปไข่ ผิวค่อนข้างขาวนวล แม้ตัวละครที่มีเชื้อพระเอกอย่างเช่น “จรงกา” ก็จะใช้ผู้แสดงที่รูปร่างสมส่วน แต่ไม่อ้วนจนเกินไป ใบหน้าอาจงดงามน้อยกว่าพระเอก แต่ไม่ถึงกับอับลักษณะหรือไม่น่าดู

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ความงามของตัวละครในยุคปัจจุบันอาจเกิดจากปัจจัยปรุงแต่ง เช่น การใช้เทคนิคในการแต่งหน้าเพื่อช่วยเสริมความงามให้กับผู้แสดง การศัลยกรรมต่าง ๆ ล้วนเป็นตัวช่วยให้ตัวละครหรือผู้แสดงงดงามได้ ทั้งนี้ สิ่งที่ต้องใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อคัดเลือกผู้แสดง นั่นคือ ความสามารถในการรำของผู้แสดงอีกด้วย

2. กระบวนท่ารำงาม กล่าวคือ ท่ารำได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นอย่างประณีตและสอดคล้องกับบทจึงมีลักษณะอ่อนช้อยงดงาม สามารถสอดแทรกลีลาท่ารำของผู้แสดงได้อย่างลงตัว ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่มาจากพระราชนิพนธ์บทพร้อมไปกับการสร้างสรรค์กระบวนท่ารำ การปฏิบัติท่ารำจึงไม่ติดขัด

จากการสัมภาษณ์ เวนิกา บุนนาค (Boonnak, 2017) ศิลปินแห่งชาติในปี พ.ศ. 2558 สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ไทย) ท่านได้อธิบายถึงกระบวนการท่ารำ จะเกิดได้จากการฝึกซ้อมและประสบการณ์ในการแสดง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานจึงจะสามารถปฏิบัติได้อย่างงดงาม

จากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า ความงามของกระบวนการท่ารำ เกิดได้จากการปฏิบัติท่ารำที่เหมาะสมกับสัดส่วนและสรีระของผู้แสดง แม้จะเป็นการปฏิบัติท่ารำในท่าเดียวกัน แต่ระดับของวงเหลี่ยมมือและขาอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ จะต้องฝึกหัดกระบวนการท่ารำในเบื้องต้นให้ถูกต้องตามมาตรฐานเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงจะพัฒนาไปสู่ความงามขั้นสูง โดยต้องสั่งสมประสบการณ์จากการสังเกตผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาทดลองปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ

3. เครื่องแต่งกายงาม ด้วยเหตุที่เป็นละครในราชสำนัก ผู้สร้างสรรค์งานก็เป็นผู้ที่อยู่ในราชสำนัก จึงมีความรู้และเข้าใจในเรื่องเครื่องต้นเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์แต่โบราณ และสามารถนำมาใช้เป็นต้นแบบในการสร้างได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ต้องคำนึงถึงกฎระเบียบข้อห้ามที่มีบังคับ (ภาพที่ 1)

4. เพลงร้องและดนตรีจะเป็นทำนองเพลงที่เรียกว่า “ทางใน” ซึ่งมีความไพเราะนุ่มนวลเหมาะกับกระบวนการท่ารำโดยใช้วงปี่พาทย์ไม้นวมบรรเลงประกอบการแสดง อัตราของเพลงมักใช้อัตราสองชั้นที่มีจังหวะปานกลางและอัตราชั้นเดียวที่มีจังหวะเร็วในการดำเนินเรื่อง ทั้งยังเหมาะแก่การรำไม่ทำให้เกิดความน่าเบื่อ

จากการสัมภาษณ์ สิริชัยชาญ พิภจรรย์ (Fachamroon, 2017) ศิลปินแห่งชาติในปี พ.ศ. 2557 สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) ท่านได้อธิบายความหมายของคำว่า “ทางใน” ไว้ว่า เป็นการบรรเลงที่มีอัตราจังหวะเช่นเดียวกับ “ทางนอก” แต่ต่างกันเพียงวิธีบรรเลงที่นุ่มนวลกว่า อีกทั้งวิธีรับและวิธีร้องก็มีความต่างกัน

5. บทกลอนไพเราะ โดยเน้นบทพรรณนาความงามของสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความงดงามอย่างชัดเจนและยังสอดแทรกให้เห็นถึงสภาพสังคม จารีตขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของบทละครคือการดำเนินความไปอย่างต่อเนื่องไม่มีการแบ่งบทเป็นฉากหรือเป็นตอน ทำให้สามารถตัดตอนเพียงช่วงใดช่วงหนึ่งไปใช้ได้

นอกจากความงามที่สำคัญ 5 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น ครูหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดกระบวนการท่ารำ พิจารณาคัดเลือกและควบคุมการสร้างสรรคสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำมาปรุงแต่งจนเกิดความงามที่สมบูรณ์ เป็นองค์ประกอบอีกส่วนที่สำคัญสำหรับการแสดง ดังจะเห็นได้จากการให้ความสำคัญในประเด็นดังกล่าวที่ปรากฏในอดีต โดยการกวาดต้อนครูหรือผู้เชี่ยวชาญไปอยู่กับตน ทั้งเจ้าของคณะละครและบรรดาเจ้านายจากวังต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดแสดงละคร หากขาดครูหรือผู้เชี่ยวชาญย่อมส่งผลให้การแสดงสูญหายไปเนื่องจากขาดผู้รู้ในการสืบทอดท่ารำ

ละครในได้รับการอุปถัมภ์หรือการสร้างสรรคโดยพระมหากษัตริย์ ราชวงศ์ ตลอดจนเจ้านายชั้นสูง มีรูปแบบการแสดงที่มีลักษณะเป็นแบบแผนและมีความเป็นมาตรฐาน สามารถใช้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติสืบทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าละครในของหลวงได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการฝึกหัดภายในพระบรมมหาราชวังเพื่อใช้แสดงในพระราชพิธีสำคัญและเพื่อประดับพระยศของพระมหากษัตริย์เปลี่ยนไปสู่การฝึกหัดโดยคณะละครที่สังกัดเจ้านายชั้นสูงภายในวัง

ต่าง ๆ เพื่อความบันเทิงและเพื่อเสริมบารมี จนพัฒนาไปสู่การถ่ายทอดอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา เพื่อใช้ในราชการต่าง ๆ จวบจนถึงปัจจุบัน

อภิปรายผล

ในเรื่องเกี่ยวกับความงามของกระบวนท่ารำในการแสดงละครใน เรื่อง อีเหนา ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Limschoon (1994) ในเรื่องหลักการ ข้อคิดและแนวทางปฏิบัติของละครรำ : ละครใน ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การรำงามตามแบบละครในจะประกอบไปด้วย

1. รำถูกท่า คือ ถูกต้องตามแบบท่ารำมาตรฐาน ตามกฎเกณฑ์และรำถูกท่าตามความหมาย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการรำถูกท่านี้ขึ้นอยู่กับครูที่เป็นต้นแบบ โดยทั่วไปเมื่อได้รับการถ่ายทอดมาอย่างไรก็จะจดจำและถ่ายทอดต่อในลักษณะเช่นนั้น ดังนั้น ผู้เป็นต้นแบบจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้

2. รำถูกจังหวะ คือ จะต้องรำตรงตามจังหวะเพลง ไม่รำคล่อมจังหวะด้วยการรำเลื้อย (การรำช้ากว่าจังหวะ) รำลน (การรำเร็วกว่าจังหวะ) ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการจะรำถูกจังหวะได้นั้น ผู้รำจะต้องฝึกการฟังจังหวะหรือฟังเพลงจนเกิดความแม่นยำเสียก่อนจึงจะสามารถรำได้ถูกจังหวะ

3. รำมีทีและลีลา คือ มีทีท่าว ทิพญา คุณมีฐานสง่างามสมฐานะ ลวดลายการรำมีลักษณะเฉพาะตัวที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการจำกับอุปนิสัยส่วนตัว ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการรำมีทีและลีลา จะต้องเริ่มจากการศึกษาลักษณะเฉพาะของตัวละครที่ปรากฏในบทละครก่อนว่ามีลักษณะเช่นใด เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถถ่ายทอดออกมาได้ถูกต้องเหมาะสม

4. รำมีอารมณ์ คือ รำอย่างมีชีวิตชีวา รำอย่างมีความรู้สึก ตามความเห็นของผู้วิจัย คือ ผู้แสดงจะต้องเข้าใจในเรื่องราว ความเป็นมาและภูมิหลังของตัวละครที่จะแสดงก่อน การถ่ายทอดอารมณ์จะต้องออกมาจากความรู้สึกภายใน ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจในการใช้อารมณ์ได้อย่างพอดีและลงตัว

สำหรับสิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบตามที่ได้กล่าวไว้ในผลการวิจัย คือ ครูหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดท่ารำ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีประสบการณ์ มีทักษะทั้งในด้านการแสดงและการถ่ายทอดท่ารำ รู้จักสังเกตและรู้จักการคัดสรรเพื่อนำองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนวัตถุดิบที่มีอยู่มากหลอมรวมและจัดแสดงออกมาได้อย่างพิถีพิถัน จึงนับได้ว่าครูหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดสำหรับการแสดงละครใน นอกเหนือไปจากตัวละครงาม กระบวนท่ารำงาม เครื่องแต่งกายงาม เพลงร้อง ดนตรีไพเราะ และบทกลอนไพเราะ

กล่าวโดยสรุป ในการแสดงละครในเรื่องอีเหนาผู้แสดงจะต้องฝึกทักษะจนชำนาญ สามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความงามได้อย่างแม่นยำ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับการฝึกรำเพลงช้า – เพลงเร็ว อันเป็นแบบฝึกหัดของการรำไทย ดังที่ Kijkhum (2004) ได้กล่าวไว้ ในงานวิจัยเรื่อง “นาฏยลักษณ์ตัวพระละครแบบหลวง” ที่กล่าวถึงการเคลื่อนไหววัยะในการรำของตัวพระละครแบบหลวงตามแบบนาฏยลักษณ์ของท่ารำไทยที่จะต้องฝึกการฟังจังหวะและท่วงทำนองเพลง ฝึกกล่อมเนื้อให้ได้ตามนาฏยลักษณ์ของรำไทย รวมทั้งรู้และเข้าใจการเคลื่อนไหวของร่างกายที่ถูกต้องตามแบบแผนและจะต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ

ข้อเสนอแนะ

การแสดงและการถ่ายทอดละครในเรื่องอิเหนาควรต้องมีความระมัดระวัง หากกระทำโดยขาดความรู้และขาดทักษะที่ถูกต้อง อาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อรูปแบบการแสดงในอนาคต ดังนั้นจึงควรศึกษาข้อมูลอย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการอนุรักษ์รูปแบบการแสดงละครในแบบเดิมไว้มิให้สูญ

References

- Boonnak, W. (2017, August 21). **Interview by K. Kongthaworn** [Tape recording]. Bangkok.
- Buranakhet, P. (1997). **nāṅnai : chīwit thāṅ sangkhom læ botbāṅ nai sangkhom Thai samai ratchakān thī hā** [Royal wives : a study of their way of life and role in the thai social structure during the reign of King Rama V]. Master's thesis. Thammasat University.
- Chitsopa, C. (2012). **wikhroṅ nāṅkhīth khōṅ ratchakān thī sī thī sathōṅ phān ṅān chittrakam rūāṅ 'inao nai phra wihānluāṅ wat sōmmana wihān** [Analysis of King Rama IV's concept through the mural paintings, the story of Inao in vihara, wat somanat wihan]. **Damrong Journal**. 11(2), 202-203.
- Damrong Rajanubhab. (2003). **lakhōṅ fōṅram** [Dance drama]. Bangkok: Matichon.
- Fachamroon, S. (2017, September 8). **Interview by K. Kongthaworn** [Tape recording]. Bangkok.
- Kijkhum, C. (2004). **nāttaya lak tuāphra lakhōṅ bæp luāṅ** [The essence of male classical dance]. Doctoral dissertation. Chulalongkorn University.
- Kongthaworn, K. (2017). **phāpthāi chāk ṅān phra rāṅ phithī thawāi phra phlōṅṅ phra bōrom sop His Majesty The Late King** [Photo of the royal cremation ceremony of his majesty the late king]. Bangkok.
- Limschoon, P. (1994). **lakkān khōṅkhīth læ nāṅthāṅ patibat khōṅ lakhōṅram : lakhōṅnai** [Principles, concepts and practices of classical dance : lakhonnai]. n.p.: n.d.
- Sumitra, A. (1973). **lakhōṅnai khōṅluāṅ nai samai ratchakān thī sōṅṅ** [Lakhon nai of the royal court in the reign of King Rama II]. Master's thesis. Chulalongkorn University.
- Virulrak, S. (2004). **wiwatthanākān nāttaya sin Thai nai krung Rattanakōsin Phō.Sō. 2325 - 2477** [Evolution of thai dance in rattanakosin era 1782-1934]. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วย
ตนเองที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดขั้นสูง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

DEVELOPMENT OF A SCIENCE INSTRUCTIONAL PROCESS BASED ON THE
CONSTRUCTIVIST THEORY TO ENHANCE LEARNING ACHIEVEMENT AND
HIGHER ORDER THINKING ABILITY OF MATHAYOM SUKSA II STUDENTS

จเร ลวานางกูร¹ ทวีศักดิ์ จินदानุรักษ์²
นวลจิตต์ เขาวกัรติพงษ์³ และไสว พักขาว⁴
Jarea Lavananggoon¹, Tweesak Chindanuruk²,
Nuanjid Chaowakeratipong³, and Sawai Fakkao⁴

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี

⁴อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยจันทระเกษม จังหวัดกรุงเทพมหานคร

¹Doctor of Philosophy Program Education, Sukhothai Thammathirat University, Nonthaburi

^{2,3}School of Education, Sukhothai Thammathirat University, Nonthaburi

⁴Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok

E-mail: lav.jarea@gmail.com

Received: July 7, 2018
Revised: September 20, 2018
Accepted: September 24, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตาม
แนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลัง
เรียนของนักเรียนที่เรียนตามขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนว
ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและเรียนตามปกติ และ (3) เปรียบเทียบความสามารถด้านการคิด
ขั้นสูงหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนตามขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอน และเรียน
ตามปกติ การดำเนินการมี 2 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน 2) การนำ
กระบวนการจัดการเรียนการสอนไปใช้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสุ่ม
แบบกลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 38 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดขั้นสูง สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า

1) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอน 7 ขั้นตอนได้แก่ (1) ขั้นเผชิญปัญหา (2) ขั้นสำรวจความรู้ (3) ขั้นตรวจสอบความรู้ (4) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ (5) ขั้นสะท้อนความคิด (6) ขั้นสรุปความรู้ และ (7) ขั้นนำความรู้ไปใช้

2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองมีคะแนนด้านความสามารถในการคิดขั้นสูงหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ

กระบวนการจัดการเรียนการสอน ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถด้านการคิดขั้นสูง

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop a science instructional process based on the Constructivist Theor, 2) to compare the post-learning science learning achievement of the students who learned according to the steps of the science instructional process based on the Constructivist Theory with the counterpart learning achievement of the students who learned under the conventional teaching method, and 3) to compare the post-learning higher order thinking ability of the students who learned according to the steps of the science instructional process based on the Constructivist Theory with the counterpart thinking ability of the students who learned under the conventional teaching method. This research was comprised two steps: (1) development of a science instructional process, and (2) try-out of the developed instructional process. The sample is a Mathayom Suksa II students by cluster sampling. Were 38 students of the experimental group and 4 students of control group. Research instruments were a science learning achievement test, and a higher order thinking ability test. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

The finding

1) The developed science instructional process was composed of the instructional process consisted of the following seven steps, (1) the problem confrontation step, (2) the knowledge survey step, (3) the knowledge verification step, (4) the knowledge sharing step, (5) the reflection of thought step, (6) the knowledge synthesis step, and (7) the knowledge application.

2) The experimental group had post-learning achievement scores significantly higher than the counterpart scores of the control group students at the .01 level of statistical significance.

3) The experimental group students had post-learning higher order thinking ability scores significantly higher than the counterpart scores of the control group students at the .01 level of statistical significance.

Keywords

Instructional Process, Constructivist Theory, Learning Achievement, Higher Order thinking ability

ความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเองมากที่สุด กิจกรรมการเรียนการสอนจะให้ความสำคัญด้านกระบวนการคิด จินตนาการ ความสามารถในการแก้ปัญหา และการจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทั้งกระบวนการคิด กระบวนการจัดการ และองค์ความรู้ ซึ่งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของการเรียนวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาการคิด โดยเชื่อว่าการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จะช่วยให้บุคคลพัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ วิทยาศาสตร์ช่วยให้บุคคลสามารถแสวงหาความรู้และแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถด้านการคิด กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปพร้อม ๆ กัน ดังแนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่ได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาการคิดขั้นสูง โดยให้ถือว่าการคิดขั้นสูงเป็นความสามารถทางสติปัญญาที่ช่วยให้บุคคลใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ดังนั้น ความคิดขั้นสูงจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในผู้เรียน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) คิดวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) คิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Logical Thinking) และคิดเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Thinking) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วความคิดขั้นสูงด้านต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน (Department of Curriculum and Instruction Development, 2003)

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ของนักการศึกษาในกลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivists) เป็นแนวคิดหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยแนวคิดนี้มีความเชื่อว่า ความรู้ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ภายนอกตัวผู้เรียนที่สามารถถ่ายโอนไปยังผู้เรียนได้ แต่ความรู้จะถูกสร้างขึ้นโดยผู้เรียนในขณะที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และพยายามสร้างความหมายของประสบการณ์ (Anthony, 1996) การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยประสบการณ์ตรงจากการใช้ประสาทสัมผัส การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการคิด ก่อให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญาบนพื้นฐานโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ (Phye & Andre, 1986) เป้าหมายสูงสุดของแนวคิดนี้ คือ ต้องการให้นักเรียนเป็นผู้รักการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อย่างอิสระ ตระหนักถึงบทบาท ความสามารถในการควบคุมตนเองในกระบวนการเรียนรู้และการคิดอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างลึกซึ้ง และนำความรู้ไปใช้ได้ การจัดการเรียนรู้จึงเปลี่ยนจุดเน้นในการเรียนรู้จากความรู้เนื้อหาที่จำเพาะที่ครูเป็นผู้จัดไว้ให้ มาเป็นกระบวนการพัฒนาทางปัญญา โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้สิ่งที่ตนสนใจและอยากรู้ (Child, 1993) กิจกรรมการเรียนการสอนจึงมุ่งฝึกการเผชิญสถานการณ์ การคิด การจัดการ การปฏิบัติ และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญห ผู้เรียนจะมีบทบาทของตนเองตั้งแต่การวางแผนการเรียน การลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตัวนักเรียนเอง จนกระทั่งสามารถสร้างคำอธิบายเกี่ยวกับข้อมูลที่สับสนและรวบรวมได้ เพื่อนำไปสู่คำตอบของปัญหาหรือคำถามต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่นักเรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง (Department of Curriculum and Instruction Development, 2003)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง จะมีผล ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดขั้นสูง ตลอดจนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามแนวการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับ พุทธศักราช 2553 จึงสนใจที่จะพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ตามแนวคิดของนักการศึกษากลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ซึ่งเป็นการออกแบบการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนและขั้นตอนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการคิดขั้นสูงสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปพร้อมกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. กระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่มุ่งส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการคิดขั้นสูงจะมีลักษณะและองค์ประกอบอย่างไร
2. กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดขั้นสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนที่เรียนตามขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนตามปกติ

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดขั้นสูงหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนตามขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนตามปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดขั้นสูงดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาหลักการแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนที่ต้องพัฒนาในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2. สังเคราะห์ขั้นตอนและกิจกรรมของกระบวนการจัดการเรียนการสอน และสาระสำคัญของการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับคุณลักษณะการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

3. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ประเมินความเหมาะสมของกระบวนการเรียนการสอนจากแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ความเหมาะสมของขั้นตอนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และคุณลักษณะของผู้เรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้

4. สร้างเครื่องมือประกอบกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดขั้นสูง 4 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเครื่องมือแต่ละประเภทได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพแตกต่างกันดังนี้

4.1 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการนำแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อตรวจสอบค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ข้อสอบทั้งสองฉบับมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.35 - 0.70 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30 - 0.69 และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบคู่ขนานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person Product –Moment Coefficient Correlation) พบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าความเชื่อมั่น 0.87

4.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา โดยการนำแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อตรวจสอบค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้วิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) สูตร KR – 20 โดยแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.35 – 0.71 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30 -0.72 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.33 – 0.75

ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27 -0.67 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.29 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27 -0.67 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

4.3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยการนำแบบทดสอบอัตราส่วนจำนวน 4 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อตรวจสอบค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา (α -Coefficient) พบว่า มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.40 -0.67 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.46 -0.74 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

ขั้นตอนที่ 2 การนำกระบวนการเรียนการสอนไปใช้และศึกษาผลการใช้ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดขั้นสูง ประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยทำการทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวัดความสามารถด้านการคิดขั้นสูงกับนักเรียนจำนวน 8 ห้องเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเรื่องสารและการเปลี่ยนแปลง และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบคู่ขนานกับแบบทดสอบหลังเรียน เลือกห้องเรียนที่มีคะแนนผลการสอบใกล้เคียงกัน 2 ห้องเรียน โดยการสุ่มแบบกลุ่มจับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ได้กลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น จำนวน 38 คน และกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยรูปแบบปกติจำนวน 40 คน กำหนดแผนการทดลองแบบ Randomized Pretest- Posttest Control Group Design ใช้เนื้อหาตามหลักสูตรกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์เรื่องสารและการเปลี่ยนแปลง ใช้เวลา 21 ชั่วโมง และวิเคราะห์ประสิทธิผลโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนวัดความสามารถด้านการคิดขั้นสูงหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test (Independent Sample)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดขั้นสูง แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียนและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม
แนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

คุณลักษณะของผู้เรียน	ขั้นตอนการเรียนการสอน
1. ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับประสบการณ์ใหม่ด้วยการกำหนดประเด็นสำคัญของปัญหาหรือสถานการณ์ และการตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ	ขั้นที่ 1 ขั้นเผชิญปัญหา เป็นบทบาทของครูในการเลือกกำหนดสถานการณ์ที่มีความเหมาะสม ยั่วยุให้นักเรียนคิด เกิดข้อสงสัย ต้องการรู้คำตอบเพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นสำคัญสำหรับการศึกษา ค้นคว้าและสำรวจหัวข้อที่เกี่ยวกับประเด็นสำคัญ
2. ความสามารถในการรวบรวมข้อมูล และกระบวนการเรียนรู้	ขั้นที่ 2 สืบค้นความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนช่วยกันสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเลือกสื่อ แหล่งข้อมูลที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกความรู้ พิจารณาข้อมูลที่เป็นปัญหาหรือเป็นข้อมูลที่ขัดแย้ง หรือเป็นข้อมูลที่ขาดรายละเอียดต้องการศึกษา หรือตรวจสอบเพิ่มเติมและกำหนดปัญหา
3. ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และวางแผนการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย	ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผนและลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อหาคำตอบตามแนวทางที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ฝึกทักษะการจัดการ และการแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนการตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการแก้ปัญหา
4. ความสามารถด้านกระบวนการเรียนรู้	
5. ทักษะการร่วมมือในการเรียนรู้ สามารถสื่อสารแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	
6. ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลสรุป จัดระเบียบ และขยายความรู้	ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนได้แสดงให้เห็นซึ่งความรู้และความคิดที่ได้จากการสืบค้นหรือการสำรวจตรวจสอบ โดยสรุปสิ่งที่เรียนรู้และเชื่อมโยงความคิดที่เรียนรู้เข้าด้วยกัน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการนำเสนอผลการศึกษากับกลุ่มอื่น ๆ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย
7. ความสามารถในการเลือกและพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล	
8. ความสามารถในการประเมิน ทบทวนผลการเรียนรู้ของตนเอง และกลุ่มอื่น	ขั้นที่ 5 ขั้นสะท้อนความคิด เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันเพื่อวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มอื่น ใช้ความคิดไตร่ตรอง เพื่อพิจารณา สิ่งที่ตนเข้าใจ กับสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ตนคาดหวัง และผลที่ได้จากการเรียนรู้
9. ความสามารถในการ สังเคราะห์ ข้อมูลความรู้จากแหล่งต่าง ๆ	ขั้นที่ 6 ขั้นสังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นรวบรวมความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ทั้งหมดทั้งของกลุ่มตนเองและกลุ่มเพื่อน มาวิเคราะห์ เป็นความรู้ใหม่ เชื่อมโยงแสดงความสัมพันธ์ของความรู้ ใช้ภาษา และสัญลักษณ์สื่อสารสิ่งที่รู้ให้ผู้อื่นเข้าใจ
10. ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ได้แก่การบันทึก สรุปเนื้อหาสาระ หรือหลักการที่ได้จากการศึกษา และนำหลักการไปใช้ในการแก้ปัญหาได้	ขั้นที่ 7 ขั้นนำความรู้ไปใช้ เป็นการนำหลักการแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาเมื่อพบสถานการณ์ใหม่ อภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็นว่าสิ่งที่นักเรียนค้นพบมีประโยชน์อย่างไร สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง เกิดเจตคติที่ดีต่อการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	38	17.684	3.362	4.807**	.008
กลุ่มควบคุม	40	14.925	3.346		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 $t(.01; df 76) = 2.397$

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดขั้นสูงหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการคิดขั้นสูง หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ

ประเภทการคิด	กลุ่มทดลอง (38 คน)		กลุ่มควบคุม (40 คน)		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
การคิดวิเคราะห์	16.211	2.877	13.450	2.264	4.736**	.008
การคิดวิจารณ์ญาณ	20.71	3.221	13.125	2.311	12.041**	
การคิดแก้ปัญหา	20.605	2.594	18.80	2.989	2.852**	
การคิดสร้างสรรค์	86.316	9.291	81.275	8.913	2.676**	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 $t(.01; df 76) = 2.397$

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนความสามารถด้านการคิดขั้นสูงทุกประเภท สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน

จากผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดขั้นสูงซึ่งจัดเป็นการพัฒนารูปแบบการสอนที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาความสามารถด้านการคิดขั้นสูงทั้ง 4 ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการประยุกต์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ ปรัชญาการศึกษาของดิวง์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์ และทฤษฎีการสร้างความรู้ทางสังคมของวิกโกตสกี ทำให้สามารถสังเคราะห์คุณลักษณะในการสร้างความรู้ของผู้เรียนและขั้นตอนการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ ซึ่งการดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แชมมณี (Khammani, 2014) ที่กล่าวถึงการออกแบบการเรียนการสอนจะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบที่ถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญาทฤษฎี หลักการ แนวคิดต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนที่ช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี สอดคล้องกับแนวคิดของซีลส์ และกลาสโกว์ (Seels & Glasgow, 1990) ที่กล่าวถึงการออกแบบการเรียนการสอนว่าเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบที่นำเอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพและมีความสอดคล้องกับ แชมบอช และมาเกลียวโร (Shambaugh & Magliaro, 1997) ที่กล่าวถึงการออกแบบการเรียนการสอน ว่าเป็นกระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนเพื่อจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนออกแบการเรียนการสอนสร้างสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งกลุ่มทดลองเรียนตามขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และกลุ่มควบคุมเรียนตามปกติ พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยอาศัยปรัชญาและแนวคิดของนักการศึกษาที่สำคัญ ทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้ได้ชัดเจน โดยขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นตอนจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นลำดับ ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้เองด้วยความรู้ความเข้าใจ โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความชัดเจนของความรู้จากการคิดและการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่การวิเคราะห์ประเด็นสำคัญของสถานการณ์ มีการวางแผนสำรวจความรู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องรู้ พิจารณาไตร่ตรองเลือกข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ พิจารณาข้อโต้แย้ง ทำให้มองเห็นปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการศึกษา ร่วมวางแผนแก้ปัญหา และร่วมดำเนินการตามแผนที่กำหนดโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนได้สังเกต บันทึกผล วิเคราะห์ อภิปราย สรุป จัดกระทำและปรับแต่งข้อมูลเพื่อใช้แสดงผลการค้นพบ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนความรู้พร้อมทั้งพิจารณาความน่าเชื่อถือของ

ข้อมูลที่ได้รับและผสมผสานความคิดใหม่ให้กลมกลืนกับความคิดเก่า อันส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและถูกต้องด้วยตัวของนักเรียนเอง และความรู้ที่ได้จึงมีความคงทน จึงส่งผลให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ของแอนโทนี (Anthony, 1996) ดริสคอลล์ (Drillcoll, 1994) เกรดเดอร์ (Gredler, 1997) และวูล์ฟฟอล์ก (Woolfolk, 1995) ที่กล่าวว่า ความรู้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถสร้างขึ้นจากประสบการณ์โดยอาศัยพื้นฐานทางสติปัญญาและความรู้เดิมที่มีอยู่และสร้างขึ้นร่วมกันของสมาชิกโดยมีภาษาและวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการคิดขั้นสูง

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความสามารถด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการเรียนรู้โดยกลุ่มทดลองเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และกลุ่มควบคุมเรียนตามปกติ พบว่าความสามารถด้านการคิดขั้นสูงทุกด้านของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม เนื่องจากการที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองของนักการศึกษาที่สำคัญ ทำให้พบคุณลักษณะที่สำคัญด้านการคิดของผู้เรียน จึงได้คุณลักษณะด้านการคิดขั้นสูงที่จำเป็นต้องพัฒนาไว้ในขั้นตอนการสอนของกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดวิจารณ์ การคิดแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์

3.1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดอภิปรายและการทำงาน ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดสถานการณ์ปัญหาซึ่งเป็นขั้นตอนที่นักเรียนใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสถานการณ์กับประสบการณ์เดิมเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญและประเด็นย่อยของเรื่องที่จะศึกษา นักเรียนต้องวางแผนการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับการสืบค้นความรู้ การบันทึกข้อมูลความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินเปรียบเทียบ ทำให้นักเรียนค้นพบความแตกต่างของความรู้ และหลักการต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ แสดงความสัมพันธ์ของความรู้ได้อย่างอิสระตามความคิดของตน สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (Chareonwongsak, 2015) ที่ได้กล่าวถึงความคิดวิเคราะห์ว่าเป็นความคิดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเชื่อมโยงเหตุผลกับเรื่องราวหรือความรู้ที่มีอยู่ทำให้ประเมินและตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้องและทันท่วงที

3.2 ความสามารถในการคิดวิจารณ์ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน คิดไตร่ตรอง ตัดสินใจ เลือกแนวทาง วางแผน พิจารณาข้อมูล และประเมินผลปฏิบัติงานของตน และตัดสินใจสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างต่อเนื่อง มีเจตคติที่ดีต่อการคิดและใช้ความรอบคอบในการทำงานเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของแอนนิส (Ennis, 1989) ซึ่งกล่าวถึงขั้นตอนพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ตามลำดับ คือ การสร้างประเด็นปัญหาอันเป็นจุดเริ่มต้นของการคิด การรวบรวมข้อมูล การพิจารณาข้อมูล และการสรุปอ้างอิง และการตัดสินใจสรุปอย่างสมเหตุสมผล

3.3 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้ส่งเสริมโดยการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของจอห์น ดิวอี้ (Dewey, 1976) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการแก้ปัญหา โดยเริ่มจากการตระหนักในปัญหา การค้นหาสาเหตุของปัญหา การตรวจสอบอย่าง

รอบคอบและสรุปผล โดยให้มีการสำรวจตรวจสอบปัญหา หาวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุด โดยมีกระบวนการตามขั้นตอน ได้แก่การระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เลือกแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ลงมือแก้ปัญหา และการตรวจสอบประเมินผลสิ่งที่ทำ

3.4 ความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถามได้อย่างอิสระ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนนักเรียนได้อภิปราย ซักถามโต้แย้งหรือระดมสมองในการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์งานของนักเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่ม ทำให้นักเรียนมองเห็นแนวคิดที่แปลกใหม่ที่แตกต่างกลุ่มของตน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่ดีในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับแนวคิดของทอร์เรนซ์ (Torrance, 1964) ที่กล่าวถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ว่า ครูควรให้โอกาสและยกย่องการแสดงความคิดเห็น ลดการอธิบายหรือชี้แนะและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมแก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะต้องเป็นผู้คิด ตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญ กำหนดปัญหา วางแผนแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ ดังนั้นผู้สอนควรให้เวลาที่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะสามารถควบคุมทิศทางการทำงานกิจกรรมของตนเองได้มากที่สุด นักเรียนมีโอกาสตัดสินใจและคิดในสิ่งที่สนใจด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านวุฒิภาวะ และความมีวินัยในการเรียนรู้ ควรให้นักเรียนมีอิสระจากการกำกับของครู

1.3 ควรส่งเสริมสนับสนุนการแสวงหาคำตอบจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้มากที่สุด ได้แก่ การใช้สื่อเทคโนโลยี หรือสื่อบุคคลหรือผู้เชี่ยวชาญ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยผลของกระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน ได้แก่ การศึกษาพัฒนาการด้านความสามารถในการสร้างความรู้ ความคงทนในการเรียนรู้ และคุณลักษณะด้านเจตคติทางวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ

References

- Anthony, G. (1996). Active learning in a constructivist framework. *Educational Studies in Mathematic*. 31(4), 349 – 369.
- Chareonwongsak, K. (2015). *kan khit choeng wikhro* [Analytical thinking]. 5th ed. Bangkok: Success Media.
- Child, D. (1993). *Psychology and the teacher*. 5th ed. London: Holt, Rinchart & Winston.

- Department of Curriculum and Instruction Development. (2003). **kān̄chāt sārā kān̄ rianrū klum sārā kān̄ rianrū witt̄hayāsāt** [Learning content management, science learning substance]. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.
- Dewey, J. (1976). **Moral principle in education**. Boston: Houghton Mifflin Co.
- Drillcoll, M. P. (1994). **Psychology of learning for instruction**. Boston: All and Bacon.
- Ennis, R. H. (1989). Critical thinking and subject specificity: classification and needed research. **Educational Researcher**. 18 (April 1989), 4 -10.
- Gredler, M. E. (1997). **Learning and instruction theory into practice**. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Khammani, T. (2014). **rūpbæp k̄ansōṅ : thāng lūāk thī lāk̄lāi** [Instructional model : various choices]. 8th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Phye, G. D. & Andre, T. (1986). **Cognitive classroom learning understanding, thinking, and problem solving**. London: Academic Press Inc.
- Seels, B. & Glasgow, Z. (1990). **Exercises in instructional design**. Columbus, OH: Merrill
- Shambaugh, R. N. & Magliaro, S. L. (1997). **Mastering the possibilities**. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Torrance, E. P. (1964). **Education and the creative potential**. Minneapolis: The Lund Press.
- Woolfolk, A. E. (1995). **Educational Psychology**. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

FACTORS AFFECTING THE ATTITUDE TOWARD THE TEACHING PROFESSION
OF UNDERGRADUATE STUDENTS, FACULTY OF EDUCATION IN VALAYA
ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE
PATHUM THANI

จิตตรี จิตแจ่ง¹ และจิตเจริญ ศรีขวัญ²
Jittree Jitjaeng¹ and Jitcharoen Sronkwan²

- ¹ หลักสูตรเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี
- ² หลักสูตรชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี
- ¹ B.Ed. (Chemistry and General Science), Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal
Patronage, Pathum Thani
- ² B.Ed. (Biology and General Science), Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal
Patronage, Pathum Thani
E-mail: jittree@vru.ac.th

Received: July 31, 2018
Revised: October 1, 2018
Accepted: October 5, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษารูปแบบเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.938 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย วิเคราะห์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการเรียนรู้วิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสถานภาพวิชาชีพครู ด้านลักษณะความเป็นครู และด้านความคาดหวังต่อวิชาชีพครู ตามลำดับ

2) รูปแบบเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ตัวแปรบรรยากาศ การเรียนการสอน ตัวแปรการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวแปรการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และตัวแปรการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู เป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญมีอิทธิพลทางตรงส่งผลต่อตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง ดังนี้ 0.23, 0.20, 0.17, 0.14 และ 0.13 ตามลำดับและสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ร้อยละ 69 และ ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 0.00$, $df = 0$, $p\text{-value} = 1.00$, $RMSEA = 0.000$)

คำสำคัญ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครู เจตคติต่อวิชาชีพครู

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the attitude toward the teaching profession of students in the Faculty of Education in Valaya Alongkron Rajabhat University under the Royal Patronage. 2) To study factors affecting the attitude toward the teaching profession of students in Faculty of Education in Valaya Alongkron Rajabhat University under the Royal Patronage. The research sample consisted of 306 elementary students in the Faculty of Education Undergraduate in Valaya Alongkorn Rajabhat University and student were studied in the second semester of the 2559 academic year. The instrument used was a questionnaire measuring factors affecting the attitude toward the teaching profession of students in Faculty of Education in Valaya Alongkron Rajabhat University under the Royal Patronage. The reliability of the questionnaire was 0.938. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. Analysis of correlation and causal relationships model using with statistical program.

The research findings were as follows:

1) the attitude toward the teaching profession of students in the Faculty of Education Undergraduate in Valaya Alongkorn Rajabhat University were high in all aspects. The highest was instructional processes, then teaching professional status and the expect toward the teaching profession respectively.

2) the results of the causal relationship analysis of factors affecting the attitude toward the teaching profession of students in the Faculty of Education. The teaching atmosphere variable were significant variables had the highest direct influence on the attitude toward the teaching profession of students in the Faculty of Education. The path coefficients was 0.23, then the family support variable was 0.20, motivation variable was 0.17, the correlation between teacher-student interactions was 0.14, and the good role model of a teacher was 0.13 , respectively. The causal model accounted for 82 % of variance in the attitude toward the teaching profession of students in the Faculty of Education Undergraduate in Valaya Alongkorn Rajabhat University The causal model fitted the empirical data. ($\chi^2 = 0.00$, $df = 0$, $p\text{-value} = 1.00$, $RMSEA = 0.000$)

Keywords

Factors Affecting the Attitude toward the Teaching Profession, the Attitude toward the Teaching Profession

ความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและในมาตรา 52 กล่าวว่าให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานงานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู อาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง และในมาตรา 56 กล่าวว่า การผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนามาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพในสถานศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย การจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้คุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์การรับรองปริญญาทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพครูไว้ (Announcement of the Teachers Council of Thailand, 2014) โดยกล่าวถึง มาตรฐานบัณฑิตครูไว้ว่า บัณฑิตต้องมีความรู้ มีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับความ เป็นครูและการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูและด้วยเหตุที่วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงและเป็นวิชาชีพ

ควบคุม กล่าวคือ ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพนี้ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจากคุรุสภาซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพครู มีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพมีอำนาจในการออกพักใช้ เพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ส่งเสริมพัฒนาการประกอบวิชาชีพ และเป็นตัวแทน ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งแม้จะมีการกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพดังกล่าว แต่ก็ยังมีครูจำนวนหนึ่งถูกกล่าวหาหรือถูกกล่าวโทษว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ประพฤติผิดจรรยาบรรณ ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542-2551) ในประเด็นปัญหาด้านการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาว่า หลักสูตรการผลิตครูไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง ขาดการประสานระหว่างหน่วยผลิตและหน่วยที่ใช้ครู คุณภาพบัณฑิตยังไม่เป็นที่พึงพอใจ และความศรัทธาต่อวิชาชีพครูยังมีน้อย ทำให้คนดี คนเก่ง ไม่ต้องการเป็นครู ทำให้ขาดครูที่มีคุณภาพ ครูบางส่วนยังขาดจิตสำนึก จิตวิญญาณความเป็นครู (Office of the Education Council, 2009)

ทั้งนี้วิชาชีพครูจึงเป็นวิชาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบ มีความเตรียมตัวอีกทั้งยังเป็นวิชาชีพที่ได้รับการคาดหวังจากสังคมที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพไว้ว่า ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูได้นั้นต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีมาตรฐานความรู้ 11 ข้อดังต่อไปนี้ 1) ความเป็นครู 2) ปรัชญาการศึกษา 3) ภาษาและวัฒนธรรม 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) หลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 10) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 11) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ (Announcement of the Teachers Council of Thailand Board, 2013) เมื่อพิจารณาพบว่าในข้อ 1) ความเป็นครูบรรจุสาระความรู้ เรื่องการสร้างเจตคติที่ดีที่ต่อวิชาชีพครูไว้ด้วย ซึ่งการสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูอาจครอบคลุมถึงความรู้สึกรักหรือมีศรัทธาต่องาน การสอน กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการพัฒนานักเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการในสถานศึกษา และการปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู จะก่อให้เกิดการมีจิตใจเอนเอียงในทางบวกต่ออาชีพครูว่าเป็นอาชีพที่สำคัญต่อสังคม เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและมีวุฒิภาวะทุก ๆ ด้านเป็นอย่างมากจนเป็นระดับวิชาชีพ บุคคลที่ประกอบอาชีพครูโดยมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูย่อมมีโอกาสที่จะสอนได้ดีกว่าบุคคลที่ดูหมิ่น ดูแคลน หรือเบียดเบียนวิชาชีพครูอย่างแน่นอน (Intharaprawat, 2014 cited in Pawabutr, 2015)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีบทบาทในการผลิตครูตามหลักสูตร 5 ปี โดยการจัดการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในมหาวิทยาลัยเป็นระยะเวลา 4 ปี และออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีสุดท้ายอีก 1 ปี โดยมีการนิเทศให้คำแนะนำในการปรึกษาและติดตามประเมินผลจากอาจารย์นิเทศร่วมกับครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อีกทั้งจากข้อสรุปของอาจารย์ประจำสาขาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ ที่เป็นอาจารย์นิเทศ พบว่า พฤติกรรมที่ยังเป็นปัญหาบางส่วน ก็คือ ปัญหาด้านพฤติกรรมความเป็นครูขณะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ การประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพและเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบ อดทนและมีจิต

อาสาในการทำงานและจากการประชุมสัมมนาอาจารย์ประจำสาขาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์บางส่วนบางคนมีความรู้สึกและมีความคิดเห็นว่า ต้องการย้ายไปศึกษาคณะอื่น ๆ และ/หรือ ถ้าจบการศึกษาแล้วอาจไม่ไปประกอบอาชีพครู อันเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ เช่น บรรยากาศในการเรียนการสอนที่น่าเบื่อ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เป็นต้น

จากข้อมูลและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นคณาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์มีหน้าที่อบรมให้ความรู้และจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษา จึงมองเห็นถึงความสำคัญของผู้ที่จะมาประกอบวิชาชีพครู ต้องมีพื้นฐานมาจากความศรัทธาและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูจึงจะสามารถเป็นครูที่ดีได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาและวิจัยเรื่องเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อคณะครุศาสตร์ ในการเตรียมความพร้อมความเป็นครู ให้กับนักศึกษาก่อนที่จะออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรวิชาวิชาชีพครูและ/หรือพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพครูที่คณะครุศาสตร์ต้องมีข้อมูลนำไปพัฒนานักศึกษาต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

นักศึกษาในคณะครุศาสตร์นั้นมีเจตคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับใดและมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษารูปแบบเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 รวม 7 สาขา ได้แก่ คณิตศาสตร์ เคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป การศึกษาปฐมวัย ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ รวมทั้งสิ้น 1,336 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี ที่กำลังศึกษาอยู่ใน

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 และได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎที่ชูแมคเกอร์ และ โลแมกซ์ แฮร์ และคณะ (Schumacher & Lomax, 1996; Hair et al, 1998) แนะนำให้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 – 20 คน ต่อตัวแปรในการวิจัย 1 ตัวแปร การวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 คนต่อ 1 ตัวแปร การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 5 ตัวแปร จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 100 คน แต่เพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อยลงจากอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในการวิจัย ผู้วิจัยได้ปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 306 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลตอบกลับที่เพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา 2) ระดับเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในจังหวัดปทุมธานี แบบสอบถามนี้มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.938

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรบรรยากาศการเรียนการสอน ตัวแปรการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ตัวแปรการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และตัวแปรการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู 2. ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 ติดต่อขอความร่วมมือจากสาขาวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้พร้อม และเพียงพอกับจำนวนนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

3.3 เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครบทุกสาขาวิชาแล้ว นำแบบสอบถาม ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบได้แบบสอบถามจำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยมีขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ขนาดของเส้นอิทธิพล ลักษณะอิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรในโมเดล และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม

ระดับเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษา	n= 306		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1.ด้านสถานภาพวิชาชีพครู	4.54	0.43	มากที่สุด
2.ด้านลักษณะความเป็นครู	4.52	0.46	มากที่สุด
3.ด้านความคาดหวังต่อวิชาชีพครู	4.51	0.43	มากที่สุด
4.ด้านกระบวนการเรียนรู้วิชาชีพครู	4.58	0.48	มากที่สุด
รวม	4.54	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.38) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการเรียนรู้วิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือ ด้านสถานภาพวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.43) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตต่ำสุด คือ ด้านความคาดหวังต่อวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D = 0.43) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

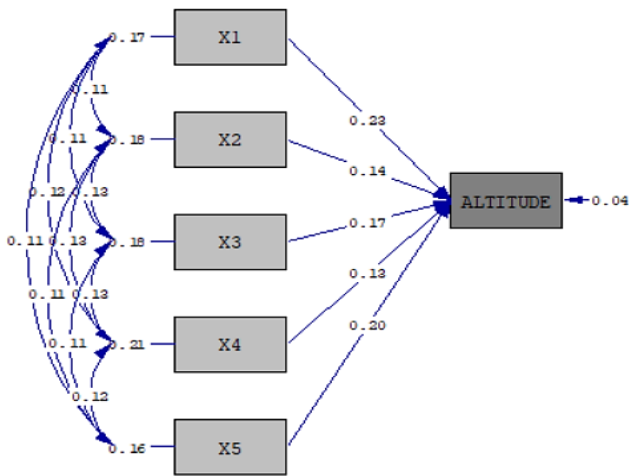
2.1 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ รวมทั้งหมด 5 ตัวแปร ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบค่าบ่งชี้การไม่เกิดความสัมพันธ์กันเองระหว่างคู่ตัวแปร (Multicollinearity) โดยพิจารณาจาก 1) ค่าVariance Inflation Factor (VIF) ต้องมีค่าไม่มากกว่า 10 และ 2) ค่า Tolerance ไม่น้อยกว่า 0.100 ซึ่งรายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย		t	Sig.	Tolerance	VIF
	b	β				
X1	.228	.251	5.27	.000	.453	2.207
X2	.137	.155	2.99	.003	.382	2.620
X3	.170	.191	3.54	.000	.352	2.845
X4	.130	.159	3.22	.001	.423	2.366
X5	.205	.219	4.53	.000	.438	2.283
R = 0.830 R ² = 0.688 F Change = 134.27 Sig. F Change = 0.000 Durbin-Watson = 1.778						

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี รวมทั้งหมด 5 ตัวแปร มีค่าองค์ประกอบที่สูงเกินความเป็นจริง (VIF) อยู่ระหว่าง 2.207 ถึง 2.845 มีค่าไม่มากกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปรไม่มีปัญหาเกิดความสัมพันธ์กันเองระหว่างคู่ตัวแปร (Multicollinearity) และมีค่าความคลาดเคลื่อนที่ยินยอมได้ (Tolerance) อยู่ระหว่าง 0.352 ถึง 0.453 ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดจึงสามารถนำตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร เป็นตัวแปรสาเหตุวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้เมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปร ทั้ง 5 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) บรรยากาศการเรียนการสอน (X1, b = 0.228, t = 5.27) 2) การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว (X5, b = 0.205, t = 4.53) 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X3, b = 0.170, t = 3.54) 4) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา (X2, b = 0.137, t = 2.99) และ 5) การเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู (X4, b = 0.130, t = 3.22) ตามลำดับ มีอิทธิพลทางตรงหรือส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

2.2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อธิบายตามสมมุติฐานจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path coefficients) ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์เส้นทางด้วย การทดสอบค่าสถิติทดสอบ t (t-test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ รวมทั้งผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงดังภาพที่ 1 และตารางที่ 3

Chi-Square=0.00, df=0, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

ภาพที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 3 แสดงสัมประสิทธิ์เส้นทาง ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ของนักศึกษาและผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบตามสมมุติฐาน

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล	R	R ²	P _{ij}	t	Sig.
X1				0.23	5.27	0.00
X2				0.14	2.99	0.00
X3	Attitude	0.83	0.69	0.17	3.54	0.00
X4				0.13	3.22	0.00
X5				0.20	4.53	0.00
$\chi^2 = 0.000$, df = 0 , p-value = 1.000 , RMSEA = 0.000						

จากภาพที่ 1 และตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ บรรยากาศการเรียน การสอน การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู เป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญมีอิทธิพลทางตรงหรือส่งผลต่อตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path coefficients) ดังนี้ 0.23, 0.20, 0.17, 0.14 และ 0.13 ตามลำดับ ทั้งนี้ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัว

แปรเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 69

สรุปโดยภาพรวมพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรมีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ($\chi^2 = 0.00$, $df = 0$, $p\text{-value} = 1.00$, $RMSEA = 0.000$) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1) จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์มีระดับเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ส่วนใหญ่ได้มีการเรียนรู้ รั้งรู้ มีความเข้าใจ และมีโอกาสได้เรียนรู้กับคณาจารย์คณะครุศาสตร์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีและอาจประทับใจในบรรยากาศการเรียนการสอนของคณาจารย์คณะครุศาสตร์และหรือคุณครูที่เคยสอนนักศึกษาในชั้นมัธยมศึกษา จึงทำให้นักศึกษาที่เรียนในคณะครุศาสตร์ทุกสาขาวิชา มีระดับเจตคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของเบลค และเพจ (Black and Page, 1958 cited in Saiyos, 1997) ที่ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่ออาชีพครูของนักเรียนที่เรียนปีที่สองกับ ปีสุดท้ายพบว่า ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเนื่องจากประทับใจในลักษณะต่าง ๆ ของคุณครูที่เคยสอนมาและอาชีพครูเป็นอาชีพที่คอยดูแลช่วยเหลือนักเรียนมองนักเรียนเป็นลูกศิษย์ของตนเองเปรียบเหมือนลูกของตนเองมีความรู้สึกหวังดีต่อนักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura, 1986) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเรานั้นเกิดขึ้น จากตัวแบบที่มีความใกล้ชิดเช่น ถ้าในโรงเรียนมีครูเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน โดยนอกจากครูจะเป็นตัวแบบแล้วยังช่วยสอนให้นักเรียนเป็นทั้งตัวแบบและผู้เรียนที่มีคุณค่า มีพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการการปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีนั้น ๆ ซึ่งคณาจารย์คณะครุศาสตร์ที่ทำหน้าที่สอนและอบรมนักเรียนนั้นเป็นทั้งตัวแบบที่มีความใกล้ชิดกับนักศึกษาและเป็นตัวอย่างในการสนับสนุนให้นักศึกษามีความรู้สึกนึกคิดและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและอาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่เลือกศึกษาคณะครุศาสตร์เพราะต้องการเป็นครูและชอบเป็นครู และเห็นว่าเป็นอาชีพที่ช่วยพัฒนาประเทศชาติ อาชีพครูมีประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม ต้องการความเสียสละ และความอดทน เป็นวิชาชีพที่มีความก้าวหน้าในอาชีพ มีเกียรติสูงในสังคม เป็นผู้รักษาและถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของชาติ เป็นที่นับถือของคนในสังคม

2) จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ ทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู ส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ตามลำดับอภิปรายผลได้ดังนี้

บรรยากาศการเรียนการสอน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path coefficients) สูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณาจารย์คณะครุศาสตร์นอกจากจะสอนตามรายวิชาที่ได้รับมอบหมายแล้วในแต่ละรายวิชา คณาจารย์คณะครุศาสตร์ต้องมีหน้าที่ปลูกฝังเจตคติวิชาชีพครูตั้งแต่เริ่มแรกในการเข้าศึกษาต่อ มุ่งเน้นให้

นักศึกษาได้รับรู้ บทบาทความสำคัญของครูที่มีต่อสังคมแสดงให้เห็นว่า วิชาชีพครู มีเกียรติสูง นายกย่อง ให้ ความรู้เกี่ยวกับบรยายได้ โอกาสในการดำเนินวิชาชีพให้ถูกต้อง ซึ่งคณะครุศาสตร์ได้ทำในรูปแบบของการ ปฐมนิเทศ หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เช่น กิจกรรมวันครู วันก่อตั้งสถาบัน เป็นต้น ส่งเสริมให้มีการค้นคว้าเกี่ยวกับงานของครูไทย เช่น ชีวิตประวัติ ผลงาน วิธีการสอน ฯลฯ เพื่อเป็นการปลูกฝังเจตคติวิชาชีพครูและเป็นตัวอย่างแก่นักศึกษาครูในทุกชั้นปี

การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี นั้นอาจเป็นผลมาจาก บิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีการดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก ความใกล้ชิด เข้าใจกัน คอยช่วยเหลือสนับสนุน ไว้วางใจกัน รับ ฟังและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมด้านต่าง ๆ แก่นักศึกษา คณะครุศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นด้านความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ มีระเบียบ วินัย ประหยัด อุดหนุน เสียสละ กตัญญู และ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ดี ส่งผลให้นักศึกษาคณะครุศาสตร์มี เจตคติที่ดีต่อทุก ๆ เรื่องที่นักศึกษาเข้าไปร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1967) ซึ่งพบว่า ผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยวิธีประชาธิปไตย ให้ความรัก ความสนใจ และเห็นความสำคัญ ของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่ว ร่าเริง มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม ฟังตนเอง สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจและทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura, 1986) ที่มีความเชื่อ ว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเราเกิดขึ้นจากตัวแบบ ซึ่งตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงจะมีผลต่อการเรียนรู้และการ เกิดพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง ผู้ปกครอง คือ ตัวแบบที่มีความ ใกล้ชิดกับนักศึกษา พฤติกรรมของผู้ปกครองจึงมีผลต่อนักศึกษา นั่นคือ ถ้าผู้ปกครองมีเจตคติวิชาชีพครูที่ดีก็ จะส่งผลให้นักศึกษามีแนวโน้มที่จะมีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี นั้นอาจเป็นผลมาจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยคุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ของคณะครุศาสตร์ นักศึกษาวิชาชีพครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู นักศึกษาต้องมีแรงจูงใจที่ศึกษาวิชาชีพครูอย่างตั้งใจ นักศึกษาจึงต้องมีแรงจูงใจที่จะต้องพยายามทำให้ดีตามมาตรฐานวิชาชีพครู และเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ ผลักดันให้นักศึกษาที่มีความต้องการประกอบอาชีพครู ต้องการมีสถานะที่สูงขึ้น ต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความต้องการความสำเร็จสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของเฮร์แมนส์ (Hermans, 1970) ที่กล่าวไว้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่า บุคคลนั้นมีความรับผิดชอบสูงด้วยและบุคคลนั้นคำนึงถึง เหตุการณ์ในอนาคตมากกว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครูสูงตามไปด้วย

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี นั้นอาจเป็นผลมาจากอาจารย์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดและดำเนินกิจกรรมการสอนในห้องเรียน อาจารย์เป็นผู้นำความคิดและเป็นผู้มี

อิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ พฤติกรรมของอาจารย์นั้นจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และมีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้เรียนรวมทั้งมีเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อสังคม ปฏิสัมพันธ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากอาจารย์และนักศึกษามีการโต้ตอบและสื่อความหมายต่อกันอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นระหว่างการอธิบาย การถามคำถาม การตอบคำถาม การซักถาม จะเห็นได้ว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาเป็นส่วนที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เป็นอย่างมากสอดคล้องกับแฟลนเดอร์ (Flanders, 1970) ได้ศึกษาปัญหา พฤติกรรม การสอนที่เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาวามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการ ประสบผลสำเร็จ พบว่า ถ้าอาจารย์มีปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับนักศึกษาก็จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัวให้กับนักศึกษา แต่ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ในทางลบก็จะทำให้นักศึกษาเกิดความคับข้องใจและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ได้ รวมทั้งส่งผลต่อเจตคติในทางที่ติดลบ เพราะฉะนั้น การปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับ นักศึกษาจึงส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

การเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลที่ประกอบอาชีพครูส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี นั้นอาจเป็นผลมาจากอาจารย์เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษา ดังนั้นสิ่งที่อาจารย์และหรือครูแสดงออกย่อมมีอิทธิพลต่อนักศึกษา การให้ความรู้และการอบรมย่อมมีผลต่อความรู้สึกรู้สึก การเป็นตัวแบบ ถ้าเป็นการกระทำที่ถูกต้องจะต้อง ทำให้มีการคล้อยตาม อาจารย์ผู้เป็นตัวแบบจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมที่ถูกต้องและดีงามเสมอ และครูอาจารย์ ควรเป็นบุคคลที่กระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นพิเศษ เพราะเด็กและเยาวชนต้องการแบบอย่าง การกระทำ ที่ถูกต้องดีงาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตน อีกทั้งในปัจจุบันพฤติกรรมต่าง ๆ ของ เด็ก จำนวนมากมักจะได้มาจากแบบอย่างที่มาจากโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือเพื่อนบ้าน แบบอย่างบางประการ ที่ ได้มา จาก สื่อมวลชนอาจจะดี แต่ก็มีพฤติกรรมบางอย่างที่ ลอกเลียนมาเป็นไปในทางลบ เยาวชนที่ขาดความ รักความอบอุ่น จากบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย และไม่ได้แบบอย่างที่ดีงามจากครูอาจารย์มักจะปฏิบัติตัวไป ในทางเสื่อมเสียตามที่ตนเองได้ตัดสินใจ ครูอาจารย์ควรมีการกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ๆ ที่ตนเอง รับผิดชอบเป็นสิ่งหนึ่งที่ดีที่สุดที่ครูอาจารย์สามารถให้ความช่วยเหลือสังคมได้ และการเป็นแบบอย่างที่ดีจะเป็น เครื่องชักนำให้ผู้อื่นทำตาม การที่ผู้บังคับบัญชาจะนำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยตัวผู้บังคับบัญชาเอง จะต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเสียก่อน รวมถึงการสร้างศรัทธา ซึ่งความศรัทธาจะนำมาซึ่งขวัญ กำลังใจ มีความรัก ความร่วมมือร่วมใจ หากผู้ใต้บังคับบัญชามีความศรัทธาต่อผู้บังคับบัญชา ต่องานที่ทำ ต่อ สภาพแวดล้อมในการทำงาน บุคคลนั้นก็จะทำงานอย่างมีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ ร่วมมือประสานงาน และปฏิบัติ ตาม คำสั่งด้วยความเต็มใจ (National Institute for Development of Educational Administrators, 1998) เพราะฉะนั้น การเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลที่ประกอบอาชีพครู จึงเป็นตัวแปรที่ ส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

3) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพครู ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ค่าไคสแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและดัชนีค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่าง

โดยประมาณ (RMSEA) ที่มีค่าเท่ากับ 0.000 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดถือว่ากลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมบูรณ์ GFI (Good of Fit) ที่มีค่าเท่ากับ 1.000 มีค่ามากกว่า 0.90 ถือว่ากลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลที่ได้จากค่าสถิติดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ถึงแม้ว่าตัวแปรทุกตัวแปรจะส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพรูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารคณะครุศาสตร์ คณาจารย์ประจำหลักสูตร ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ รวมทั้งควรจะต้องมีแนวทางส่งเสริม คณาจารย์ให้ความดูแลเอาใจใส่นักศึกษาคณะครุศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ แม้ว่าจะเป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่นตอนปลายก็ตาม เพราะการดูแลเอาใจใส่นักศึกษาคณะครุศาสตร์อย่างใกล้ชิด จะช่วยทำให้นักศึกษาคณะครุศาสตร์มีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพครู มีคุณธรรม มีจริยธรรมสูงขึ้นในทุก ๆ ด้านอีกด้วย โดยคณะครุศาสตร์ควรมีการพัฒนากิจกรรมใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมต่อพัฒนาการทางความคิด และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพรู ที่เป็นการมุ่งเน้นที่การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการดำเนินงานพัฒนานักศึกษาทั้งคณะหรือทั้งระบบมหาวิทยาลัยให้เกิดความร้อยรัดกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างความตระหนัก จิตสำนึก ค่านิยม และรวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักศึกษา และบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในด้านกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม (Participation) ในการดำเนินการพัฒนานักศึกษาทั้งระบบมหาวิทยาลัย โดยการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องประกอบไปด้วยผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารคณาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษา ชุมชนในท้องถิ่นและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้ชุมชนท้องถิ่นเป็นฐาน โดยอาจสนับสนุนให้ทุกหลักสูตรจัดทำคู่มือกิจกรรมสำหรับพัฒนานักศึกษา เป็นต้น

2. ตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของเจตคติวิชาชีพรูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ได้ร้อยละ 69 ที่เหลือเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้นำมาศึกษาตั้งนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรพิจารณาตัวแปรที่คาดว่าจะส่งผลต่อเจตคติวิชาชีพรูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มาศึกษาเพิ่มเติม

3. ควรมีการศึกษาวิจัยว่ารูปแบบเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติวิชาชีพรูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มีความแตกต่างกันระหว่างมหาวิทยาลัยแต่ละมหาวิทยาลัยหรือไม่

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของกระบวนการหล่อหลอมและการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวว่ามีอิทธิพลและกระบวนการอย่างไร ที่ทำให้นักศึกษาคณะครุศาสตร์มีเจตคติวิชาชีพรูสูงขึ้น

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องความแปรเปลี่ยนของเจตคติวิชาชีพรูว่า มีความแปรเปลี่ยนตามระยะเวลาที่ผ่านไปหรือระดับชั้นในแต่ละปีของนักศึกษาหรือไม่

References

Announcement of the Teachers Council of Thailand Board. (2013). rūāng sārā khwāmru samatthana lae prasopkān wichāchīp khōng phu prakōp wichāchīp khru phubōrihān

- sathān sukṣā phūbōrīhān kānsukṣā læ sukṣā tāṃ khōḅāngkhap khuru saphā wādūai mātrathān wichāchīp [Subject: Knowledge, competency and professional experience of professional teachers educational manager education administrator and supervisors according to the teachers council of Thailand regulations on professional standards]. **Royal Thai Government Gazette**. Book 130 Special Episode 156๓, 43.
- Announcement of the Teachers Council of Thailand. (2014). rūāng kān raprōṅg parinya læ prakāsāniyabat thāngkān sukṣā phūā kānprakōp wichāchīp Phō.Sō. 2557 [Subject to certification of degrees and educational certificates for professional practice B.E. 2016]. **Royal Thai Government Gazette**. Book 131 Special Episode 46๓, 16.
- Bandura, A. (1986). **Social foundations of thought and action: a social cognitive theory**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Flanders, N. (1970). **Analyzing teacher behavior**. Philippines: Addison-Wesley.
- Hair, J. F., et al. (1998). **Multivariate data analysis**. 5th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.
- Hermans, J. M. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. **Journal of Applied Psychology**. 54 (June 1970), 354-355.
- Hurlock, E. B. (1967). **Adolescent deployment**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill Book.
- National Institute for Development of Educational Administrators. (1998). **chut fuk ‘oprom phūbōrīhān sathān sukṣā radap sūṅ phruttikam sāt** [English training package for executive school administrators behavioral science]. Bangkok: Campay Imaging.
- Office of the Education Council. (2009). **‘ēkkasān prakōp kānsōn chut wichākān phatthana khwāmpen khru wichāchīp sarup kāndamnōen ngān kao pī khōṅg kanpatirū kānsukṣā (Phō.Sō. 2542 - 2551)** [operational summary report of 9 years by education reform (B.E. 1999-2008)]. 4th ed. Bangkok: V.T.C communication.
- Pawabutr, S. (2015). **‘ēkkasān prakōp kānsōn chut wichākān phatthana khwāmpen khru wichāchīp** [Professional teacher development handout]. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University.
- Saiyos, A. (1997). **kānsukṣā chētakhati thī mī tō ‘āchīp khru** [The study of attitudes towards teacher careers]. The Research of Educational Evaluation and Research major. Faculty of Education, Srinakharinwirot University.
- Schumacher, R. E. & Lomax, R. G. (1996). **A beginner’s guide to structural equation modeling**. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

FACTORS AFFECTING ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR OF STAFF IN THE UNIVERSITIES

ชนม์ชนิษฐ์ วิศิษฐ์สมบัติ¹ ประพันธ์ ชัยกิจจรรยาใจ² และพีระพงษ์ กิติเวชโกคาวัฒน์³
Chonkanit Wisitsombat¹ Praphan Chaikidurajai² and Peerapong Kittiwetpokawat³

1), 2), 3) หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร
1, 2, 3) Master of Science Program (Human resource management), Sripatum University, Bangkok
E-mail: chonkanit.wi@spu.ac.th

Received: July 17, 2018
Revised: September 20, 2018
Accepted: September 24, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทบุคลากร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อายุงาน สถานภาพ และวุฒิการศึกษา 2) เพื่อศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ 3) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และ 4) เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์การที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานมหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตจตุจักรและบางเขน จำนวน 321 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์ถดถอย แบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลประเภทบุคลากร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และวุฒิการศึกษา มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ 2) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการให้รางวัล ทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ 3) คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัยส่งเสริมสุขภาพ ด้านสิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน และด้านลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรงมีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และ 4) ความผูกพันต่อองค์การด้านความผูกพันเชิงอารมณ์ ด้านความผูกพันเชิงการลงทุน และด้านความผูกพันเชิงหน้าที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

คำสำคัญ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to compare organizational citizenship behavior by personal factors including gender, age, types of staff, average salary, job tenure, status and educational level, 2) to study human resource management affecting organizational citizenship behavior, 3) to study quality of work life affecting organizational citizenship behavior, and 4) to study organizational commitment affecting organizational citizenship behavior. A sample of this study consisted of 321 personal at private universities and Rajabhat universities in Chatuchak district and Bangkok. The research instruments were the questionnaires asking for general information of the responders included as a sample staff of academic department and staff of support. Data were collected via questionnaire and statistical analysis include percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and multiple regression analysis.

The research results found that 1) personal factors include type of staff, average salary and educational level affecting organizational citizenship behavior, 2) human resource management in terms of reward and motivation affecting organizational citizenship behavior, 3) quality of work life in terms of adequate and fair compensation, safe and healthy environment, constitutionalism in the work organization and social relevance affecting organizational citizenship behavior, and 4) organizational commitment in terms of affective commitment, continuance commitment and normative commitment affecting organizational citizenship behavior.

Keywords

Human Resource Management, Quality of Work Life, Organizational Commitment, Organizational Citizenship Behavior

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการดำเนินงานแต่ละองค์การไม่ว่าเป็นภาครัฐหรือเอกชนจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อดึงดูด พัฒนา และธำรงรักษาให้ปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จสู่ความเป็นเลิศขององค์การ โดยผสมผสานความต้องการ ความก้าวหน้า และพัฒนาเป้าหมายขององค์การ (Bowin & Harvey, 2001) มหาวิทยาลัยก็เช่นเดียวกันต้องมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการให้ดีขึ้น ต้องนึกถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบปัญหาที่แก้ไขได้ โดยมหาวิทยาลัยเองควรแก้ไข แต่บางปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ก็ต้องพยายามปรึกษาหลายฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาต่อไป (Ministry of University Affairs, 2001) มีบุคลากร 2 ประเภท คือ สายวิชาการและสายสนับสนุน

มหาวิทยาลัยมียุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากร เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด และคงอยู่กับองค์กรต่อไป ได้แก่ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มี 4 ด้าน คือ 1) จัดหาทรัพยากรมนุษย์ 2) ให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ 3) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) ปกป้องและธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ (Ivancevich, 2001) คุณภาพชีวิตการทำงาน มี 8 ด้าน คือ 1) ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ 2) สิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและปลอดภัยส่งเสริมสุขภาพ 3) เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ขีดความสามารถของบุคคล 4) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน 5) การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 6) สิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน 7) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม 8) ลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง (Walton, 1975 cite in Aroonsawat, 2016) ความผูกพันต่อองค์กร มี 3 ด้าน คือ 1) เชิงอารมณ์ 2) เชิงการลงทุน 3) เชิงหน้าที่ (Allen and Meyer, 1990 cite in Saenthampol, 2015) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร มี 5 ด้าน คือ 1) ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น 2) สำนึกในหน้าที่ 3) อุดหนุนดกกลับ 4) คำนิ้งถึงผู้อื่น 5) ให้ความร่วมมือ (Organ, 1988 cite in Chaikidurajai, 2015a) เป็นต้น ซึ่งมีงานวิจัยหลายท่านที่สอดคล้อง ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่มอุตสาหกรรม (Chaikidurajai, 2015a) ผลกระทบของวิธีปฏิบัติทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และผลการปฏิบัติงานของพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และโทรคมนาคม (Chaikidurajai, 2017b) ผลกระทบของค่าตอบแทนที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และผลการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และโทรคมนาคม (Chaikidurajai, 2017a) คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และโทรคมนาคม (Chaikidurajai, 2018) อิทธิพลของคุณลักษณะงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในงานและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร (Jongruk, Nanan and Yaviratch, 2014) คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายเทศบาล ตำบลคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (Khesang, 2016) เป็นต้น จึงได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทบุคลากร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อายุงาน สถานภาพ และวุฒิการศึกษา ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรหรือไม่
2. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรหรือไม่
3. คุณภาพชีวิตในการทำงาน มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรหรือไม่
4. ความผูกพันต่อองค์กร มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

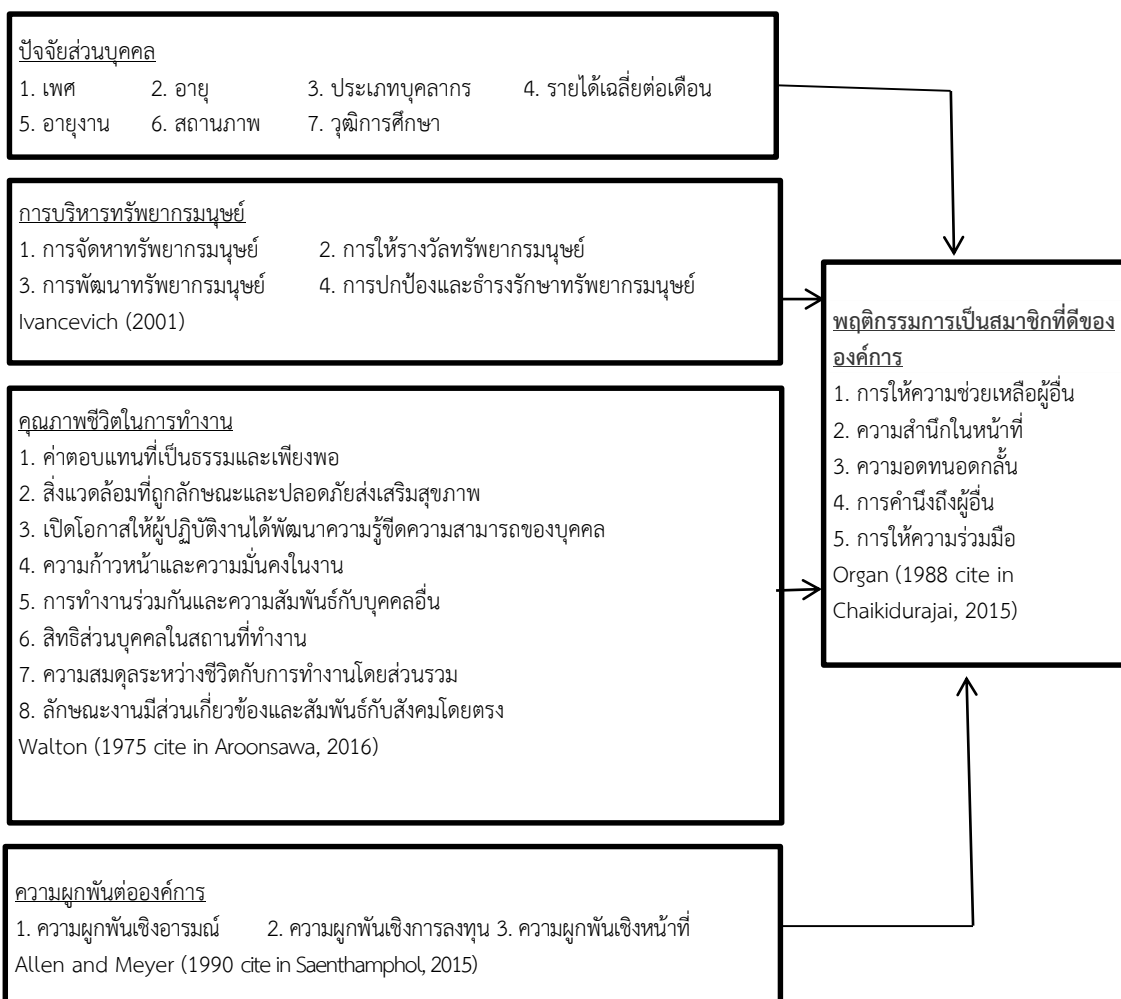
1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทบุคลากร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อายุงาน สถานภาพ และวุฒิการศึกษา
2. เพื่อศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

3. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ
4. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์การที่มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทบุคลากร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อายุงาน สถานภาพ และวุฒิการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การแตกต่างกัน
2. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ
3. คุณภาพชีวิตในการทำงาน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ
4. ความผูกพันต่อองค์การ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่อยู่เขตจตุจักรและบางเขน จำนวน 1,618 คน (Information Higher Educational, 2018)

กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดของ Taro Yamane (1967 cite in Yurarach, 2016) ความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% จำนวน 321 คน และหาสัดส่วนแต่ละสถาบัน โดยวิธีสุ่มแบบชั้น ภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Wanitsupphawong, 2003)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถาบัน

ชื่อสถาบัน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	91	18
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	563	112
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	357	71
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	471	93
มหาวิทยาลัยเกริก	136	27
รวม	1,618	321

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล (เลือกตอบ)

ส่วนที่ 2 การบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือ การจัดหาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ การปกป้องและธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ (มาตรประมาณค่า)

ส่วนที่ 3 คุณภาพชีวิตในการทำงาน คือ ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัยส่งเสริมสุขภาพ เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ขีดความสามารถของบุคคล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม ลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง (มาตรประมาณค่า)

ส่วนที่ 4 ความผูกพันต่อองค์กร คือ เชิงอารมณ์ เชิงการลงทุน เชิงหน้าที่ (มาตรประมาณค่า)

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร คือ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ความสำนึกในหน้าที่ ความอดทนอดกลั้น การคำนึงถึงผู้อื่น การให้ความร่วมมือ (มาตรประมาณค่า)

ส่วนที่ 6 ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ (ปลายเปิด)

แบบสอบถามอ้างอิงจากผู้วิจัยที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ อ้างอิงจาก Milumaieng (2014) คุณภาพชีวิตในการทำงาน อ้างอิงจาก Urachun (2016) ความผูกพันต่อองค์กร อ้างอิงจาก Saenthampol (2015) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร อ้างอิงจาก Chaikidurajai (2015b) นำแบบสอบถามทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากข้อมูลที่ได้คำนวณหาความเชื่อมั่นของ

แบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาช (Cronbach, 1990) พบว่า โดยรวม 0.975 รายด้าน 0.714-0.961 สรุป ระดับดีมากเป็นแบบสอบถามที่น่าเชื่อถือ นำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและขอข้อมูล ถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยเอกชนและราชภัฏที่อยู่เขตจตุจักรและบางเขน เพื่อแจก เก็บ ตรวจสอบ แบบสอบถามเอง อัตราการตอบกลับร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ส่วนมาก เพศหญิงร้อยละ 65.1 อายุ 38-<53 ปีร้อยละ 47.3 บุคลากรประเภทเจ้าหน้าที่ร้อยละ 54.8 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-<30,000 บาทร้อยละ 42.7 อายุงาน 1-<5 ปี ร้อยละ 30.2 สถานภาพโสดร้อยละ 58.2 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 42.1

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยรวม รายด้าน ระดับมาก ($\bar{x}=3.63$, S.D.=.658) การจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{x}=3.76$, S.D.=.720) การให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{x}=3.62$, S.D.=.698) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{x}=3.61$, S.D.=.740) การปกป้องและธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{x}=3.55$, S.D.=.725)

คุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยรวม รายด้าน ระดับมาก ($\bar{x}=3.60$, S.D.=.599) การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\bar{x}=3.74$, S.D.=.702) ลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง ($\bar{x}=3.72$, S.D.=.694) สิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน ($\bar{x}=3.71$, S.D.=.719) เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ขีดความสามารถของบุคคล ($\bar{x}=3.69$, S.D.=.732) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ($\bar{x}=3.63$, S.D.=.707) สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัยส่งเสริมสุขภาพ ($\bar{x}=3.62$, S.D.=.664) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม ($\bar{x}=3.55$, S.D.=.717) และค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ($\bar{x}=3.15$, S.D.=.891) ระดับปานกลาง

ความผูกพันต่อองค์กร โดยรวม รายด้าน ระดับมาก ($\bar{x}=3.84$, S.D.=.707) เชิงอารมณ์ ($\bar{x}=4.04$, S.D.=.667) เชิงหน้าที่ ($\bar{x}=3.81$, S.D.=.801) เชิงการลงทุน ($\bar{x}=3.66$, S.D.=.926)

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวม รายด้าน ระดับมาก ($\bar{x}=4.08$, S.D.=.590) คำนึงถึงผู้อื่น ($\bar{x}=4.13$, S.D.=.658) ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{x}=4.11$, S.D.=.657) ให้ความร่วมมือ ($\bar{x}=4.11$, S.D.=.687) สำนึกในหน้าที่ ($\bar{x}=4.07$, S.D.=.641) อดทนอดกลั้น ($\bar{x}=4.01$, S.D.=.760)

สมมติฐานข้อที่ 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรแตกต่างกัน พบว่า

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับประเภทบุคลากร (อ./จนท.)

ตัวแปร	ประเภทบุคลากร	\bar{X}	S.D.	t	p-value
1. การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	อ./จนท.	4.20/4.04	.767/.543	2.178/2.109	.000*
2. ความสำนึกในหน้าที่	อ./จนท.	4.12/4.02	.709/.577	1.412/1.385	.006*
3. ความอดทนอดกลั้น	อ./จนท.	4.13/3.91	.775/.735	2.627/2.613	.508
4. การคำนึงถึงผู้อื่น	อ./จนท.	4.19/4.07	.699/.619	1.557/1.539	.015*
5. การให้ความร่วมมือ	อ./จนท.	4.19/4.05	.717/.657	1.833/1.817	.022*
สรุป	อ./จนท.	4.17/4.02	.659/.518	2.246/2.196	.003*

ประเภทบุคลากร ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ความสำนึกในหน้าที่ ความคำนึงถึงผู้อื่น การให้ความร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาจารย์มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การมากกว่าเจ้าหน้าที่

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปร	F	p-value
1. การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	3.246	.007*
2. ความสำนึกในหน้าที่	2.499	.031*
3. ความอดทนอดกลั้น	3.104	.009*
4. การคำนึงถึงผู้อื่น	1.450	.206
5. การให้ความร่วมมือ	2.570	.027*
สรุปตัวแปรพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ	2.997	.012*

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การช่วยเหลือผู้อื่น สำนึกในหน้าที่ อดทนอดกลั้น ให้ความร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ผลต่างรายคู่ตามวิธีของ LSD ที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	N	\bar{X}	ผลต่างของค่าเฉลี่ย [Mean Difference (I-J)]					
			< 15,000	15,000–<30,000	30,000–<45,000	45,000–<60,000	60,000–<75,000	ตั้งแต่ 75,000
<15,000	43	4.14	-					
15,000–<30,000	137	4.00	-.14055	-				
30,000–<45,000	96	4.05	-.09239	.04816	-			
45,000–<60,000	21	4.31	.16921	.30977*	.26161	-		
60,000–<75,000	17	4.46	.32047	.46103*	.41287*	.15126	-	
ตั้งแต่ 75,000	7	4.30	.16445	.30501	.25685	-.00476	-.15602	-

กลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 45,000 บาทลงมา มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรน้อยกว่ากลุ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไป

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรกับวุฒิการศึกษา

ตัวแปร	F	p-value
1. การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	2.595	.053
2. ความสำนึกในหน้าที่	.767	.513
3. ความอดทนอดกลั้น	5.098	.002*
4. การคำนึงถึงผู้อื่น	1.852	.138
5. การให้ความร่วมมือ	2.337	.074
สรุปตัวแปรพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร	2.881	.036*

วุฒิการศึกษา ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ความอดทนอดกลั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ผลต่างรายคู่ตามวิธีของ LSD ที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน

วุฒิการศึกษา	N	\bar{X}	ผลต่างของค่าเฉลี่ย [Mean Difference (I-J)]			
			<ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
<ปริญญาตรี	13	3.86	-			
ปริญญาตรี	135	4.01	.15362	-		
ปริญญาโท	133	4.12	.26383	.11021	-	
ปริญญาเอก	40	4.27	.41269*	.25907*	.14886	-

กลุ่มวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีลงมา มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การน้อยกว่ากลุ่มวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป

สมมติฐานข้อที่ 2. พบว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การระดับมาก ($R=.425$) สามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 18 (Adjusted $R^2=.178$) คือ การให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ($p=.012, \beta=.225$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานบางส่วนโดยมีสัมประสิทธิ์การทำนาย ร้อยละ 42.5 และปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 57.5 สรุป การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เขียนสมการถดถอย ดังนี้

$$OCB=2.738(\text{ค่าคงที่ของสัมประสิทธิ์ถดถอย})+.225(\text{การให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์})$$
$$\text{Adjusted R Square} = .178, R = .425, F = 70.196, p\text{-value} = .000$$

สมมติฐานข้อที่ 3. พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การระดับมาก ($R = .538$) สามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตในการทำงาน ร้อยละ 29 (Adjusted $R^2 = .287$) คือ ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ($p = .000, \beta = -.173$) สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัยส่งเสริมสุขภาพ ($p = .012, \beta = .157$) สิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน ($p = .000, \beta = .243$) ลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง ($p = .000, \beta = .268$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานบางส่วนโดยมีสัมประสิทธิ์การทำนาย ร้อยละ 53.8 และปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 46.2 สรุป คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัยส่งเสริมสุขภาพ ด้านสิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน ด้านลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เขียนสมการถดถอย ดังนี้

$$OCB=1.812(\text{ค่าคงที่ของสัมประสิทธิ์ถดถอย})-.173(\text{ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ})+.157(\text{สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัยส่งเสริมสุขภาพ})+.243(\text{สิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน})+.268(\text{ลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง})$$
$$\text{Adjusted R Square} = .287, R = .538, F = 130.032, p\text{-value} = .000$$

สมมติฐานข้อที่ 4. พบว่า ความผูกพันต่อองค์การมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การระดับมาก ($R = .500$) สามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของความผูกพันต่อองค์การ ร้อยละ 25 (Adjusted $R^2 = .248$) คือ ความผูกพันเชิงอารมณ์ ($p = .000, \beta = .626$) ความผูกพันเชิงการลงทุน ($p = .000, \beta = -.166$) ความผูกพันเชิงหน้าที่ ($p = .020, \beta = .113$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานบางส่วนโดยมีสัมประสิทธิ์การทำนาย ร้อยละ 50 และปัจจัยอื่น ๆ ร้อยละ 50 สรุป ความผูกพันต่อองค์การ ความผูกพันเชิงอารมณ์ ความผูกพันเชิงการลงทุน และความผูกพันเชิงหน้าที่ มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เขียนสมการถดถอย ดังนี้

OCB=1.730(ค่าคงที่ของสัมประสิทธิ์ถดถอย)+.626(เชิงอารมณ์)-.166(เชิงการลงโทษ)+.113(เชิงหน้าที่)
Adjusted R Square = .248, R = .500, F = 106.560, p-value = .000

ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ พบว่า ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ร้อยละ 34.78 อื่น ๆ ร้อยละ 21.74 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การจัดหาทรัพยากรมนุษย์ร้อยละ 13.04 การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความผูกพันเชิงอารมณ์ร้อยละ 8.7

อภิปรายผล

ประเภทบุคลากร พบว่า อาจารย์มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การมากกว่าเจ้าหน้าที่ อาจมาจากอาจารย์รับวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโท ส่วนเจ้าหน้าที่รับวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรี ดังนั้นอาจารย์ผ่านการฝึกฝนพัฒนาจากการศึกษามากกว่าเจ้าหน้าที่ โดยอาจารย์เป็นสายหลัก เจ้าหน้าที่เป็นสายสนับสนุนจะขาดส่วนใดไปไม่ได้ ซึ่งอาจารย์มักมีโอกาสได้ฝึกอบรมทางวิชาการ พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำมาปรับใช้ในการสอนมากกว่าเจ้าหน้าที่ และอาจารย์มีภาระงานที่หลากหลายตามดัชนีชี้วัดผลงาน (KPI) มากกว่าเจ้าหน้าที่ ทำให้อาจารย์มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ความสำนึกในหน้าที่ การคำนึงถึงผู้อื่น การให้ความร่วมมือมากกว่า สอดคล้องกับ Jongruk, Nanan and Yaviratch (2014)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไป มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การมากกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 45,000 บาทลงมา อาจมาจากผู้ที่มีรายได้เยอะ มีภาระงานมากกว่า ทำให้ต้องใช้ความอดทนอดกลั้นสูง ทำให้พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ด้านความสำนึกในหน้าที่ ด้านความอดทนอดกลั้น และด้านการให้ความร่วมมือมากกว่า สอดคล้องกับ Chaikidurajai (2017a)

วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษายิ่งสูงมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การยิ่งมาก อาจมาจากผู้ที่จบวุฒิการศึกษายิ่งสูงต้องผ่านความยากลำบากในการเรียน การศึกษามากยิ่งขึ้นกว่าจะสำเร็จได้ ทำให้ผู้จบวุฒิการศึกษายิ่งสูงยิ่งมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การด้านความอดทนอดกลั้นที่มากกว่าผู้จบวุฒิมาน้อยกว่า สอดคล้องกับ Chaikidurajai (2017a)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ อาจมาจากบุคลากรมองว่ามหาวิทยาลัยมีการจูงใจที่หลากหลาย เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ (เป็นเงิน/ไม่ใช่เงิน) และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยคณะกรรมการของมหาวิทยาลัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมชัดเจน เป็นธรรม และการประเมินผลการปฏิบัติงานมีการประกาศอย่างเปิดเผย เป็นทางการ รวมถึงระเบียบวินัย บทลงโทษ ขั้นตอน เกณฑ์ วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานให้บุคลากรทราบอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับ Chaikidurajai (2017b)

คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ บุคลากรอาจเห็นว่าค่าใช้จ่ายตามภาวะเศรษฐกิจ ค่าครองชีพปรับตัวสูงขึ้นมากในปัจจุบัน ทำให้ค่าตอบแทนที่เพียงพอมีความจำเป็นให้ดำรงอยู่ได้จึงทำงานให้องค์การอย่างเต็มที่ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัยส่งเสริมสุขภาพ อาจมาจากบุคลากรได้รับ

อุปสรรคในการทำงาน การป้องกันภัยอย่างเพียงพอพร้อมการอบรม รวมถึงบริเวณสถานที่ทำงาน และสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ รู้สึกปลอดภัยในการทำงาน และได้รับการตรวจสอบสภาพอย่างน้อยปีละครั้ง ทำให้บุคลากรพร้อมทำงานให้กับองค์กรได้อย่างเต็มกำลัง ด้านสิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน อาจมาจากบุคลากรมีส่วนร่วมป้องกัน และเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลทั้งของตนเองและผู้อื่นเป็นความลับอย่างเหมาะสม และให้ความเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นด้วย ทำให้มีความสบายใจที่จะทำงานให้กับองค์กร และด้านลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับช่องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง บุคลากรอาจรู้สึกว่าการที่ตนปฏิบัติงานอยู่นั้นได้มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนรอบมหาวิทยาลัย สังคม รวมไปถึงประเทศชาติ ทำให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและองค์กรของตนที่ได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Chaikidurajai (2015b) และ Khesang (2016)

ความผูกพันต่อองค์กร ด้านความผูกพันเชิงอารมณ์ อาจมาจากบุคลากรผูกพัน รู้สึกเป็นสมาชิกขององค์กร ยอมรับนโยบาย ค่านิยม วัฒนธรรม แนวปฏิบัติ เต็มใจอยู่กับองค์กรนาน ๆ ย่อมอุทิศตนทุ่มเทให้องค์กร ทำให้พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเพิ่มขึ้น ด้านความผูกพันเชิงการลงทุน ตัวแปรนี้เป็นเรื่องค่าตอบแทนและผลประโยชน์จากองค์กร ถ้าบุคลากรได้รับอย่างเพียงพอที่อยู่ได้ก็ยิ่งผูกพันต่อองค์กรพร้อมที่จะมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรต่อไป ด้านความผูกพันเชิงหน้าที่ อาจมาจากบุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย ต้องตอบแทนบุญคุณโดยการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลตามเป้าหมาย อุทิศการทุ่มเท ค่านิยม ทำให้พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Chaikidurajai (2015b) และ Jongruk, Nanan and Yaviratch (2014)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1.1 ผู้บริหารองค์กรควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับงานที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ รวมถึงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ด้านความสำนึกในหน้าที่ ด้านการคำนึงถึงผู้อื่น และด้านการให้ความร่วมมือ

1.2 ผู้บริหารองค์กรควรเพิ่มช่องทางในเรื่องราวได้ของบุคลากร เช่น การจัดทำหน่วยธุรกิจ หรือศูนย์ หรือสถาบันทั้งในรูปแบบของการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรต่าง ๆ การเป็นที่ปรึกษาให้กับองค์กรภายนอก การได้รับทุนวิจัยภายนอกองค์กร หรือหลักสูตรพิเศษรับคนทำงานที่ต้องการมา Update ตัวเองด้วยความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัยต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และต้องการหา Connection เพื่อหารายได้เข้ามาหาวิทยาลัย โดยมีการแบ่งส่วนรายได้ หรือกำไรให้กับผู้เกี่ยวข้อง เป็นการเพิ่มรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบุคลากรให้เพิ่มขึ้นเพื่อให้ค่าตอบแทนเพียงพอกับค่าใช้จ่าย ค่าครองชีพที่สูงขึ้นมากในปัจจุบัน

1.3 ผู้บริหารองค์กรควรให้บุคลากรทราบถึงแนวทาง และโอกาสเติบโตในสายการปฏิบัติงานตามความรู้ ความสามารถ วุฒิการศึกษาของบุคลากรตั้งแต่เริ่มเข้ามาปฏิบัติงาน

1.4 ผู้บริหารองค์กรควรจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาผลการปฏิบัติงานกรณีบุคลากรที่มีผลการทำงานดีเด่น โดยการให้รางวัล ยกย่องชมเชยแก่บุคลากร

- 1.5 ผู้บริหารองค์การควรเพิ่มสวัสดิการให้บุคลากร เช่น ประกันสุขภาพกลุ่มโดยเพิ่มค่ารักษาพยาบาลผู้ป่วยนอก/วัน/ครั้ง เพื่อลดค่าใช้จ่ายกรณีเจ็บป่วย โครงการอาหารโรงฟาราคาถูก เป็นต้น
- 1.6 ผู้บริหารองค์การควรทำการตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และทำการสำรวจความต้องการเพิ่มเติมจากบุคลากรว่าองค์การควรจัดสถานที่ในการทำงานอย่างไรที่ถูกสุขลักษณะและมีความปลอดภัยให้กับบุคลากร อย่างน้อยปีละครั้ง
- 1.7 ผู้บริหารองค์การควรมีระบบป้องกันการเข้าถึงข้อมูล และชั้นความลับของข้อมูล
- 1.8 ผู้บริหารองค์การควรจัดกิจกรรมสาธารณะ หรือภารกิจที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนรอบมหาวิทยาลัย สังคม ประเทศชาติ ทั้งทางตรงและอ้อมโดยสนับสนุนงบประมาณทำกิจกรรม เพื่อให้บุคลากรได้ร่วมทำประโยชน์ให้สังคม และกระตุ้นให้เกิดความภูมิใจที่มีส่วนร่วมในงานในกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น
- 1.9 ผู้บริหารองค์การควรมอบหมายงาน ความรับผิดชอบให้บุคลากร คำนึงถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าในสายงาน ได้รับการยกย่องและยอมรับสภาพการปฏิบัติงานในองค์การ ให้บุคลากรรู้สึกว่าเป็นสมาชิกขององค์การ ยอมรับนโยบาย ค่านิยม วัฒนธรรม แนวปฏิบัติขององค์การ อยากและเต็มใจอยู่กับองค์การนาน ๆ ย่อมที่จะอุทิศตนทุ่มเทการทำงานให้กับองค์การ
- 1.10 ผู้บริหารองค์การควรดูแลค่าตอบแทนของบุคลากรให้เพียงพอกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นในปัจจุบัน รวมทั้งผลประโยชน์ที่ได้รับจากองค์การในรูปของสวัสดิการ เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายทำให้บุคลากรรู้สึกดีกับองค์การ พร้อมจะทุ่มเทการทำงานให้กับองค์การ
- 1.11 ผู้บริหารองค์การควรให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดความรู้สึกที่จะทำเพื่อมหาวิทยาลัย โดยการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุผลตามอุดมการณ์ เป้าหมาย หรือค่านิยมของมหาวิทยาลัย
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
- 2.1 ควรศึกษาบุคลากรในมหาวิทยาลัยรัฐ เอกชน ราชภัฏ สถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่อยู่ในเขต จังหวัดอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการองค์การในกลุ่มมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน
- 2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่สามารถวัดผลได้อย่างชัดเจน เช่น ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน บรรยากาศองค์การ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อศึกษาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาองค์การต่อไป

References

- Aroonsawat, Y. (2016). *khwāmsamphan rawāng banyākat 'ongkān kap khunnaphāp chīwit nai kānthamngān khong khru rōngriān saha wittayākhet māng Chon Buri sām sangkat samnāngān khēt phūnthī kānsuksā prathom suksā Chon Buri khēt nung* [The relationship between organization climate and quality of work life of teacher in campus, mueang Chonburi 3 under the office of Chonburi primary educational service area 1]. Master's thesis. Burapha University.
- Bowin & Harvey. (2001). **Human resource management**. An Experiential Approach, 2/e. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, Inc.

- Chaikidurajai, P. (2015a). **pat̄chāi thī mī phon tō phruttkamkān pen samāchik thī dī khōng ‘ongkān læ prasitthiphap̄ nai kān patibat ngān khōng bukkhalākōn nai klum ‘utsāhakam** [Factors influencing organizational citizenship behaviors and performance efficiency of employess in electrical]. Bangkok: Sripatum University.
- Chaikidurajai, P. (2015b). Factors affecting organizational citizenship behavior and performance efficiency of staff in industry group. **International Journal of Management, Business, and Economics**. 2(3), 111-130.
- Chaikidurajai, P. (2017a). The impact of compensation on organizational citizenship behavior of employees in electrical, electronics and telecommunications industry group in Thailand. **International Journal of Management, Business, and Economics**. 4(3), 67-80.
- Chaikidurajai, P. (2017b). The impact of human resource practices on organizational citizenship behavior of employees in electrical, electronics and telecommunications industry group in Thailand. **International Journal of Management, Business, and Economics**. 4(1), 109-124.
- Chaikidurajai, P. (2018). Quality of work life affecting organizational commitment of employees in electrical, electronics and telecommunications industry group in Thailand. **International Journal of Management, Business, and Economics**. 5(2), 81-91.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychology testing**. 5th ed. New York: Harper Collins.
- Information Higher Educational. (2018). **rāingān chāmnūān bukkhalākōn pīkānsuksā sōngphanhārōjhoksip phākriān thī nung chāmnæk tam praphēt sathāban chū sathāban praphēt bukkhalākōn læ phēt** [Personnel report for academic year 2017, 1st semester, classified by type of institution, institution name, personnel type and gender]. Retrieved from http://www.info.mua.go.th/information/show_all_statdata_table.php?data_show=4.
- Ivancevich, J. M. (2001). **Human resource management**. 8th ed. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Jongruk, T., Nanan, K. and Yaviratch, N. (2014). ‘itthiphon khōng khunnalaksana ngān thī mī phon tō khwām phūkphan tō ‘ongkān khwāmphungphoḥchai nai ngān læ phruttkam kān pen samāchik thī dī khōng ‘ongkān [Influence of job characteristics to organizational commitment job satisfaction, and organizational behavior citizenship] **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University**. 8(1), 189-206.

- Khesang, P. (2016). **khunnaphāp chīwit nai kānthamngān khōng khrū klum khrūakhāi thēsabān tambon khlong hāt samnakngān khēt phūnthikān sukṣā prathom sukṣā sakāo khēt 1** [The quality of teacher's worklife in klonghad subdistrict under the office of Sakao primary educational service area 1]. Master's thesis. Burapha University.
- Milumaieng, K. (2014). **kānbōrihān sapphayakōṅ manut kōraṇī sukṣā mahāwitthayalairāthaphatsuratthānī** [Human resource management case study Suratthani Rajabhat University]. Master's thesis. National Institute of Development Administration.
- Ministry of University Affairs. (2001). **‘ēkkasān prakōp kān prachum sammanā rūang nayōbāi læ nāothāng kānphatthana nisit naksukṣā** [Documents for the seminar on policy and guidelines for student development]. Bangkok: Ministry of University Affairs.
- Saenthampol, S. (2015). **khwāmsamphan rawāng khunnaphāp chīwit nai kānthamngān kap khwām phūkphan tō ‘ongkōṅ kōraṇī sukṣāphayābān wichāchīp nai Krung Thēp Mahā Nakhōṅ** [Relationship between quality of work lift and organizational commitment: Case study professional nurses under the Bangkok]. Master's thesis. Kasetsart University.
- Urachun, T. (2016). **khwāmsamphan rawāng khunnaphāp chīwit nai kānthamngān kap khwām phūkphan tō ‘ongkōṅ khōng phanakngān bōrisat soēm suk čhamkat (Mahāchon) nai khēt phāk nūa** [Relationship between quality of work life and organizational commitment of employees at Sermsook public co Ltd in Northern area]. Master's thesis. Pibulsongkram Rajabhat University.
- Wanitsupphawong, P. (2003). **‘ēkkasān khamsoṅ rabiap withī thāngkān sukṣā** [Handout: Research methodology]. 4th ed. Pattani: Prince of Songkla University, Pattani Campus.
- Yurarach, S. (2016). **kān khīan raingān wichai thāng sangkhommasāt læ manutsayasāt** [Writing research reports in social science and humanities]. Bangkok: Vision Prepress.

การใช้กิจกรรมพหุปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษ
และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

USING MULTIPLE INTELLIGENCES ACTIVITIES TO DEVELOP ENGLISH
READING AND WRITING ABILITIES AND ATTITUDE AMONG PRATHOM
SUKSA 5 STUDENTS

ชมพูนุท ปันนำ¹ นิธิดา อติภัทรนันท์² และวิไลพร ธนสุวรรณ³
Chomphunut Pannam¹, Nitida Adipattaranan², and Wilaiporn Tanasuwan³

^{1, 2, 3}หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้
แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

^{1, 2, 3}Master of Education Program in Curriculum, Teaching and Learning Technology, Teaching
English, Chiang Mai University, Chiang Mai
E-mail: pinkyprincess.p@gmail.com

Received:	August 6, 2018
Revised:	September 25, 2018
Accepted:	October 5, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา 2) ศึกษาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ และ 3) เปรียบเทียบเจตคติของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน รหัสวิชา อ 15101 ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 40 คน ของโรงเรียนอนุบาลเชียงราย อำเภอ เมือง จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษด้วย กิจกรรมพหุปัญญา จำนวน 7 แผน แบบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ แบบประเมิน ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมพหุปัญญาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2) ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมพหุปัญญา ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 50
- 3) เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้นหลังใช้กิจกรรมพหุปัญญา

คำสำคัญ

กิจกรรมพหุปัญญา ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to compare students' English reading ability, 2) to study the students' English writing ability and 3) to compare their attitude towards English before and after being taught through multiple intelligences activities. The samples were 40 Prathom Suksa 5 students who enrolled in Fundamental English course (English 15101) in the second semester of the academic year 2017 at Anubaan Chiang Rai School, Mueang District, Chaing Rai Province. The research instruments consisted of 7 lesson plans using multiple intelligences activities, English reading test, English writing ability evaluation form and an English learning attitude test. The data obtained were analyzed for mean, standard deviation and percentage.

The findings of this study were as follows;

- 1) After using multiple intelligences activities, students' English reading ability increased.
- 2) After learning through the multiple intelligences activities, students' English writing ability passed the pre-set criteria of 50 percent.
- 3) The students' learning attitude towards English increased after learning through the multiple intelligences activities.

Keywords

Multiple Intelligences activities, English reading ability, English writing ability, Attitude towards English

ความสำคัญของปัญหา

Ministry of Education (2012) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จึงกำหนดให้การสอนภาษาอังกฤษ เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ต้องจัดให้มีการเรียนตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาแบบสื่อสาร การสร้างบรรยากาศและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ในห้องเรียน ทั้งนี้ ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ พ.ศ. 2557 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างทักษะที่จำเป็นและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การ ศึกษาขั้นต่อ ๆ ไปหรือในการประกอบอาชีพตามความเหมาะสม

การจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศนั้น มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การมุ่งพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ของผู้เรียนอันได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน แม้ว่า

กระทรวงศึกษาธิการจะให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษามานานแล้ว แต่ผู้เรียนก็ยังมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพียงความหมายระดับพื้นผิว ไม่สามารถเชื่อมโยงเพื่อความเข้าใจในบทอ่านได้ อีกทั้ง ผู้เรียนขาดความสนใจในการอ่านเพราะมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์น้อย ขาดแรงกระตุ้น สื่อและเทคนิคการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ฉะนั้น ผู้สอนและวิธีการสอนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการอ่านของผู้เรียน ที่จะต้องมีความน่าสนใจ ทันสมัย สามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจที่หลากหลายของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

นอกจากทักษะการอ่านแล้ว การเขียนก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากัน ในการเรียนภาษา ผู้เรียนจำเป็นต้องถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก หรือส่งต่อข้อความออกมาด้วยการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร นับว่าเป็นทักษะที่ยากสำหรับผู้สอนที่จะสอนผู้เรียนให้สามารถเขียนเพื่อสื่อความหมายออกมาให้ได้ดี เพราะต้องเขียนให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา การใช้คำศัพท์ สอดคล้องกับ Tanasuwan (1993) ที่กล่าวว่า การเขียนเป็นทักษะที่ซับซ้อนและไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ต้องฝึกฝน เพื่อจะสื่อความรู้สึกนึกคิดของตนออกมา ต้องใช้ความรู้และสติปัญญาหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ความคิดที่ตั้งไว้ไม่เพียงแต่ปรากฏเป็นตัวหนังสือ แต่ยังสามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ และ Adipattaranan (2001) ได้กล่าวไว้ว่า การเขียนเป็นพฤติกรรมที่ต้องได้รับการสอน เนื่องจากเป็นทักษะที่ยากที่สุด ยิ่งหากเป็นการเขียนในภาษาอังกฤษก็ต้องอาศัยความรู้หลายขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการรวบรวมความคิด การเลือกสรรถ้อยคำถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการสอนจากครู และฝึกฝนเป็นประจำ จึงจะสามารถพัฒนาการเขียนของตนได้

นอกจากนี้ สาเหตุสำคัญอีกประการที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ก็คือ เจตคติต่อการเรียน ซึ่ง Leontiev (1981) ได้ให้หลักการไว้ว่า เจตคติต่อการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และการที่ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน อาจมีสาเหตุมาจากการจัดกิจกรรมที่ไม่สนองต่อความต้องการและไม่เป็นที่น่าสนใจ ฉะนั้น เจตคติจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อแนวความคิดและคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นรากฐานที่สำคัญต่อพฤติกรรมและมีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในด้านจิตวิทยาการเรียนการสอนได้ยอมรับว่าในการสอนของครูนั้น ต้องมุ่งสร้างให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อรายวิชา ควบคู่ไปกับความรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาวิชาที่เรียนและเอาใจใส่ต่อวิชาที่เรียนนั้นมากขึ้น

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษา ครูผู้สอนควรมีความรู้ ความตั้งใจศึกษาหาเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัยของเด็กที่ชอบการเคลื่อนไหว ไม่ชอบอยู่นิ่ง ยินดีรับและเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่อย่างเป็นธรรมชาติ สนใจในจังหวะ เสียงเพลง สามารถเลียนเสียงได้โดยไม่กระดากอาย กล้าที่จะลองใช้ภาษาโดยไม่กลัวผิด เพราะเด็กจะไม่รู้ตัวว่ากำลังใช้ภาษาอยู่ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553) ความว่า ครูควรจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงควรเป็นกิจกรรมที่น่าเอาธรรมชาติในการเรียนรู้ของเด็กเป็นหลัก แล้วสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความเพลิดเพลิน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือกังวลในการแสดงออก

จากสภาพปัญหาข้างต้น จึงมีความพยายามที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษทั้งในทักษะการอ่านและเขียน โดยศึกษาผลการศึกษานักสอนภาษาได้หาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ วิธีการหนึ่งที่น่าสนใจ คือ การใช้กิจกรรมพหุปัญญา (Multiple Intelligences Activities) ซึ่งอิงตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา ที่คิดค้นโดย Howard Gardner อาจารย์ด้านจิตวิทยา แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กิจกรรมพหุปัญญา เป็นรูปแบบการใช้เทคนิคกระบวนการที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน ผู้สอนจะเข้าใจถึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียน มีการส่งเสริมความสามารถที่มีอยู่เดิมของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้นและเกิดการเรียนรู้ใหม่อย่างเต็มที่ เพราะมนุษย์มิได้มีสติปัญญาหรือความฉลาดเพียงหนึ่งหรือสองด้านเท่านั้น แต่มีอยู่ 8 ด้าน ดังที่ Gardner (1999) กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ว่าปัญญาทั้ง 8 ด้าน มีดังต่อไปนี้ 1) ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) คือ ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน 2) ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical – Mathematical Intelligence) คือ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ การใช้เหตุผลเชิงตรรกะ การคิดเชิงนามธรรม รวมถึงการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล 3) ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual – Spatial Intelligence) คือ ความสามารถด้านศิลปะ การเห็นรายละเอียดเป็นภาพ การสร้างสรรค์งาน การแก้ปัญหาในโมโนภาพ รวมถึงความสามารถในการรับรู้ทางสายตาได้ดี 4) ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily – Kinesthetic Intelligence) คือ ความสามารถในการเคลื่อนไหวของร่างกายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ 5) ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) คือ ความสามารถในด้านรับรู้เสียงและจังหวะของดนตรี 6) ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเข้าใจและเคารพในผู้อื่นด้วย 7) ปัญญาด้านความเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ การเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเอง ความสามารถในการพิจารณาไตร่ตรอง และ 8) ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalistic Intelligence) คือ ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม การจำแนกแยกแยะและจัดหมวดหมู่สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร หลังจากการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา
2. นักเรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์หรือไม่ อย่างไร หลังจากการใช้กิจกรรมพหุปัญญา
3. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร หลังจากการใช้กิจกรรมพหุปัญญา

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมพหุปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษ และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา
- 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังการเรียนโดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา
- 3) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาล เชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่กำลังเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน รหัสวิชา อ 15101 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 305 คน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบละ ความสามารถ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/6 โรงเรียนอนุบาล เชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวนนักเรียน 40 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมี ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยค้างนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แบบสำรวจกิจกรรมที่นักเรียนชื่นชอบตามกิจกรรม การเรียนรู้ภาษาแบบพหุปัญญา และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา

1.1) แบบสำรวจกิจกรรมที่นักเรียนชื่นชอบ (Learning Styles) ตามกิจกรรมการ เรียนรู้ภาษาแบบพหุปัญญา เป็นแบบสอบถามที่ปรับมาจาก The Connell Multiple Intelligence Questionnaire for Children เพื่อทราบถึงรูปแบบกิจกรรมที่นักเรียนแต่ละคนชื่นชอบ หรือสนใจเป็นพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มนี้

1.2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา รวม 7 แผน มีขั้นตอน ดังนี้

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน (Warm-up Activity)

ผู้สอนจะเน้นให้ผู้เรียนตื่นตัวและเตรียมพร้อมสำหรับบทเรียนใหม่ (Brain Gym) โดยเริ่มจากการร้องเพลงพร้อมท่าทางประกอบจังหวะ การเล่นเกมเพื่อทบทวนความรู้เดิมใน เรื่องของคำศัพท์ เช่น เกมแสดงท่าทางเพื่อใบ้คำ เกมเก้าอี้แลกเปลี่ยน เกมส่งลูกโป่ง เป็นต้น กิจกรรม เหล่านี้ช่วยทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นตัว ผ่อนคลาย ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและพร้อมที่จะเรียนรู้

ขั้นก่อนการอ่าน (Pre-Reading)

ผู้สอนจะให้นักเรียนได้เห็นรูปภาพ อุปกรณ์ หรือสื่อของจริงเกี่ยวกับเรื่องที่จะ อ่าน รวมไปถึงการนำเสนอคำศัพท์ใหม่ที่จะใช้ในบทอ่าน โดยใช้บัตรภาพ บัตรคำ โปรแกรมนำเสนอ PowerPoint คลิปวิดีโอจาก YouTube หรือจาก Learning Site ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ คำศัพท์ใหม่จากหลากหลายวิธีการ จากนั้น ผู้เรียนจะฝึกออกเสียงคำศัพท์เพื่อเป็นการฝึกภาษา และให้

ผู้เรียนเล่นเกมเกี่ยวกับคำศัพท์ที่สอนไป เพื่อช่วยให้จดจำคำศัพท์ได้ดีขึ้น อาทิ เกมกระดานบอกคำศัพท์ (Slap the Board / Fly Swatter) เกมทายใจไขความจริง (Truth or Lie) เกม Find Someone Who... เกมบิงโกคำศัพท์ เกมออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตชื่อ Kahoot และเกมจิ๊กซอว์ภาพปริศนา เป็นต้น หลังจากนั้น ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเพื่อตรวจสอบความเข้าใจด้านคำศัพท์ เพื่อจะสามารถอ่านเรื่องได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ในขั้นก่อนการอ่านนี้ เป็นการส่งเสริมพหุปัญญาด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านดนตรี ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านการเข้าใจตนเอง และด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้เรียน

ขั้นระหว่างการอ่าน (While-Reading)

ก่อนเริ่มการอ่าน ผู้เรียนจะได้ทบทวนคำศัพท์โดยการท่องบท Vocabulary Chants / Spelling Chants และกิจกรรมลื่นพันกัน (Tongue Twister) อันจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงได้ดี ได้ถูกต้อง และกล้าออกเสียงมากขึ้น จากนั้น ผู้เรียนจะได้อ่านบทอ่าน ซึ่งการจัดกิจกรรมการอ่านนั้น มีหลากหลายวิธี ทั้งการอ่านออกเสียงแบบกลุ่มเล็กหรือแบบคู่ (Group Reading) เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนได้มีทักษะการทำงานร่วมกันควบคู่ไป การอ่านออกเสียงเป็นรายบุคคล เช่น การอ่านแบบลูกโซ่ (Chain Reading) การอ่านออกเสียงแบบการอ่านซ้ำ หรือ Echo Reading ผู้สอนจะถาม Guiding Question เกี่ยวกับเนื้อหาในบทอ่านก่อนที่ผู้เรียนจะเริ่มอ่าน และในระหว่างการอ่านนั้น ผู้สอนจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการอ่านออกเสียงของผู้เรียนด้วย

ขั้นหลังการอ่าน (Post-Reading)

ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามเกี่ยวกับบทอ่านในจุดยังไม่เข้าใจ จากนั้น ผู้เรียนร่วมกันตอบคำถามนำ (Guiding Question) เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจอีกครั้ง โดยผู้สอนจะใช้เกมช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนพยายามแข่งขันกันตอบคำถามจากบทอ่าน ซึ่งช่วยทำให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอยากช่วยกันคิด ร่วมกันตอบคำถาม เป็นผลให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้มากขึ้น หลังจากนั้น ผู้สอนอาจมีการอธิบายเพิ่มเติมไปในเรื่องของหลักไวยากรณ์ที่มีอยู่ในเนื้อเรื่อง และผู้เรียนจะได้ทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ เพื่อเป็นการทดสอบความเข้าใจในบทอ่าน หรือเขียนผังมโนทัศน์ (Mind mapping) เพื่อเป็นตัวช่วยในการเขียนบรรยายสั้น ๆ จำนวน 3 - 5 ประโยคในขั้นการเขียนต่อไป อันเป็นกระบวนการพัฒนาพหุปัญญาด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านเข้าใจตนเอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ แบบประเมินความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

2.1) แบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เป็นบทอ่านสั้น ๆ มีความยากง่ายใกล้เคียงกับในแผนการสอน ซึ่งสร้างตามหลักการของ Bloom's Taxonomy (Bloom, 1956) เพื่อวัดความสามารถในการอ่านระดับความรู้และความเข้าใจ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากง่าย (p) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 ซึ่งจัดอยู่ในระดับดี ซึ่งแบบทดสอบทั้ง 20 ข้อนั้น มีข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 0.2 จำนวน 3 ข้อ และมีข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายที่ไม่อยู่ระหว่าง 0.2 – 0.8 จำนวน 2 ข้อ

2.2) แบบประเมินความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ เป็นแบบประเมินการเขียนบรรยายสั้น ๆ เป็นประโยคเดียว (Simple Sentence) ประมาณ 4 – 5 ประโยค ตามหัวข้อที่

กำหนดให้ในทุกแผนการสอน เกณฑ์การประเมินปรับจากของ Harris และ McCann (1994) ซึ่งจะพิจารณาในด้านข้อมูล สามารถสื่อสารได้ คำศัพท์ การสะกดคำ และไวยากรณ์ถูกต้อง เนื้อหาน่าสนใจ สำหรับระดับคุณภาพของความสามารถในการเขียน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของ Bureau of Academic Affairs and Educational Standards (2011) โดยผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 50 โดยผู้วิจัยนำแบบประเมินให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมก่อนใช้

2.3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้สึก ความเข้าใจ และแนวโน้มพฤติกรรมของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งในแง่บวกและแง่ลบหลังการใช้กิจกรรมพหุปัญญา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ ซึ่งได้ศึกษาแนวทาง การวัดของ Rensis (1932) เป็นแนวทางในการสร้างคำถาม โดยแบ่งระดับของความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย รู้สึกเฉย ๆ หรือไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย อย่างยิ่งการประเมินระดับคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การจัดระดับคุณภาพของเจตคติของ Srisa-ard (2011) เพื่อแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ได้จากการวัดเจตคติ

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญสำหรับการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ โดยหาค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากง่าย (p) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบค่า t โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้น หลังการเรียนโดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 20 คะแนน)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าร้อยละ	ระดับ คุณภาพ	t	p-value
ก่อนเรียน	7.58	1.66	37.88	ไม่ผ่าน	-32.3834	0.000*
หลังเรียน	15.68	1.85	78.38	ผ่าน		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้น หลังการใช้กิจกรรมพหุปัญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อแสดงในรายละเอียดพบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนการใช้กิจกรรมพหุปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.58 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.66 คิดเป็นร้อยละ 37.88 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพ ไม่

ผ่าน ในขณะที่คะแนนความสามารถในการอ่านหลังการใช้กิจกรรมพหุปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.85 คิดเป็นร้อยละ 78.38 อยู่ในระดับคุณภาพ ดี

2. ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 50 และอยู่ในระดับคุณภาพดี

ตารางที่ 2 ผลความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา

การเขียนครั้งที่	ค่าเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 10)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าร้อยละ	ระดับคุณภาพ	การตัดสินตามเกณฑ์ (ร้อยละ 50)
1	3.83	1.60	38.25	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน
2	4.25	1.20	42.50	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน
3	4.33	1.00	43.25	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน
4	4.90	0.90	49.00	ไม่ผ่าน	ไม่ผ่าน
5	5.58	0.90	55.75	ผ่าน	ผ่าน
6	6.78	1.00	67.75	พอใช้	ผ่าน
7	7.73	1.00	77.25	ดี	ผ่าน
ค่าเฉลี่ยรวม	5.34	1.08	53.39	ผ่าน	ผ่าน

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมพหุปัญญาในแผนการสอนทั้งหมด 7 แผน เท่ากับ 5.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.08 คิดเป็นร้อยละ 53.39 ซึ่งจะเห็นได้ว่า นักเรียนได้คะแนนการเขียนรวมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละครั้ง จนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 50

3. เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้น หลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา

การทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
ก่อนเรียน	2.62	0.58	ปานกลาง
หลังเรียน	4.04	0.56	ดี

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมพหุปัญญาเท่ากับ 2.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพปานกลาง ภายหลังจากการเรียนรู้การสอนโดยใช้กิจกรรมพหุปัญญาแล้วค่าเฉลี่ย

เพิ่มขึ้น มีค่าเท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 อยู่ในระดับคุณภาพดี สรุปได้ว่านักเรียนมีเจตคติดีขึ้นหลังการเรียน

อภิปรายผล

1. ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้น หลังการเรียนโดยใช้กิจกรรมพหุปัญญา สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการอ่าน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญานั้น มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และตอบสนองในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี ซึ่งในขั้นตอนก่อนการอ่านไปจนถึงขั้นหลังการอ่านมีการบูรณาการให้เข้ากับกิจกรรมพหุปัญญาในแต่ละด้าน เช่น **พหุปัญญาด้านภาษา** ซึ่งเป็นด้านที่เด่นที่สุดสำหรับการอ่าน สามารถบูรณาการให้เข้ากับหลากหลายกิจกรรม โดยผู้เรียนเกิดการพัฒนาจากการเรียนรู้คำศัพท์ ฝึกพูด ฝึกออกเสียงประโยค ฝึกอ่านเนื้อเรื่องผ่านกิจกรรมการอ่านในแบบต่าง ๆ เช่น การอ่านแบบลูกโซ่ (Chain Reading) การอ่านแบบกลุ่ม (Group Reading) พบว่า ในระหว่างกิจกรรมนี้ ผู้เรียนมีความผ่อนคลาย สนุกกับการอ่านร่วมกับเพื่อน ๆ ซึ่งในเกือบทุกขั้นตอน ผู้เรียนได้ทำงานเป็นคู่ เป็นกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ อันเป็นการพัฒนาใน**พหุปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์และพหุปัญญาด้านเข้าใจตนเอง** อีกทั้ง ผู้เรียนยังได้รับการกระตุ้นการสังเกต การอ่านออกเสียงคำศัพท์ผ่านการดูรูปภาพ สื่อของจริง และจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการพัฒนา**พหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์** ในส่วนของ**พหุปัญญาด้านดนตรี**นั้น ผู้สอนได้มีการเปิดเพลงและให้ผู้เรียนร้องเพลง การท่องบท (Chants) และการอ่านกลุ่มคำที่สัมผัสอักษร (Tongue Twisters) เพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน รวมไปถึงการเล่นเกมต่าง ๆ ทั้งแบบเดี่ยวและเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวร่างกาย อันเป็นการพัฒนา**พหุปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว** ส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านซ้ำด้วยวิธีการต่าง ๆ ข้างต้น จนพัฒนาความสามารถในการอ่านของตนเองให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Gardner (1999) เกี่ยวกับสติปัญญาที่สามารถเปลี่ยนแปลงและเพิ่มพูนได้ หากได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสม ดังนั้น ผู้สอนจึงควรเน้นการจัดกิจกรรมหรือกลวิธีในการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความสามารถได้หลายวิธี และเกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงปัญญาในหลาย ๆ ด้านไปพร้อมกัน

ประการที่สอง กิจกรรมพหุปัญญาส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกล้าที่จะดึงเอาศักยภาพในตัวออกมาใช้ในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไม่วิตกกังวล ทำให้สามารถเรียนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิผล สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง สมมุติฐานที่ 5 (The Affective Filter Hypothesis) ของ Krashen and Terrell (1988) ที่กล่าวว่านักเรียนที่ไม่มีความเครียดหรือมีความวิตกกังวลน้อย ย่อมทำให้รู้สึกเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังการใช้กิจกรรมพหุปัญญาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ประการแรก กิจกรรมพหุปัญญาช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเขียนของนักเรียนให้ดีขึ้นได้เช่นเดียวกับการอ่าน กล่าวคือ พหุปัญญาด้านภาษาช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดง

ความสามารถของตน โดยการฝึกใช้คำและประโยคเพื่อเขียนบรรยายให้ผู้อ่านรับข้อมูลในสิ่งที่ตนต้องการสื่อถึงพหุปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างจินตนาการในงานเขียนของตน โดยอาศัยการสังเกตจากตัวอย่าง (Scaffolding) ที่ผู้สอนให้เป็นแนวทางในการเขียน พหุปัญญาด้านการเข้าใจตนเองและด้านธรรมชาติวิทยา ช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนในด้านการเขียนของตนเอง ในขณะเดียวกันพหุปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ ที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อฝึกทักษะการเรียนรู้พฤติกรรมจากบุคคลอื่น ทำให้นักเรียนเขียนบรรยายความคิดในแง่ต่าง ๆ ได้จากประสบการณ์จริงของตัวเอง สอดคล้องกับ Greenhawk (1997) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษา โดยใช้แนวคิดพหุปัญญา ว่าช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความสามารถของตนเองและของคนอื่น ใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและปรับปรุงจุดอ่อนของตน ช่วยให้นักเรียนทำงานที่ยากและช่วยให้เรียนได้ดีขึ้น เพราะเกิดการจดจำ ไม่ลืม โดยเฉพาะบทเรียนที่ได้ฝึกปัญหาหลาย ๆ ด้าน

ประการที่สอง บทบาทผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ช่วยส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้านการเขียน จากการสังเกตในช่วงแรกของการทดลอง ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการเขียนค่อนข้างต่ำ เนื่องด้วยการเรียนในระดับชั้นที่ผู้เรียนผ่านมานั้น ทักษะการฟังและการพูดเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เรียนมีความกังวลใจและขาดความเชื่อมั่นในการเขียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแก้ไขปัญหาด้วยการพูดคุยกับผู้เรียนอย่างเป็นกันเอง เพื่อสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย มีการให้กำลังใจ การเสริมแรงทางบวก รวมถึงมีการชมเชยเมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ดีและให้รางวัลเพื่อเป็นการสร้างกำลังใจในการเขียนต่อไป สอดคล้องกับผลการทดลองที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการในการเขียนดีขึ้น สามารถสร้างงานเขียนได้ระดับคุณภาพผ่านเกณฑ์ เป็นที่น่าพอใจ

3. นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษดีขึ้นหลังการใช้กิจกรรมพหุปัญญา สามารถอภิปรายได้ในประเด็นต่อไปนี้

กิจกรรมพหุปัญญาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด โดยผู้สอนจะไม่บังคับให้ผู้เรียนแสดงออกทางภาษา แต่เป็นกระตุ้นให้ผลิตภาษาโดยใช้ศักยภาพในตัวเอง ทำให้ผู้เรียนไม่เครียด ส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น สอดคล้องกับที่ Krashen and Terrell (1988) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้สอนไม่ควรบังคับให้ผู้เรียนแสดงออกทางภาษา โดยผู้สอนควรให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการพร้อมและต้องการผลิตภาษาด้วยตนเอง แล้วค่อยเริ่มขั้นตอนการฝึก ช่วยให้ผู้เรียนให้ความร่วมมือต่อการทำกิจกรรมและก่อให้เกิดเจตคติเชิงบวกต่อการเรียน นอกจากนี้ กิจกรรมพหุปัญญาช่วยให้บรรยากาศการเรียนเป็นไปอย่างสนุกสนาน ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเองอย่างต่อเนื่อง กล่าวแสดงออก ไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับการประเมินผล เพราะสิ่งที่ต้องการพัฒนาจะถูกสอดแทรกไว้ในกิจกรรมที่ผู้สอนสร้างขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองในที่สุด

จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมพหุปัญญาทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการตอบแบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งก่อนและหลังเรียน พิจารณารายข้อพบว่ากิจกรรมมีความหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น และรู้สึกชอบเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรสำรวจพหุปัญญาของผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อรู้จักสติปัญญาของผู้เรียนและนำไปสู่การพัฒนาสติปัญญาในด้านที่ขาดได้อย่างเหมาะสม

1.2 ผู้สอนควรสำรวจความสนใจของผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อการวางแผนเนื้อหาและหัวข้อที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน

1.3 ผู้สอนควรสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้สึกผ่อนคลาย กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก และเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4 การจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมพหุปัญญาจำเป็นจะต้องจัดเวลาที่เหมาะสมและเพียงพอต่อเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการใช้เทคนิคการสอนแบบพหุปัญญา นอกเหนือจากการอ่านและการเขียน เช่น การฟังและการพูด ในระดับชั้นเดียวกัน เป็นต้น

2.2 ควรประเมินความสามารถของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายนอกเหนือจากการสังเกตเท่านั้น

2.3 ควรจัดกิจกรรมพหุปัญญาโดยบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศเข้ากับกลุ่มสาระอื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้ไปพร้อม ๆ กัน

2.4 ควรนำเอาเทคนิควิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมพหุปัญญาไปทดลองใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้สอนในรายวิชาภาษาอังกฤษต่อไป

References

- Adipattaranan, N. (2001). *kān wikhrō ngān khīan phāsā ‘Angkrit khōng nakrīan radap matthayommasuksā tōk plāi nai chāngwat Chīang Mai* [An analysis of written work in english of higher secondary level students in Chiang Mai province]. Faculty of Education, Chiang Mai University.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives, handbook 1: cognitive domain*. Addison – Wesley Publishing Company.
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2011). *nāo patibatkān wat læ pramōēnphon kān rīanrū* [Guidelines for learning measurement and evaluation]. Bangkok: Ministry of Education
- Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: multiple intelligences for the 21th century*. New York: Basic Books.
- Greenhawk, J. (1997). Multiple intelligences meet standards. *Educational Leadership*. 1(55), 62 – 64.
- Harris, M. & McCann, P. (1994). *Assessment (Handbook for the english classroom)*. Oxford: Heinemann Publishers.

- Krashen, S. and Terrell, T. (1988). **The natural approach: language acquisition in the classroom**. New Jersey: Prentice Hall Europe.
- Leontiev, A. N. (1981). **Problems of the development of the Mind**. 4th ed. Moscow: Imported Publications, Incorporated.
- Ministry of Education. (2012). **næōthāng kanchat kitčhakam kān rianrū phūā phatthanā thaksa kān khīt tām laksūt kæn klāng kānsuksā naphūn thān Phutthasakkarā 2551** [Guidelines for learning activities for develop thinking skills according to the basic education core curriculum B.E. 2008]. 2nd ed. Bangkok.
- Rensis, L. (1932). **A Technique for the measurement of attitudes**. New York.
- Srisa-ard, B. (2011). **kānwichai būāngton** [Introduction of research]. Bangkok: Suweeriyasan.
- Tanasuwan, W. (1993). **kēm prakōp kānsōn phāsā ‘Angkrit radap matthayommasuksā** [Games as supplementary activities on english for matthayomsuksa]. Chiang Mai: Faculty of Education, Chiang Mai University.

การพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
เพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

THE DEVELOPMENT OF INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGY SKILL WITH THE PARTICIPATION OF THE COMMUNITY TO
ENHANCE MARKETING AND CONSERVATION OF BAN LAO BAMBOO
FLUTE LOCAL WISDOM

ฉัตร สุวรรณจรัส¹ ดิเรก อักหาดี² จริยา วิชัยดิษฐ์³
และรวยทรัพย์ เดชชัยศรี⁴
Touchakorn Suwancharas¹, Direk Akkaha², Jariya Wichaidit³,
and Ruaysup Deshchaisri⁴

¹⁻⁴ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
¹⁻⁴ B.Ed. (Educationnal Technology and Communication), Faculty of Education,
Bansomdejchaopaya Rajabhat University, Bangkok
E-mail: touchakorn.su@bsru.ac.th

Received: June 6, 2018
Revised: August 29, 2018
Accepted: August 31, 2018

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว 2) อบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 3) ประเมินผลการฝึกอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชนและเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นชาวบ้านในชุมชนบางไส้ไก่อที่ยังคงยึดอาชีพผลิตขลุ่ยบ้านลาว ตั้งอยู่ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ครอบครัว ดำเนินการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเกต สัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐในการส่งเสริมด้านการตลาดในการทำขลุ่ยซึ่งปัจจุบันเหลือเพียง 5 ครอบครัว ปัญหาที่พบ คือ ชุมชนขาดผู้นำที่เข้มแข็งขาดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน มีเวลาไม่ตรงกัน และขาดความสามัคคี ชุมชนต้องการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการขายสินค้าออนไลน์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลังการอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสูงกว่าก่อนการอบรม มีความ

พึงพอใจต่อการอบรมระดับมาก มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลิตภัณฑ์ทางออนไลน์ และมีการจัดตั้งกลุ่มในชุมชนเพื่อมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

คำสำคัญ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมการตลาด การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the problems and needs of the community related to the use of information and communication technology skill to enhance marketing and conservation of Ban Lao bamboo flute local wisdom, 2) workshop on skill in using information and communication technology to enhance marketing and conservation of local wisdom, and 3) evaluate the result of workshop on skill in using information and communication technology to enhance marketing and conservation of local wisdom. Our sample was a community leader and local wisdom owner who lived in the Bang Sai Kai community (Thonburi in Bangkok) and still occupied the production of Lao's flute. We conducted this work for 5 families with the relevant documents and research, interviews, group discussions and workshops on skills in using information and communication technology to enhance marketing and conservation of Ban Lao bamboo flute local wisdom.

The result of research that Bang Sai Kai community needs public help to promote the marketing of flute production, which currently has only five families. The problems come from not only the lack of strong leader, motivation to work together, and harmonic but also time's mismatching. Accordingly, such community desires to learn how to use information and communication technology for online selling, product development, and conservation of local wisdom. In addition to the study, our workshop on skill presented that the participants had better skill in using information and communication technology than before. They were satisfied in training are high level, enable to earn more money from online product sales, and establish their community groups to enhance marketing and conservation of Ban Lao bamboo flute local wisdom.

Keywords

Information and Communication Technology, Participation of the Community, Marketing Conservation, Ban Lao Bamboo Flute local Wisdom

ความสำคัญของปัญหา

“หมู่บ้านลาว” หรือ “ชุมชนบางไส้ไก่” มีชื่อเสียงในการทำแคนและขลุ่ยมาตั้งแต่บรรพบุรุษในอดีตทำกันทั้งหมู่บ้าน ระยะเวลาการทำแคนได้ลดน้อยและหายไปมากที่สุด ส่วนการทำขลุ่ยยังขึ้นชื่อและเป็นที่ยอมรับของท้องตลาด จะเรียกขลุ่ยที่ผลิตจากหมู่บ้านนี้ว่า “ขลุ่ยบ้านลาว” ถือว่าเป็นขลุ่ยชั้นดี มีคุณภาพและมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 200 ปี ขลุ่ยบ้านลาวมีชื่อเสียงในเรื่องของลวดลายศิลปะบนตัวขลุ่ยซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว แต่ปัจจุบันครอบครัวทำขลุ่ยได้ลดน้อยลงอาจเป็นผลมาจากการจำหน่ายขลุ่ยในท้องตลาดมีความนิยมลดลง และชุมชนไม่มีการวางแผนทางการตลาดหรือการโฆษณา ประชาสัมพันธ์น้อยเกินไป (Mekhumb, 1997) จึงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อค่าครองชีพของชุมชนและการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตกเข้ามามาก โดยเฉพาะความนิยมในเรื่องของคนตรีสากลเข้ามามีบทบาทกับเยาวชนทำให้เยาวชนไม่ให้ความสนใจกับดนตรีไทย การปลูกฝังจิตสำนึกของคนไทยที่มีต่อดนตรีไทยเริ่มลดน้อยลงจนทำให้ผู้ที่เล่นดนตรีไทยมีเพียงกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น ศิลปะการสร้างลวดลายบนขลุ่ยบ้านลาว ใช้ตะกั่วหลอมเหลวเทราดลงบนผิวไม้รวกที่นำมาทำขลุ่ยซึ่งได้เลิกทำเพราะสารตะกั่วก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ ขลุ่ยในปัจจุบันจะผลิตจากไฟเบอร์ แต่มีชาวต่างชาติบางคนมาติดต่อเพื่อสั่งทำขลุ่ยเป็นพิเศษเพราะชอบในงานศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาวกำลังเลือนหายไป ในที่สุดอาจจะเหลือไว้เพียงแค่ความทรงจำหรือเพียงแค่ชื่อของชุมชนเท่านั้น ถ้าไม่มีผู้สืบทอดก็จะทำให้สูญหายไป ดังนั้น หากนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจทั้งการขายสินค้าผ่านหน้าร้านในแบบดั้งเดิมและการขายผ่านออนไลน์และส่งข้อมูลให้ถึงลูกค้าได้มากที่สุด ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์มือถือและเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการทำธุรกิจเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาด้านการตลาด หรือการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ถ้าสามารถสั่งซื้อขลุ่ยบ้านลาวผ่านระบบออนไลน์ได้จะช่วยสร้างรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะต่างประเทศที่มีความสนใจศิลปวัฒนธรรมของไทย เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง และปัจจัยสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นแนวคิดที่คนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วม ตั้งแต่ร่วมในการให้ข้อมูล ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หรือรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ร่วมคิด ร่วมวางแผนหารูปแบบแนวทาง วิธีการและกิจกรรมในการดำเนินงาน ร่วมตัดสินใจ สรุปความคิดเห็น กำหนดวิธีการจัดกิจกรรม การใช้ทรัพยากรตามขีดความสามารถของตนเอง ของกลุ่ม ของชุมชน ร่วมตรวจสอบหรือติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรม ซึ่งความสำเร็จของการพัฒนาสังคมสู่สังคมคุณภาพ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการดำเนินการหลัก 5 ประการ คือ ความเข้มแข็งของชุมชน โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในชุมชน การเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ของคนในชุมชน การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และการเชื่อมโยงนโยบายและกิจกรรมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Seenuankaew, 1997) สอดคล้องกับการศึกษาของ Saleewong & lam-Khong (2017) ที่พบว่า รูปแบบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการสินค้าชุมชนเพื่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ชุมชนผู้ผลิตสินค้าชุมชน (OTOP Community) 2) การมีส่วนร่วมของสังคม (Participation) 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learn & Share) 4) การผสมผสาน (Integration) และ 5) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Technology) จากประเด็นดังกล่าวเป็นการสนับสนุนอย่างชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนา

สมรรถนะของชุมชน คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ย บ้านลาวไม่ให้เสื่อมสลายไปตามกาลเวลาเพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาและเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์สืบสานไว้ให้อยู่คู่ชุมชนเขตนบบุรี

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาวเป็นอย่างไร
2. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาวตามความต้องการของชุมชนมีอะไรบ้าง
3. ผลการประเมินการฝึกอบรมและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาวเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว
2. เพื่ออบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาวตามความต้องการของชุมชน
3. เพื่อประเมินการฝึกอบรมและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

ระยะที่ 2 อบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาวตามความต้องการของชุมชน

ระยะที่ 3 ประเมินการฝึกอบรมและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชนและเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นชาวบ้านในชุมชนบางไส้ไก่ที่ยังคงยึดอาชีพผลิตขลุ่ยบ้านลาว ตั้งอยู่หลังมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ครอบครัว คือ นายชลิต มาริศรี นางพรรณธิดา พุทธิรักษ์ นายสุนัย กลิ่นบุปผา นางเพิ่มสุข สอนวิทย์ และนางนิตยา ฐ์เจียมสิน

วิธีการศึกษา

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนชลุ่ยบ้านลาวโดยการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากหลักฐานชั้นรองต่าง ๆ เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลุ่ยบ้านลาว และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ผู้นำชุมชน ประชาชนชุมชน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการอาชีพทำชลุ่ยในชุมชน จำนวน 5 ครอบครัว

2. จัดกิจกรรมสนทนากลุ่มระดมสมอง โดยขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในการประสาน กับแต่ละครอบครัว เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลุ่ยบ้านลาว และ พิจารณาแนวทางการร่วมมือในการศึกษาจัดทำฐานข้อมูลเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. นำข้อมูลมาใช้ในการออกแบบเนื้อหาการอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารในการส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลุ่ยบ้านลาว

ระยะที่ 2 การศึกษาและอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลุ่ยบ้านลาวตามความต้องการของชุมชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชาวบ้านซึ่งเป็นเจ้าของกิจการผลิตชลุ่ยบ้านลาว ใน ชุมชนบางไผ่ไก่ ตั้งอยู่หลังมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 ครอบครัว และบุตรหลาน ซึ่งเข้าร่วมอบรมด้วยความสมัครใจ รวม 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน

1. คู่มือการฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลุ่ยบ้านลาว ได้แก่ เทคนิคการถ่ายภาพสินค้า การสร้างสตูดิโอถ่ายภาพอย่างง่าย หลักการตั้งร้านค้าบนเฟซบุ๊ก (facebook) และไลน์ (Line) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยใช้บาร์โค้ด (Bar code) และคิวอาร์โค้ด (QR Code)

2. แบบประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลุ่ยบ้านลาว

3. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลุ่ยบ้านลาว

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ทำหนังสือราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดฝึกอบรม ได้แก่ หนังสือเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วม อบรม หนังสือเชิญวิทยากร หนังสือขออนุญาตใช้สถานที่

2. นัดหมายผู้เข้าอบรม จัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ อาหาร เครื่องดื่ม และเครื่องมือต่าง ๆ

3. ก่อนการอบรมให้ผู้เข้าร่วมอบรมทำแบบประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลุ่ยบ้านลาว

4. จัดการอบรมให้กับกลุ่มตัวอย่าง 3 ครั้ง ณ ห้องคอมพิวเตอร์ 1063 ศูนย์คอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา อาคาร 30 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หลังสิ้นสุดการอบรมให้ผู้เข้าอบรมทำแบบประเมินทักษะการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลุ่ยบ้านลาว และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเข้าร่วมอบรม

5. อบรมเพิ่มเติมแบบเข้มให้กับ นางสาววรรณิษา โคมปิ่น เป็นบุตรหลานของคนในชุมชน ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้บริหารจัดการระบบเว็บไซต์กลางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ขลุ่ยบ้านลาว

ระยะที่ 3 ประเมินผลการฝึกอบรมและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว โดยการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังการอบรม

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

3. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีประธานชุมชนและสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมในการส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาวที่สอดคล้องกับทรัพยากรและขีดความสามารถของชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค จนสามารถนำไปสู่การนำข้อสรุปที่ได้ เทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

ชุมชนบางไส้ไ่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน (Mekhum, 1997) เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี บรรพบุรุษของชุมชนบางไส้ไ่เป็นชาวลาวที่ถูกกวาดต้อนมาจากเวียงจันทน์ เมื่อสมัยกรุงธนบุรี พ.ศ. 2321 ในสมัยนั้นได้เกิดกบฏขึ้นทางเวียงจันทน์ พระเจ้าตากสินมหาราชจึงทรงแต่งตั้งให้สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งเป็นทหารเอกของพระองค์ยกทัพไปปราบปรามกบฏที่เวียงจันทน์และได้กวาดต้อนชาวลาวอพยพมาอยู่ที่กรุงธนบุรีด้วยและให้ชาวลาวเหล่านั้นตั้งหลักปักฐานอยู่ในสวนติดกับคลองสาวกไ่ เพื่อจะได้ทำมาค้าขายและประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยสะดวก พุทธศาสนิกชนชาวลาวร่วมใจกันสร้างวัดเพื่อไว้เป็นที่ปฏิบัติธรรม บำเพ็ญกุศลและเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ตั้งชื่อว่า “วัดลาว” ต่อมาได้ใช้ชื่อว่า “วัดบางไส้ไ่” ส่วนหมู่บ้านที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนเรียกว่า “หมู่บ้านลาว” หรือ “ชุมชนบางไส้ไ่” ซึ่งมีชื่อเสียงในการทำแคนและขลุ่ยซึ่งทำกันมาทั้งหมู่บ้านตั้งแต่บรรพบุรุษ ระยะเวลาการทำแคนได้ลดน้อยและหายไปที่สุดในที่สุด ส่วนการทำขลุ่ยยังขึ้นชื่อและเป็นที่ยอมรับของท้องถิ่น จะเรียกขลุ่ยที่ผลิตจากหมู่บ้านนี้ว่า “ขลุ่ยบ้านลาว” ถือว่าเป็นขลุ่ยชั้นดีมีคุณภาพและมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 200 ปี การทำขลุ่ยบ้านลาวเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกไม้รวกให้ได้ขนาดแล้วนำไปสร้างลายด้วยการใช้ตะกั่วหลอมเหลวแล้วเทราดลงบนผิวไม้รวกที่นำมาทำขลุ่ย ลายที่ปรากฏบนขลุ่ยนั้นจะสามารถกำหนดได้ตามความชำนาญของผู้เฒ่า โดยการใช้ข้อมือและจิ้งหะในการเฒ่า ซึ่งถือเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่ทำให้ขลุ่ยบ้านลาวมีชื่อเสียงในเรื่องของลวดลายศิลปะบนตัวขลุ่ย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จากนั้นจะนำมาเจาะรูปิดลิ้นทำให้เกิดเสียงมาตรฐาน จึงสำเร็จขึ้นตอนตามขั้นตอนการทำขลุ่ย ปัจจุบันครอบครัวที่ทำขลุ่ยลดน้อยลง เหลือเพียง 5 ครอบครัว คือ 1) นายชลิต มาริศรี ใช้ชื่อกิจการ ขลุ่ยชลิตไม้รวก 2) นายสุนัย กลิ่นบุปผา ใช้ชื่อกิจการขลุ่ยลุงจรินทร์ 3) นางพรรณธิดา พุทธิรักษ์ ใช้ชื่อกิจการขลุ่ยมงคล 4) นางเพิ่มสุข สอนวิทย์ ใช้ชื่อกิจการขลุ่ยประสงค์ และ 5) นางนิตยา รุ่งเยี่ยมสิน ใช้ชื่อกิจการขลุ่ยบ้านลาวบ้านนิค

ขลุ่ยที่ชุมชนบางไส้ไก่ผลิตมีทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่ 1) ขลุ่ยหลิบ เป็นขลุ่ยขนาดเล็กที่ใช้ในวงดนตรีไทย 2) ขลุ่ยเคียงออหรือขลุ่ยกรวด ให้เสียงต่ำกว่าขลุ่ยหลิบ ส่วนใหญ่ใช้เล่นเพลงลูกทุ่งทั่วไป 3) ขลุ่ยเพียงออ เป็นขลุ่ยที่คนส่วนใหญ่รู้จักใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน 4) ขลุ่ยรองออ ใช้เล่นในวงปี่พาทย์มอญ ให้เสียงหวาน 5) ขลุ่ยอู้ จะมีแค่ 6 รูนิ้วต ต่างจากขลุ่ยทั่วไปที่มี 7 รู เพื่อไม่ให้เสียงไปแข่งกับขลุ่ยประเภทอื่น ขลุ่ยอู้มีไว้เพื่อใช้เป็นเสียงเบส

สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

1. การสร้างแรงจูงใจในการทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานเป็นกลุ่มเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการดำเนินงานของกลุ่มแต่การจะให้คนทำงานรวมกันเป็นกลุ่มได้จำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้คนมาทำงานเป็นกลุ่มซึ่งเป็นเรื่องค่อนข้างยุ่งยากและต้องใช้ความพยายามในการหาวิธีการสร้างแรงจูงใจ

2. การสร้างผู้นำ ชุมชนบางไส้ไก่มักมอบภาระหน้าที่ให้กับประธานกลุ่มๆ เป็นผู้ดำเนินการเกือบทุกเรื่อง จำเป็นต้องฝึกให้สมาชิกมีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก กล้านำเสนอตนเอง

3. เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน สมาชิกในชุมชนมีเวลาที่ว่างไม่พร้อมกัน ทำให้มีปัญหาในการทำกิจกรรมกลุ่มๆ ดังนั้นการที่จะให้สมาชิกกลุ่มๆ มาทำกิจกรรมร่วมกันจึงเป็นเรื่องค่อนข้างยุ่งยาก จำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการหลาย ๆ อย่างมาผสมผสานกัน

4. ความสามัคคีในชุมชน ชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการรวมตัวกัน เกิดจากรูปแบบในการทำขลุ่ยและราคาจำหน่ายขลุ่ยของแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน ความไม่ไว้วางใจที่มีต่อกัน และการมุ่งทำธุรกิจโดยไม่คำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม เช่น การตัดราคาในการจัดจำหน่ายขลุ่ย

5. ชุมชนดั้งเดิมมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว ซึ่งที่นักวิจัยดำเนินการถอดความรู้และบันทึกเป็นวิดีโอเพื่อนำมาเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ ต่อไป

ผลการศึกษายังพบว่า ชุมชนไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ควรดำเนินการประสานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือชุมชนในการส่งเสริมด้านการตลาด โดยใช้เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ เช่น เว็บไซต์จำหน่ายสินค้า OTOP เป็นช่องทางในการส่งเสริมการตลาด และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ชุมชน เพื่อให้มีช่องทางในการจัดจำหน่ายได้อย่างยั่งยืน ดีกว่าการสร้างเว็บไซต์ขึ้นมาใช้เองซึ่งในระยะยาวจะเป็นปัญหาด้านการบริหารจัดการ ขาดบุคลากรในการดูแล และค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ

2. ผลการศึกษาและอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว มีผู้เข้าอบรมโดยสมัครใจ 13 คน อายุสูงสุด 64 ปี อายุต่ำสุด 24 ปี อายุเฉลี่ย 53.23 ปี

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบทักษะการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาวก่อนและหลังการอบรม

การประเมิน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	\bar{D}	S.D. _D	t	Sig. (1-tailed)
ก่อนการอบรม	20	6.00	4.56	3.15	2.03	5.59*	0.0001
หลังการอบรม	20	9.15	4.47				

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลู่บ้านลาว

ประเด็นความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านวิทยากร	4.64	0.20	มากที่สุด
1. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน	5.00	1.04	มากที่สุด
2. ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.46	1.00	มาก
3. การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.46	0.98	มาก
4. มีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.69	0.99	มากที่สุด
5. การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้	4.54	0.95	มากที่สุด
6. การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	4.69	0.95	มากที่สุด
ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร	4.58	0.10	มากที่สุด
1. สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม	4.69	0.83	มากที่สุด
2. ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์	4.54	0.80	มากที่สุด
3. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	4.62	0.79	มากที่สุด
4. อาหาร มีความเหมาะสม	4.46	0.74	มาก
ด้านความรู้ความเข้าใจ	3.51	1.34	มาก
1. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ ก่อน การอบรม	2.56	0.65	มาก
2. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ หลัง การอบรม	4.46	0.44	มาก
ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.31	0.08	มาก
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.38	0.49	มาก
2. มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้	4.31	0.46	มาก
3. คาดว่าสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	4.23	0.42	มาก
เฉลี่ย	4.26	0.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลู่บ้านลาวโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ประเมินผลการฝึกอบรมและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลู่บ้านลาว

หลังจากการอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทีมวิจัยได้ติดตามผลการฝึกอบรมและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ผลสรุป ดังนี้

1. ผู้เข้าอบรมมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลู่บ้านลาวหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

2. ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว ในระดับมาก

3. ผลจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีประธานกลุ่ม และสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว ดังนี้

3.1 มีการจัดตั้งกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงานกลุ่มๆ โดยมอบหมายให้นายชลิต มาริศรี เป็นประธานกลุ่มผู้ผลิตขลุ่ย และนางสาววรรณิษา โคมปิ่น เป็นผู้บริหารเว็บไซต์ประจำกลุ่ม

3.2 มีข้อตกลงจัดทำเว็บไซต์กลางของชุมชนขลุ่ยบ้านลาวเป็นศูนย์กลางรวบรวมลิงค์เว็บไซต์ของแต่ละครอบครัว เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีจุดเด่นของผลิตภัณฑ์แตกต่างกัน ราคาขายผลิตภัณฑ์แตกต่างกันค่อนข้างมาก

3.3 พัฒนาผลิตภัณฑ์ขลุ่ยบ้านลาว ชุมชนมีเป้าหมายร่วมกันในการจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคต และเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ธุรกิจสินค้า OTOP เต็มรูปแบบ

3.4 มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยการใช้บาร์โค้ดและคิวอาร์โค้ดเพื่อลิงค์ฐานข้อมูลในการให้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของขลุ่ยบ้านลาว ชนิด ราคา และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.5 ชุมชนต้องการสถานที่ในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่รวบรวมภูมิปัญญาและของดีในท้องถิ่น และมีการจัดทำสื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งต้องได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

3.6 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค พบว่า จุดแข็ง คือ ชุมชนมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีชื่อเสียงและโดดเด่น จุดอ่อน คือ ภูมิทัศน์ภายในชุมชนเป็นชุมชนแออัดยังไม่น่าประทับใจ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน และขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเข้าไปให้ความช่วยเหลือ โอกาส คือ ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ และอุปสรรค คือ ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ผลสำเร็จของงานเชิงปริมาณ

ชุมชนมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มอย่างชัดเจน ซึ่งแต่เดิมยังเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดความร่วมมือ มีการพัฒนาเว็บไซต์เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ออนไลน์

ผลสำเร็จของงานเชิงคุณภาพ

ชุมชนมีความเข้าใจการทำงานระบบกลุ่ม มีคณะกรรมการบริหารกลุ่มๆ และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ชัดเจนกว่าเดิม และถือปฏิบัติร่วมกัน รู้จักวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการชุมชน รู้จักคิดวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อพัฒนาชุมชนและผลิตภัณฑ์ การทำงานร่วมกันของสมาชิกในลักษณะกลุ่มๆ ทำให้สมาชิกได้พัฒนาตนเอง กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกมากขึ้น

อภิปรายผล

การจะพัฒนาชุมชนขลุ่ยบ้านลาว ผู้สนับสนุนสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนา คือ หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลส่วนกลาง เช่น กระทรวง กรม ฝ่ายและแผนกต่าง ๆ โดยเฉพาะสำนักงาน เขต กรุงเทพมหานคร โดยทุกหน่วยงานภาครัฐจะต้องร่วมมือกันทำงานเชิงบูรณาการ กล่าวคือ ทำงานร่วมกัน

แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ไม่ใช่ต่างหน่วยงานก็ต่างทำกันไปโดยขาดการประสานงานกัน จากการลงพื้นที่พบว่าการทำงานร่วมกันในชุมชนมีค่อนข้างน้อย ยังเป็นรูปแบบต่างคนต่างทำซึ่งจะมีผลตามมา คือ ขาดความร่วมมือ ขาดพลังในการต่อรอง Chantarasombat (1997) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการ (Participation as a mean) เป็นการนำเอาทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่วางไว้ก่อนแล้ว และการมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมาย (Participation as a end) คือ การมุ่งให้ประชาชนได้มีกิจกรรมร่วมกันเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสามัคคีจนทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rassameevisava, Tiantong & Muankid (2018) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมนั้นจะทำให้บุคลากรภายในหน่วยงานตระหนักในบทบาทของตนเอง โดยมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการวางแผนและขับเคลื่อนหน่วยงาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบันว่าวิธีปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนหน่วยงาน นอกจากนี้ชุมชนจะต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านการเรียนรู้ การจัดการความรู้ในองค์กรของตน ซึ่ง Wasko & Faraj (2000) ได้อธิบายว่าการจัดการความรู้เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร การจัดการความรู้ คือ การค้นพบ การแลกเปลี่ยน การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการได้มาซึ่งองค์ความรู้ ในความรู้ที่กระจ่างชัดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือการนำความรู้ที่อยู่ในคน เช่น ประสบการณ์ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนกัน การพัฒนาชุมชนชลู่บ้านลาวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก็คือ วิธีทางที่จะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน การแก้ปัญหาการส่งเสริมการตลาด ชุมชนชลู่บ้านลาวนอกจากจะผลิตสินค้าภายใต้ตราสินค้าผลิตภัณฑ์ของตนเองแล้ว ชุมชนยังสามารถรวมตัวกันเป็นผู้รับช่วงการผลิตชลู่ให้โรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาให้ความช่วยเหลือทำให้ชุมชนมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการตลาด ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม โดยผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการหรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) ต่าง ๆ ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชลู่บ้านลาวโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะในการอบรมได้มีการจัดทำคู่มือการอบรมที่ค่อนข้างละเอียดชัดเจน ผู้เข้าอบรมสามารถนำไปศึกษาด้วยตนเอง นอกจากนี้การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการตั้งร้านค้าบนเฟซบุ๊ก (facebook) และไลน์ (Line) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่กลุ่มผู้เข้าอบรมมีพื้นฐานการใช้อยู่แล้ว อีกทั้งจากการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2558 (Electronic Transactions Development Agency (Public Organization), 2015) จัดโดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์หรือ ETDA คนไทยนิยมใช้เฟซบุ๊กบ่อยที่สุด ถึง 92.1% เป็นปีที่ 3 ติดต่อกัน (ปี 2556-2558) อันดับ 2 คือ ไลน์ คนไทยมีแนวโน้มซื้อของผ่านทางออนไลน์มากขึ้นซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลว่าเคยซื้อของผ่านทางออนไลน์ 64.9% การซื้อของออนไลน์เกิดจากการได้รับข้อมูลรีวิวกทางอินเทอร์เน็ตและการอ่านความเห็นของผู้เคยใช้สินค้า สอดคล้องกับผลวิจัยของต่างประเทศที่พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่างต้องให้ความสำคัญกับการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางอี-คอมเมิร์ซเพื่อเข้าสู่ตลาดต่างประเทศได้ง่ายยิ่งขึ้นและสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้น (Moertini & Criswanto, 2012) นอกจากนี้การพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยใช้บาร์โค้ด (Bar code) และคิวอาร์โค้ด (QR Code) ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงข้อมูลประวัติความเป็นมาของชลู่บ้านลาวสามารถสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจซื้อสินค้า Saengthong (2010) ได้อธิบายไว้ว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ เช่น ฉลาก ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ส่งผลต่อการดึงดูดผู้บริโภคและสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ ดังนั้นรัฐต้องพัฒนานโยบายเพื่อการ

สนับสนุนชุมชนอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการฝึกอบรมให้ชุมชน และพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสม
รัฐบาลควรจะให้หน่วยงานเพียงหน่วยงานเดียวที่ดูแลชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดการ
ทำงานที่สัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ชุมชนควรปรับปรุงปัจจัยการผลิตขลุ่ยให้มีคุณภาพ บรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัย
เหมาะสมสื่อให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชุมชน

2) ควรอนุรักษ์และส่งเสริมการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการจดลิขสิทธิ์ของลวดลาย
บนขลุ่ยเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

3) สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการต่อยอดพัฒนา
ผลิตภัณฑ์ในการผลิตขลุ่ยในลักษณะอื่นหรือผลิตของที่ระลึกจากเศษวัสดุเหลือใช้จากการผลิตขลุ่ย
เช่น การทำขลุ่ยจิวเป็นของที่ระลึก ทำพวงกุญแจขลุ่ยเล็ก ๆ จากเศษไม้รวกที่เหลือในการทำขลุ่ย
จัดทำบรรจุภัณฑ์ เช่น ถุงผ้าบรรจุขลุ่ยพร้อมเอกสารข้อมูลหรือขั้นตอนการสอนเป่าขลุ่ย เพื่อสร้าง
แรงจูงใจให้ผู้ซื้อและเป็นการเผยแพร่อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขลุ่ยบ้านลาว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ทำการวิจัยเฉพาะด้านรูปแบบกลยุทธ์การตลาดขลุ่ยบ้านลาว ให้ครอบคลุมปัจจัย
การตลาดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการขาย

2) ดำเนินการวิจัยในเรื่องเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนขลุ่ยบ้านลาว โดยศึกษาทั้ง
เครือข่ายความร่วมมือในระดับจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศต่อยอดผลิตภัณฑ์ขลุ่ยบ้านลาวสู่
สินค้า OTOP และสู่ตลาดต่างประเทศ

References

Chantarasombat, C. (1997). *kānmī sūanrūām khōng chumchon nai kānchatkān
suksā phūā phatthana thōngthin* [Community participation and local
development]. Mahasarakham: Faculty of Education, Mahasarakham
University.

Electronic Transactions Development Agency (Public Organization). (2015). *Thailand
internet user profile sōngphansipha rāingān phonlakā rasamruāt
phruttkam phūchai 'inthōēnet nai prathet Thai pī
sōngphanhārōjhasippaēt* [Thailand internet user profile 2015]. Bangkok:
Ministry of Information and Communication Technology

Mekhum, W. (1997). *kānsuksā phonkrathop kān thāithōt theknōlōyī phūmpanya
thōngthin kānphalit khluī chumchon bān Lāo bāng saikai khwāeng hiran
rūchī khēt Thonburī Krung Thēp Maha Nakhōt phāitai chut khōngkān
wīchai kānsuksā phonkrathop kān thāithōt theknōlōyī phūmpanya*

thōngthin dān krabūankān phalit krung Rattanakosin [The study of transform affecting of technology local wisdom of bamboo flute produce in ban lao bang sai kai community, hiran ruche district, thonburi, bangkok under the research project of transform affecting of technology local wisdom in the production process of rattanakosin]. Bangkok: Faculty of Industrial Technology, Suan Sunandha Rajabhat University.

- Moertini, V. S. and Criswanto, D. N. (2012). e-Commerce mobile marketing model resolving users acceptance criteria. **International Journal of Managing Information Technology (IJMIT)**. 4(4), 23-40.
- Rassameevisava, M., Tiantong, M. & Muankid, P. (2018). kānphatthanā chut fuk ‘oprom kānwāngphāen khroṅkān bāep doi chai withī patibatkān bāep mī sūan rūam [A development of training package of project planning on zopp using participatory action methodology]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**. 12(2), 170-176.
- Saengthong, P. (2010). nēōthāng kānphatthanā thāngkān talāt samrap phalittaphan chumchon : kōrānī suksā wisāhakit mēbān kasētrakōṅ thō phā koyoṅ tambon koyoṅ ‘amphōē muāng chāngwat song khla [The guideline for marketing improvement of the community enterprise: the case study of mae ban kasettakorn’s kohyor hand-woven fabric, tambon kohyor, mueang district, songkhla province]. **Songkhla Rajabhat University Academic Journal**. 3(1), 1-6.
- Saleewong, D. & lam-Khong, N. (2017) kānprayukchai theknōlōyī sārasonthēt nai kānboṛihān chātkaṅ sinkhā chumchon phūā khwāmyangyūn thāng sēthakit [An apply of information technology with the management of product community for sustainable economic]. **Veridian E-Journal, Silpakorn University Thai Issue Humanities, Social Sciences and Arts**. 10(3), 1355-2371.
- Seenuankaew, S. (1997). patchai khwāmsamret khōṅ kānchai ICT phūā kānphatthanā sangkhom sū sangkhom khunnaphāp nai prathēt kamlang phatthanā [Factors affecting success of using ict to develop social to quality society of the developing countries]. **Academic Services Journal**. 21(2), 126.
- Wasko, M. and Faraj, S. (2000). It is what one does: why people participate and help others in electronic communities of practice. **Journal of Strategic Information Systems**. 9(2-3), 155–173.

การพัฒนาระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ

DEVELOPMENT OF KNOWLEDGE BASE SYSTEM TO SUPPORT HEALTH FOOD COOKING

นุจรินทร์ ปทุมพงษ์¹ และมณฑนา จรรย์รัตนไพศาล²
Nujarin Pathumpong¹ and Manthana Chariyaratpaisal²

¹ อาจารย์ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

¹Prof. Computer Science Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng

²Assoc. Prof. Public Health Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng

E-mail: ottonuch@hotmail.com

Received: August 15, 2018

Revised: October 1, 2018

Accepted: October 5, 2018

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพของผู้ประกอบการร้านอาหาร 2) เพื่อวิเคราะห์และออกแบบระบบฐานความรู้ที่สนับสนุนการทำอาหารสุขภาพบนเว็บที่รองรับกับอุปกรณ์มือถือ และ 3) เพื่อพัฒนาระบบฐานความรู้ที่สนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้งานระบบซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการร้านอาหารและผู้ใช้งานทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมความต้องการสารสนเทศของผู้ประกอบการร้านอาหาร 2) แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ ซึ่งผู้ประเมินคือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนาระบบ 3) แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ สถิติที่ใช้ในงานวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการสารสนเทศสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ พบว่า ผู้ใช้งานส่วนใหญ่ต้องการเว็บไซต์ที่ช่วยค้นหาแหล่งวัตถุดิบในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรเป็นมากที่สุด รองลงมาคือต้องการเว็บที่สามารถวิเคราะห์เมนูอาหารว่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพหรือไม่ และรองลงมาคือ ต้องการเว็บที่รวบรวมเว็บไซต์ที่เป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับการทำอาหารสุขภาพ 2) การวิเคราะห์และออกแบบระบบฐานความรู้ที่สนับสนุนการทำอาหารสุขภาพบนเว็บที่รองรับกับอุปกรณ์มือถือ โดยใช้แผนภาพกระแสนข้อมูลโดยใช้รูปแบบมาตรฐานของ Gane & Sarson และเขียนแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลโดยใช้สัญลักษณ์แบบ Crow's Foot 3) การพัฒนาระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ ผู้วิจัยสร้างฐานข้อมูลด้วย MySQL และใช้ภาษา PHP, Bootstrap Framework และ Google Map API พัฒนาระบบและติดตั้งบนระบบปฏิบัติการ Ubuntu การทำงานของระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรกคือ สำหรับผู้ใช้งานระบบจะสามารถสืบค้นข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาหารสุขภาพ การเลือกสรรวัตถุดิบ

การเตรียมวัตถุดิบ การค้นหาแหล่งผลิตวัตถุดิบ การทำอาหารสุขภาพการส่งเสริมการขายและการจัดส่ง และการวิเคราะห์โซเชียลมีเดียอาหาร ส่วนที่สองของระบบสำหรับผู้ดูแลระบบเท่านั้น สามารถจัดการเพิ่มแก้ไขและลบข้อมูลในส่วนแรก นอกจากนี้ผู้วิจัยมีการประเมินประสิทธิภาพของระบบและประเมินความพึงพอใจระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ ซึ่งมีผลการประเมินดังนี้ 1) ผลการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาระบบพบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพโดยรวมของระบบอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.52) 2) ผลการประเมินความพึงพอใจระบบจากผู้ใช้งาน 400 คนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการประเมินพบว่าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.57) ดังนั้นจากผลการประเมินทั้งสองข้อแสดงว่าระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ ในระดับดี และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน

คำสำคัญ

ระบบฐานความรู้ อาหารสุขภาพ การทำอาหาร

ABSTRACT

This research aimed to 1) study restaurant entrepreneurs' information needs related to health food cooking, 2) analyse and design an online knowledge base system compatible with Smartphone devices in order to support health food cooking, 3) develop a knowledge base system to support health food cooking. The sample group for the study consisted of 400 people, including restaurant entrepreneurs and general users in Kamphaeng Phet Province. Research instruments used in the study were, 1) interviews to collect data on restaurant entrepreneurs' information needs, 2) questionnaires on system performance, completed by experts in system development, and 3) questionnaires on system users' satisfaction with the database as per the support it provided in health food cooking. Statistics were expressed as frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed the following: Firstly, regarding information needs in support of health food cooking, general users expressed that their highest need for the website was searching for cooking materials within the area of Kamphaeng Phet Province. The second highest need for the website was analysis health foods. The lowest priority need was the collection providing a list of informative websites on health foods. The study's next findings were related to the design and development of a knowledge base system compatible with a Smartphone operating system in order to support health food cooking. The Gane and Sarson data-flow diagram and the Crow's Foot diagram were shown to be applicable toward identifying relations between sets of information. The development of a knowledge base system to support health food cooking could be conducted using MySQL, PHP language, Bootstrap framework, and Google Map API to

launch the system on an Ubuntu operating platform. The system operation was developed to support its two major user groups. The first part of the system supports system users' search for knowledge on health foods, raw material selection and preparation, raw material distribution and delivery, health food cooking, and delivery and sales promotion, including a component that conducts food menu color scheme analysis. The second part of the system supports system administrators' managing the system and maintaining up-to-date information. During system development, the knowledge base was evaluated as follows: 1) Five experts reported that the effectiveness of the system was excellent (\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.52) and 2) 400 general users in Kamphaeng Phet Province reported on their experience, indicating highest overall satisfaction (\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.57). This shows that the knowledge base system for supporting health food cooking developed in this study was effective and most importantly, consistent with user needs.

Keywords

Knowledge base system, Health Food, Cooking

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันคนไทยมีวิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากอดีต มีพฤติกรรมการบริโภคที่เร่งรีบและไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ นิยมบริโภคอาหารสำเร็จรูปที่มีพลังงาน ไขมัน โซเดียม และน้ำตาลสูง รวมทั้งบริโภคผักผลไม้ในปริมาณที่น้อยเกินไป พฤติกรรมดังกล่าวนี้ล้วนส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาว สังเกตได้จากสถิติปี 2552 พบว่า คนไทยป่วยและเสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และหัวใจ ถูกลมโป่งพอง มะเร็ง ความดันโลหิตสูงและโรคอ้วนลงพุง ในปริมาณสูงถึงร้อยละ 73 สาเหตุหรือปัจจัยเสี่ยงของโรคดังกล่าวมักเกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ป่วยเองเช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การขาดการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารหวานมันเค็มจัด ภาวการณ์เครียด เป็นต้น ซึ่งหากเราสามารถลด หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านี้ได้ ก็จะเป็นการลดโอกาสเสี่ยงในการเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้มากถึง 80% (Thai Health Promotion Foundation, 2018)

ผักและผลไม้เป็นอาหารที่มีความสำคัญต่อสุขภาพ มีคุณค่าทางโภชนาการ ช่วยรักษาสมดุลของร่างกาย และช่วยป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่าง ๆ ซึ่งองค์การอนามัยโลกแนะนำให้บริโภคผักผลไม้อย่างน้อยวันละ 400-600 กรัม (Thai Health Promotion Foundation, 2016) แต่ปัจจุบันเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประชาชนบริโภคผักผลไม้ลดลง เพราะประชาชนหันมานิยมบริโภคอาหารนอกบ้านมากกว่าการปรุงประกอบอาหารเองในครัวเรือน เน้นสะดวก ประหยัดเวลาและอาจมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า จึงทำให้ปริมาณการบริโภคอาหารที่มีผักผลไม้เป็นส่วนประกอบ น้อยลง และอีกเหตุผล ก็คือ ความไม่ปลอดภัยของผักผลไม้ที่อาจมีสารพิษปนเปื้อน

แผนอาหารเพื่อสุขภาพะ สำนักสร้างเสริมวิถีชีวิตสุขภาวะ (สำนัก 5) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายในสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ (สสส.) ได้มีนโยบายที่จะสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาแหล่งให้บริการอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งเสริมและเพิ่มโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มวัย สามารถ

เข้าถึงอาหารที่มีความปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการได้อย่างสะดวกในราคาที่เหมาะสม รวมทั้งได้บริโภคผักผลไม้ในปริมาณที่เพียงพอ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้สนใจร่วมเป็นภาคีเครือข่ายกับสำนัก 5 จัดทำโครงการ พัฒนาโรงอาหารเพื่อสุขภาพในมหาวิทยาลัย กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบแหล่งให้บริการอาหารเพื่อสุขภาพในมหาวิทยาลัยและเพื่อรณรงค์ให้ผู้บริโภคหันมาใส่ใจรับประทานอาหารสุขภาพมากขึ้น จากโครงการดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้กระบวนทัศน์ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงอาหารเพื่อสุขภาพในมหาวิทยาลัย และค้นพบปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการทำอาหารเพื่อสุขภาพของผู้ประกอบร้านอาหาร คือ ผู้ทำอาหารบางคนเกิดความสับสนในการจำแนกเมนูอาหารว่าอาหารเมนูใดเป็นอาหารสุขภาพ เนื่องจากวัตถุดิบในการทำอาหารเป็นอาหารหลายกลุ่มโซนสีปนกัน และผู้ทำอาหารไม่ทราบแหล่งผลิตวัตถุดิบที่ใช้ในการทำอาหารสุขภาพในเขตพื้นที่จังหวัดที่อาศัยอยู่ และขาดช่องทางในการติดต่อสั่งซื้อ จากปัญหาอุปสรรคดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการพัฒนาเครื่องมือคือระบบฐานความรู้บนเว็บเพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพขึ้น เพื่อช่วยให้ความรู้และส่งเสริมการทำอาหารสุขภาพกับผู้ประกอบการร้านอาหารหรือผู้สนใจทั่วไปให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจและช่วยแก้ปัญหาได้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับระบบฐานความรู้สำหรับจัดการงานก่อสร้าง ที่เป็นผู้ช่วยในการตัดสินใจให้วิศวกรที่ยังขาดประสบการณ์และไม่เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาในการก่อสร้างสามารถทำงานได้อย่างถูกต้องและสะดวกสบายยิ่งขึ้น ค้นหาความรู้ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ได้อย่างรวดเร็ว (Boonmee, 2005)

ระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพที่พัฒนาประกอบด้วยสองส่วนดังนี้ ส่วนแรกเป็นการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลือกวัตถุดิบ การปรุงอาหาร วิธีทำเมนูอาหารสุขภาพ รวมถึง มีระบบช่วยวิเคราะห์เมนูอาหารว่าเป็นกลุ่มอาหารโซนสีใด และหากต้องการรับประทานเมนูดังกล่าวควรปรับเปลี่ยนวิธีการปรุงหรือวัตถุดิบอย่างไร ซึ่งจะทำให้ผู้ทำอาหารไม่สับสนในการจำแนกเมนูอาหารตามโซนสีและสามารถสร้างสรรค์เมนูอาหารสุขภาพได้หลากหลายขึ้น ส่วนที่สองเป็นระบบสืบค้นแหล่งผลิตวัตถุดิบ เช่น แหล่งผักอินทรีย์ แหล่งผลไม้ปลอดสาร ในรูปแบบพิกัดบนแผนที่ซึ่งจะทำให้สามารถเดินทางไปยังแหล่งผลิตได้ถูกต้องและเพิ่มช่องทางสำหรับติดต่อเจ้าของแหล่งผลิตผ่านอุปกรณ์สื่อสารหรือผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์กได้ทันที ผู้วิจัยคาดหวังว่าระบบฐานความรู้บนเว็บเพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพนี้จะเป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการร้านอาหารประชาชนผู้ที่สนใจทำอาหารสุขภาพ หันมาสนใจการทำอาหารสุขภาพและดูแลสุขภาพตนเอง ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ความต้องการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพของผู้ประกอบการร้านอาหารเป็นอย่างไร
2. ระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ มีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพของผู้ประกอบการร้านอาหาร

2. เพื่อวิเคราะห์และออกแบบระบบฐานความรู้ที่สนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ บนเว็บที่รองรับกับอุปกรณ์มือถือ
3. เพื่อพัฒนาระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา ประกอบด้วยการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ใช้งานระบบซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการร้านอาหารและผู้ใช้งานทั่วไปที่อาศัยอยู่ใน 11 อำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้งานที่เป็นผู้ประกอบการร้านอาหารบางส่วนและเป็นผู้ใช้งานทั่วไปที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร การสุ่มตัวอย่างอาศัยความสะดวก (Convenient Sampling) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนของกลุ่มตัวอย่างแน่ชัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณด้วยสูตร Cochran (1953) ที่มีระดับค่าความเชื่อมั่น 95% โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{e^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P แทน ค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการจะสุ่มจากประชากรทั้งหมด (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด $P=0.5$)

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้กำหนดไว้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%, Z มีค่าเท่ากับ 1.96

e แทน ค่าเปอร์เซ็นต์ของความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ($e=0.05$)

โดยค่า P ต้องกำหนดไม่ต่ำกว่า 50% ของขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงจะอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ (Siljaru, 2008)

$$\text{จากการแทนค่า } n = \frac{(0.5)(1-0.5)(1.96)^2}{0.05^2} = 384.16 \cong 384$$

กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานที่คำนวณได้เท่ากับ 384 คน แต่เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่ เงื่อนไขกำหนดคือไม่น้อยกว่า 384 คน

2. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

2.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ ดังนี้

2.1.1 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ความต้องการสารสนเทศของผู้ประกอบการร้านอาหาร

2.1.2 แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ ผู้ประเมินคือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาระบบ

2.1.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ

2.2 ระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ ที่พัฒนาในรูปแบบเว็บไซต์ที่รองรับกับอุปกรณ์มือถือ พัฒนาโดยใช้ภาษา PHP เชื่อมต่อกับฐานข้อมูล MySQL ร่วมกับเทคโนโลยี Google Map API โดยใช้งานระบบนระบบปฏิบัติการ Ubuntu

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการสารสนเทศในการทำอาหารสุขภาพจากผู้ประกอบการร้านอาหารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมแหล่งผลิตวัตถุดิบในเขตจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้วิธีลงพื้นที่เพื่อเก็บพิกัดด้วย GPS ของแหล่งผลิต

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมเว็บไซต์ที่ให้ความรู้เกี่ยวข้องกับอาหารสุขภาพ

3.4 ดำเนินการวิเคราะห์และสร้างกฎสำหรับวิเคราะห์เมนูอาหารสุขภาพ ร่วมกับผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ

3.5 หลังจากพัฒนาระบบเรียบร้อยแล้ว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบ จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งหมายถึงอาจารย์ นักวิชาการที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการพัฒนาระบบ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ

3.6 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การใช้งานระบบฐานความรู้บนเว็บเพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพให้กับผู้ใช้งานซึ่งอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ

ผลการวิจัย

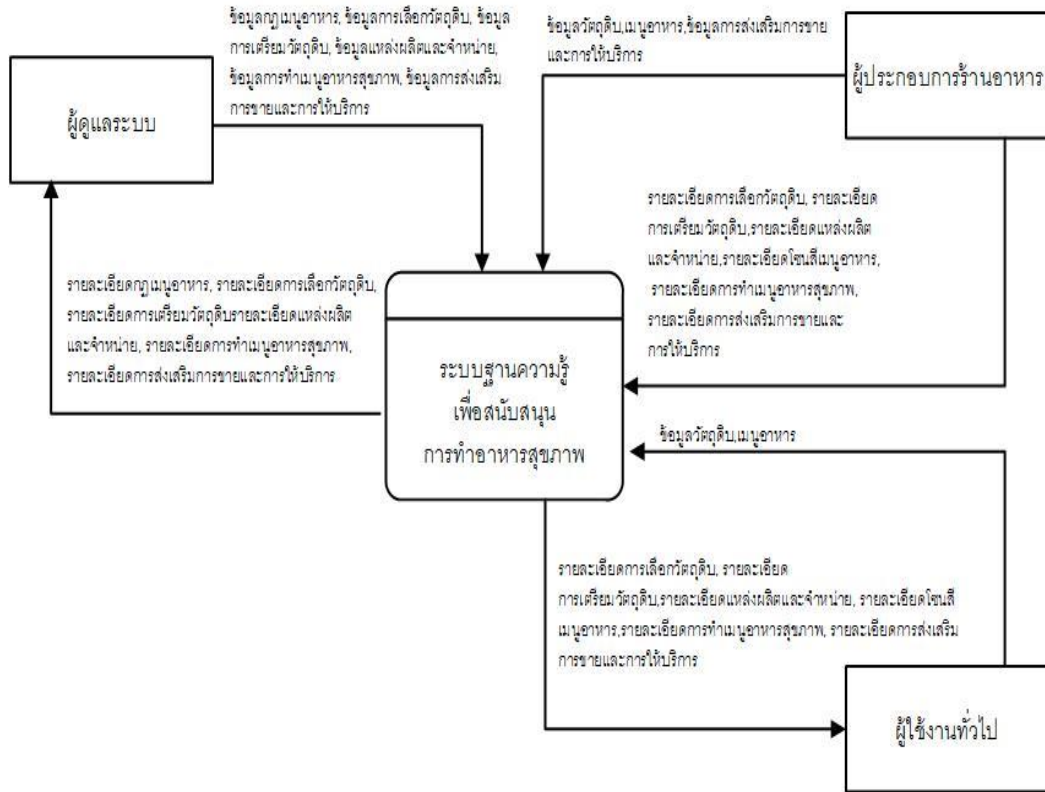
1. ผลการศึกษาความต้องการสารสนเทศจากผู้ใช้งาน

การศึกษาค้นคว้าความต้องการสารสนเทศจากผู้ใช้งาน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ประกอบการร้านอาหารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผลที่ได้พบว่า ผู้ใช้งานส่วนใหญ่ต้องการเว็บไซต์ที่ช่วยค้นหาแหล่งวัตถุดิบในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ต้องการเว็บที่สามารถวิเคราะห์เมนูอาหารว่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพหรือไม่ และรองลงมาคือ ต้องการเว็บที่รวบรวมเว็บไซต์ที่เป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับการทำอาหารสุขภาพ

2. ผลการวิเคราะห์และออกแบบระบบฐานความรู้ที่สนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ

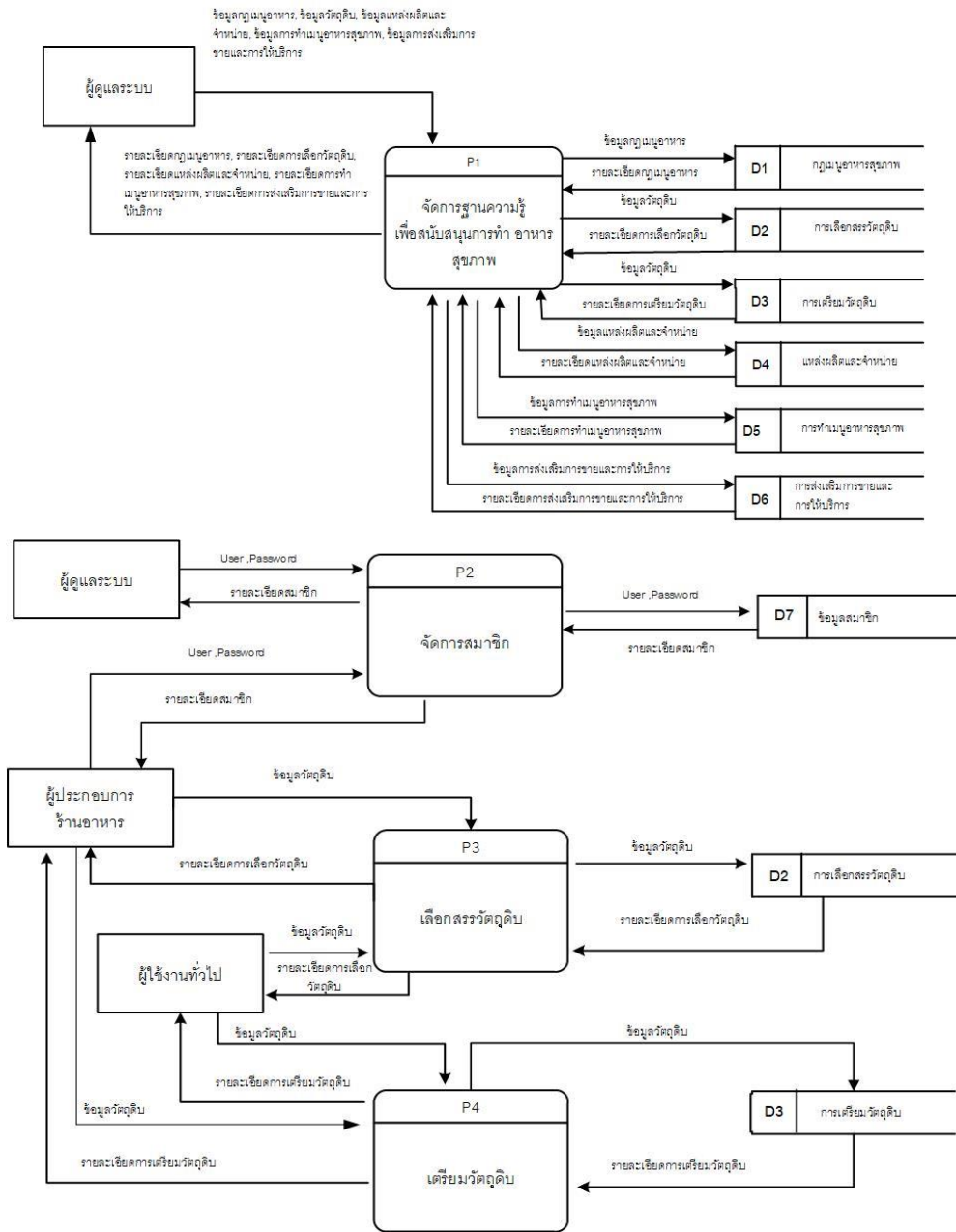
การวิเคราะห์และออกแบบระบบ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการสารสนเทศจากผู้ใช้งานคือ ผู้ประกอบการร้านอาหารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร และจากการเก็บรวบรวมแหล่งผลิตวัตถุดิบในเขตจังหวัดกำแพงเพชร เอกสารและเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับอาหารสุขภาพ เพื่อนำมาวิเคราะห์และออกแบบฐานข้อมูลในรูปแบบฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ โดยเลือกเขียนแผนภาพบริบทของระบบและแผนภาพกระแสข้อมูลโดยใช้รูปแบบมาตรฐานของ Gane & Sarson และเขียนแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลโดยใช้สัญลักษณ์แบบ Crow's Foot (Eamsiriwong, 2012) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แผนภาพบริบทของระบบ (Context Diagram)

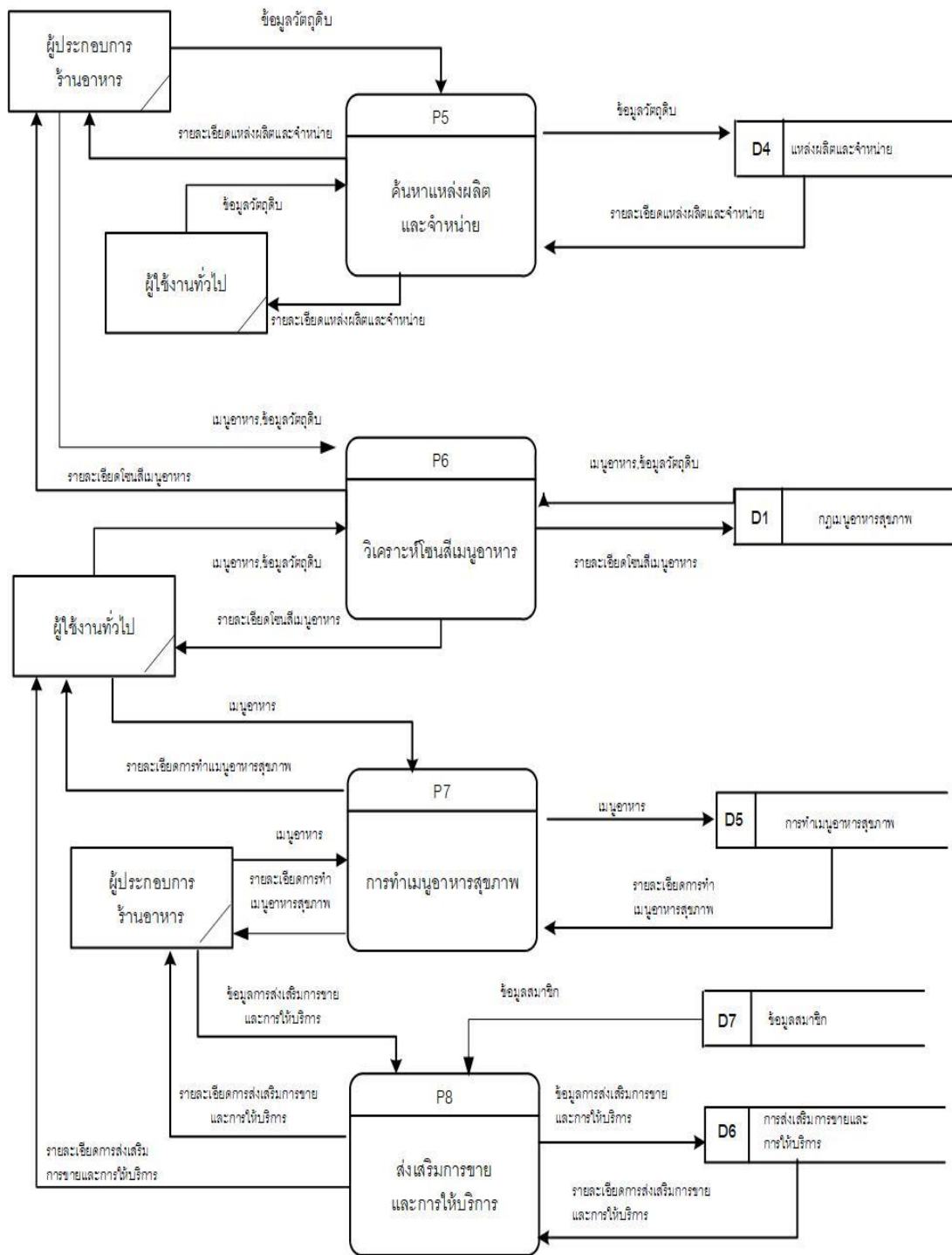

ภาพที่ 1 แผนภาพบริบทของระบบ

2.2 แผนภาพกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram : DFD)

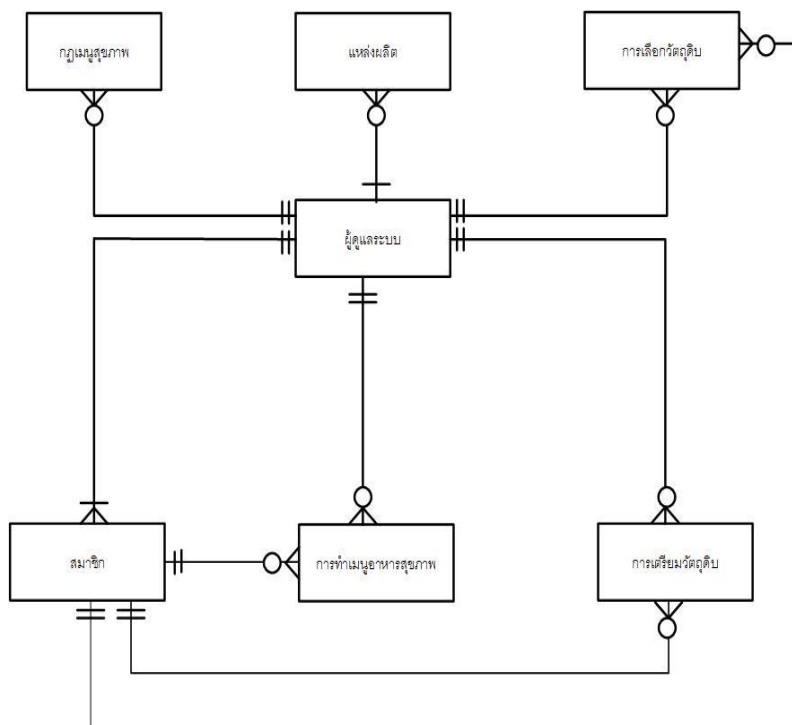

ภาพที่ 2 แสดงแผนภาพกระแสข้อมูล (P1-P4)

ภาพที่ 3 แสดงแผนภาพกระแสข้อมูล (P5-P8)

2.3 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล (E-R Diagram)

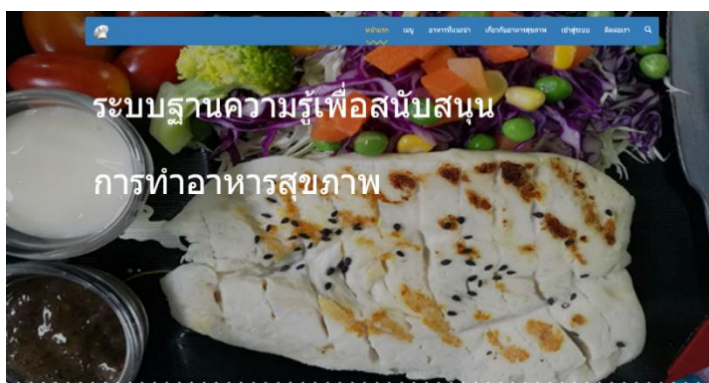

ภาพที่ 4 แสดงแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล

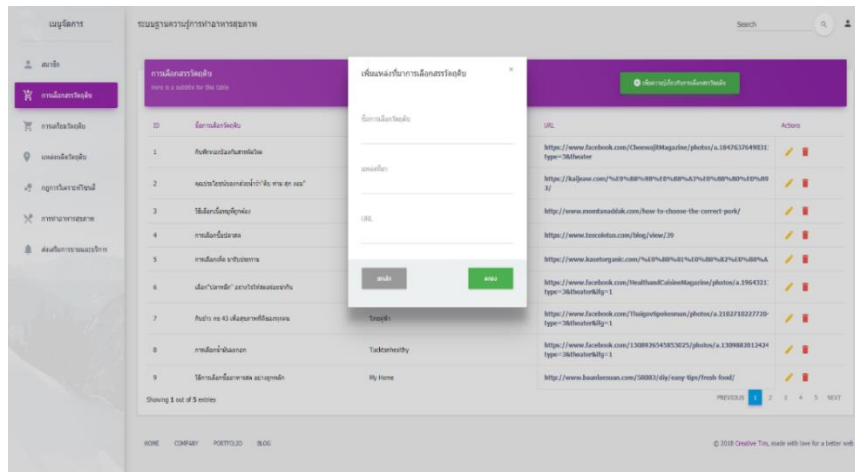
3. ผลการพัฒนาฐานความรู้บนเว็บที่สนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ

การออกแบบหน้าเว็บเพจในการแสดงผล เน้นการใช้รูปแบบและสีที่อ่านง่ายและมีสารสนเทศที่น่าสนใจ และรองรับการใช้งานบนอุปกรณ์สื่อสาร ระบบมีหน้าเว็บเพจของกลุ่มผู้ใช้งาน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ดูแลระบบ, ผู้ประกอบการร้านอาหารและ ผู้ใช้งานทั่วไป โดยผู้ใช้งานแต่ละกลุ่มจะสามารถทำงานกับระบบได้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสิทธิ์ที่ได้รับ ดังนี้

3.1 กลุ่มผู้ดูแลระบบสามารถจัดการข้อมูลฐานความรู้ทั้งหมดในระบบ ดังเมนูด้านซ้ายในภาพที่ 6

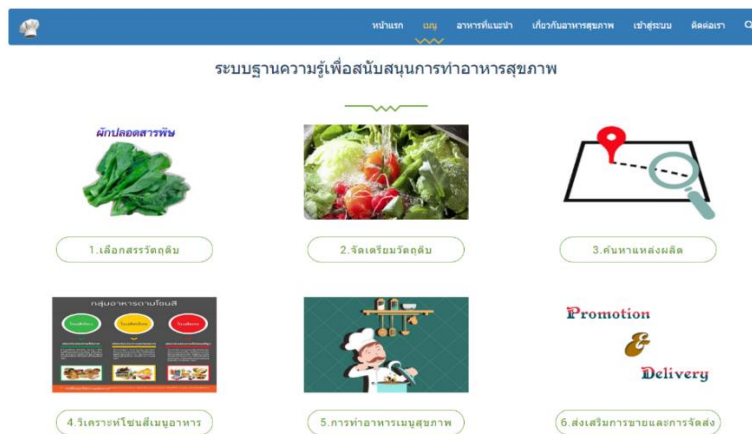

ภาพที่ 5 แสดงหน้าโฮมเพจหลักของระบบ

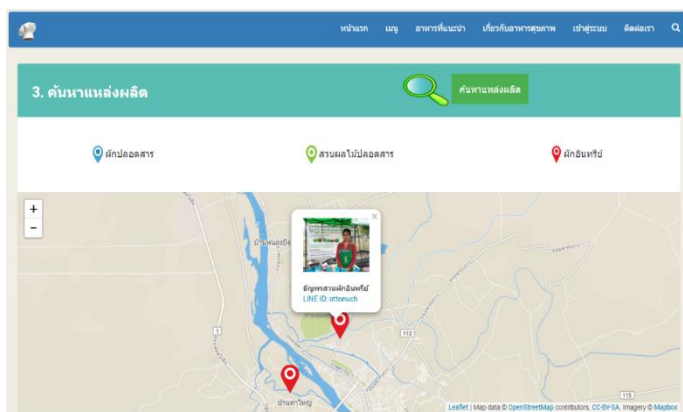

ภาพที่ 6 แสดงตัวอย่างหน้าเพจสำหรับจัดการข้อมูลบนฐานความรู้

3.2 กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า สามารถเข้าไปจัดการเพิ่มข้อมูลเมนูเลือกสรรวัตถุดิบ เมนูจัดเตรียมวัตถุดิบ เมนูการทำอาหารสุภาพ และเมนูส่งเสริมการขายและการให้บริการ นอกจากนี้สามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลที่แหล่งผลิตวัตถุดิบที่เมนูค้นหาแหล่งผลิต ดังภาพที่ 8 และสามารถเข้าไปวิเคราะห์โซนสีอาหาร ที่เมนูวิเคราะห์โซนสีเมนูอาหาร ดังภาพที่ 9-10

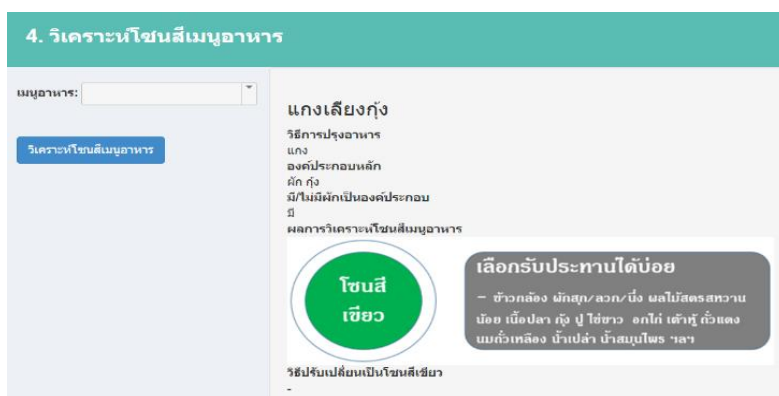

ภาพที่ 7 แสดงเมนูการทำงานของระบบฐานความรู้

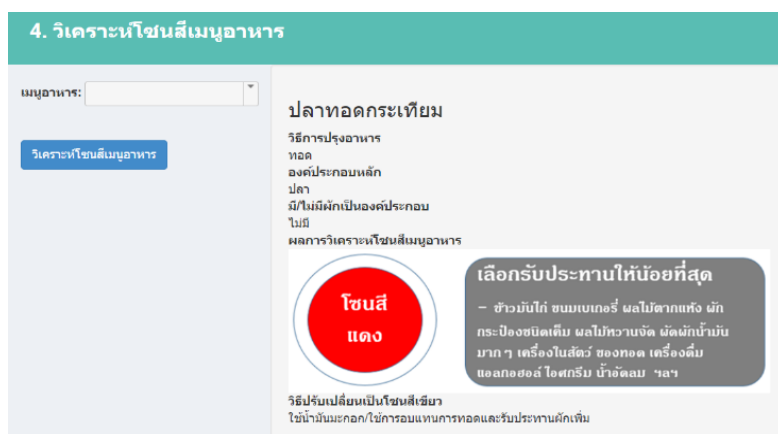

ภาพที่ 8 แสดงตัวอย่างหน้าเพจสืบค้นแหล่งผลิตวัตถุดิบ

3.3 กลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป สามารถสืบค้นข้อมูลจากเมนูการเลือกสรรวัตถุดิบการจัดเตรียมวัตถุดิบ ค้นหาแหล่งผลิต การทำอาหารสุขภาพ และเมนูส่งเสริมการขายและการให้บริการ นอกจากนี้ยังสามารถเข้าไปวิเคราะห์โภชนาการที่เมนูวิเคราะห์โภชนาการได้อีกด้วยดังภาพที่ 9-10

ภาพที่ 9 แสดงตัวอย่างหน้าเพจวิเคราะห์โภชนาการ

ภาพที่ 10 แสดงตัวอย่างหน้าเพจวิเคราะห์โภชนาการ

4. ผลการประเมินระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ

4.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบ

ในการประเมินประสิทธิภาพของระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญประเมินระบบแบบเจาะจงจำนวน 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับอาหาร 1 ท่าน อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ 2 ท่าน และอาจารย์ที่มีประสบการณ์หรือผลงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบจำนวน 2 ท่าน ผลการประเมินระบบพบว่า 1) ด้านเนื้อหา มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.48 แสดงว่าระบบมีประสิทธิภาพในระดับดี 2) ด้านการออกแบบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.56 แสดงว่าระบบมีประสิทธิภาพในระดับดีมาก 3) ด้านประสิทธิภาพของระบบ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.40 แสดงว่าระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี และ 4) ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้งาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.25 แสดงว่าระบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี โดยสรุปค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.42 แสดงว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบในแต่ละด้าน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับประสิทธิภาพ
1. ด้านเนื้อหา	4.48	0.56	ดี
2. ด้านการออกแบบ	4.56	0.51	ดีมาก
3. ด้านประสิทธิภาพของระบบ	4.40	0.53	ดี
4. ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้งาน	4.25	0.47	ดี
เฉลี่ยรวม	4.42	0.52	ดี

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบ

การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานจาก 11 อำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งประกอบด้วยผู้ใช้งาน 2 ประเภท ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านอาหาร และผู้ใช้งานทั่วไป โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงจำแนกตามอำเภอ รวมทั้งหมด 400 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ใช้งานที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	จำนวนผู้ใช้งาน			ร้อยละ
	ผู้ประกอบการร้านอาหาร	ผู้ใช้ทั่วไป	รวม	
- อำเภอเมืองกำแพงเพชร	50	50	100	25
- อำเภอไทรงาม	15	15	30	7.5
- อำเภอคลองลาน	15	15	30	7.5
- อำเภอชาลุมวรลักษบุรี	15	15	30	7.5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	จำนวนผู้ใช้งาน			ร้อยละ
	ผู้ประกอบการร้านอาหาร	ผู้ใช้ทั่วไป	รวม	
- อำเภอคลองขลุง	15	15	30	7.5
- อำเภอพรานกระต่าย	15	15	30	7.5
- อำเภอลานกระบือ	15	15	30	7.5
- อำเภอทรายทองวัฒนา	15	15	30	7.5
- อำเภอปางศิลาทอง	15	15	30	7.5
- อำเภอ빙สามัคคี	15	15	30	7.5
- อำเภอโกสัมพีนคร	15	15	30	7.5
รวม	200	200	400	100

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบ จำนวน 400 คน พบว่า 1) ด้านเนื้อหา ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.28 ดังรายละเอียดในตารางที่ 3 2) ด้านการออกแบบ ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.39 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4 3) ด้านการใช้งาน ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4,51 ดังรายละเอียดในตารางที่ 5 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน ผู้ใช้มีความพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.41 ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 3 แสดงผลความพึงพอใจระบบในด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 ข้อมูลในระบบมีความถูกต้อง สมบูรณ์	4.33	0.55	มาก
1.2 ใช้ภาษาในการแสดงในส่วนต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.20	0.50	มาก
1.3 รูปภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา	4.38	0.63	มาก
1.4 ข้อมูลครอบคลุมตามความต้องการของผู้ใช้	4.21	0.64	มาก
เฉลี่ยรวม	4.28	0.58	มาก

ตารางที่ 4 แสดงผลความพึงพอใจระบบในด้านการออกแบบ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
2. ด้านการออกแบบ			
2.1 ความสวยงามของเว็บไซต์	4.29	0.46	มาก
2.2 จัดรูปแบบ องค์ประกอบครบถ้วน	4.29	0.61	มาก
2.3 สีสันทันใช้มีความสวยงาม	4.54	0.58	มากที่สุด
2.4 แบบอักษรที่ใช้อ่านง่ายและเหมาะสม	4.42	0.57	มาก
เฉลี่ยรวม	4.39	0.56	มาก

ตารางที่ 5 แสดงผลความพึงพอใจระบบด้านการใช้งาน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3. ด้านการใช้งาน			
3.1 ความรวดเร็วในการแสดงผล	4.54	0.50	มากที่สุด
3.2 มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.54	0.58	มากที่สุด
3.3 มีระบบการค้นหาข้อมูลที่ใช้งานง่าย	4.41	0.49	มาก
3.4 ระบบสามารถรายงานข้อมูลได้ครบถ้วน	4.58	0.49	มากที่สุด
3.5 ระบบมีความง่ายต่อการใช้งาน	4.50	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม	4.51	0.53	มากที่สุด

ตารางที่ 6 แสดงผลความพึงพอใจระบบในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน			
4.1 ข้อมูลมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้	4.29	0.61	มาก
4.2 ประหยัดเวลาในการจัดทำเอกสาร	4.41	0.70	มาก
4.3 เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ใช้งานกับผู้ประกอบการ	4.54	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.41	0.60	มาก

จากผลการประเมินความพึงพอใจระบบในแต่ละด้าน สามารถนำมาสรุปความพึงพอใจระบบโดยภาพรวม ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ดังรายละเอียดในตารางที่ 7 ซึ่งแสดงว่าผู้ที่มีความพึงพอใจ ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อทุก ๆ ด้าน จะพบว่า ผู้ใช้งานส่วนใหญ่มีความพึงพอใจระบบที่สามารถรายงานข้อมูลได้ครบถ้วน ($\bar{X} = 4.58$, S.D.= 0.49) รองลงมาคือ ระบบมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.49), ระบบมีความรวดเร็วในการแสดงผล ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.50), ระบบเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ใช้งานกับผู้ประกอบการ ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.50) และรองลงมาคือ ระบบมีความง่ายต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.50$, S.D.= 0.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงผลความพึงพอใจระบบในแต่ละด้าน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.28	0.58	มาก
2. ด้านการออกแบบ	4.39	0.56	มาก
3. ด้านการใช้งาน	4.51	0.53	มากที่สุด
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน	4.41	0.60	มาก
เฉลี่ยรวม	4.40	0.57	มาก

อภิปรายผล

ระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพเป็นงานวิจัยเชิงพัฒนาที่ต้องการสนับสนุนให้ประชาชนหันมาสนใจรับประทานอาหารสุขภาพ ซึ่งมีประโยชน์ตามหลักโภชนาการ ดังนั้นก่อนการพัฒนาจึงมีการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้งานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบร้านอาหาร ว่ามีความต้องการสารสนเทศในลักษณะใดมาสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ ผลพบว่าอันดับแรกต้องการให้ระบบสามารถค้นหาแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่นที่เอื้อต่อการทำอาหารสุขภาพ ซึ่งวิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tachpetpaiboon, Kularbphetong and Meethongjan (2014) ที่มีการพัฒนาเครื่องมือในการสอบถามข้อมูลจากแหล่งผลิตเพื่อนำมาสร้างองค์ความรู้ด้านโภชนาการของอาหาร ทำให้สืบค้นได้ง่ายในระบบสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านโภชนาการ นอกจากนี้ระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารมีเป้าหมายต้องการแก้ไขปัญหาผู้ทำอาหารเกิดความสับสนในการจำแนกเมนูอาหารว่าอาหารเมนูใดเป็นอาหารสุขภาพ เนื่องจากวัตถุดิบในการทำอาหารเป็นอาหารหลายกลุ่มโภชนาการสับสนกัน จึงมีการสร้างเครื่องมือวิเคราะห์โภชนาการเมนูอาหาร บรรจุไว้ในระบบ เพื่อให้ผู้ใช้งานที่ใส่ใจในการดูแลสุขภาพสามารถเข้าไปวิเคราะห์โภชนาการของเมนูที่เลือกได้ตลอดเวลา ระบบจะช่วยวิเคราะห์โภชนาการเมนูอาหาร อีกทั้งแจ้งให้ทราบถึงวิธีการปรับเปลี่ยนเมนูดังกล่าวให้เป็นอาหารโภชนาการหรืออาหารสุขภาพอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Vichivanives (2011) ที่พัฒนาระบบฐานความรู้ด้านการรักษาโรคด้วยสมุนไพร เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์สุขภาพตนเอง ด้วยหลักทฤษฎีทางการแพทย์แผนไทย โดยเป้าหมายต้องการให้ผู้ใช้งานมีความใส่ใจในการดูแลสุขภาพตนเองด้วยสมุนไพรไทย

ข้อเสนอแนะ

- ผู้วิจัยขอให้แนวคิดสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับอาหารสุขภาพ ไว้ดังนี้
1. ควรวิจัยเพื่อหาวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนทุกช่วงวัยหันมาสนใจรับประทานอาหารสุขภาพตามหลักโภชนาการ
 2. ควรจัดโดเมนเนมให้ผู้เรียกใช้เว็บไซต์นี้ได้ง่ายยิ่งขึ้น และควรปรับปรุงประสิทธิภาพของเครื่องแม่ข่าย (Server) ให้เรียกใช้งานเว็บไซต์ได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น
 3. ควรมีการพัฒนาเพิ่มช่องทางการเข้าถึงฐานความรู้ให้สะดวกขึ้นและเข้าถึงกลุ่มผู้ใช้งานได้มากขึ้น โดยพัฒนาเพิ่มเติมเป็นรูปแบบ Mobile Application
 4. พัฒนาขยายฐานข้อมูลแหล่งผลิตให้ครอบคลุมพื้นที่มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนาฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำอาหารสุขภาพ นี้สำเร็จล่วงได้ต้องขอขอบคุณ แหล่งทุนสนับสนุนจากศูนย์ประสานงานนักเรียนทุนรัฐบาลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ขอขอบคุณข้อมูลเกี่ยวกับอาหารสุขภาพจาก โครงการพัฒนาโรงพยาบาลเพื่อสุขภาพในมหาวิทยาลัย กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ ทรัพยากรต่าง ๆ ในการพัฒนาระบบ และสุดท้ายขอขอบคุณบุคลากร เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรที่มีส่วนร่วมทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จล่วงไปได้ด้วยดี

References

- Boonmee, C. (2005). **rabop thān khwāmru samrap chatkān ngān koṣāng** [Knowledge base systems for building laws]. Master's thesis. Faculty of Engineering, Thammasat University.
- Cochran, W. G. (1953). **Sampling techniques**. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Eamsiriwong, O. (2012). **kān wikhro læ 'oḱ bæp rabop (Systems analysis and design)** [Systems analysis and design]. Bangkok: SE-ED.
- Siljaru, T. (2008) **kānwichai læ wikhro khōmūn thāng sathiti duai SPSS** [Research and statistical analysis with SPSS]. Bangkok: Business R and D.
- Tachpetpaiboon, N., Kularbphetong, K. and Meethongjan, K. (2014, November). **kānphatthana rabop sarasonthet phūmpanya thōngthin dān phōchanān** [Information system for preserving the local community wisdom on nutrition]. In **ngān prachum suānsunanthawichakān radap chat khrang thī nung rūang ngān sinlapa watthanatham krung Rattanakosin phūa phatthana thōngthin Thai** [The 1st National SSRU Conference on “Rattanakosin Arts and Culture for Thai Local Development”]. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University.
- Thai Health Promotion Foundation. (2016). **kin phak phonlamai wan la siroj kram tān rok** [Eat 400 grams of fruits and vegetables a day against disease]. Happy News. Retrieved from <https://goo.gl/4Lmgif>.
- Thai Health Promotion Foundation. (2018). **klum rok NCDs rok thī khun sāng 'ēng** [NCDs disease group that you create yourself]. Retrieved from <https://goo.gl/5x4FMx>.
- Vichivanives, R. (2011). **kānphatthana rabop thān khwāmru dān kān raksa rok duai samunphrai: rāngān kānwichai** [The developing of knowledge-based system for the medical treatment with herbs: research report]. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University. Retrieved from <http://ssruir.sru.ac.th/bitstream/ssruir/544/1/124-54.pdf>.

ความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้การสอนเชิงรุกอากิตะโมเดลในประเทศไทย

THE FEASIBILITY OF THE APPLICATION OF THE AKITA INSTRUCTIONAL MODEL (AIM) IN THAILAND

ไพฑูรย์ สินลารัตน์¹ เฉลิมชัย มนูเสวต² และวาสนา วิสฤตภา³

Paitoon Sinlarat, Chalermchai Manoosawet
and Wasana Wisaruetapa³

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพมหานคร
²หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพมหานคร
³หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพมหานคร

¹M.Ed. (Education Management), Dhurakij Pundit University, Bangkok

²Grad.Dip.(Teaching Profession), Dhurakij Pundit University, Bangkok

³M.Ed. (Curriculum and Instruction), Dhurakij Pundit University, Bangkok

E-mail: wasana.wia@dpu.ac.th

Received: July 24, 2018
Revised: October 16, 2018
Accepted: October 24, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์ที่มา ขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับอากิตะโมเดล 2) ศึกษากระบวนการวิธีการและการดำเนินงานของอากิตะโมเดล 3) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและคาดการณ์ความสำเร็จที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย 4) ประมวล วิเคราะห์สังเคราะห์กระบวนการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ในส่วนวิธีการวิจัย ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาดูงาน สัมภาษณ์พูดคุย ทำการทดลองและจัดสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยนักการศึกษา ครู ผู้ปกครอง/ประชาชนและนักเรียนของประเทศไทยและจังหวัดอากิตะ

ผลการศึกษาพบว่า อากิตะโมเดลมีจุดมุ่งหมาย คือ การค้นพบปัญหาด้วยตนเอง สามารถสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์เพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ตั้งข้อสังเกตในการเรียนรู้ 2) มีความคิดของตนเอง 3) อภิปรายกันเป็นคู่/กลุ่ม/ชั้นเรียน 4) ทบทวนเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ การนำอากิตะโมเดลมาใช้ ครูไทยต้องปรับทัศนคติในการสอน ต้องให้เด็กดำเนินการเรียนรู้ในชั้นเรียนแทนครู ครูไทยต้องปรับบทบาท ต้องทำให้เด็กอยากรู้ด้วยตนเอง ต้องตั้งเป้าหมายให้ชัดว่า อะไรคือสิ่งที่ต้องการให้เด็กรู้ อยากให้แก้โจทย์ อยากให้รู้จัก ครูควรกำหนดล่วงหน้า ว่าส่วนไหนครูสอน ส่วนไหนให้เด็กอภิปรายแลกเปลี่ยนกันเอง สร้างลักษณะนิสัยให้นักเรียนฝึกคิดเอง เป็นสำคัญ ต้องสามารถสื่อสารกับคนอื่นให้เข้าใจด้วย จุดสำคัญคือการรอ ปล่อยให้เด็กคิด ครูต้องรอไม่รีบเฉลย

การรับแนวคิดอากิตะโมเดลมาปรับใช้ในประเทศไทยมีข้อควรตระหนักและพึงระวัง คือ การปรับเปลี่ยนแนวคิดแนวปฏิบัติเดิม ๆ เพื่อไปสู่วัฒนธรรมคุณภาพแบบญี่ปุ่น ซึ่งเป็นเรื่องค่อนข้างยาก แต่หากได้ลงมือทำทุกวิชา ทุกวัน ทุกเวลา และทุกชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง 2-3 ปี ความเปลี่ยนแปลงย่อมจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน หลักคิดสำคัญที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ต้องรู้จักโครงการให้ละเอียด 2) เรียนรู้

และทำความเข้าใจกับสภาพจริง 3) ทำไปประเมินไป 4) เข้าใจบริบทวัฒนธรรมกระบวนการหลัก และ 5) กระบวนการได้อย่างเหมาะสม 5) Lesson Study เป็นหัวใจของการดำเนินส่วนวิธีการรับแนวคิดมี 6 ขั้นตอนใหญ่ คือ 1) เรียนรู้จากการมาเยือน เตือนใจให้คิด 2) สื่อสารสร้างสัมพันธ์กระชับมิตร 3) ร่วมจิตลองทำ นำไปปฏิบัติ 4) เรียนรู้ชัดจากของจริง 5) ประเมินทุกสิ่งจากประสบการณ์ และ 6) อย่าฝันหวานเกินไป

การปรับวัฒนธรรมของเราให้ได้ตามแบบขอญี่ปุ่นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้โดยยาก ทางออกที่ดีน่าจะอยู่ที่ว่าเราต้องสังเกตและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ ว่าหัวใจของสิ่งที่จะนำมาปรับใช้ คือ อะไร และปรับให้เป็นมนต์ทัศน์ที่เข้าใจง่าย เพื่อปรับและดำเนินการในวัฒนธรรมของเรา โดยไม่เสียหลักการของเดิมของเขา

คำสำคัญ

อาคิตะโมเดล อาคิตะแอกซัน

ABSTRACT

This research had three aims: 1) to synthesize the data sources on the background, process, and operation of the Akita Instructional Model (AIM), 2) to investigate the process, procedures, and operation of the AIM, 3) to analyze the contextual environment and feasibility of the AIM implementation in Thailand, 4) to analyze and synthesize the process so as to develop bodies of knowledge in research operation through field study, interviews, experimentation, and group discussions. Samples included educators, teachers, students, parents and guardians, and general public. The samples were both Thais and the people of Akita.

Results showed that AIM aimed at helping students to discover the problems by themselves. It also aimed at developing students' communication skills. Students are expected to interact with their classmates and the teachers, and discover the problems and principles by themselves. There are four steps: 1) students observe phenomena, 2) students then develop their own ideas, 3) students work in small groups discussing the issues, and 4) students review the lessons and the learning methods.

In terms of instruction, the Akita Instructional Model aims to enable the students to discover the issue or problems on their own. They are expected to communicate, interact so as to deal with the problem and solve it by themselves. As such, any endeavor to implement the model in the Thai context, Thai teachers must, first of all, change their mindset, allowing the students to take the central role in the learning process, students going about doing their own learning in the classroom. Thai teachers should adjust their role, motivating the students so that they are eager to learn. This includes setting up clear goals on what are expected to be developed in learners. Students should be encouraged

to have intrinsic motivation to solve problems with curiosity to learn. The teachers should prepare in advance which part they are to teach and which part they students are to learn from group discussions. Emphasis should be put on the cultivation of independent mind with the students being able to come up with their own ideas. Besides, they are to be equipped with communication skills. Another important point to consider is ‘thinking time’ — teachers should give enough time for the students to think over the issue or problem, and not too quick to simply give them the ‘answer’.

The application of AIM in the Thai context must be done with some awareness, especially in any attempt to adjust or change existing beliefs and practice and to follow the quality-oriented culture of Japan, which is expected to be a real challenge. However, if AIM is implemented across the subjects, levels, and is implemented in consistent and continuous manners, say for 2-3 years, positive changes would certainly emerge. Principles that could be derived from the research project that would be useful for any attempt to bring into Thailand new instructional models are the followings: (1) that model must be thoroughly understood, (2) individuals and parties involved must learn and really understand what is required and involved in real situations, (3) implementation must be accompanied by assessment in ‘doing and checking’ mode, (4) understanding of the cultural values underpinning the model is of paramount importance, (5) the practice of lesson study of the model must be done. There are 6 steps as follows: (1) learning from the visit, using the visits as reminders, (2) communication for cordial relationship, (3) putting the heart into the trials and later the actual implementation, (4) learning from the real things and the real world, (5) reflect and learn from the experience, and (6) don’t be over optimistic. Lastly, any attempt to implement AIM in the Thai context should realize that the endeavor is bound to be a real challenge. The best approach to deal with the application is to develop our observational and analytical skills, that is, we must be able to see what is the heart of the model, then adapt it into the concept that is easy to understand. This would enable us to adapt it to suit our own culture without losing the original principles. On reflection, this research endeavor has enabled us to develop new research techniques, in addition to our understanding of the Akita Instructional Model (AIM), which would be useful in dealing with future educational exchanges and collaborations, expected to be more frequent in years to come.

Keywords

Akita Instructional Model (AIM), Akita action

ความสำคัญของปัญหา

เมื่อมนุษยชาติมีการติดต่อถึงกันและมีการเยี่ยมเยียนกันทำให้แต่ละคนเห็น สัมผัส และเรียนรู้ วิธีคิด วิธีชีวิตและแนวปฏิบัติของกันและกัน เมื่อได้เห็นและเรียนรู้เรื่องของคนอื่นแล้วบางสิ่งบางอย่าง หรือหลายอย่างอาจแตกต่างกันไปจากของที่เรามี บางสิ่งบางอย่างเราอาจจะเห็นว่าของเขาดีเราก็คงอยากจะได้ อยากจะทำและปฏิบัติตามเขาบ้าง การหยิบยืมความคิด การกระทำและกิจกรรมซึ่งกันและกันจึงเกิดขึ้น ครั้งแล้วครั้งเล่านับแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ดังที่เราจะเห็นได้จากการที่แต่ละประเทศหยิบยืมทั้งระบบ การศึกษา ความเป็นอยู่ตลอดจนระบบการปกครองของแต่ละประเทศมาใช้ในประเทศตนเอง โดยเฉพาะ ประเทศไทยเราหยิบยืมแนวคิดทางการศึกษาทั้งระดับอุดมศึกษาและระดับขั้นพื้นฐานมาใช้ในประเทศเรา อย่างมาก นับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้นมา เราก็หยิบยืมเอาแนวคิดของ ต่างประเทศเข้ามา เมื่อเราจัดโรงเรียนในรูปแบบของอังกฤษเราก็จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู ซึ่งสมัยนั้น เรียกว่า โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ตามแนวอังกฤษผู้บริหารโรงเรียนฝึกหัดครูคนแรกเป็นชาวอังกฤษอีกด้วย เช่นเดียวกันเมื่อเรามาถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เราติดต่อไปมาและเยี่ยมเยียนกับกลุ่มประเทศทาง ตะวันตกโดยเฉพาะอเมริกาเป็นหลัก นักการศึกษาไทยก็ได้ไปเห็นรูปแบบวิธีการและการจัดการศึกษาตาม แนวของอเมริกาก็เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าและมีความหมายก็นำแนวคิดนั้นกลับมาจัดการเรียนการสอนตาม ไป ด้วย การเรียนการสอนของเราจึงมีลักษณะตามอย่างอเมริกาอย่างมาก แม้กระทั่งการบริหารงาน ไม่ว่าจะ เป็นการเปิดโรงเรียนฝึกหัดครู การเปิดมหาวิทยาลัยชั้นสูง การจัดหลักสูตรที่เรียกว่าการศึกษาทั่วไป ตลอดจนแนวคิด กิจกรรม นำมาจากประเทศอื่น ๆ เช่นกัน

หลังจากนั้นมาแล้วเมื่อเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์เราเองก็ยังใช้รูปแบบการหยิบยืมนี้อยู่ เช่นเดียวกัน คือ ยังศึกษาวิธีคิดและวิธีทำงานของประเทศต่าง ๆ นำมาใช้ในประเทศไทยอยู่เหมือนเดิม ในปัจจุบันเรา ยังมีแนวคิดและวิธีปฏิบัติของต่างประเทศกว้างขวางขึ้น ดังที่เราได้พัฒนาการปฏิรูปการศึกษาของเรา ขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2542 การปฏิรูปการศึกษาของเราในยุคโลกาภิวัตน์ก็เกิดจากการที่เราได้หยิบยืม ความคิดของคนอื่นมาใช้เพื่อประโยชน์ของเราอย่างมาก โดยเหตุนี้การหยิบยืมแนวความคิด การนำ ความคิดของคนต่างถิ่น ต่างแดน ประเทศอื่นมาใช้ จึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้เสมอและเป็นแนวปฏิบัติที่ทำ เสมอมาและคงจะทำต่อไปในอนาคต ลักษณะเช่นนี้เราจะเห็นได้จากประวัติศาสตร์การศึกษาของเราที่ หยิบยืมแนวคิดอื่นมาโดยตลอด ในปัจจุบันยิ่งส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการแลกเปลี่ยนหยิบยืมและ ประยุกต์ใช้แนวคิดของต่างประเทศมากขึ้นโดยเฉพาะในยุค โซเชียลมีเดียเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางรวดเร็ว การเรียนรู้ การเข้าใจและหยิบยืมเอาแนวคิดต่างประเทศมาใช้อย่างชัดเจนในประเทศไทย เราจะเห็นได้ ชัดเจนจากการที่เราหยิบยืมเอาแนวความคิด เช่น Benchmarking, Flip Classroom, PDCA, ISO มาใช้ อย่างสม่ำเสมอ

แต่จากกิจกรรมและการดำเนินงานที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้วเราจะรับเอาแนวคิด เหล่านั้นมาใช้โดยไม่คิดวิเคราะห์ถึงความจำเป็น ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการนั้น ๆ กับสังคมไทยอย่างมากพอ เห็นได้ชัดเจนว่าหลายโครงการหลายแนวคิดเรารับมาแล้วเราก็จะเลิกไป โดยเร็ว หรือไม่เช่นนั้น ทำแล้วก็จะล้มตามมาในทางที่จะเป็นผลเสียหลายอย่างแก่สังคมไทยด้วยการ รับแนวคิดของต่างประเทศมาเช่นนี้จึงมีความจำเป็นที่เราจะต้องมีการศึกษาค้นคว้าให้เข้าใจ มี การศึกษาถึงความแตกต่าง มีการศึกษาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในสังคมของเรา

ปัจจุบันนี้เรามีโครงการที่น่าสนใจเป็นโครงการของต่างประเทศ เป็นการสอนเชิงรุกอาคิตะโมเดล (Akita Improvement Investigating Committee, 2017) ซึ่งได้คิดและเริ่มมาจากกลุ่มนักวิชาการของจังหวัดอาคิตะ ในประเทศญี่ปุ่น เป็นแนวคิดใหม่ที่น่าสนใจและกลุ่มคนไทยเรานักวิชาการเราเองก็ได้เรียนรู้และเห็นว่ามิประโยชน์ และมีคุณค่ากับประเทศเราอย่างมาก แนวโน้มที่เราจะให้ความสำคัญ แนวโน้มที่เราจะนำไปประยุกต์ใช้มีมากขึ้นและจะเป็นโครงการที่เราปฏิบัติเหมือนโครงการอื่นคือรับมาอย่างยังไม่ได้ไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบจะนำมาประยุกต์ปฏิบัติอย่างไรให้ได้ประโยชน์ เนื่องจากโครงการของญี่ปุ่นนี้เป็นโครงการที่ทางจังหวัดอาคิตะได้เสนอแนวคิดและวิธีการที่เป็นระบบเห็นภาพ และเข้าใจความต่อเนื่องของโครงการมาอย่างดี ประกอบกับแนวคิดและวิธีการจัดการเรียนการสอนของโครงการนี้เป็นโครงการที่ได้เริ่มต้นโดยนักวิชาการของเราและนักวิชาการของญี่ปุ่นทำความเข้าใจกันมาตั้งแต่ต้นและได้สื่อสารถึงกันมาโดยตลอด การที่เราจะรับเอามา เป็นสิ่งที่น่าสนใจ มีคุณค่า มีความหมาย

แต่เพื่อที่จะให้การรับแนวคิดจากต่างประเทศในโอกาสต่อไปในอนาคตเป็นโครงการที่มีความหมายและคุณค่าอย่างแท้จริง โดยการนี้เราจึงควรได้ศึกษาถึงความเป็นไปได้ สิ่งที่เหมาะสม ผลกระทบ รวมทั้งความคุ้มค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเตรียมที่จะดูว่าที่ผ่านมาและที่ผ่านไปจะเกิดความล้มเหลวสับสนและเกิดผลอะไรบ้าง โดยเหตุที่โครงการนี้เป็นโครงการเริ่มต้นที่นักวิชาการไทยจะได้เรียนรู้ร่วมกันกับนักวิชาการชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็นต้นคิดเรื่องนี้โดยตรงและคนไทยเองก็รู้จักและทำความเข้าใจกับโครงการนี้มาพอสมควรแล้ว ถ้าเราจะศึกษาลงไปให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น ให้รู้ที่มาที่ไป ให้รู้เหตุผล ให้รู้กระบวนการและให้รู้ผลได้ผลเสียของโครงการนี้จะดีต่อสังคมไทยเรา และเราเองควรได้ศึกษาสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเราที่แนวคิดนี้จะเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยว่าจะมีผลกระทบถึงกันอย่างไรแค่ไหน มีส่วนสนับสนุนกันแค่ไหนและจะส่งเสริมให้สังคมไทยดีขึ้นอย่างไร ได้แค่ไหน จึงเป็นสิ่งที่น่าดำเนินการอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่เห็นสมควรจะศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ รวมถึงกระบวนการ การดำเนินงาน เพื่อที่จะรับแนวคิดและนำแนวคิดใหม่จากต่างประเทศโดยเฉพาะญี่ปุ่นมาปรับใช้กับการศึกษาในสังคมไทยเรา พร้อมกันนั้น โครงการศึกษาความเป็นไปได้นี้ก็ทำให้เราจะได้ความรู้ความคิดและหลักการว่าการนำโครงการหลัก ๆ มาใช้ในสถานการณ์จริงจะมีปัญหาอะไรบ้าง การที่เราจะรับแนวคิดต่างประเทศเข้ามานั้นจะก่อให้เกิดผลอะไรได้บ้าง

จังหวัดอาคิตะ เป็นจังหวัดเกษตรกรรม ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศญี่ปุ่น ห่างจากกรุงโตเกียวประมาณ 450 กิโลเมตร มีพื้นที่ 11,637.54 ตารางกิโลเมตร มีประชากรจำนวน 999,636 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 เมษายน 2017) มีเป้าหมายในการพัฒนา คือ “สร้างบุคลากรที่มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า ในการสนับสนุนส่งเสริมบ้านเกิดให้มีความโดดเด่นในสังคมโลก” ภายใต้กลยุทธ์ทางการศึกษาและการสร้างบุคลากรเพื่อเป็นกำลังสำคัญของสังคมโลกอนาคต

จากการสำรวจเด็กนักเรียนทั่วประเทศญี่ปุ่นทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและสถานการณ์ด้านการศึกษา รวมถึงการสำรวจด้านสมรรถภาพทางกายและความสามารถในการออกกำลังกาย พบว่าเด็กนักเรียนในจังหวัดอาคิตะมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและสมรรถภาพทางกายอยู่ในเกณฑ์ดี และได้รับการระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้อยู่ในระดับต้นของประเทศมาโดยตลอดทำให้การศึกษาของจังหวัดอาคิตะ ได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับจากในประเทศญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก

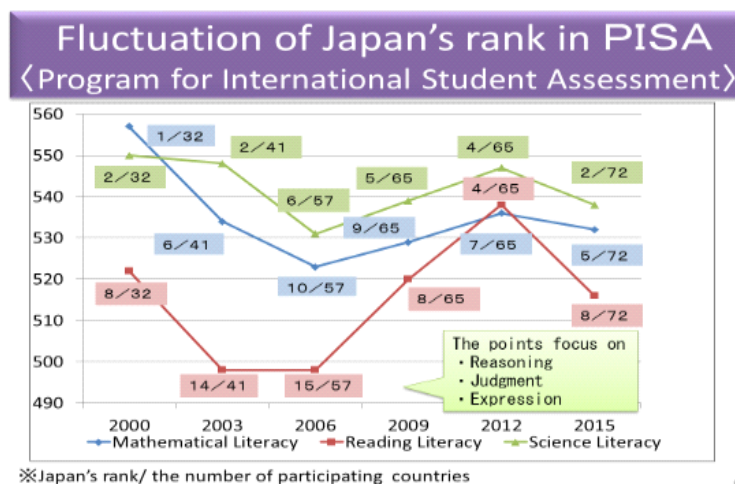
จังหวัดอาคิตะกับประเทศไทย ได้มีการแลกเปลี่ยนในหลากหลายสาขามาอย่างยาวนาน อาทิ การค้าขาย การค้าระหว่างประเทศ กีฬา การท่องเที่ยว เป็นต้น

คณะกรรมการการศึกษาของจังหวัดอาคิตะ จึงได้จัดตั้ง โครงการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศโดยใช้ทรัพย์สินทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2015 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนกับนานาชาติประเทศทางด้านการศึกษา การวิจัยร่วมเกี่ยวกับการสร้างบทเรียน และได้ดำเนินโครงการร่วมกับบุคลากรทางการศึกษาของประเทศไทยมาระยะหนึ่งในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ โดยผสมผสานข้อดีของวิธีการแบบอาคิตะและแบบของประเทศไทยเข้าด้วยกัน

แนวคิดของอาคิตะโมเดล เริ่มจากการประสบปัญหาการลดต่ำลงของคะแนน PISA ของนักเรียนในจังหวัดอาคิตะ ซึ่ง Programme for International Student Assessment หรือ PISA เป็นโครงการประเมินผลการศึกษาของประเทศสมาชิก ที่ดำเนินการโดย Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจระบบการศึกษาของนานาชาติ ว่าได้เตรียมความพร้อม สำหรับการใช้ชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคม ในอนาคตเพียงพอหรือไม่ โดย PISA เน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนที่จะใช้ความรู้และทักษะเพื่อเผชิญกับโลกในชีวิตจริง มากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่มีในโรงเรียน โดยจัดให้มีการทดสอบสมรรถนะเด็กนักเรียนวัย 15 ปี หรือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากทั่วโลกโดยเริ่มดำเนินโครงการ ตั้งแต่ปี 2000 ทุกประเทศจะใช้ข้อสอบชุดเดียวกันและมีการกำหนดพื้นที่ขนาดโรงเรียนในการสอบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

PISA มีการประเมินสมรรถนะที่เรียกว่า Literacy ใน 3 ด้าน คือ การอ่าน (Reading Literacy) คณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) และ วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy)

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่เกี่ยวข้องโครงการประเมินสมรรถนะนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 โดยผลการประเมิน ประเทศญี่ปุ่นมีคะแนนเป็นอันดับหนึ่งในด้านคณิตศาสตร์ อันดับสองในด้านวิทยาศาสตร์ และอันดับแปดในด้านความสามารถในการอ่าน จากจำนวนประเทศที่เข้าร่วมโครงการนี้ทั้งหมด 32 ประเทศ

ภาพที่ 1 คะแนนสอบโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) ของประเทศญี่ปุ่น

“PISA SHOCK” เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อปี ค.ศ. 2003 คือ ระดับคะแนนสอบโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA) ของประเทศญี่ปุ่นลดลง โดยเฉพาะวิชาความเข้าใจด้านคณิตศาสตร์ ที่ลดไปอยู่ลำดับที่ 6 และวิชาความสามารถในการอ่านลดไปอยู่ลำดับที่ 14 จากประเทศที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 41 ประเทศ กระทรวงการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น จึงได้เริ่มดำเนินการสำรวจสถานการณ์ การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 เพื่อที่จะวัดระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและประเมินสถานการณ์การเรียนรู้ของเด็กนักเรียนในประเทศญี่ปุ่นอย่างจริงจัง

จุดประสงค์ของการสำรวจ เพื่อที่จะเข้าใจและวิเคราะห์สถานการณ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กนักเรียนทั่วประเทศ โดยพิจารณาจากความเสมอภาคในด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐาน พิจารณาจากผลลัพธ์และปัญหาของการดำเนินนโยบายการศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป โดยสร้างวงจรการตรวจสอบประเมินผลเพื่อการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. แนวคิดอาคีตะโมเดล คืออะไร
2. แนวคิดอาคีตะโมเดลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์ที่มา ขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับอาคีตะโมเดล
2. เพื่อศึกษากระบวนการ วิธีการและการดำเนินงานของอาคีตะโมเดล
3. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและคาดการณ์ความสำเร็จที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย
4. เพื่อประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์กระบวนการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย

แนวการรับแนวคิดจากต่างประเทศมาใช้ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ โดยการรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องของหลักคิด และกิจกรรมการดำเนินงานของโครงการนี้อย่างละเอียดมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาดูงาน ทำความเข้าใจและวิเคราะห์แนวคิดนี้จากสภาพจริงของโรงเรียนใน จังหวัดอาคีตะ
2. สัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึกกับผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรงของจังหวัดอาคีตะ รวมทั้งประชาชน นักเรียน ครูของจังหวัดอาคีตะ
3. สัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์พูดคุยกับผู้ที่มีประสบการณ์ที่ไปร่วมดูงานที่จังหวัดอาคีตะ
4. ทำการทดลองการสอนตามแนวอาคีตะโมเดลเพื่อดูความเป็นไปได้และผลที่เกิดขึ้นกับชั้นเรียนในประเทศไทย
5. นักวิชาการประเมินและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประมวลแนวคิด ตีค่าเพื่อหาความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในประเทศไทย
6. จัดสนทนากลุ่มเพื่อทดสอบแนวคิดและวิธีการของการนำไปใช้ในประเทศไทย

7. พัฒนาสร้างเป็นองค์ความรู้สำหรับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย
จากนั้นจัดทำเป็นรายงานเผยแพร่หลักคิดและองค์ความรู้ในการประยุกต์ใช้แนวคิดอาคิเตโมเดลในประเทศไทย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ที่มา ขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับอาคิเตโมเดล พบว่าแนวคิดอาคิเตโมเดลมีจุดมุ่งหมาย คือ การค้นพบปัญหาด้วยตนเอง สามารถสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ เพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ครูญี่ปุ่นได้ให้ข้อคิดว่า การนำอาคิเตโมเดลมาใช้ ครูไทยต้องปรับทัศนคติในการสอนต้องให้เด็กดำเนินการเรียนรู้อินชั้นเรียนแทนครู ครูไทยต้องปรับบทบาท ต้องทำให้เด็กอยากรู้ด้วยตนเอง อัยารอครูอธิบาย เด็กสามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย จากการสังเกตการเรียนการสอนของไทยมีจุดติหลายอย่างที่จะใช้อาคิเตโมเดลได้ เช่น กลุ่มเด็ก ๆ ก็คุยกันและตั้งใจฟังครู ครูก็ตื่นตัวรับสิ่งใหม่ ๆ ครูที่ตั้งใจสอน บางครั้งมักจะลืมนกวิธีที่จะให้เด็กคิดเอง ลืมตัวอยากให้เด็กรับรู้มาก ๆ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญ คือ ต้องตั้งเป้าหมายให้ชัดว่า อะไรคือสิ่งที่ต้องการให้เด็กรู้ อยากให้แก้โจทย์ อยากให้รู้จัก ครูควรกำหนดล่วงหน้า ว่าส่วนไหนครูสอน ส่วนไหนให้เด็กอภิปรายแลกเปลี่ยนกันเองสร้างลักษณะนิสัยให้นักเรียนฝึกคิดเอง เป็นสำคัญ ต้องสามารถสื่อสารกับคนอื่นให้เข้าใจด้วย ในขั้นตอนที่ 1 นั้น เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ เช่น การตั้งคำถาม ปัญหา การเรียนรู้ ต้องไม่ให้เด็กดูหนังสือเรียน ไม่ใช่โจทย์ในหนังสือเรียน จุดสำคัญ คือ การรอ ให้เวลาเด็กคิด ครูต้องรอไม่รีบเฉลยการรอหากไม่มีคำตอบ ครูต้องมีคำไปไว้ด้วย บางห้องที่นักเรียนรู้คนเดียว อาจให้แสดงเพียงคำตอบเดียว เพื่อให้เด็กคนอื่นได้คิดต่อ หรืออาจให้นักเรียนแลกเปลี่ยนถ่ายทอดกันบ้างการตรวจตามกลุ่ม อาจใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น อาจถามเหตุผลในการคิด กลุ่มเงียบอาจใช้คำใบ้ เรียกให้ถาม

อาคิเตโมเดลหรือการเรียนการสอนเชิงรุกแบบอาคิเต เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนามาจาก Problem Based Learning เริ่มต้นจากศูนย์การศึกษาของจังหวัดอาคิเตจัดให้มีการแลกเปลี่ยนด้านวิชาการของครูผู้สอน ในลักษณะของชุมชนผู้ปฏิบัติ (Community of Practice) โดยเริ่มจากครูวิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษา จนครูมีการชิมชั้บมาระยะหนึ่งแล้วพัฒนามาเรื่อย ๆ

ในปี ค.ศ. 2014 ได้มีการรวบรวมเป็นเอกสารและทดลองใช้กับวิชาอื่น ๆ โดยยังไม่มีกรวิจัยอย่างเป็นทางการ แคนำจุดติมาขยายผลในวงกว้างหลังจากนั้นจังหวัดอาคิเตก็ได้รวบรวมและเรียบเรียงเป็นแนวคิดใหม่ โดยมีแก่นสำคัญของรูปแบบการสอนแบบอาคิเต 4 ประการ คือ

1. กระบวนการของอาคิเตโมเดล Akita Model 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 รู้จักตั้งข้อสังเกตในการเรียนรู้ เด็กนักเรียนจะรู้ได้ด้วยความคิดเอง โดยการค้นพบหัวข้อในการเรียนรู้ด้วยตนเองและรู้จักตั้งข้อสังเกตในการหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 2 มีความคิดของตัวเอง การมีความคิดเป็นของตนเอง จะเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการอภิปรายที่ช่วยขยายความคิดให้กว้างและลึกซึ้งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 อภิปรายกันเป็นคู่ จากการเรียนแบบให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน จะช่วยทำให้ความคิดของแต่ละคนกว้างและลึกซึ้ง ความสามารถในการคิด และการแสดงออกก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ทบทวนเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ กิจกรรมการทบทวนโดยใช้สมุดจดบันทึกหรือการเขียนบนกระดานจะช่วยให้จดจำเนื้อหาการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2 กระบวนการของอาคิตะโมเดล Akita Model 4 ขั้นตอน

2. ความสามารถและคุณลักษณะที่สร้างขึ้นได้ด้วย Akita Model

กระบวนการแก้ไขปัญหาใน Akita Action มีการสอดแทรกแนวคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ “การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งผ่านการคิดด้วยตนเองและการสนทนาโต้ตอบ” เกิดขึ้นได้จริง ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของแนวทางการเรียนการสอนใหม่ของประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ Akita Action ยังว่าผลดีในเรื่องของการฝึกทักษะและการสร้างคุณลักษณะที่องค์กรวิจัยทางการศึกษาในหลายประเทศให้ความสำคัญอีกด้วย

แนวคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิด “การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งผ่านการคิดด้วยตนเองและการสนทนาโต้ตอบ”

(1) ทำให้เกิด “การเรียนรู้ผ่านการคิดด้วยตัวเอง” การมีความสนใจและฝึกฝนในการเรียนรู้ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับทิศทางการประกอบอาชีพของตนเอง การมีวิสัยทัศน์และมีความพยายามอย่างไม่ย่อท้อ การมอ้ยอนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองและเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ครั้งต่อไป

(2) ทำให้เกิด “การเรียนรู้ผ่านการสนทนาโต้ตอบ” การร่วมมือกันระหว่างเด็ก ๆ การสนทนาโต้ตอบกับครูผู้สอนหรือคนในชุมชน การขยายความคิดของตนเองให้กว้างและลึกซึ้งยิ่งขึ้นผ่านการคิดโดยใช้ข้อคิดจากผู้รู้ต่าง ๆ

(3) ในกระบวนการเรียนแบบ เรียนรู้ ประยุกต์ ค้นหา ให้ใช้ “วิธิมองและวิธีคิด” ซึ่งเหมาะสมกับจุดเด่นของแต่ละวิชาไปพร้อม ๆ กับทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เชื่อมโยงองค์ความรู้สำรวจข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนและสร้างแนวคิด ค้นพบปัญหาและคิดวิธีแก้ไขปัญหา สร้างสรรค์โดยมีพื้นฐานจากความคิด จนทำให้เกิด “การเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง”

2) จากการศึกษากระบวนการ วิธีการและการทำงานของอาคิตะโมเดล พบว่า มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รู้จักตั้งข้อสังเกตในการเรียนรู้

หัวข้อการเรียนรู้ที่เหมาะสม เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้แบบ Active Learning หัวข้อการเรียนรู้ต้องมีความน่าสนใจ ดึงดูดและเพิ่มความรู้สึกรักอยากเรียนรู้ให้กับนักเรียนกระตุ้นให้คิดเกี่ยวกับสาเหตุและหลักฐานสนับสนุนโดยใช้คำถามว่า “ทำไม”

ขั้นตอนที่ 2 มีความคิดของตนเอง

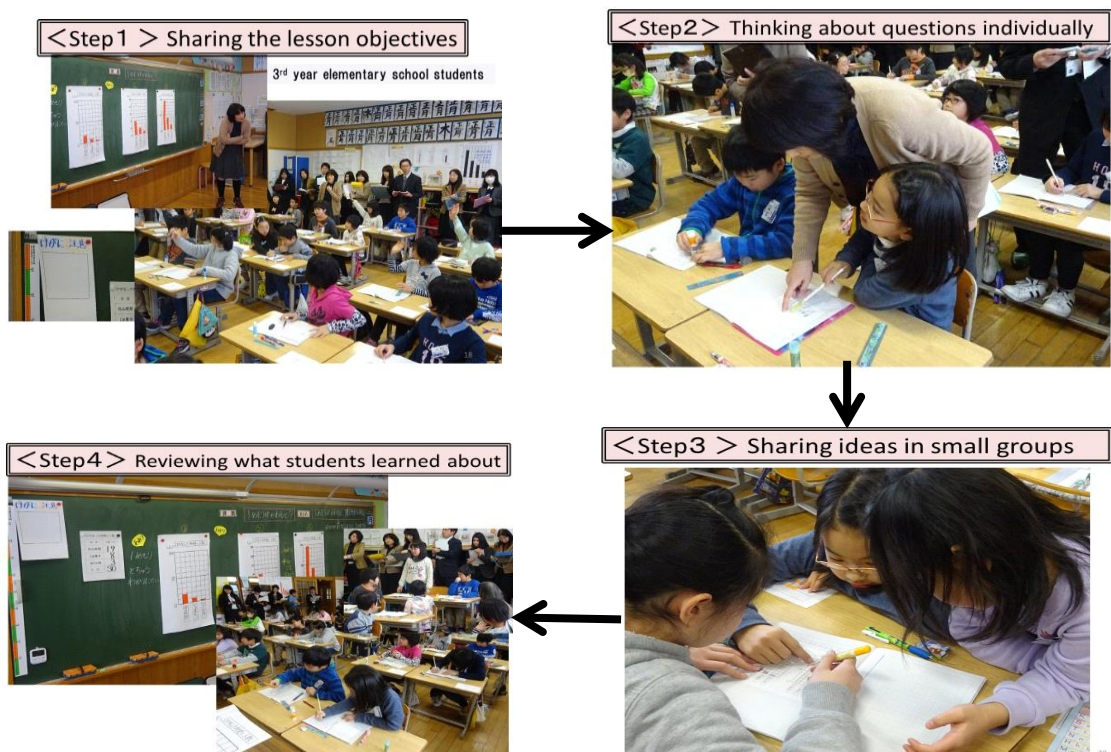
ทักษะการคิดพิจารณาด้วยตนเองเป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนการสอนเชิงรุก เงื่อนไขสำคัญที่จะจัดการเรียนการสอนเชิงรุกให้สำเร็จได้นั้น คือ “การมีความคิดเป็นของตัวเอง” เมื่อมีความคิดเป็นของตัวเองแล้วจึงจะสามารถจัดกิจกรรมการอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาได้สำเร็จ

ขั้นตอนที่ 3 อภิปรายกันเป็นคู่ กลุ่ม หรือทั้งชั้นเรียน

อภิปรายเพื่อเพิ่มทักษะการแก้ไขปัญหา เปรียบเทียบความคิดที่ได้จากการคิดด้วยตนเอง จากนั้นแบ่งกลุ่มเพื่ออภิปราย หรืออภิปรายร่วมกันกับทุกคนในชั้นเรียน เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหา ร่วมกัน การปรับแก้ความคิด ให้คำแนะนำในจุดที่ผิดและการยอมรับในจุดดี จะช่วยให้ทักษะในการคิดพิจารณาหลากหลายมุม ติดตัวไปตลอด เพื่อให้นักเรียนสามารถอภิปรายกันได้ ต้องแนะนำให้นักเรียน เลือกรูปประโยคที่จำเป็นต่อการอภิปราย ตามระดับพัฒนาการของนักเรียน และการเตรียมคนที่ทำหน้าที่พิธีกรไว้ให้พร้อมทำหน้าที่อยู่เสมอก็จะช่วยให้การอภิปรายมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ทบทวนเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้เป็นการสัมผัสกับความรู้สึกที่ “เข้าใจ ทำได้” อย่างแท้จริง การสรุปสิ่งที่สามารถทำ และเข้าใจได้เพิ่มขึ้นด้วยคำพูดของตนเอง จะทำให้เกิดความเข้าใจที่แท้จริง และสร้างความตั้งใจที่จะ เรียนรู้ในครั้งต่อไป ในการสรุปและทบทวนมีข้อควรระวังคือ วิธีการและเวลาที่ใช้ในการสรุป การ ทบทวนจะแตกต่างกันไปในแต่ละรายวิชาสิ่งที่จำเป็น ก็คือ เวลาปฏิบัติจริงต้องมีความยืดหยุ่น

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานของอาคิเตโมเดล

นอกเหนือจากสาระสำคัญของ 4 ขั้นตอนของ Akita Action แล้ว การเรียนการสอนของจังหวัด Akita ยังให้ความสำคัญกับรูปแบบการใช้กระดานดำและรูปแบบการจดบันทึกด้วย เพราะครูของจังหวัด Akita เชื่อว่า การเขียนกระดานจะทำให้มองเห็นกระบวนการคิด การเขียนลงบนกระดานถือเป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการคิดของนักเรียนในหนึ่งชั่วโมง อีกประการหนึ่ง การเขียนกระดานและการจดบันทึกยังเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกันอีกด้วย

เงื่อนไขสำคัญในการเขียนกระดานที่ดี คือ

- 1) สามารถมองเห็นลำดับขั้นตอนของชั่วโมงเรียนในหนึ่งชั่วโมง
- 2) ความคิดของนักเรียนถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 3) เป็นตัวอย่างที่ดีของการจดบันทึก

ครูของจังหวัดอาคิตะ จะใช้กระดานสีต่าง ๆ บนกระดานอย่างมีความหมาย เพื่อให้เด็กรู้ว่าอันไหนสำคัญ เช่น กรอบสีแดงหรือกระดานสีแดงคือ หัวข้อที่เรียน สีฟ้า คือ บทสรุป

3) จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและคาดการณ์ความสำเร็จที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย พบว่า การเรียนการสอนแบบ Akita Model เป็นการเริ่มต้นจากการจัดการเรียนการสอนแบบ Problem Based-Learning และพัฒนาให้เข้ากับวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีศูนย์การศึกษาของ Akita ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ 20 ปีที่แล้ว มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนด้านวิชาการของ “ชุมชนผู้ปฏิบัติ” (CoP: Community of Practice) เป็น PLC โดยเริ่มจากครูวิชาคณิตศาสตร์และครูวิชาภาษาจนกระทั่ง ปี ค.ศ. 2014 จึงเริ่มรวบรวมเป็นเอกสารและทดลองใช้กับวิชาอื่น ๆ เพื่อนำจุดดีมาขยายผลในวงกว้าง

การเรียนการสอนของจังหวัดอาคิตะที่พัฒนาได้ต่อเนื่อง เพราะครูตระหนักว่า หน้าที่ของครูคือ ต้องยกระดับคุณภาพการศึกษาของเด็กตลอดเวลา โดยไม่ได้คิดว่าเป็นการสร้างวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ แต่เป็นความตระหนักของครู ที่จะต้องพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้มองว่าเป็นโครงการใหม่ ไม่ว่าจะเป็น การวางแผนการสอน การคิดกิจกรรมร่วมกัน การอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาในชั้นเรียนของครูอย่างสม่ำเสมอ รายสัปดาห์ รายเดือน ทุกเดือน ถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาต่อไป ไม่มีที่สิ้นสุด น่าจะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา

ความเป็นไปได้ในการรับแนวคิดอาคิตะโมเดลมาใช้ในประเทศไทย นั้นได้ทำการศึกษาจากนักการศึกษา นักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานวิชาคณิตศาสตร์และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ที่เข้าสังเกตการณ์ได้ให้ข้อคิดเห็น เห็นว่าการเรียนการสอนแบบ Akita Action เป็นการสอนที่ทำให้เด็กนักเรียนได้เกิดทักษะการคิด เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น มีกระบวนการสอนและเทคนิคการสอนที่ดีมาก เด็กสนุกสนาน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง ทั้งร่วมคิดและร่วมแก้ปัญหา มีวิธีการสอนเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนจะเน้นกระบวนการที่ส่งเสริมการคิด การเปรียบเทียบ การพิจารณาปัญหาและการแก้ปัญหา หลังจากจบบทเรียน นักเรียนจะสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

การกำหนดเป้าหมายและวิธีการสอนอย่างเป็นขั้นตอน โดยการกระตุ้นความคิดของนักเรียนเมื่อนักเรียนตอบคำถามยังไม่ได้ ครูจะไม่ปล่อยผ่านหรือข้ามไป ครูญี่ปุ่นจะสอนย้ำหรือคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ และคิดวิเคราะห์ได้ ในวิชาการอ่าน การให้ผู้เรียนหาคำสำคัญ

(Keyword) เพื่อตีความและนำเสนอในรูปแบบการแสดงละครสั้น ๆ หรือแสดงบทบาทสมมุติ จะทำให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ เพื่อตีความบทบาท เด็กจะเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

เมื่อสรุปจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสังเกตการณ์การสอน ส่วนใหญ่แล้วเห็นด้วย สนใจ ที่จะนำกระบวนการสอนแบบ Akita Action นี้มาลองประยุกต์ใช้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย โดยผู้เข้าสังเกตการณ์บางส่วน มีข้อกังวลจากการสังเกตการสอนครั้งนี้อยู่บ้างในรายวิชาการอ่าน เนื่องจากใช้เนื้อหาเป็นนิทานของญี่ปุ่น คำสำคัญบางคำ เช่น “พายุหิมะ” เด็กนักเรียนไทยจะมีปัญหาในการจินตนาการ เนื่องจากไม่เคยมีประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อน นึกภาพและความรู้สึกไม่ได้

ดังนั้น หากจะนำการเรียนการสอนแบบ Akita Model มาใช้ ควรจะต้องมีการปรับบางส่วนให้เหมาะสมกับบริบททางการเรียนรู้ของผู้เรียนและสังคมวัฒนธรรมไทยด้วย

โดยภาพรวมของความเป็นไปได้ในการรับแนวคิดการเรียนการสอนแบบอาคิตะโมเดลมาใช้มีความเป็นไปได้มาก ผู้เข้าร่วมสังเกตการณ์และนักวิชาการไทยเห็นพ้องกันว่ามีความน่าสนใจ เพราะอาคิตะโมเดล มีหลักการแนวคิดที่ดี “การสอนให้เด็กได้อ่าน คิด เขียนด้วยตนเอง รับผิดชอบ แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน” ซึ่งสังคมไทยขาดสิ่งเหล่านี้ และมองเห็นประโยชน์ในการรับแนวคิดนี้มาใช้ในโรงเรียนไทย อีกทั้งการให้ความสำคัญและเต็มใจพร้อมให้ความช่วยเหลือของจังหวัดอาคิตะจึงน่าจะเป็นจังหวะ ที่ดีและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

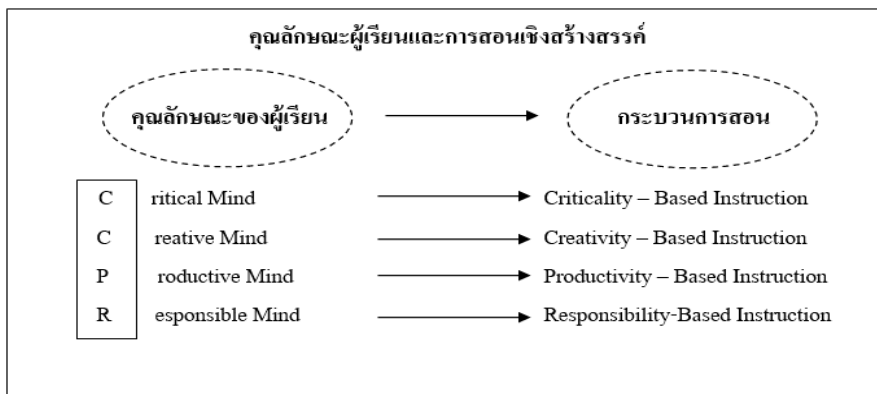
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสังคมไทยและความเหมาะสมในการที่จะนำอาคิตะโมเดลมาใช้ในสังคมไทย พบว่า AKITA MODEL เป็นแนวคิดที่คล้ายคลึงกันกับ CCPR Model (Sinlarat, 2010b) ของไทย กล่าวคือ ผู้เรียนตามแนวคิด CCPR Model ต้องประกอบด้วยหน้าที่ผู้เรียนจะต้องคิดวิเคราะห์ (Critical) ก่อนแล้วคิดใหม่ (Creative) ตามมาเมื่อคิดใหม่แล้วจึงสร้างเป็นผลงาน (Products) สุดท้ายต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำด้วย (Responsible) การเรียนการสอนในแนวที่คล้ายกับ CCPR Model เป็นการสอนในลักษณะให้ผู้เรียนอยู่ในบรรยากาศนั้น ๆ โดยตรง ซึ่งจะประกอบไปด้วย

1. Criticality-Based Instruction คือ การเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์ รู้จักพัฒนางานจากความคิดนั้น ๆ ซึ่งจะประกอบไปด้วยการให้ผู้เรียนคิดด้วยตนเองแล้วสะท้อนความคิดนั้นเกิดเป็นผลงานเขียนแล้วปรึกษา ขบคิดกับเพื่อน ๆ แล้วไปทดลอง ทดสอบความคิดเห็นกับครูหรือผู้รู้ แล้วแก้ไขปรับปรุงจนเกิดเป็นความคิดที่เกิดการตกผลึก สามารถไปใช้สร้างพัฒนาเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ในที่สุด

2. Creativity-Based Instruction เป็นการเรียนการสอนที่มีการคิดพัฒนาจาก Research-Based ที่เน้นที่ผลงานการสร้างหรือการพัฒนาเพื่อให้เกิดความคิดแล้วมีผลงานใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเริ่มจากการมองสิ่งแวดล้อมรอบตัว แล้วหยิบประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนามาพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิจัยมาช่วยเสริมเป้าหมาย คือ ความคิดสร้างสรรค์ และกระบวนการตามความคิดนั้น

3. Productivity-Based Instruction เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งสร้างให้ผู้เรียนมีผลผลิตของตนเองไม่ว่าผลผลิตในเชิงความคิด งานวิชาการ สิ่งของต่าง ๆ การเรียนการสอนแนวนี้จะมุ่งเน้นให้ครูและผู้เรียนได้พัฒนางานและโครงการต่าง ๆ ขึ้นได้เอง

4. Responsibility- Based Instruction กระบวนการสอนนี้จะเน้นคุณธรรม ความรับผิดชอบ มีความสำคัญต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและประเพณีของตนเอง พัฒนาวัฒนธรรมใหม่ โดยมีพื้นฐานเดิมรองรับ โดยเริ่มจากให้ผู้เรียนเห็นปัญหาของสังคมแล้วแสวงหาทางแก้ไขพร้อมลงทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา

ภาพที่ 4 คุณลักษณะผู้เรียนและการสอนเชิงสร้างสรรค์

โดยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นแนวสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เน้นการเรียนการสอนไปที่การเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นให้มีการคิดวิเคราะห์ การผลิตและการสร้างผลงานขึ้นมาให้ได้ ซึ่งจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดต้องพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนเป็นลำดับแรก เพื่อจะได้เกิดการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ โดยต้องเน้นเป้าหมายจะต้องมีผลผลิต (Product) ออกมาให้ชัดเจน (Sinlarat, 2006; Sinlarat, 2010a)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบ AKITA MODEL กับ CCPR Model

AKITA MODEL	CCPR Model
<ul style="list-style-type: none"> • Sharing the lesson objectives • Thinking about questions individually • Sharing ideas in small groups • Reviewing what students learning about 	<ul style="list-style-type: none"> • Criticality-Based • Creativity-Based • Productivity-Based • Responsibility- Based

ซึ่งเมื่อคุณหลักคิดแล้วก็คล้ายคลึงกัน คือ ต้องให้เด็กรู้จักคิด ให้เด็กแสดงความคิดเห็นออกมา แลกเปลี่ยนกัน แล้วสุดท้ายจึงมาคิดว่าเด็กได้อะไร รับผิดชอบแค่ไหน ดังเช่น ของญี่ปุ่นใช้ว่า Thinking About Questions ของไทยเราใช้ Criticality ญี่ปุ่นใช้ Sharing Ideas ของเราใช้ Productivity เป็นต้น

4) จากการประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์กระบวนการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยแนวการรับแนวคิดจากต่างประเทศมาใช้ในประเทศไทย พบว่า การพิจารณา คาดการณ์ จากการนำ

อาคิตะโมเดลมาใช้ในประเทศไทย การรับหรือนำ Akita Model มาประยุกต์ใช้ควรทำความเข้าใจแต่ ละขั้นตอนอย่างถ่องแท้ และสามารถออกแบบแผนการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง อาจจะมี รายละเอียดวิธีการที่แตกต่างกันบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของไทย ซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

(1) เรียนรู้ จากการเยือน เตือนใจให้คิด เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการรับแนวคิด หลักการ จากต่างประเทศ ที่ผู้รับจะต้องมีการศึกษา สอบถามรายละเอียดของการนำเสนอโครงการหรือแนวคิด จากผู้ มาเยือน อย่างถี่ถ้วน ทุกแง่มุม ศึกษาถึงผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบ ผลดี ผลเสีย ผลประโยชน์แอบแฝง

(2) สื่อสาร สร้างสัมพันธ์ กระชับมิตร หลังขั้นตอนการพบปะ เพื่อรับทราบรายละเอียด โครงการหรือแนวคิดแล้ว ย่อมต้องมีการติดตาม สานต่อ การติดต่อเพื่อทำความรู้จักกันให้มากขึ้นทั้งตัว บุคคลที่เกี่ยวข้อง และเพื่อขอทราบรายละเอียดของโครงการหรือแนวคิดเพิ่มเติม จะทำให้ทั้งสองฝ่าย เชื้อ ใจและไว้วางใจกันมากขึ้น และนำไปสู่การลงนามข้อตกลงความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ

(3) ร่วมจิต ลองทำ นำไปปฏิบัติ เมื่อได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการหรือลงนาม ในลักษณะอื่น ๆ อย่างเป็นทางการแล้ว ก็เป็นขั้นตอนของการ “นำเข้า” เพื่อแสดงหรือสาธิตให้เห็นว่ามี แนวคิด วิธีการ เป็นอย่างไร ในขั้นตอนนี้เป็นการรับแนวคิดพร้อมกับการทดลองทำไปพร้อม ๆ กัน เพื่อจะ ได้เห็นว่า หากรับแนวคิดนี้มาใช้ จะเป็นประโยชน์หรือไม่ มีความเป็นไปได้ในการรับแนวคิดนี้มา ประยุกต์ใช้กับสังคมไทยได้หรือไม่ มีความเหมาะสมมากน้อยแค่ไหน หรือมีข้อควรระวังสิ่งใดหรือไม่

(4) เรียนรู้ชัด จากของจริง การได้เห็นการสาธิต การทดลองทำ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น อาจจะมีการเตรียมที่พร้อมมากกว่าสถานการณ์จริง ดังนั้น หากเป็นไปได้ ก่อนที่จะรับแนวคิดใดมาปรับใช้ นอกจากการรับชมการสาธิต การลงมือทดลองทำแล้ว ควรจะต้องได้เห็นได้สัมผัสบรรยากาศใน สถานการณ์จริงด้วย

(5) ประเมินทุกสิ่งจากประสบการณ์ ในการรับแนวคิดของต่างชาติมาใช้ ต้องมีการประเมิน ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราได้รับแนวคิด ที่เราได้เห็นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง การได้ลงมือทดลองทำ หลัก ปฏิบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งของอาคิตะโมเดล คือ การที่ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งก่อนและหลังการสอน เป็นยิ่งกว่า ชุมชนการเรียนรู้ของกลุ่มวิชาชีพ (PLC) ครูจะมีการทบทวนปัญหาที่พบระหว่างการเรียน การสอนแล้วมาถกเถียงหาทางแก้ปัญหาและพัฒนาไปด้วยกัน จนเป็นกิจวัตร เป็นวัฒนธรรมคุณภาพ ที่เกิดขึ้น ในโรงเรียนของอาคิตะ ครูของอาคิตะ มาโรงเรียนตั้งแต่เช้า เพื่อเตรียมการสอน มีการศึกษาแผนการสอน และวางแผนการสอน การหาวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนร่วมกัน ร่วมกันคิดและเตรียมกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ เด็กได้คิดและเพลิดเพลินกับการเรียนและคิดหาคำตอบจากบทเรียน หลังเลิกเรียนตอนเย็นครูจะประชุม ร่วมกันเพื่อทบทวนกิจกรรมการเรียนการสอน และหาวิธีปรับปรุงการสอนร่วมกัน ตามวิธีการ PDCA ที่ครู ไทยคุ้นเคย

(6) อย่าฝืนหวานเกินไป การนำแนวคิดต่างประเทศ มาใช้กับประเทศไทย มีข้อที่ควรระวัง อยู่มากเช่นกัน ดังที่เราเคยเห็นหลายเรื่องหลายนโยบายที่เรารับแนวคิดจากต่างประเทศมาใช้อย่างริบเร่ง ขาดการศึกษาอย่างถี่ถ้วน การนำไปปฏิบัติก็ไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน สุดท้ายก็ไม่ประสบความสำเร็จ และ ล้มเลิกโครงการไป

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การเกิดและพัฒนาการของ Akita Model เกิดจากการมองเห็นปัญหาของครูและผู้เกี่ยวข้องแล้วพยายามหาวิธีการแก้ไขกันในหมู่ครูจนเกิดเป็น แนวคิดอาคิตะโมเดลขึ้นมา ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเด่นในการทำงานของครูที่มุ่งมั่นเอาจริงเอาจังกับการแก้ปัญหาการเรียนของผู้เรียนซึ่งการปฏิบัติในลักษณะนี้พบไม่มากในประเทศไทย

2. ในการดำเนินงานของครูที่เกี่ยวข้อง มีความมุ่งมั่นร่วมมือร่วมใจและทำงานด้วยกันอย่างเต็มกำลังในกิจกรรม Lesson Study โดยศึกษาแผนการสอนร่วมกันก่อนทำการสอน ศึกษาและคาดการณ์การแนวการตอบที่หลากหลายของผู้เรียนพร้อมทั้งวางแผนเพื่อเตรียมที่จะตอบคำถามผู้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งครูไทยไม่ค่อยมีการปฏิบัติในลักษณะนี้

3. มุมมองของนักวิจัยมองภาพวัฒนธรรมการเรียนรู้ของญี่ปุ่นว่าผู้เรียนไม่ค่อยได้แสดงความคิดเห็น แต่ผลของ Akita Model ปรากฏว่าผู้เรียนของญี่ปุ่นมีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ถ้าความเข้าใจของนักวิจัยถูกก็แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมสามารถเกิดขึ้นได้

4. ผลการวิจัยสะท้อนว่า ครูเน้นให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจในเนื้อหาสาระมากกว่าการสอนให้จับเนื้อหาตามเกณฑ์ที่กระทรวงกำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการศึกษาของไทยควรเน้นการสอนคิดให้มากขึ้น
2. ในการเรียนการสอนควรเน้นสาระมากกว่ารูปแบบ โดยการเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาอย่างแท้จริงมากกว่าการเรียนรู้ให้ครบตามหลักสูตรเท่านั้น
3. การรับแนวคิดใหม่ทางการศึกษาควรต้องศึกษาการเกิดขึ้น พัฒนาการของแนวคิดใหม่นั้นอย่างลึกซึ้งให้รู้ถึงจุดเริ่มต้นเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน
4. การรับแนวคิดใหม่ควรต้องถกเถียงถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความคงทนของสังคมไทยด้วย
5. การศึกษาไม่ว่าจะมองในแง่มุมใดก็หนีไม่พ้นความมุ่งมั่น ความเอาจริงเอาจัง และความเสียสละของครู ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญและตระหนักในคุณค่าของครู

References

- Akita Improvement Investigating Committee. (2017). **School improvement supporting plan**. Akita Prefecture: Ministry of Education, Akita Prefecture.
- Sinlarat, P. (2006). **kānsuksā choēng sāngsan læ phalit phāp** [Creative and productive education]. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Sinlarat, P. (2010a). **phū nam choēng sāngsan læ phalit phāp** [Creative productive leader]. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Sinlarat, P. (Ed.). (2010b). **CCPR krōp khit mai thāngkān suksā** [CCPR new educational framework for implementing]. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.

การพัฒนา รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ
ของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL TO ENHANCE
INSTRUCTIONAL DESIGN COMPETENCIES FOR MEDIA PRODUCTION OF
UNDERGRADUATE STUDENTS MAJORED IN EDUCATIONAL TECHNOLOGY
AND COMMUNICATIONS, MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รัชนีวรรณ ตั้งภักดี

Ratchaneewan Tangpakdee

ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education,
Mahasarakham University
E-mail: ratchaneewan.t@msu.ac.th

Received: August 20, 2018

Revised: September 29, 2018

Accepted: October 5, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2) ศึกษาผลของสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 0503213 การออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ การศึกษา ปีการศึกษา 2560 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) รูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม 2) แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับนิสิต และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อสำหรับ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้แก่ รูปแบบ การสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้ สื่อสังคม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) อาจารย์ประจำวิชา 2) นิสิต 3) นิสิตรุ่นพี่ 4) ผู้ประสานงาน 5) บุคลากรทางการแพทย์ 6) กลยุทธ์การสอน 7) สื่อสังคม และ 8) การประเมิน และ

มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นเตรียมการ 3) ขั้นสอน 4) ขั้นปฏิบัติการ ซึ่งมี 7 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 4.1) ขั้นวิเคราะห์ 4.2) ขั้นทำความเข้าใจ 4.3) ขั้นสร้างไอเดีย 4.4) ขั้นออกแบบ 4.5) ขั้นพัฒนา 4.6) ขั้นนำเสนอ 4.7) ขั้นนำไปใช้ และ 5) ขั้นสรุปผลและประเมิน

2. นิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม มีสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนทุกด้าน และมีพัฒนาการของสมรรถนะเพิ่มสูงขึ้นในทุกด้านด้วย 3. นิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม มีระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.37)

คำสำคัญ

รูปแบบการสอน สมรรถนะ การออกแบบการเรียนการสอน การผลิตสื่อ

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to develop instructional models to enhance instructional design competencies for media production of undergraduate students majored in Educational Technology and Communications, Mahasarakham University, 2) to study the effects of instructional design competencies for media production of the students with the developed instructional models, and 3) to study of students' satisfaction with instructional models to enhance instructional design competencies for media production. The samples of this study was 12 sophomores majored in Educational Technology And Communications, Faculty of Education, Mahasarakham University who enrolled in Instructional System Design for Media Production Course (Course No. 0503 213) in academic year 2017. Moreover, the research instruments consisted of 1) the instructional model of Community Based Learning with Design Thinking Process and using of social media for learning support, 2) the self-assessment of students' instructional design competencies, and 3) Satisfaction Assessment Form. The data were analyzed by using Average, and Standard Deviation.

The Results of research were as follows:

1. The instructional model which enhanced instructional design competencies for media production of undergraduate students majored in Educational Technology and Communications, Mahasarakham University was the instructional model of Community Based Learning with Design Thinking Process and using of social media for learning support. The instructional model consisted of 8 components which were 1) instructors, 2) students, 3) senior students, 4) coordinators, 5) medical personnel,

6) instructional strategies, 7) social media, and 8) the assessment. In addition, the instruction composed of 5 steps which were 1) introduction, 2) preparation step, 3) instruction step, 4) operation step (this step consisted of 7 sub-steps which were 4.1) analysis, 4.2) understanding, 4.3) ideation, 4.4) design, 4.5) development, 4.6) delivery, 4.7) implementation, and 5) Conclusion and Evaluation step.

2. Students who studied with the instructional model of Community Based Learning with Design Thinking Process and using of social media for learning support had higher level of post-learning instructional design competencies for media production in all aspects, and they also had higher development of competencies in all dimensions.

3. Students who studied with the instructional model of Community Based Learning with Design Thinking Process and using of social media for learning support had the highest satisfaction level. ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.37).

Keywords

Instructional Model, Competencies, Instructional Design, Media Production

ความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st century skills) กล่าวคือ ต้องเรียนรู้ให้ได้ทั้งสาระวิชา และได้ทักษะสำคัญในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน ดังนั้น หลักการจัดการศึกษาจึงไม่ควรเน้นที่การสอนเนื้อหาสาระความรู้ในหนังสือเพียงอย่างเดียว แต่ควรเน้นที่การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการได้ลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะที่เฉพาะ สำคัญในความเป็นคน และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป (Panich, 2012 cited in Lawang & Junprasert, 2017) ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้จัดการเรียนการสอน รายวิชา 0503 213 การออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อการศึกษา ในหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา ให้แก่นิสิตชั้นปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ในทุกปีการศึกษา ซึ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ มุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ พัฒนาสมรรถนะ และมีประสบการณ์การฝึกปฏิบัติด้านการออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อการเรียนรู้ สำหรับหน่วยงานที่เป็นสถานศึกษาหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ผู้เรียนได้ออกแบบและพัฒนาสื่ออย่างสร้างสรรค์เป็นระบบ มีเป้าหมายและเป็นประโยชน์ต่อสังคมที่จะนำผลงานไปใช้ได้จริง (Tangpakdee, 2017) การทำให้นิสิตบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอน จึงได้ศึกษาและพัฒนาสมรรถนะด้านการออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อที่นิสิตจำเป็นต้องมี โดยประยุกต์จาก กรอบสมรรถนะตามมาตรฐานสมรรถนะของนักออกแบบการเรียนการสอน (Koszalka

et al, 2013) มีสมรรถนะ ทั้งหมด 9 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการสื่อสาร จำนวน 4 สมรรถนะย่อย 2) สมรรถนะด้านการทำงานในโลกความเป็นจริง จำนวน 3 สมรรถนะย่อย 3) สมรรถนะด้านการวางแผน จำนวน 4 สมรรถนะย่อย 4) สมรรถนะด้านวิเคราะห์ จำนวน 5 สมรรถนะย่อย 5) สมรรถนะด้านการออกแบบ จำนวน 3 สมรรถนะย่อย 6) สมรรถนะด้านการพัฒนา จำนวน 4 สมรรถนะย่อย 7) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ จำนวน 2 สมรรถนะย่อย 8) สมรรถนะด้านการนำไปใช้ จำนวน 2 สมรรถนะย่อย และ 9) สมรรถนะด้านประเมิน จำนวน 2 สมรรถนะย่อย ซึ่งการจะพัฒนาให้บัณฑิตมีสมรรถนะดังกล่าว เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยศาสตร์การสอนมาออกแบบร่วมกับเนื้อหา การสอนและการใช้เทคโนโลยี ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานและกระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับการใช้สื่อสังคมมาออกแบบรูปแบบการสอนใหม่ เนื่องจากการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning (CBL) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีกับความเป็นจริงหรือเรียนรู้จากชุมชนในการให้บริการในศาสตร์ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับชุมชน ทำให้ผู้เรียนมีการตื่นตัวในการเรียนรู้ เป็น Active Learner เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่สอน เป็นการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะส่วนบุคคลของผู้เรียน ทักษะทางสังคม การทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับสาขาวิชาอื่น ๆ สร้างภาวะผู้นำ การเข้าใจบทบาทของการเป็นสมาชิก ฝึกทักษะการบริหารจัดการ การแก้ปัญหา สร้างความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมือง พัฒนาทักษะทางวิชาการหรือวิชาชีพ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสร้างความพร้อมในโลกของการทำงานจริง (Saengsuwan, 2014) ส่วนกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) นั้น เป็นเครื่องมือใหม่ในการออกแบบนวัตกรรมความคิดที่นำไปสู่การสร้างความเป็นไปได้ให้กับการพัฒนาสินค้า งานบริการ และธุรกิจที่มีความต้องการของผู้ใช้เป็นหัวใจสำคัญ กระบวนการคิดเชิงออกแบบถูกพัฒนาขึ้นเพื่อสร้างทางเลือกใหม่ แก้ไขปัญหา โดยทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์ของการออกแบบและศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องนักออกแบบจะต้องมีความรู้แบบสหสาขามากขึ้น เพื่อสามารถคิดค้นนวัตกรรมที่ตอบโจทย์กับผู้ใช้งานได้ (Creative Thailand, 2018) และยังมีประโยชน์หากนำมาใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในหลายด้าน ได้แก่ ความสามารถด้านการสื่อสาร ความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา มีความเข้าใจเกี่ยวกับการร่วมมือในการทำงาน ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และการรู้แจ้งที่เกิดจากการทดลองเชิงประจักษ์ (Rojsangrat, 2016) อีกด้วย จะเห็นว่าทั้งสองแนวคิดนี้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของรายวิชาเป็นอย่างดี จากการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นผู้สอนได้ทดลองใช้และปรับปรุงมา 3 ปีการศึกษาแล้ว ในปีการศึกษา 2560 เพื่อให้การจัดการและการดำเนินการในรายวิชากับหน่วยงานภายนอกเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ผู้วิจัยจึงได้นำสื่อสังคมมาออกแบบการประยุกต์ใช้ร่วมกับขั้นตอนการสอนของการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐานและกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพราะปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างให้เกิดเป็นสื่อเชื่อมโยงกันในโลกออนไลน์ ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถใช้เป็นช่องทางในการเข้าถึงและติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทำให้เกิดประโยชน์อย่างมาก การนำเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน นอกจากจะพัฒนาผู้สอนให้ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาที่สามารถติดต่อกับผู้เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา (Auttaput, Sittiwong

& Teeraputon, 2017) รวมถึงเป็นประโยชน์สำหรับนิสิตและบุคลากรในหน่วยงานที่เป็นพื้นที่วิจัยสามารถใช้สื่อสังคมในการติดต่อสื่อสาร แสดงผลงาน หรือนัดหมายกันได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งเป็น การพัฒนารูปแบบการสอนที่เพิ่มมากขึ้นจากรูปแบบการสอนที่ออกแบบไว้ในปีการศึกษา 2559

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการสอนที่ ช่วยส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นตบโจทย์การทำงาน ในโลกแห่งความจริง นิสิตที่เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอน และสามารถใช้รูปแบบการสอน นี้เป็นแนวทางให้คณาจารย์สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในสถาบันอื่นที่สอนในรายวิชาที่มี ลักษณะคล้ายกันได้นำไปใช้พัฒนาศักยภาพนิสิตให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามจะมี ลักษณะอย่างไร ประกอบด้วย องค์ประกอบและขั้นตอนอะไรบ้าง
2. ผลของสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิตที่เรียนด้วย รูปแบบการสอนนั้น เป็นอย่างไรบ้าง
3. นิสิตมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียน การสอนเพื่อการผลิตสื่ออยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิต สื่อของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาผลของสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิต ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะ การออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนที่ส่งเสริม สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

พื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่ชุมชนที่นิสิตได้เรียนรู้และฝึกทักษะเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ โรงพยาบาลมหาสารคาม ซึ่งมี หน่วยงานสมัครใจให้ความร่วมมือเป็นแหล่งปฏิบัติการ จำนวน 6 หน่วยงาน ได้แก่ แผนกฉุกเฉิน แผนก OPD ตา แผนก ANC แผนกสุขภาพจิตและจิตเวช แผนกทันตกรรม ฝ่ายเภสัชสนเทศ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

ใช้การเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นิสิตสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 0503 213 การออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2560 จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. แบบประเมินสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิตก่อนและหลังเรียนสำหรับนิสิตประเมินตนเอง เป็นแบบประเมินที่มีลักษณะแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น 29 ข้อ แล้วนำไปทดลองใช้กับนิสิตในกลุ่มการเรียนอื่นในปีการศึกษา 2559 จำนวน 15 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน โดยคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) พบว่าทั้ง 29 ข้อ ได้ค่าอยู่ระหว่าง .72-.86 ซึ่งผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้ว่าข้อคำถามที่มีคุณภาพต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .70 (Nunnally, 1978 cited in Wongwanich, 2007) แปลได้ว่าแบบประเมินมีคุณภาพสามารถนำไปใช้งานได้ โดยมีเกณฑ์การแปลผลสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อก่อนและหลังเรียนของนิสิตที่ให้นิสิตประเมินตนเอง (Srisa-ard, 2002) มีดังนี้

4.51 – 5.00	มีสมรรถนะระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีสมรรถนะระดับมาก
2.51 – 3.50	มีสมรรถนะระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีสมรรถนะระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีสมรรถนะระดับน้อยที่สุด

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนิสิต ต่อรูปแบบการสอน เป็นแบบประเมินที่มีลักษณะแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ โดยมีการหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยดัชนี IOC ซึ่งพบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แปลได้ว่า แบบประเมินมีคุณภาพสามารถนำไปใช้งานได้ โดยมีเกณฑ์การแปลผลระดับความพึงพอใจ (Srisa-ard, 2002) มีดังนี้

4.51 – 5.00	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความพึงพอใจระดับมาก
2.51 – 3.50	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนและการผลิตสื่อการเรียนการสอนแล้วนำมาสร้างและหาคุณภาพแบบประเมินสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ แล้วปรับระดับภาษาให้เหมาะสมกับผู้ประเมินที่เป็นนิสิต อาจารย์ และตัวแทนชุมชน

2. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ กระบวนการคิดเชิงออกแบบและสื่อสังคม แล้วจึงนำมาออกแบบและพัฒนาสร้างเป็น “รูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม” ที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนเพื่อการผลิตสื่อ

3. ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตต่อรูปแบบการสอน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรงของเครื่องมือ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 แปลได้ว่า แบบประเมินมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

4. ผู้วิจัยนำแบบประเมินสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนเพื่อการผลิตสื่อของนิสิต ก่อนและหลังเรียนสำหรับนิสิตประเมินตนเองที่ผ่านการนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตในกลุ่ม การเรียนอื่นในปีการศึกษา 2559 แล้วนำมาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน โดยคำนวณหา ค่าความเชื่อมั่นจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach’s Alpha Coefficient) ได้ค่า อยู่ระหว่าง .72 - .86 ซึ่งผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้ จากนั้นนำมาปรับปรุงด้านภาษาให้เข้าใจ ง่ายขึ้น

5. เมื่อเครื่องมือในการวิจัยมีคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอนของรูปแบบการ สอนกับนิสิตที่เรียนในปีการศึกษา 2560 โดยการสอนคาบแรกในสัปดาห์ที่ 1 นิสิตจะทำแบบประเมิน สมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนเพื่อการผลิตสื่อของตนเองก่อนเรียน หลังจากนั้นจะ ดำเนินการตามทุกขั้นตอนของรูปแบบการสอนจนครบ แล้วจึงให้นิสิตทำแบบประเมินสมรรถนะ การออกแบบการเรียนรู้การสอนเพื่อการผลิตสื่อของตนเองหลังเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจ ของนิสิตต่อรูปแบบการสอน โดยมีผู้วิจัยเก็บข้อมูลในการวิจัยทุกระยะตามที่กล่าวมา

6. จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลและสรุปผลการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย

ปีการศึกษา 2560 เดือนมกราคม-พฤษภาคม พ.ศ.2561

เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

นิสิตในปีการศึกษา 2560 ทำแบบประเมินสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนเพื่อการ ผลิตสื่อของตนเองก่อนเรียน โดยใช้ Google form ในวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2561 แล้วทำแบบ ประเมินสมรรถนะฯหลังเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตต่อรูปแบบการสอน โดยใช้ Google form ในช่วงวันที่ 24-31 พฤษภาคม พ.ศ. 2561

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

แบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอน เพื่อการผลิตสื่อสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ได้แก่ “รูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิด เชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

● องค์ประกอบของการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่

1. **อาจารย์ประจำวิชา** มีบทบาทหน้าที่ในการสอน พุดกระตุ้นสร้างความตระหนักและปลูกฝังความรับผิดชอบในฐานะคนทำสื่อ หรือยกตัวอย่างทำให้นิสิตเห็นคุณค่าของการเรียนและการทำงานอย่างมีความหมายโดยสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้ วางแผนการปฏิบัติการประสานงานกับหน่วยงาน หรือ ชุมชน อำนวยความสะดวกในการเรียน ให้คำแนะนำในการลงพื้นที่ปฏิบัติการ ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบระบบการเรียนการสอน ให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์ผู้รับสื่อ การวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การตัดสินใจเลือกสื่อที่จะผลิต ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ ให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกแบบและผลิตสื่อ รวมไปถึงการวางแผนเผยแพร่สื่อ ติดตามการทำงานของนิสิตให้ Feedback ทั้งแบบรายบุคคลและทีมออกแบบและพัฒนาเครื่องมือประเมินในการจัดการเรียนการสอน

2. **นิสิต** มีหน้าที่เรียนและเข้าร่วมกิจกรรมตามหัวข้อที่อาจารย์สอนและมอบหมายงาน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ผู้รับสื่อ วิเคราะห์เนื้อหา ออกแบบและพัฒนาสื่อ เผยแพร่สื่อ ประเมินและวิพากษ์สื่อ ให้ข้อเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ และทำงานร่วมกันเป็นทีมกับเพื่อนในชั้นเรียน

3. **นิสิตรุ่นพี่** มีหน้าที่ให้คำแนะนำในการลงพื้นที่ปฏิบัติการ ให้ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์เนื้อหาและออกแบบและพัฒนาสื่อ

4. **ผู้ประสานงาน** เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้ความรู้ การผลิตและเผยแพร่สื่อของหน่วยงาน มีบทบาทหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับบุคลากรทางการแพทย์ทุกหน่วยงาน รวมไปถึงการขออนุญาตในการลงพื้นที่ การรายงานการปฏิบัติงานแต่ละระยะจนถึงขั้นตอนการส่งมอบสื่อให้ผู้บริหารของหน่วยงาน ซึ่งผู้ประสานงานในพื้นที่การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กลุ่มงานสุขศึกษา

5. **บุคลากรทางการแพทย์** มีบทบาทหน้าที่ อธิบายนิสิตให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาและบริบทของหน่วยงานให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลสภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อในหอผู้ป่วย ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลของเนื้อหาที่จะผลิตสื่อ และช่วยตรวจสอบความถูกต้องของโครงสร้างเนื้อหาและเนื้อหาที่จะใช้ผลิตสื่อ ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่อร่างสื่อก่อนที่นิสิตจะนำไปผลิตจริง ให้คำแนะนำและช่วยตรวจสอบ ประเมินสื่อที่ผลิตเสร็จแล้ว ให้ความช่วยเหลือในการสอบถาม และทดลองใช้สื่อสอนคนไข้หรือญาติ พร้อมประเมินคุณภาพสื่อและสมรรถนะนิสิต

6. **กลยุทธ์การสอน** ได้แก่ การสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ชี้นำ (2) ชื่นเตรียมการ (3) ชื่นสอน (สอนแบบบรรยายและสอนแบบปฏิบัติการในชั้นเรียน) (4) ชื่นปฏิบัติการ (นิสิตลงปฏิบัติการในพื้นที่จริงควบคู่กับการรายงานผลการปฏิบัติงานและการรับการปรึกษาจากอาจารย์ผู้สอน) (5) ชื่นสรุปและประเมินผล

7. สื่อสังคม

7.1 **Facebook:** ฟังค์ชั่น Group ใช้สื่อสารระหว่างอาจารย์กับนิสิต และนิสิตกับเพื่อนร่วมทีม เป็นพื้นที่ประกาศข่าว ส่งงาน ติดตามงาน ฟังค์ชั่น Inbox ใช้สื่อสารระหว่างอาจารย์กับนิสิต ในกรณีนิสิตต้องการปรึกษาแบบรายบุคคล

7.2 Google Drive: ใช้เป็นพื้นที่จัดเก็บเอกสารและผลงานของทั้งอาจารย์และนิสิต ใช้แชร์ Link ผลงานของนิสิตให้กับเพื่อนร่วมทีม อาจารย์ และบุคลากรทางการแพทย์ของแต่ละทีม

7.3 Google Form: ใช้เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของนิสิต และการประเมินออนไลน์ของอาจารย์

7.4 Google Sheet: ใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์และสรุปผลคะแนนจากการประเมิน

7.5 Line: ใช้สื่อสารระหว่างนิสิตกับเพื่อนร่วมทีม เพื่อนร่วมชั้นและบุคลากรทางการแพทย์ของแต่ละทีม ใช้แชร์ Link ผลงานของนิสิตให้กับเพื่อนร่วมทีม และบุคลากรทางการแพทย์ของแต่ละทีม

8. การประเมิน

8.1 ประเมินผลงาน: อาจารย์ประเมินผลงานนิสิต บุคลากรทางการแพทย์ของแต่ละทีม ประเมินผลงานนิสิตแต่ละทีม

8.2 ประเมินความพึงพอใจ: นิสิตประเมินความพึงพอใจอาจารย์ นิสิตประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอน บุคลากรทางการแพทย์ของแต่ละทีม ประเมินความพึงพอใจนิสิต

8.3 ประเมินสมรรถนะนิสิต: นิสิตประเมินสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อการผลิตสื่อของตนเอง

● **ชั้นการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ สนับสนุนและการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม** ประกอบด้วย 5 ชั้นสอนหลัก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ชำนาญ

● อาจารย์แนะนำรายวิชา เปิดไฟล์ประมวลผลรายวิชาชี้แจงหัวข้อการสอน วิธีการสอน วิธีการประเมินผลการเรียน โดยนิสิตสามารถสอบถาม ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะและปรับแผนการเรียน เมื่อได้ข้อตกลงร่วมกันแล้ว อาจารย์จึง post ไฟล์ประมวลผลรายวิชาที่ Group Facebook รายวิชา

● อาจารย์ให้นิสิตทำแบบประเมินสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของตนเองก่อนเรียนโดยใช้แบบประเมินบน Google form

● อาจารย์แนะนำแหล่งเรียนรู้เว็บไซต์และตัวอย่างผลงานของนิสิตรุ่นพี่จาก Google Drive

● อาจารย์และนิสิตรุ่นพี่ให้ความรู้และเตรียมความพร้อมนิสิตก่อนดำเนินการลงพื้นที่เกี่ยวกับขั้นตอนการลงพื้นที่ ข้อควรปฏิบัติและข้อควรระวังในการลงพื้นที่ ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นพร้อมบอกแนวทางแก้ไข

● อาจารย์และนิสิตร่วมกันวางแผนการดำเนินโครงการ โดยให้นิสิตแสดงความคิดเห็นในการเลือกหน่วยงานในชุมชน หรือ ชุมชนเองที่จะพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งปีการศึกษา 2560 นิสิตได้เลือกพื้นที่เป็นโรงพยาบาลมหาสารคาม ตามนิสิตรุ่นพี่แต่หน่วยงานย่อยไม่เหมือนกับรุ่นพี่

2. ชำนาญการ

● เมื่อได้พื้นที่ในการปฏิบัติการแล้ว อาจารย์จะต้องติดต่อประสานงานกับผู้ประสานงานของหน่วยงาน (เจ้าหน้าที่ฝ่ายสุขศึกษาของโรงพยาบาล) เพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือและคัดเลือกหน่วยงานของโรงพยาบาลที่จะเข้าร่วมโครงการ โดยจำนวนหน่วยงาน กำหนดตามอัตราส่วน นิสิต 2-3 คน : 1 หน่วยงาน

- อาจารย์ทำหนังสือจากผู้บริหารคณะ ส่งไปยังผู้บริหารโรงพยาบาลเพื่อขออนุญาตลงพื้นที่ปฏิบัติการและชี้แจงแผนการดำเนินโครงการแก่บุคลากรทางการแพทย์ของหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ
- ผู้ประสานงานของหน่วยงาน (เจ้าหน้าที่ฝ่ายสุขศึกษาของโรงพยาบาล) แจ้งจำนวนและรายชื่อหน่วยงานภายในโรงพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการมายังอาจารย์
- อาจารย์ยืนยันนัดหมายเวลา สถานที่จำนวนคนเข้าร่วมงานปฐมนิเทศกับผู้ประสานงาน (เจ้าหน้าที่กลุ่มงานสุขศึกษา) และเตรียมไฟล์ชี้แจงรายละเอียดของโครงการที่ใช้ในวันปฐมนิเทศ

3. ชั้นสอน

- อาจารย์สอนนิสิต ในหัวข้อ ความหมาย ความเป็นมาและความสำคัญของการออกแบบระบบการเรียนการสอน ความสำคัญและความสัมพันธ์ของทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการสื่อสาร ทฤษฎีการเรียนรู้และรูปแบบการสอน ร่วมกับการใช้ PowerPoint ประกอบการสอน
- นิสิตทำใบงานเพื่อสรุปความเข้าใจของหลักการทฤษฎีที่เรียนไป โดยดาวน์โหลดไฟล์ใบงานจาก Group Facebook รายวิชา
- อาจารย์ให้ Feedback จากผลงานใบงานของนิสิตและเปิดโอกาสให้นิสิตซักถาม
- อาจารย์สอนนิสิต ในหัวข้อ ภาพรวมของกระบวนการการผลิตสื่อการศึกษา กระบวนการวิเคราะห์ (การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์ผู้เรียน การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้) ร่วมกับการใช้ PowerPoint ประกอบการสอน
- นิสิตรับโจทย์รายบุคคลเพื่อทำแบบฝึกหัดในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ผู้เรียน วิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ใน Group Facebook รายวิชา
- อาจารย์ให้นิสิตแบ่งทีมและมอบหมายให้แต่ละกลุ่มจัดทำสื่อนำเสนอข้อมูลและความสามารถทักษะการผลิตสื่อของสมาชิกในทีมที่จะลงพื้นที่
- อาจารย์ให้ Feedback และเฉลยโจทย์งานรายบุคคลแบบฝึกหัดวิเคราะห์โดยเปิดโอกาสให้นิสิตแสดงความคิดเห็นในงานของเพื่อน
- อาจารย์สอนภาพรวมของหลักการและกระบวนการออกแบบ พัฒนา การวางแผนการนำไปใช้และการประเมินสื่อการสอนอย่างเป็นระบบ ร่วมกับการใช้ PowerPoint ประกอบการสอน
- อาจารย์แจ้งจำนวนและชื่อหน่วยงานที่ให้การตอบรับเข้าร่วมโครงการ
- นิสิตแต่ละทีมนำเสนอสื่อนำเสนอข้อมูลและความสามารถทักษะการผลิตสื่อของสมาชิกในทีมจากไฟล์ใน Group Facebook รายวิชาแล้วอาจารย์และเพื่อน ๆ ในชั้นให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
- อาจารย์ให้นิสิตแต่ละทีมทำเครื่องมือวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน

4. ชั้นปฏิบัติการ

(นอกเวลาเรียน)

- ปฐมนิเทศแนะนำอาจารย์และทีมนิสิตเพื่อชี้แจงการดำเนินโครงการแก่ตัวแทนบุคลากรทางการแพทย์จากหน่วยงานทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการที่ห้องประชุมของโรงพยาบาล
- อาจารย์ชี้แจงรายละเอียดโครงการ

- นิสิตทุกทีมนำเสนอสื่อนำเสนอข้อมูลและความสามารถทักษะการผลิตสื่อของสมาชิกในทีม
 - ตัวแทนบุคลากรทางการแพทย์จากหน่วยงานเลือกทีมนิสิต แล้วให้แต่ละทีมทำความรู้จักกัน สร้าง Group Line พร้อมพานิสิตไปชมพื้นที่ปฏิบัติการของหน่วยงานและให้ข้อมูลเบื้องต้น
- 4.1 ชั้นวิเคราะห์ (1)
- นิสิตเก็บข้อมูลวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นครั้งที่ 1 (ในเวลาเรียน)
 - นิสิตแต่ละทีมรายงานผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหน่วยงานในการผลิตสื่อ ทั้งสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ผู้ใช้บริการ และข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงาน สิ่งที่ได้จากการพูดคุยและชมพื้นที่ในวันปฐมนิเทศ ปัญหาที่พบ สิ่งที่จะพัฒนาจากปัญหาที่พบ 5 อันดับ โดยส่งรายงานใน Group Facebook รายวิชา
 - อาจารย์ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ
 - อาจารย์สอนนิสิต ในหัวข้อ โมเดลการออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อการศึกษา ร่วมกับการใช้ PowerPoint ประกอบการสอน พร้อมให้ดูตัวอย่างโมเดลของรุ่นที่พัฒนาไว้ จาก Group Facebook รายวิชา
 - นิสิตซักถาม ข้อสงสัย (นอกเวลาเรียน)
- 4.1 ชั้นวิเคราะห์ (2)
- นิสิตลงพื้นที่เก็บข้อมูลความต้องการจำเป็นในการผลิตสื่อ ครั้งที่ 2 จากพยาบาลบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ป่วย ญาติ และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง (ในเวลาเรียน)
 - นิสิตรายงานข้อมูลความต้องการจำเป็นในการผลิตสื่อ ครั้งที่ 2 ต่ออาจารย์และสรุปหัวเรื่องที่จะออกแบบและพัฒนาสื่อ โดยส่งรายงานใน Group Facebook รายวิชา
 - อาจารย์พิจารณาตัดสินหัวเรื่องเนื้อหาที่นิสิตจะออกแบบและพัฒนาสื่อของทุกทีม
 - อาจารย์ทบทวนกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา บอกเทคนิคการสืบค้น ข้อควรระวังในการทำงาน พร้อมยกกรณีศึกษาจากผลงานของนิสิตรุ่นพี่ที่แสดงไว้ใน Group Facebook รายวิชา
 - อาจารย์มอบหมายงานให้นิสิตแต่ละทีมวิเคราะห์เนื้อหาในหัวข้อการออกแบบและพัฒนาสื่อที่ทีมได้รับ (นอกเวลาเรียน)
 - นิสิตแต่ละทีมสืบค้นและรวบรวมเนื้อหาในเรื่องที่จะออกแบบสื่อ โดยขอคำแนะนำจากบุคลากรทางการแพทย์ประจำทีม
 - แล้วนำเนื้อหาทั้งหมดมาคัดเลือก หาความสัมพันธ์และลำดับเนื้อหาแล้วสร้างเป็นแผนผังโครงสร้างเนื้อหาที่จะนำไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาสื่อ (ในเวลาเรียน)

● นิสิตแต่ละทีมนัดหมายเวลาและรายงานผลการวิเคราะห์เนื้อหาและแสดง
รายละเอียด

เนื้อหาต่ออาจารย์ โดยส่งรายงานใน Group Facebook รายวิชา

● อาจารย์ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแผนผังโครงสร้างเนื้อหาให้นิสิตแต่ละทีม
● อาจารย์มอบหมายให้นิสิตแต่ละทีมไปร่างแบบสื่อที่จะพัฒนา เมื่อได้รับการรับรอง
หลังตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาที่เป็นบุคลากรทางการแพทย์ประจำทีมแล้ว
(นอกเวลาเรียน)

● นิสิตปรับปรุงแผนผังโครงสร้างเนื้อหาจากคำแนะนำของอาจารย์แล้วนำไปให้
ผู้เชี่ยวชาญ

ด้านเนื้อหาที่เป็นบุคลากรทางการแพทย์ประจำทีมตรวจสอบแล้วลงลายมือชื่อรับรอง

4.2 ขั้นทำความเข้าใจ

● นิสิตแต่ละทีมนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น วิเคราะห์ผู้รับสาร
วิเคราะห์

สภาพแวดล้อม ผู้รับบริการ และวิเคราะห์เนื้อหา มาสรุปข้อจำกัดข้อจำเป็นเพื่อสร้าง
แนวทางการออกแบบและพัฒนาสื่อ

4.3 ขั้นสร้างไอเดีย

● นิสิตแต่ละทีมสืบค้นหาตัวอย่างสื่อที่ทีมต้องการจะพัฒนาจากสื่อเดิมและ
แหล่งข้อมูลภายนอกทั้งของไทยและต่างประเทศ โดยขอคำแนะนำจากบุคลากรทางการแพทย์ประจำ
ทีม นิสิตรุ่นพี่ และอาจารย์ได้
(ในเวลาเรียน)

● นิสิตแต่ละทีมเข้ารับคำปรึกษากับอาจารย์รายทีมทั้งแบบเผชิญหน้าและออนไลน์
ใน Inbox Facebook
(นอกเวลาเรียน)

4.4 ขั้นออกแบบ

● นิสิตแต่ละทีมออกแบบร่างสื่อตามข้อมูลจากการขั้นทำความเข้าใจและขั้นสร้างไอเดีย
(ในเวลาเรียน)

● นิสิตแต่ละทีมนำเสนอแบบร่างสื่อต่ออาจารย์และเพื่อน ๆ ในชั้น

● อาจารย์และเพื่อน ๆ ในชั้นให้คำแนะนำและแนวทางปรับแก้สื่อ

● อาจารย์นัดหมายให้นิสิตแต่ละทีมส่ง Link งานออกแบบร่างสื่อให้อาจารย์ตรวจสอบ
และรับรองอีกครั้ง จึงเริ่มพัฒนาได้ โดยอาจารย์ตรวจสอบแล้วแจ้งผลใน Group Facebook รายวิชา
(นอกเวลาเรียน)

4.5 ขั้นพัฒนา

● ทุกทีมเมื่อได้รับการตรวจสอบร่างสื่อจากอาจารย์แล้วให้ดำเนินการพัฒนาสื่อระยะที่ 1
(30%)

(ในเวลาเรียน)

● นิสิตทุกทีมนำเสนอผลการพัฒนาสื่อต่ออาจารย์ครั้งที่ 1 (30%) โดยส่งงานนำเสนอ
ใน Group Facebook รายวิชา

● อาจารย์ให้คำแนะนำและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข
(นอกเวลาเรียน)

● นิสิตทุกทีมพัฒนาสื่อระยะที่ 2 (50%)
(ในเวลาเรียน)

● นิสิตทุกทีมนำเสนอผลการพัฒนาสื่อต่ออาจารย์ครั้งที่ 2 (50%) โดยส่งงานนำเสนอ
ใน Group Facebook รายวิชา

● อาจารย์ให้คำแนะนำและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข
(นอกเวลาเรียน)

● นิสิตทุกทีมพัฒนาสื่อระยะที่ 3 (70%)

● นิสิตนำเสนอสื่อต่อบุคลากรทางการแพทย์เพื่อตรวจสอบคุณภาพสื่อ ครั้งที่ 1
(ในเวลาเรียน)

● นิสิตทุกทีมนำเสนอผลการพัฒนาสื่อต่ออาจารย์ครั้งที่ 3 (70%) โดยส่งงานนำเสนอ
ใน Group Facebook รายวิชา พร้อมรายงานผลการเสนอสื่อต่อบุคลากรทางการแพทย์ ครั้งที่ 1

● อาจารย์ให้คำแนะนำและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข
(นอกเวลาเรียน)

● นิสิตทุกทีมพัฒนาสื่อระยะที่ 4 (100%)

● นิสิตนำเสนอสื่อต่อบุคลากรทางการแพทย์เพื่อตรวจสอบคุณภาพสื่อ ครั้งที่ 2
(ในเวลาเรียน)

● นิสิตทุกทีมนำเสนอผลการพัฒนาสื่อต่ออาจารย์ครั้งที่ 4 (100%) โดยส่งงานนำเสนอ
ใน Group Facebook รายวิชา พร้อมรายงานผลการเสนอสื่อต่อบุคลากรทางการแพทย์ ครั้งที่ 2

● อาจารย์ให้คำแนะนำและแนวทางการจัดทำแพ็คเกจเพื่อนำสื่อส่งมอบ
(นอกเวลาเรียน)

4.6 ขั้นนำเสนอ

● นิสิตทุกทีมจัดทำแพ็คเกจสื่อเพื่อส่งมอบ

● อาจารย์และนิสิตร่วมกันมอบสื่อให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรทางการแพทย์ในที่
ประชุมคณะกรรมการบริหารของโรงพยาบาล

4.7 ขั้นนำไปใช้

● บุคลากรทางการแพทย์ของแต่ละทีมนำสื่อไปใช้ในหน่วยงานของโรงพยาบาลตาม
วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตอนต้น

5. ขั้นสรุปและประเมินผล

5.1 ขั้นสรุป

- นิสิตทุกทีมจัดทำรายงานสรุปการดำเนินงาน พร้อมถอดบทเรียนปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไข ประสพการณ์ที่ได้รับและสร้างโมเดลการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อผลิตสื่อ ของทีมส่งให้อาจารย์

- ผู้ร่วมโครงการทั้งหมด สรุปบทเรียนร่วมกัน (AAR: After Action Review) ที่ มหาวิทยาลัย

5.2 ขั้นประเมินผล

- นิสิตประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนและประเมินสมรรถนะด้านการ ออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อของตนเองหลังจบกระบวนการ โดยใช้ Google form

- นิสิตประเมินความพึงพอใจอาจารย์ในระบบทะเบียนของมหาวิทยาลัย

- บุคลากรทางการแพทย์ของแต่ละทีมประเมินความพึงพอใจต่อผลงานและนิสิตโดยใช้ Google form

- อาจารย์ประเมินผลงานนิสิต โดยนำคะแนนจากบุคลากรทางการแพทย์มาคำนวณ รวมแล้วสรุปคะแนนตัดเกรดโดยใช้ Google Sheet เสร็จ จึงนำไปลงในระบบทะเบียนของ มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลของการเรียนด้วยรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียน การสอนเพื่อการผลิตสื่อสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นิสิตระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 0503 213 การออกแบบระบบการเรียน การสอนเพื่อการผลิตสื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2560 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมที่พัฒนาขึ้น มีสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนทุกด้านและมีพัฒนาการของสมรรถนะเพิ่มสูงขึ้นในทุกด้านด้วย ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อก่อนเรียน หลังเรียนและพัฒนาการของนิสิตที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ

สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ	สมรรถนะก่อนเรียน		แปลผลระดับสมรรถนะ	สมรรถนะหลังเรียน		แปลผลระดับสมรรถนะ	พัฒนาการสมรรถนะ \bar{X} พัฒนาการ
	\bar{X}_{pre}	S.D.		\bar{X}_{post}	S.D.		
1. ด้านการสื่อสาร	2.35	0.89	น้อย	4.10	0.59	มาก	1.75
2. ด้านการทำงานในโลกความเป็นจริง	3.11	1.01	ปานกลาง	4.75	0.89	มากที่สุด	1.64
3. ด้านการวางแผน	2.61	0.84	ปานกลาง	4.31	0.59	มาก	1.71
4. ด้านการวิเคราะห์	2.50	0.80	น้อย	4.23	0.56	มาก	1.73
5. ด้านการออกแบบ	1.97	0.65	น้อย	3.97	0.61	มาก	2.00
6. ด้านการพัฒนา	2.19	0.68	น้อย	4.04	0.68	มาก	1.85
7. ด้านการบริหารจัดการ	2.17	0.64	น้อย	4.21	0.60	มาก	2.04
8. ด้านการนำไปใช้	2.54	0.66	ปานกลาง	4.54	0.51	มากที่สุด	2.00
9. ด้านการประเมิน	2.21	0.59	น้อย	4.21	0.72	มาก	2.00
รวม	2.41	0.85	น้อย	4.26	0.63	มาก	1.85

นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตที่เรียนในปีการศึกษา 2560 มีสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อที่มีพัฒนาการสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}_{\text{พัฒนาการ}} = 2.04$) ด้านการออกแบบ ($\bar{X}_{\text{พัฒนาการ}} = 2.00$) ด้านการนำไปใช้ ($\bar{X}_{\text{พัฒนาการ}} = 2.00$) ด้านการประเมิน ($\bar{X}_{\text{พัฒนาการ}} = 2.00$) และด้านพัฒนา ($\bar{X}_{\text{พัฒนาการ}} = 1.85$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนิสิตต่อการเรียนด้วยรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ

นิสิตระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 0503 213 การออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2559 และ ปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจในภาพรวมต่อการเรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนโดยใช้สื่อสังคมที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.37) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนิสิตต่อการเรียนด้วยรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		แปลผลระดับความพึงพอใจ
	\bar{X}	S.D.	
1. รูปแบบการสอนมีความสอดคล้องของกับเนื้อหาวิชา	4.75	0.45	มากที่สุด
2. รูปแบบการสอนทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น	4.75	0.45	มากที่สุด
3. รูปแบบการสอนทำให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนจากกรณีตัวอย่างและการลงพื้นที่	5.00	0.00	มากที่สุด
4. รูปแบบการสอนทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงที่เป็นประโยชน์นอกเหนือจากตำราและการเรียนในชั้นเรียน	4.92	0.29	มากที่สุด
5. รูปแบบการสอนทำให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ปรับใช้กับบริบทอื่นได้	5.00	0.00	มากที่สุด
6. รูปแบบการสอนทำให้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.83	0.58	มากที่สุด
7. รูปแบบการสอนทำให้เรียนรู้การทำงานอย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน	4.83	0.39	มากที่สุด
รวม	4.87	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.37) ส่วนรายการที่นิสิตมีความพึงพอใจในเป็นอันดับแรก คือ รูปแบบการสอนนี้ทำให้นิสิตได้เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนจากกรณีตัวอย่างและการลงพื้นที่ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และรูปแบบการสอนทำให้นิสิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ปรับใช้กับบริบทอื่นได้ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ได้แก่ รูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม ช่วยให้นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 0503 213 การออกแบบระบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ การศึกษาปีการศึกษา 2560 มีสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนทุกด้านและมีพัฒนาการของสมรรถนะเพิ่มสูงขึ้นในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาผลของการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบในนิสิตระดับ

ปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2559 พบว่า นิสิตมีสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการผลิตสื่อหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนทุกด้านและมีพัฒนาการของสมรรถนะเพิ่มสูงขึ้นในทุกด้านเช่นกัน (Tangpakdee, 2017) ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนนี้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนอื่นและนิสิตรุ่นอื่นได้ แม้รูปแบบการสอนในปีการศึกษา 2560 จะมีตัวแปรที่แตกต่างจากปีการศึกษา 2559 คือ การกำหนดให้อาจารย์ นิสิต และบุคลากรทางการแพทย์ใช้สื่อสังคมในหลายขั้นตอน แต่ก็ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะในภาพรวมของนิสิตไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ Kositpipat (2016) ที่วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนผ่านสื่อสังคมออนไลน์และสื่อชุมชนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาประชาคมติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างกลุ่มผู้เรียนที่ได้รับการสอนผ่านสื่อสังคมออนไลน์และสื่อชุมชน ไม่มีความแตกต่างระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้รับการสอนผ่านสื่อระหว่างสื่อสังคมออนไลน์และสื่อชุมชนอยู่ในระดับมากทั้ง 2 กลุ่ม

2. นิสิตมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนแบบชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบและสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยรายการที่นิสิตมีความพึงพอใจเป็นอันดับแรก คือ รูปแบบการสอนนี้ ทำให้นิสิตได้เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนจากกรณีตัวอย่างและการลงพื้นที่และรูปแบบการสอนทำให้นิสิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ปรับใช้กับบริบทอื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Siriphantana & Uamcharoen (2016) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้คณาจารย์ระดับอุดมศึกษา พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อโปรแกรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยรวมทั้งด้านตนเอง ด้านการเรียน และด้านสังคมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ รายการที่เห็นด้วยสูงสุด คือ การเรียนรู้ตามโปรแกรมทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว ได้เรียนรู้จากศาสตร์สาขาต่าง ๆ และช่วยบูรณาการสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริง อีกทั้งทั้งสอดคล้องกับ Srisuk (2018) ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการคิดเชิงออกแบบ เป็นกระบวนการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างเป็นระบบที่จะสอนให้เด็กเรียนรู้ที่จะนำความรู้และความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับสถานการณ์และหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลวิจัยสามารถเป็นแนวทางการสอนให้คณาจารย์ที่สอนในรายวิชาออกแบบและผลิตสื่อต่าง ๆ ได้ให้นิสิตได้เรียนรู้จากโลกการทำงานจริง ปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้การเรียนรู้ของนิสิตมีความหมายมากขึ้น เหมาะกับรายวิชาที่มีลักษณะของโครงการ (Project)

2. ผลวิจัยสะท้อนถึงสมรรถนะที่สูงขึ้นของนิสิต หากพิจารณาจากขั้นตอนการสอนในรูปแบบการสอนแล้ว อาจารย์ประจำวิชาที่ใช้รูปแบบการสอนนี้ จะต้องทำหน้าที่หลายอย่าง ทั้งเป็นผู้สอน ผู้จัดการโครงการ ผู้ประสานงาน ผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษา ผู้ออกแบบการวัดและประเมินผล ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับการสอนในรายวิชาที่นิสิตมีจำนวนมาก เพราะอาจารย์ไม่สามารถ

ดูแลได้อย่างทั่วถึง ยกเว้น เพิ่มอาจารย์ที่มีศักยภาพเท่ากันในสัดส่วนที่สามารถดูแลผู้เรียนได้ (อาจารย์ 1 คน : นิสิต 15 คน)

3. การคัดเลือกหน่วยงานที่เป็นเจ้าของโจทย์ที่จะต้องมาร่วมทำงานกับนิสิตมีความสำคัญมาก โรงพยาบาลเป็นสถานที่ที่บุคลากรทำงานอย่างจริงจัง คำนึงถึงความถูกต้อง และการนำใช้ประโยชน์กับมนุษย์ได้จริง ทำให้นิสิตได้พละกำลังในการทำงานที่เอาใจใส่ มีความรับผิดชอบ ละเอียดรอบคอบ ไม่ปล่อยนิสิตทำงานและเรียนรู้อย่างเคັงคว้าง อีกทั้งมีหน่วยงานผู้ประสานงานที่ชัดเจน และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานและมหาวิทยาลัยได้ดี จึงทำให้การลงพื้นที่ปฏิบัติการราบรื่นและประสบความสำเร็จ การเลือกหน่วยงานจึงมีสำคัญอย่างยิ่งในรูปแบบการสอนนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้สื่อที่นิสิตได้ออกแบบและพัฒนาด้วยกระบวนการที่เป็นระบบและยากลำบากว่า สามารถใช้งานได้จริงและบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

2. ควรมีการนำรูปแบบการสอนนี้ไปทดลองใช้ในทุกกลุ่มการเรียน เพื่อศึกษาข้อมูลในวงกว้าง และควรทดลองใช้กับหน่วยงานในชุมชนอื่น ๆ นอกจากโรงพยาบาลเพื่อทดสอบว่า รูปแบบการสอนนี้ สามารถเป็น Generic model การสอนให้คณาจารย์ในรายวิชาอื่น ๆ ได้หรือไม่

3. ควรมีการถอดบทเรียนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ โดยเฉพาะทีมที่มีผลงานดี มีการบริหารจัดการการทำงานได้ดี ว่ามีปัจจัยมีเทคนิคอะไรที่ทำให้การทำงานของทีมประสบความสำเร็จ

References

- Auttaput, P., Sittiwong, T. & Teeraputon, D. (2017). *phonkānchai sū sangkhom 'o' nalairowo' bo'kān rianrū chōeng ruk wichākān 'o'k bāep læ phalit sū krafik khōmphitocē samrap naksuksā radap chan parinya' trī* [The effects of using social network and active learning in the design and production of computer graphics course for undergraduate students]. *Journal of Education Naresuan University*. 19(2), 145 – 154.
- Creative Thailand. (2018). *kān 'o'kbāep phuā sangkhom chōt mai thathāi withī khīt (to'k thī 2)* [Design for Social New problems challenge the way of thinking (Chapter 2)]. Retrieved from <http://www.tcdc.or.th/creativethailand/article/Other/28365>.
- Kositpipat, O. (2016). *kānpriāpthiāp phonlakā rot 'on phān sū sangkhom 'o'nlai læ sū chumchon khōng naksuksā sākha' wicha' nithetsat thī longthabian rian wicha' prachāmati* [A comparison of teaching through social media and community media communication arts students enrolled subjects public opinion]. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University*. 1(3), 81 – 91.
- Koszalka, T. A., et al. (2013). *Instructional Designer competencies: the standards*. 4th ed. North Carolina: Information Age Publishing.

- Lawang, W. & Junprasert, S. (2017). *kānchai theknik kān rianrū bāep khroṅkān pen thān phūā kān soemsāng thaksa hāeng satawat thī yīsip'et khōṅg nisit phayabān sātra mahābandit sākha wīchakān phayabān wēt patibat chumchon* [Using project-based learning to enhance 21st century skills of master's students in nursing science program (community nurse practitioner)]. *Journal of Nursing and Education*. 10(2), 33 – 45.
- Rojsangrat, P. (2016). *kānphatthana rūpbāep kānsōṅ doī chai kān khīt choēng 'ōk bāep pen thān phūā sāngsan phonṅā nathī prakot 'attalak Thai samrap nisit naksuksā radap parinya bandit* [Development of an instructional model using design thinking to create thai products identity for undergraduate students]. Doctoral dissertation. Chulalongkorn University.
- Saengsuwan, J. (2014). *rūpbāep kānchatkān rian kānsōṅ doī chai chumchon pen thān nai rāiwichā suksā thūapai mahāwitthayalai Khōṅ Kān* [Community based learning model in general education program, KKU]. Retrieved from www.ubu.ac.th/web/files_up/46f2014020510483037.pptx.
- Siriphantana, C. & Uamcharoen, S. (2016). *kānphatthana prokrēm doī chai chumchon pen thān nai kān rianrū khāt chon witthayā radap 'udomsuksā* [The development of community - based programe on thai folklore in higher education]. *Silpakorn Educational Research Journal*. 8(1), 228-238.
- Srisa-ard, B. (2002). *kānwichai būāṅton* [Basic research]. 7th ed. Bangkok: Suweeriyasan
- Srisuk, S. (2018). *Design Thinking ' thaksa mai thī dek yuk dīchitan tōṅg mī* [Design thinking' new skills that digital kids need]. Retrieved from <http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/67055/-parpres-par>.
- Tangpakdee, R. (2017). *phon khōṅg kānphatthana samatthana kān 'ōkbāep kān rian kānsōṅ phūā kānphalit sū doī chai rūpbāep kānsōṅ bāep chumchon pen thān kān rianrū rūām kap krabuānkān khīt choēng 'ōk bāep nai nisit radap parinya trī sākha theknōloyī lāe sūsān kānsuksā mahāwitthayalai Maha Sarakham* [The effects of competency development of instructional design for media production by using instructional model of community based learning with design thinking process of undergraduate students of educational technology and communications major, mahasarakham university]. *Veridian E-Journal, Silpakorn University. Thai version. Humanities, Social Sciences and Arts*. 10(3), 123 – 137
- Wongwanich, S. (2007). *kānpramōnphon kān rianrū nāo mai* [New assessment of learning]. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.

รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน
ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

A STUDY OF THE MODEL OF COMMUNICATION FOR THE MANAGEMENT
OF SUSTAINABLE TOURISM COOPERATION IN PATHUM
THANI PROVINCE

ละเอียด ขจรภัย

Laiad Kajonpai

หลักสูตรนิเทศศาสตร์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี

Communication Arts, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Than

E-mail: laiad@vru.ac.th

Received: August 16, 2018

Revised: September 3, 2018

Accepted: September 5, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี และ 2) เสนอรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ขอบเขตการวิจัย คณะผู้วิจัยศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือ วัด จำนวน 9 วัด ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ วัดโบสถ์ วัดชินวราราม วัดเจติยหอย วัดศาลเจ้า วัดหงษ์ปทุมมาวาส วัดสิงห์ วัดศาลาแดงเหนือ วัดสองพี่น้อง และวัดบางนา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักท่องเที่ยว และประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสนทนากลุ่มย่อย และจัดเวทีประชาคม ซึ่งทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.8 และทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ มีค่าเท่ากับ 0.76 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามทิศทางของการติดต่อสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร

2. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การจัดการการ

ท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรม

3. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว

4. รูปแบบการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการจัดการการท่องเที่ยว ส่วนรูปแบบการสื่อสารและการจัดการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คือ รูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และแนวนอน นอกจากนี้เป็นรูปแบบการสื่อสารในลักษณะตามช่องทางของสาร ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งเที่ยวที่น่าสนใจให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน

คำสำคัญ

รูปแบบการสื่อสาร การจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน

ABSTRACT

This study is an integrated research which had the objectives as follows: 1) to study the model of communication for the management of sustainable tourism cooperation in all sectors in Pathum Thani province, and 2) to propose the model of communication for the management of sustainable tourism cooperation in all sectors in Pathum Thani province. The researchers conducted a survey of historical tourist attractions in Pathum Thani which included 9 temples as follows: Wat Boat, Wat Chinwararam, Wat Chedihoj, Wat Sarnchao, Wat Hongpathummawat, Wat Sing, Wat Saladangnua, Wat Songpinong and Wat Bangna. A survey concerned with 400 participants who were tourists and people living in Pathum Thani. The instrument in this study consisted of questionnaire, interview, observation, focus group discussion and public hearing. The validity of the instrument (IOC) was 0.8 and the reliability was 0.76 the statistics for analysis were percentage, frequency, mean, standard deviation and multiple regression.

The findings of this study were as follows:

1. The level of opinions of the public towards the model of communication was found as a whole at the highest level ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76) Considering each aspect, the levels of opinion were arranged from high mean to low mean as follows: the model of communication classified by ways of communication, the model of communication classified by communication channel, and the model of communication classified by characteristics of communication.

2. Overall, the level of opinions of the public towards tourism management was at the highest level ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.72). As for each aspect, the results from the highest level were as follows: tourism management related to environment, tourism management related to economics and tourism management related to society and culture.

3. The level of opinions of the public towards sustainable tourism cooperation was found as a whole at the highest level ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.70) Concerning each aspect, in order of high level to low level, the results were as follows: sustainable tourism cooperation in terms of the development of tourism consciousness, sustainable tourism cooperation in terms of the development of tourism resources, sustainable tourism cooperation in terms of the development of environment in tourist attractions and tourism business.

4. The model of communication correlated with tourism management; and the model of communication and tourism management were significantly correlated with sustainable tourism at the level of .05

5. The communication model of Pathum Thani cooperative sustainable tourism management was one form that had its own direction. For example, to communicate from top to bottom, bottom to top, and horizontal direction. In addition, the one way and two way direction were another forms of the place's communication, which would support the tourism management in order to receive the organization's collaboration through both performances and activities. This included the tourism location would be promoted, that resulted to provide the cooperative tourism in long run.

Keywords

Model of Communication, Tourism Management, Sustainable Tourism Cooperation

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในปัจจุบัน โดยภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มในการแข่งขันธุรกิจรุนแรงขึ้นตามลำดับ เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้อง ปลอดภัย สะอาด มีการรักษา สภาพแวดล้อม และใช้การสื่อสารข้อมูลสารสนเทศในการท่องเที่ยวมากขึ้น ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงต้องมีการปรับตัวเตรียมความพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยต้องมีการบริหาร

จัดการการสื่อสารการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ รวมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างถูกต้องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะปัญหาเร่งด่วนที่ยังคงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน โดยจะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 เพื่อกำหนดกรอบทิศทางในการฟื้นฟู กระตุ้น และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เกิดเป็นองค์รวม และบูรณาการในการทำงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในการผลักดันให้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมไปถึงการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความสมดุล ความยั่งยืนโดยชุมชน และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยจะคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับสภาพชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี วิถีชีวิต และมีการสื่อสารให้ประชาชน ชุมชน และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในแง่ของการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น โดยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการติดต่อประสานสัมพันธ์ และสร้างการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน รวมทั้งมีอิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ การเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวและสังคม ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของคน และแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้การสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงจะสัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการ และจากการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทำให้แหล่งท่องเที่ยว และสังคมไทยได้รับผลกระทบทั้งแง่บวกและแง่ลบ ดังนั้นรูปแบบการสื่อสารจึงถูกนำมาใช้เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนา แก้ไขปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน

การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ ตลอดจนการสื่อสารยังเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์หลีกเลี่ยงไม่ได้ (Gamble & Gamble, 1999) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวูด (Wood, 2000) ที่ว่ามนุษย์ใช้เวลาในการสื่อสารมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ หรือในการทำกิจกรรมก็มีการสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้อง รวมทั้งรูปแบบการสื่อสารทำให้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเวลาเดียวกันและต่อเนื่องกัน และส่งผลซึ่งกันและกันตลอดเวลาในกระบวนการสื่อสาร ดังนั้นรูปแบบการสื่อสารนอกจากจะเกี่ยวข้องกับทุกคนในแหล่งท่องเที่ยว ยังเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่นที่อยู่นอกแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะทำกิจกรรมใดล้วนต้องอาศัยการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการสนองตอบความต้องการ ความพึงพอใจ และการสร้างหรือธำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน รวมทั้งการสื่อสารยังเป็นพื้นฐานของสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นของสังคมทำให้สังคมดำรงอยู่อย่างสงบสุข ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม (Smith. (Ed), 1966)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ารูปแบบการสื่อสารมีความสำคัญกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งสิ่งที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีการประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วม และคงอยู่อย่างยั่งยืนจะต้องอาศัยรูปแบบการสื่อสารมาช่วย ในด้านการจัดการและดำเนินการแหล่งท่องเที่ยว เริ่มตั้งแต่ผู้ส่งสารจะใช้รูปแบบการสื่อสารที่จะนำพา

ข่าวสารผ่านช่องทาง ไปยังผู้รับสารเพื่อให้ได้รับความร่วมมือ หรือเกิดประสิทธิผลตามที่ต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของเดวิด เค เบร์โล (Berlo, 1960) จะต้องศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบการสื่อสารที่สำคัญของการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร นอกจากนี้ยังต้องศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ

จากสภาพปัญหาด้านการสื่อสาร การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจในการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีรูปแบบการสื่อสารแบบใด
2. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวด้านใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเสนอรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี และประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2,889,477 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 400 คน โดยใช้หลักการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamene, 1973) มีค่าความคลาดเคลื่อนของการกำหนดตัวอย่างที่ช่วงระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงสำคัญ ได้แก่ 1) คณะกรรมการของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ เจ้าอาวาส พระภิกษุ คณะกรรมการวัด 2) ผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศบาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 3) ปราชญ์ชาวบ้านหรือประชาชน 4) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัดปทุมธานี 5) ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว ได้แก่ ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี จำนวน 10-15 คน และสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group) คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจำนวน 6-12 คน คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของ รูปแบบการสื่อสาร และการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี นอกจากนี้ในการเลือกพื้นที่ศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการเลือกดังนี้ คือ การค้นหาข้อมูลทางเว็บไซต์การท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี จากการลงพื้นที่สำรวจทำให้ได้ข้อค้นพบ

เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยว การมีคณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัด พิจารณาแหล่งท่องเที่ยวจากวัดที่มีประเพณีขามอญและมีความต่อเนื่องชัดเจน รวมทั้งมีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมที่ยาวนาน สามารถเป็นตัวชี้วัดที่เกิดขึ้นของวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงมีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ขั้นที่ 2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคณะกรรมการของแหล่งท่องเที่ยว ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านหรือประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการตรวจสอบและพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย และสร้างเครื่องมือตามองค์ประกอบโครงสร้างของตัวแปร และมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด และเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบและคัดเลือกข้อมูลที่สมบูรณ์

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation method) และการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ขั้นที่ 5 รูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เป็นการนำเสนอรูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี สรุปดังนี้

รูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 25-35 ปี สถานภาพส่วนใหญ่เป็นโสด จำนวน 204 คน รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 198 คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 226 คน และส่วนใหญ่ทำอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 140 คน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสื่อสารการท่องเที่ยวในลักษณะที่แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้รูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร และลักษณะตามช่องทางของข่าวสารเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามทิศทางของการติดต่อสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ

รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าการจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรม

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งแสดงดังตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รูปแบบการสื่อสาร	การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว	การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยว	การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว	การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว	การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว
จำแนกตามทิศทางการติดต่อสื่อสาร						
Pearson Correlation	.554	.554	.554	.554	.554	.554
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร						
Pearson Correlation	.323	.323	.323	.323	.323	.323
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร						
Pearson Correlation	.566	.566	.566	.566	.566	.566
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร						
Pearson Correlation	.528	.451	.519	.542	.537	.542
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400

จากตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า รูปแบบการสื่อสาร ประกอบด้วย จำแนกตามทิศทางของการสื่อสาร จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร จำแนกตามช่องทางของข่าวสารกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำจนถึงปานกลาง

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การจัดการการท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
	การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว	การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว	การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว	การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว	พัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว
มิติด้านสิ่งแวดล้อม						
Pearson Correlation	.539	.539	.539	.539	.539	.539
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม						
Pearson Correlation	.582	.582	.582	.582	.582	.582
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400
มิติด้านเศรษฐกิจ						
Pearson Correlation	.583	.430	.603	.578	.549	.456
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000	.000
N	400	400	400	400	400	400

จากตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า การจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม มิติด้านเศรษฐกิจกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำจนถึงปานกลาง

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับการจัดการการท่องเที่ยว

รูปแบบการสื่อสาร	การจัดการการท่องเที่ยว		
	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม	มิติด้านเศรษฐกิจ
จำแนกตามทิศทางการสื่อสาร			
Pearson Correlation	.554	.554	.554
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000
N	400	400	400
จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร			
Pearson Correlation	.323	.323	.323
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000
N	400	400	400
จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร			
Pearson Correlation	.566	.566	.566
Sig (2-tailed)	.000	.000	.000
N	400	400	400
จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร			
Pearson Correlation			
Sig (2-tailed)	.469	.566	.535
N	.000	.000	.000
	400	400	400

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารกับการจัดการการท่องเที่ยว พบว่ารูปแบบการสื่อสาร ประกอบด้วย จำแนกตามทิศทางของการสื่อสาร จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำจนถึงปานกลาง

รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คือ รูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และแนวนอน นอกจากนี้เป็นรูปแบบการสื่อสารในลักษณะตามช่องทางของข่าวสาร ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งส่งผลกระทบทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน

อภิปรายผล

ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

1. รูปแบบการสื่อสาร ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจากบนลงล่าง เช่น เจ้าอาวาสสั่งการไปยังพระลูกวัด เจ้าอาวาสสั่งการไปยังกรรมการวัด การสื่อสารจากล่างขึ้นบน เช่น พระลูกวัดหรือกรรมการวัดนำเรื่องเสนอเจ้าอาวาส ชาวบ้านนำเรื่องไปแจ้งหรือร้องเรียนกับเจ้าอาวาส การสื่อสารตามแนวนอน เช่น พระลูกวัดหารือกับพระลูกวัดหรือกรรมการวัดในการจัดกิจกรรม กรรมการวัดหารือกับกรรมการวัด และการสื่อสารข้ามสายงาน เช่น สภาวัฒนธรรมจังหวัดหารือกับเจ้าอาวาสเรื่องการจัดกิจกรรม เจ้าอาวาสขอความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวภายในวัด จะเป็นรูปแบบการสื่อสารข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร เพื่อดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดหรือแหล่งท่องเที่ยว สามารถเกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของผู้ที่ทำการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ เดวิด เค เบอร์โล (Berlo, 1960) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารจะในลักษณะใดก็ตามของผู้ส่งสารขึ้นอยู่กับลักษณะของปัจจัยย่อยของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทศนคติ ความรู้ ระบบสังคม ระบบวัฒนธรรมซึ่งในการสื่อสารอาจจะมีลักษณะที่เป็นการสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบนตามแนวนอน หรือข้ามสายงานก็ได้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hintow (2010) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีป่าชุมชนตำบลท่าอิบุญ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ กล่าวว่า รูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบการสื่อสารสองทางแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การสื่อสารจากล่างขึ้นบนและการสื่อสารแนวระนาบเป็นการสื่อสารผ่านทางกิจกรรมเพื่อสังคม ร่องลงมา ได้แก่ ข้อที่ 4 ที่ว่ารูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเดวิด เค เบอร์โล (Berlo, 1960) กล่าวว่า ช่องสารเป็นตัวกลางในการนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร และช่องสารยังเป็นพาหะของสิ่งที่นำสารไปสู่ประสาทรับรู้ทั้ง 5 ของมนุษย์ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรอนงค์ สวัสดิ์ และรชชพร โกลมเสวิน (Swasburi & Komolsevin, 2009) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่น กล่าวว่า รูปแบบการสื่อสารของนักการเมืองท้องถิ่นมี 3 รูปแบบ ได้แก่ การสื่อสารแบบเผชิญหน้ากันระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับชาวบ้าน การสื่อสารโดยผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ และการประชุมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากแนวความคิดของเดวิด เค เบอร์โล และอรอนงค์ สวัสดิ์ และรชชพร โกลมเสวิน มีความสัมพันธ์กันในเรื่องของรูปแบบการสื่อสารและองค์ประกอบการสื่อสาร เริ่มจากผู้ส่งสารคือนักการเมืองท้องถิ่นทำการสื่อสารแบบเผชิญหน้า ซึ่งเป็นการนำสารผ่านช่องทาง โดยใช้รูปแบบทางการ และไม่เป็นการกับชาวบ้านที่เป็นผู้รับสาร

2. การจัดการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการเพื่อให้รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว และเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Esichaikul (2014) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรมีเครื่องมือในการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ ชีตความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นขีดจำกัดทางสภาพแวดล้อม หมายถึง ชีตความสามารถในการรักษาสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับจำนวนนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถ้าขาดความสมดุลจะก่อให้เกิด

ผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pongsakornrungsil (2014) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพทางการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริการและให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของชุมชน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 1 ที่ว่า การจัดการการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจในองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวนั้นจะต้องพิจารณาในแง่ของการประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งหลักการการจัดการท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องประสานกับองค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาทรัพยากรที่โดดเด่นของชุมชน นำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Esichaikul (2014) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวเพื่อรองรับความต้องการของตลาดท่องเที่ยวและเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ควรพิจารณาแนวทางการจัดการเกี่ยวกับการสรรหาทรัพยากรและผลผลิตทางเศรษฐกิจท้องถิ่น ซึ่งผู้รับผิดชอบและผู้มีส่วนได้เสียควรร่วมมือในการสรรหาทรัพยากรที่โดดเด่นของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อนำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย นอกจากนี้การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

3. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยการปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกคน ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผลให้ทรัพยากรไม่เสื่อมโทรมทำให้ทรัพยากรคงอยู่อย่างยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chitthawattana & Sikhamapa (2014) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมุ่งเน้นให้มีการพัฒนา ลักษณะที่เป็นการบูรณาการ ทำให้เกิดเป็นองค์รวมคือ มีองค์ประกอบหลายด้านมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะเป็นดุลยภาพ ซึ่งองค์ประกอบด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย โดยการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ทุกฝ่ายเกิดความรัก ห่วงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ngamyinyong & Silanoi (2017) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะมีชุมชนเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยการประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนา มีการปรึกษาหารือและผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างกฎกติกาให้คนภายในพื้นที่ชายของ ประเมินผลจากการดำเนินกิจกรรมทุกครั้ง

ส่วนภาครัฐมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกสาธารณะกับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมีการวางแผนการพัฒนา

แหล่งท่องเที่ยวด้วยการจัดประชุมร่วมกันของภาครัฐและชุมชน ร่วมรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วนให้ตระหนักรักษาคุณภาพ รวมถึงรักษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้วยการบริการอย่างยุติธรรมและมีการจัดการผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวร่วมกัน รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 1 ที่ว่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Chitthawattana & Sikhamapa (2014) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมเยือนพร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวด้วย นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เกิดความสวยงามและมีคุณค่ามากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ngamyingsyong & Silanoi (2017) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบริเวณริมฝั่งคลองดำเนินสะดวกในจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดราชบุรี กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือนั้นจะมีการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วยการจัดประชุมร่วมกันของภาครัฐและชุมชน เพื่อร่วมรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม รวมถึงให้ตระหนักในการรักษาคุณภาพของทรัพยากร โดยมีการวางแผนการจัดการ การอนุรักษ์และคงอัตลักษณ์รูปแบบวิถีชีวิตไว้ และต้องกระจายรายได้ให้ทั่วถึงทุกภาคส่วนของชุมชน และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลต่าง ๆ

4. รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พบว่า รูปแบบการสื่อสาร ได้แก่ จำแนกตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร จำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร และจำแนกตามช่องทางของข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว และการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hintow (2010) ศึกษาแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีป่าชุมชนตำบลท่าอิบุญ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การเสริมศักยภาพการสื่อสารชุมชนด้วยรูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนเพิ่มขึ้น เห็นความสำคัญของป่าไม้ และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเพิ่มขึ้น

การจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม และมิติด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว และการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวความคิดของชาร์ปเลย์ ริชาร์ด (Sharpley Richard, 2009) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้รับผิดชอบการพัฒนาและผู้ประกอบการธุรกิจควรคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทรัพยากรทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมอย่างเหมาะสม ประหยัดและคุ้มค่า การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม

และวัฒนธรรม โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมโดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก พร้อมทั้งสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อนำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรในท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนการซื้อสินค้าโครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP) ที่ผลิตจากคนในท้องถิ่นและใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น ทำให้เกิดรายได้เสริมหมุนเวียนอยู่ในท้องถิ่นแห่งนั้น สอดคล้องกับแนวความคิดของ Esichaikul (2014) มอร์ฟอर्थ และมุนน์ (Mowforth and Munt, 2009) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสัมพันธ์กับความสมดุลของ 1) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวพร้อมทั้งบำรุงรักษาระบบนิเวศและกระบวนการที่จำเป็นของระบบนิเวศ รวมทั้งการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ 2) การให้ความเคารพความแท้จริงของสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่เป็นเจ้าภาพการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นและที่ยังมีชีวิตอยู่ และคุณค่าประเพณี และมีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมนานาชาติและก่อให้เกิดความอดทนและอดกลั้นและยอมรับความคิดเห็นหรือความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ 3) การก่อให้เกิดความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เติบโตในระยะยาวได้ ซึ่งเป็นการสร้างผลประโยชน์ทางสังคมและเศรษฐกิจต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการจ้างงานที่มั่นคง โอกาส การสร้างรายได้ และบริการสังคมแก่ชุมชนเจ้าภาพและมีส่วนช่วยในการบรรเทาปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Pongsakornrungsil (2014) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา พบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา มุ่งเน้น การส่งเสริมและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยชุมชนมีการบริหารการท่องเที่ยว แบบมีส่วนร่วม มีจิตสำนึกที่ดีในการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจน การรักษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hunnark (2016) ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือ เป็นเส้นทางเรียนรู้ประวัติศาสตร์อันยาวนานที่ทุกคนเข้าถึงได้ภายในวันเดียวแห่งแรกของประเทศไทย เน้นการจัดการด้านกายภาพ อนุรักษ์ ดูแล รักษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการจัดการด้านทัศนียภาพ รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก อีกทั้งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ให้กับนักท่องเที่ยว ผู้สนใจ และคนในชุมชน ได้ร่วมเรียนรู้ ศึกษา ตลอดจนสร้างสรรค์กิจกรรมรูปแบบใหม่ที่สะท้อนอัตลักษณ์ ความมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยว

ดังนั้นรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คือรูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบน และแนวนอน นอกจากนี้ยังเป็นรูปแบบการสื่อสารในลักษณะตามช่องทางของสาร ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้ จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยส่งผลทำให้การท่องเที่ยวเกิดความร่วมมืออย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการวิจัยศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีรูปแบบการสื่อสารเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อโซเชียลมีเดียให้มาก เพราะเป็นเครือข่ายการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง ในด้านความสะดวก ความรวดเร็ว และปริมาณข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารระหว่างกัน

1.2 การจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และไม่ส่งผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

1.3 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในด้านการพัฒนาจิตสำนึกนักท่องเที่ยว โดยสถานที่ท่องเที่ยวควรสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

1.4 นโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่ภาครัฐจัดทำขึ้นต้องส่งเสริม สนับสนุนและเอื้อต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแผนการสื่อสาร เทคนิคการสื่อสาร และการบูรณาการจัดทำแผนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.2 บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และอื่น ๆ ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว

2.3 ศึกษาแนวทางส่งเสริมให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นให้มากขึ้น

References

- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Chitthawattana, B. & Sikhamapa, P. (2014). *kānphatthana kānthōṅgthīeo bæp yangyūn* [Sustainable tourism development]. 2nd ed. Bangkok: Dharmasarn Printing Company Limited.
- Esichaikul, R. (2014). *kānchātka kānthōṅgthīeo chapho thāng* [Niche tourism management]. Nonthaburi: The Office of the University Press Sukhothai Thammathirat Open University.
- Gambl, T. K. & Gamble, M. (1999). *Communication works*. 6th ed. Boston: McGraw-Hill.

- Hintow, B. (2010). rūpbæp k̄ansūsān yāng mī sūān rūām khōng chāobān phūā k̄ānchātkaṅ pā chumchon yāng yangyūn kōṛānī pā chumchon tambon ‘ibun ‘amphœ lom sak čhangwat phet būn [A participatory communication patterns about sustainable community forest management: a case study of tambon tha-i-boon, lomsak district, Phetchabun province]. Phetchabun Rajabhat University.
- Hunnark, C. (2016). k̄ānphatthana k̄ānthōngthiēo chœng prawattisāt nai čhangwat samut songkhram [The development of historical tourism in Samut Songkhram province]. **Academic Services Journal, Prince of Songkla University**. 27(1), 39-46.
- Mowforth, M. and Munt, I. (2009). **Tourism and Sustainability: Development, Globalization and New Tourism in the third World**. 3rd ed. London: Routledge.
- Ngamyinyong, N. & Silanoi, L. (2017). n̄əothāng k̄ānphatthana k̄ānthōngthiēo yāng yangyūn chumchon bōriwēn rim fang khōng damnoēn saduāk nai čhangwat samut sākōṅ læ čhangwat rāt burī [Guidelines on sustainable tourism development at the lakhacomunity on the banks of damnoensaduak canal in samutsakhonand Ratchaburi provinces]. **Dusit Thani College Journal**. 11(1), 149-166.
- Pongsakornrungsil, P. (2014). k̄ānchātkaṅ k̄ānthōngthiēo chumchon yāng yangyūn : kōṛānī suksā bān khōk khrai čhangwat Phangngā [The management of sustainable community-based tourism: the case of ban kokekrai, phang nga province]. *Journal of Education Veridian E-journal*. 7(3), 650-665.
- Sharpley, Richard. (2009). **Tourism Development and the Environment: beyond Sustainability**. London: Earth Scan.
- Smith, A. G. (Ed.). (1966). **Communication and culture: Reading in the codes of human interaction**. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Swasburi, O. & Komolsevin, R. (2009). rūpbæp k̄ansūsān khōng nakkānmūāng thōngthin [Communication forms of local politicians]. **University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences**. 29(4), 41.
- Wood, J. T. (2000). **Communication in our lives**. 2nd ed. Belmont, CA: Wadsworth.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An introduction analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row Publication.

การวางแผนการบริหารแรงงานต่างวัยในบริบทของกลุ่มแรงงานผู้สูงอายุในภาคธุรกิจ

AGE DIVERSE WORKFORCE MANAGEMENT PLANNING IN THE CONTEXT OF THE AGING WORKFORCE IN BUSINESS SECTOR

วิกร ภูวพัชร¹ ระพีพรรณ พิริยะกุล^{2*} และนรพล จินันท์เดช³
Vikorn Poovapat¹, Rapeepun Piriyaikul² and Norapl Jinanthadej³

^{1,3}หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

^{1,3}Doctor of Business Administration Program, Ramkhamhaeng University

²Faculty of Science, Faculty of Management Science, Ramkhamhaeng University

E-mail: ps.fg97@gmail.com

Received:	August 9, 2018
Revised:	September 19, 2018
Accepted:	September 20, 2018

บทคัดย่อ

จากการที่เป็นสังคมผู้สูงอายุส่งผลให้การจัดการแรงงานจะต้องมีการวางแผนอย่างดีเพื่อให้การดำเนินธุรกิจมีความอย่างยั่งยืน การจัดการแรงงานไม่ได้เป็นเพียงหน้าที่ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ แต่ควรถูกยกระดับไปอยู่ในระดับยุทธศาสตร์ การวิจัยของเราได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและการหลักฐานทางทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความหลากหลายของอายุของแรงงาน เพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบุพปัจจัยและปัจจัยที่ตามมา การทดสอบตัวแบบโดยใช้ CBSEM จากกลุ่มตัวอย่าง 300 ชุด ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนด้าน "สถานที่ทำงานที่มีสมรรถนะ" และ "การจัดการความรู้" เป็นปัจจัยสองประการที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชื่อเสียงขององค์กรด้วยระดับนัยสำคัญ โดย "คุณค่าทางวัฒนธรรม" และ "คุณค่าทางสังคม" เป็นตัวส่งผ่านอย่างสมบูรณ์

คำสำคัญ

สังคมผู้สูงอายุ การทำงานที่มีสมรรถนะสูง การบริหารพื้นที่ทำงาน การจัดการความรู้

ABSTRACT

According to the aging society, workforce management must be well planned for business sustainability. Workforce management is not only the function of human resource management but this issue should be raised at the strategic level. Our research conducted on the previous study and theoretical research on the age-diverse workforce management to formulate the conceptual strength model related to the antecedent and the consequences factors. Model testing used CBSEM with 300 sample units and has found that “High Work Performance Workplace” and “Knowledge Management” were two determinant factors on the “Potential of Corporate Reputation” at the significance

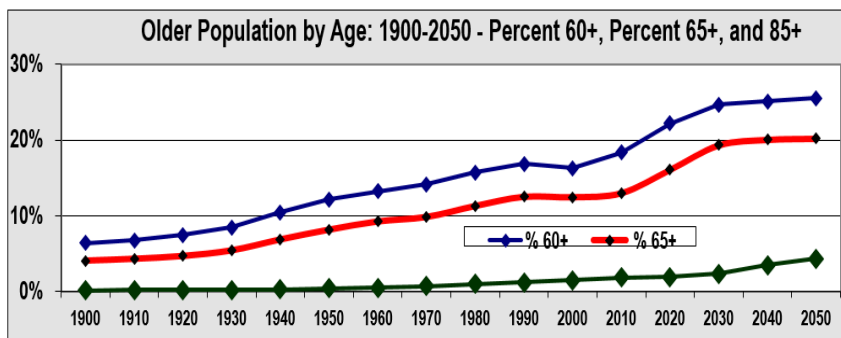
level. Consequently, the “Cultural Value” and the “Social Value” were the complete mediators.

Keyword

Aging Society, High Work Performance, Workplace Management, Knowledge Management

ความสำคัญของปัญหา

การบริหารแรงงานในอนาคตภายใต้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรเป็นเรื่องที่สำคัญทั้งในระดับชาติและระดับธุรกิจ สิ่งที่เกิดทุกประเทศตระหนักร่วมกันในเวลานี้ คือ การที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยเป็นสังคมที่มีอายุของประชากร 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในบางประเทศก็เป็นสังคมผู้สูงอายุไปแล้วเช่น ประเทศในแถบยุโรป ญี่ปุ่น เป็นต้น เป็นที่คาดการณ์ว่าประมาณปี ค.ศ. 2050 ประชากรโลกจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยจะมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 แสดงถึงจำนวนสัดส่วนผู้สูงอายุในโลกนี้ตั้งแต่ ปีค.ศ. 1950 – 2050

ที่มา: <http://www.ipser.mahidol.ac.th/IPSER/AnnualConference/ConferenceII/Article/Download/Article02.pdf>

ประเทศไทยก็อยู่ในห่วงปัญหานี้เช่นกัน มีการพยากรณ์ว่าภายใน 25 ปีข้างหน้านับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป สัดส่วนคนวัยทำงานกับคนวัยเกษียณของประเทศไทยจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ (United Nations, 2010) โดยประเทศทั้งหลายที่อยู่ในภาวะดังกล่าวเช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ล้วนแล้วแต่มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐและผู้ประกอบการภาคธุรกิจในการดำเนินการและวางแผนเพื่อรับมือกับปัญหาดังกล่าว เช่น การขยายอายุการทำงาน ซึ่งการจะขยายอายุงานก็จะประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น การบริหารแรงงานต่างวัยในองค์กรไม่ให้เกิดความขัดแย้ง (aging diversity conflict management) การออกแบบงาน (job design) ที่เหมาะสม การฝึกอบรมเพื่อให้ผู้สูงอายุตระหนักต่อการเทคโนโลยี (awareness training) การรักษาความรู้ (knowledge retention) และ

การแบ่งปันความรู้ (knowledge sharing) จากกลุ่มสูงอายุ ไปให้พนักงานรุ่นใหม่เป็นต้น ซึ่งประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ มีการดำเนินงานและวางแผนในกลุ่มในหลายประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยเรื่องนี้ถือเป็นเรื่องใหม่ในกลุ่มผู้ประกอบการ ในส่วนของรัฐเห็นความสำคัญแต่การกำหนดแนวทางปฏิบัติก็ยังปรากฏให้เห็นชัดเจน

งานศึกษาด้านนี้ในงานวิจัยเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในมิติผู้สูงอายุในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเป็นทางภาพลบล คือ มองเรื่องนี้เป็นปัญหาในการสร้างระบบสาธารณสุขเพื่อรองรับคนกลุ่มนี้ ทั้งที่ในยุคปัจจุบันมีสูงอายุส่วนใหญ่ยังมีสุขภาพในระดับดี สามารถทำงานและใช้ความรู้ความสามารถช่วยสนับสนุนองค์กรให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพไปอีกหลายปีหลังปลดเกษียณ (55 ปี หรือ 60 ปี) ในวิจัยที่ปรากฏในต่างประเทศเรื่องผู้สูงอายุว่าเป็น role model คือ มีคุณลักษณะ ดังนี้ (1) รักองค์กร (2) มีวินัยในการทำงาน (3) เห็นคุณค่าในการทำงาน เป็น value of life มากกว่ามูลค่าทางการเงิน (4) ต้องการมีความสัมพันธ์ทางสังคม และ (5) มีความรู้ (Angus & Reeve, 2006)

ดังนั้นเพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงในด้านแรงงานการศึกษาสิ่งที่จะต้องการธุรกิจดำเนินการในส่วนของแรงงานสูงในการวางแผนปัจจัยต่างที่เป็นหัวใจหลักเช่น จึงเป็นเรื่องสำคัญอันดับต้น ๆ ต่อการจัดการทรัพยากรด้านบุคคลอันเป็นทรัพยากรจับต้องไม่ได้ (intangible) ซึ่งทำได้ค่อนข้างลำบากและยาก กว่าที่จะเห็นผลมักใช้เวลานาน ไม่เหมือนการเปลี่ยนระบบการผลิตที่ใช้เงินลงทุน (tangible) ก็ให้เห็นผลทันทีและวัดได้ (Radical Change) (Barney, 1991)

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. กลยุทธ์การบริหารแรงงานต่างวัย (SAWM) การจัดการพื้นที่การทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง (HPWM) และ การจัดการความรู้กับแรงงานต่างวัย (KMAD) มีการวางแผนในระดับใด
2. มูลค่าประสิทธิผล (PV) คุณค่าทางวัฒนธรรม (CV) และคุณค่าทางสังคม (SV) และความคาดหวังความมีชื่อเสียงขององค์กร (PCR) มีค่าระดับใด
3. ปัจจัยการวางแผน ด้าน กลยุทธ์การบริหารแรงงานต่างวัย (SAWM) การจัดการพื้นที่การทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง (HPWM) และการจัดการความรู้กับแรงงานต่างวัย (KMAD) มีอิทธิพลต่อปัจจัยคั่นกลาง และปัจจัยตาม หรือไม่ และมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ใช้ในการบริหารแรงงานต่างวัย อันประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์การบริหารแรงงานต่างวัย (SAWM) การจัดการพื้นที่ทำงานเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง (HPWM) และการจัดการความรู้กับแรงงานต่างวัยในองค์กร (KMAD)
2. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยคั่นกลาง อันประกอบด้วย มูลค่าประสิทธิผล (PV) คุณค่าทางวัฒนธรรม (CV) และคุณค่าทางสังคม (SV)
3. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยผล ระดับความคาดหวังความมีชื่อเสียงขององค์กร (PCR)

สมมติฐานการวิจัย

1. PV, CV และ SV มีคุณสมบัติเป็น Mediator หรือไม่

2. SAWM, HPWM และ KMAD มี อิทธิทางตรงและทางอ้อม อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

บททวนวรรณกรรม

การบริหารแรงงานผู้สูงอายุ : การบริหารแรงงานผู้สูงอายุจัดเป็นงานที่ทำหายและเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งนี้ด้วย โครงสร้างทางประชากรของโลก รายงานอ้างอิงประชากรโลกของ Population Division, DESA, United Nations (2010) แสดงเห็นว่า โลกกำลังอยู่ในยุคของการเปลี่ยนโครงสร้างประชากร จากเดิมทำให้จำนวนผู้สูงอายุมีมากขึ้น การประเมินผลทั้งด้านบวกและด้านลบ (Loomes & McCarthy, 2011) ในด้านบวก (Ball, Reiss, Rudolph & Baltes, 2011) คือ การรักษาทุนทางปัญญาไว้ (Streb, Voelpel & Leibold (2008) ส่วนในด้านลบ คือ การต้องมีการสนับสนุนทรัพยากรด้านจับต้องได้ คือ บริหาร สถานที่ ลักษณะงาน สภาพแวดล้อมให้กับคนกลุ่มนี้สามารถทำงานได้ นอกเหนือจากนี้ยังต้องบริหารความแตกต่างระหว่างบุคลากรที่มีอายุต่างกันให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Stam, 2009) การที่บุคลากรที่มีอายุต่างกันมาอยู่ร่วมกันในองค์กรนั้นมักจะมีปัญหาที่ตามมา เช่น การสื่อสาร ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และค่านิยม ถ้าบริหารไม่ดีก็อาจจะก่อให้เกิดกระแสต่อต้านในแต่ละกลุ่มจนกลายเป็นความขัดแย้ง (Cappelli, 2010)

Strategic Age Diverse Workforce Management: กลยุทธ์การบริหารแรงงานต่างวัย คือ กระบวนการที่ดำเนินการในองค์กรในระดับสูงของผู้ประกอบการ หรือผู้บริหารในฐานะตัวแทนที่รับผิดชอบแทนเจ้าของธุรกิจ ในการจัดการทรัพยากรขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กร โดยปรากฏเป็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ มีการกำหนดนโยบายและแผนงานในรูปแบบที่เป็นโครงการที่เน้น ทรัพยากร ซึ่งหมายถึงการจัดการบุคลากรที่มีหลากหลายกลุ่มอายุ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ (Forester Research, 2012) ในอีกมุมมองหนึ่งของการจัดการแรงงานกลุ่มผู้สูงอายุ อาจมองว่าเป็นการจัดการแรงงานกลุ่มพิเศษ (disability) ซึ่งกระบวนการนี้จะต้องออกแบบพื้นที่การทำงาน การอำนวยความสะดวก การสร้างบรรยากาศที่ทำงาน รวมทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่าง กลุ่มอายุอื่น ความแตกต่างกับการจัดการแรงงานผู้สูงอายุ โดยองค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารแรงงานต่างวัยมีสองประการ คือ (1) การฝึกอบรมการตระหนักรู้ให้ผู้สูงอายุ (Awareness Training: AWT) ให้เข้าใจกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และ (2) ส่งเสริมการจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกัน (ADM)

การฝึกอบรมการตระหนักรู้ให้ผู้สูงอายุ (Awareness Training: AWT) อาศัยจากแนวคิดเดิมในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ว่าเป็นเพียงหน้าที่ส่วนหนึ่งของฝ่ายจัดการทรัพยากรมนุษย์ กลายเป็นเรื่องของการกำหนดกลยุทธ์ด้านการจัดการแรงงาน (Strategic Workforce Management) ในระดับองค์กร ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่จะควบคุมต้นทุนขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ (Frank, 2003) อาศัยหลักการที่สำคัญในการบริหารแรงงานประกอบด้วย 1) ศักยภาพในการทำนายทักษะความรู้ความชำนาญของงาน ในอนาคต 2) ความสามารถในการเลือกเฟ้นผู้มีความเชี่ยวชาญที่มีทักษะตามที่ต้องการ และ 3) ความสามารถในการร่วมมือระหว่างองค์กรและเครือข่าย

การฝึกอบรมการตระหนักรู้ ก็คือ การฝึกอบรมลักษณะหนึ่งโดยเน้นไปที่สถานการณ์ที่ทำให้ผู้อบรมรับรู้ว่า ถ้าตนเองขาดความรู้ส่วนนี้แล้วจะเกิดปัญหาในอนาคตเช่น การตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยโดยต้องใช้ความรู้ของตนเองและขององค์กรเพื่อปกป้องสินทรัพย์และความรู้ขององค์กร ดังนั้นองค์กรหลายแห่งจึงมักมีการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยให้พนักงานทุกคนเพื่อให้มีความรู้และ

มีจิตสำนึกในการดูแลองค์การ ซึ่งเรียกการฝึกอบรมมีรูปแบบเป็นทางการในลักษณะนี้ว่า Security Awareness

การส่งเสริมการมีจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกัน (ADM) คือ การบริหารที่ยึดหลักการประสานการทำงานของแรงงานต่างวัย การสร้างความเข้าใจ การสร้างค่านิยมร่วม (Share value) และการจัดการความขัดแย้ง โดยยึดหลักการหาทางออกในการอยู่ร่วมกันบนความขัดแย้ง ส่งเสริมวัฒนธรรมการมองส่วนรวม (Collectivism)

High Work Performance Workplace Management: การจัดการสถานที่ทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง หมายถึง การจัดการสภาพทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนเป้าหมายทางธุรกิจในการสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้น การจัดการสถานที่ทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงเกิดจากการจัดการความสมดุลในการลงทุนในด้านทรัพยากรมนุษย์ (Gartner, 2016) กระบวนการ ทรัพยากรทางกายภาพ สภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เพิ่มความสามารถให้กับผู้ที่ปฏิบัติงานในการทำงาน การสร้างนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี หรือสร้างบริการได้อย่างยอดเยี่ยมประทับใจต่อลูกค้าโดยใช้สมรรถนะที่เหนือผู้อื่น (Mouritsen et al., 2000)

การจัดการสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ (High-Performance Environments) นั้น บุคลากรจะมีความไว้วางใจ (Trust) กัน มีความรู้สึกว่าได้รับการเสริมอำนาจที่ส่งเสริมให้สามารถใช้ประสบการณ์ของตนเองในการทำงานได้ดีขึ้น ทำงานสำเร็จ มีความสุขและพึงพอใจกับงาน ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามาก ในกรณีของผู้นำทีมที่สามารถจัดการสถานที่ทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงได้ดีก็ส่งผลต่อการสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพและความสำเร็จขององค์การ

Knowledge Management Age-Diverse Workforce: การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการของการสร้างความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่ไม่เป็นระบบเช่นความรู้ที่อยู่ในตัวพนักงานอันเกิดจากการเรียนรู้ทางตรงและอ้อม (เช่น จากปฏิบัติงานลองผิดลองถูกหรือการฝึกอบรมจากองค์การในรูปแบบการอบรม หรือถ่ายทอดจากหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงานจนทำให้มีทักษะความสามารถในพนักงานคนนั้น ซึ่งความรู้เหล่านี้คือทุนทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าองค์การ ดังนั้นเพื่อมิให้สินทรัพย์เหล่านี้หายไปจึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้เพื่อรักษาความรู้ไว้ (Knowledge Retention) ด้วยกิจกรรมดังนี้ คือ การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) และการแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) (Beck, 2009; Grubic-Nesic & Mitrovic, 2014)

การมีความสัมพันธ์ที่ดีเป็นพลังของการแบ่งปันความรู้ ทั้งในสังคมที่เป็นจริงและสังคมเสมือน (Virtual Community) (Bock & Kim, 2002; Dholakia, 2005) พื้นฐานดังกล่าวขึ้นอยู่กับบทบาทของการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันและถึงแม้ว่าจะจะเป็นเป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน แต่ละกลุ่มก็จะมีความรู้ที่ต่างกันดังนั้นมีบทบาทสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Role of Reciprocity) จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ความรู้มีประสิทธิภาพ (Sole & Applegate, 2000) การแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกันก็เหมือนกับ การให้ของขวัญที่ทำให้ผู้รับได้รับประโยชน์ที่นำไปใช้ได้ยาวนาน (Hennig-Thurau et al., 2010; Kim, Jin & Kim, 2008; Bennett & Kottasz, 2000)

ในภาวะวิกฤติที่ผู้บริหารระดับสูงส่วนใหญ่ที่เป็นผู้สูงอายุต้องเกษียณอายุ ในขณะที่องค์กรการไม่มีการเตรียมการถ่ายทอดความรู้จากบุคลากรกลุ่มนี้ไว้ (Green, 2007) จะส่งผลเสียต่อองค์กรการได้ตั้งนั้นกระบวนการนำความรู้จากคนกลุ่มนี้มาเก็บ ๆ ไว้ เพื่อเป็นองค์ความรู้ในองค์กรการจึงเป็นเรื่องสำคัญส่วนหนึ่งในการจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์กรการ (Cong & Pandya, 2003) ถึงแม้ว่าการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นกระบวนการที่ยากก็ตาม การจัดการความรู้ในองค์กรการที่มีผู้สูงอายุเป็นการนำความรู้ที่กลุ่มแรงงานนี้สะสมในช่วงอายุการทำงานที่ยาวนานที่เรียกว่า significant corporate experience ซึ่งมีคุณค่ามาก (Hewitt, 2012; Henkens & Schippers, 2012) ซึ่งในปัจจุบันเราสามารถนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการจัดการความรู้นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยภาวะผู้นำเข้ามาร่วมสนับสนุนด้วยจึงจะสำเร็จ (Northouse, 2013) สมรรถนะของการจัดการความรู้โดยสกัดความรู้ ประสบการณ์จากกลุ่มผู้สูงอายุที่มีศักยภาพเพื่อนำมาถ่ายทอดในองค์กรการก็จะนำมาซึ่งสมรรถนะของพนักงานและโดยนัย คือ สมรรถนะขององค์กรการนั่นเอง

Value in Diversity Management: มูลค่า/คุณค่าที่ได้จากการบริหารความแตกต่างอาจหมายถึง สินทรัพย์ที่จับต้อง (Economic Value) ส่วนคุณค่า หมายถึง สิ่งที่จับต้องไม่ได้อาจเป็นความรู้สึก (Emotional Value) ความภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรี เช่น รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าสามารถทำประโยชน์ให้ตนเองกับครอบครัวหรือสังคม ไม่เป็นภาระให้ใคร รวมทั้งสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ (Value of Life) (CPD, Managing an Age-diverse Workforce) ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการแรงงานที่มีวัยต่างกัน สามารถสรุปสาระสำคัญ เช่น การแบ่งปันความรู้ การส่งเสริมให้ต่อการบริการลูกค้า การสร้างความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน โดยกลุ่มสูงอายุจะช่วยประสานแนวคิดกับกลุ่ม y (gen y) และ กลุ่ม x (gen x) ทำให้ช่วยสร้างชื่อเสียงขององค์กรการ (Paarlberg & Perry, 2007)

Potential Corporate Reputation: ความมีชื่อเสียงขององค์กรการที่คาดหวัง หมายถึง ผลรวมของการรับรู้คุณลักษณะต่อองค์กรการนั้น ๆ โดยคุณลักษณะต่าง ๆ ที่องค์กรการนั้นสร้างอาจมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ในสังคมนั้น ๆ โดยผลการรับรู้อาจจะสรุปเป็นเชิงบวกหรือเชิงลบก็ได้จากการประเมินจากบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Fombrun et al., 1999) การมีชื่อเสียงขององค์กรการมีการนิยามออกเป็นสามกลุ่ม คือ (1) จากการประเมินด้วยการตระหนักรู้ (A State of Awareness) ความรู้สึก ในภาพรวมเกี่ยวกับบริษัทใดบริษัทหนึ่งบนพื้นฐานของการประเมินผลกระทบต่อสังคม (2) ชื่อเสียงที่เป็นการวัดประเมินผลโดยอาศัยความเชื่อจากการรับรู้สิ่งใดที่องค์กรการนั้นทำและส่งผลต่อส่วนรวมในด้านการเงิน สังคม และสิ่งแวดล้อมตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา และ (3) ความหมายของชื่อเสียงในเชิงสินทรัพย์โดยการมองว่าชื่อเสียงก็คือ ทรัพยากรประเภทจับต้องไม่ได้แต่สามารถแปลงเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้ในท้ายสุด (Van & Balmer, 1997; Mook, 2013)

วิธีดำเนินงานวิจัย

พัฒนาตัวแบบการวางแผนแรงงานต่างวัยในมิติของกลุ่มสูงอายุ จากการทบทวนวรรณกรรมแล้วนำตัวแบบมาวิเคราะห์และตรวจสอบตัวแบบที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการในประเทศไทยจากทุกธุรกิจ โดยใช้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 300 หน่วย การกำหนดขนาดตัวอย่างจะยึดเอาตัวแบบเป็นหลักจึงอาศัยค่าขั้นต่ำที่รับประกันได้ในการทดสอบสมการ โครงสร้าง โดยใช้หลักการของ Westland (2010) ธุรกิจที่ศึกษา คือ ธุรกิจบริการ ธุรกิจผลิตสินค้า ธุรกิจค้าส่ง และธุรกิจอื่น เช่น ค้าปลีก ผู้ตอบ

คำถาม คือ ผู้บริหารโดยใช้แบบสอบถามซึ่งสร้างจากการทบทวนวรรณกรรม และใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ

ผลการวิจัย

สถิติภาพพรรณนา

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะธุรกิจและอายุแรงงาน

ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
ประเภทของธุรกิจหลัก		
ผลิตสินค้า	70	23.33
บริการ	157	52.33
ตัวแทนจำหน่าย	67	22.33
อื่น ๆ เช่น ร้านค้าปลีก	6	2.00
อายุการดำเนินงานของธุรกิจ		
1-3 ปี	16	5.33
4-10 ปี	80	26.67
11 - 20ปี	94	31.33
มากกว่า 20 ปี	110	36.66
จำนวนคนงานในบริษัท		
26- 30 คน	116	38.67
31- 50 คน	61	20.33
51 - 200 คน	91	30.33
มากกว่า 200 คน	32	10.67
อายุงานที่ปลดเกษียณของบริษัท		
55 ปี	39	13.00
60 ปี	137	45.67
มากกว่า 60 ปี	6	2.00
ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร	118	39.33

ลักษณะเป็นธุรกิจบริการคิดเป็นร้อยละ 52 และเป็นธุรกิจผลิตสินค้าและตัวแทนจำหน่ายใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 23 อายุการประกอบการธุรกิจส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 71 มีอายุมากกว่า 10 ปีขึ้นไป อายุของการปลดเกษียณแรงงาน คือ 60 ปีคิดเป็นร้อยละ 46 โดยมีธุรกิจที่มีเวลาอายุของการปลดเกษียณแรงงานไม่แน่นอน (มากกว่า 60 ปี) ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในประเด็นนี้ได้ว่า ถ้าบุคลากรดังกล่าวมีความรู้ความสามารถที่สนับสนุนธุรกิจ ก็จะมีการขยายอายุการทำงานเพิ่มขึ้น โดยถ้าตำแหน่งเดิมอยู่ในระดับงานที่ต้องใช้ด้านร่างกายค่อนข้างมาก ก็จะเปลี่ยนตำแหน่งเป็น ตำแหน่งฝ่ายปรึกษาแทน หรือในกรณีของบริษัทที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าก็จะยังคงพิจารณาให้อยู่ในหน้าที่เดิมเพื่อรักษาลูกค้ากลุ่มเก่าไว้ทั้งที่อายุเกินเกษียณ

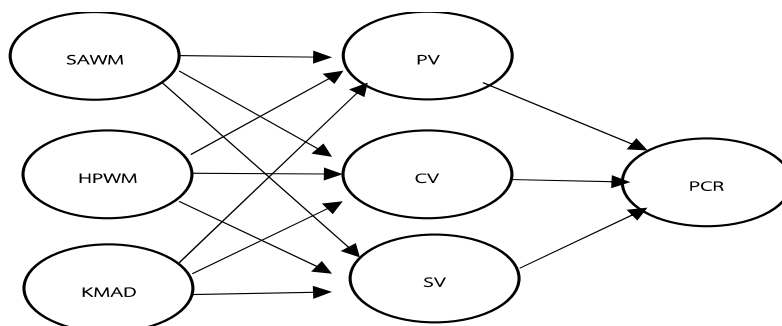
ตารางที่ 2 ระดับค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ศึกษาตามกรอบแนวคิดรายด้าน

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	สัมประสิทธิ์แห่งความผันแปร	การแปลผล
ด้านกลยุทธ์การบริหารแรงงานต่างวัย	3.82	0.95	0.25	มาก
การจัดการพื้นที่การทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง	3.93	0.86	0.22	มาก
การจัดการความรู้กับแรงงานต่างวัยในองค์กร	3.86	0.98	0.25	มาก
มูลค่าด้านสินทรัพย์	3.79	0.90	0.23	มาก
คุณค่าทางวัฒนธรรม	3.88	0.93	0.24	มาก
คุณค่าทางสังคม	3.81	0.95	0.25	มาก
ความคาดหวังการมีชื่อเสียงขององค์กร	3.68	0.95	0.25	มาก

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ใช้ในการวางแผนบริหารสามปัจจัยด้านกลยุทธ์การบริหารแรงงานต่างวัย (SAWM) การจัดการพื้นที่การทำงานเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง (HPWM) และการจัดการความรู้กับแรงงานต่างวัยในองค์กร (KMAD) พบว่า ระดับคะแนนที่ใกล้เคียงกันโดยการจัดการพื้นที่การทำงานเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.980 มากสุด ส่วนอีกสองปัจจัยมีคะแนนใกล้เคียงกัน ในด้านปัจจัยคั่นกลาง การรับรู้คุณค่าทางสังคม (SV) มีระดับกระจายมากกว่าแต่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า การรับรู้มูลค่าทางสินทรัพย์ (PV) และคุณค่าทางวัฒนธรรม (CV) ในส่วนของปัจจัยด้านการคาดหวังการมีชื่อเสียงขององค์กรมีค่าไม่มากนัก เพียง 3.688 ในขณะที่สัมประสิทธิ์แห่งความผันแปรสูงถึงเกือบร้อยละ 26 แสดงว่ามีการกระจายของการคาดหวังสูงแตกต่างกันมาก

การทดสอบสมมติฐาน

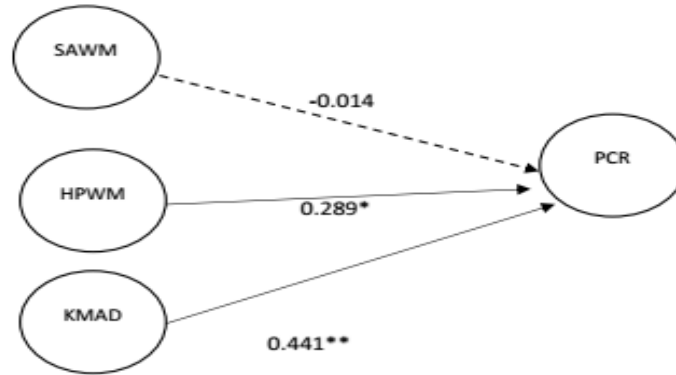
Model 1: กรอบแนวคิดต้นแบบของธุรกิจในการวางแผนเพื่อรองรับการบริหารแรงงานต่างวัยบนบริบทแรงงานผู้สูงวัย จากการทบทวนวรรณกรรม

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

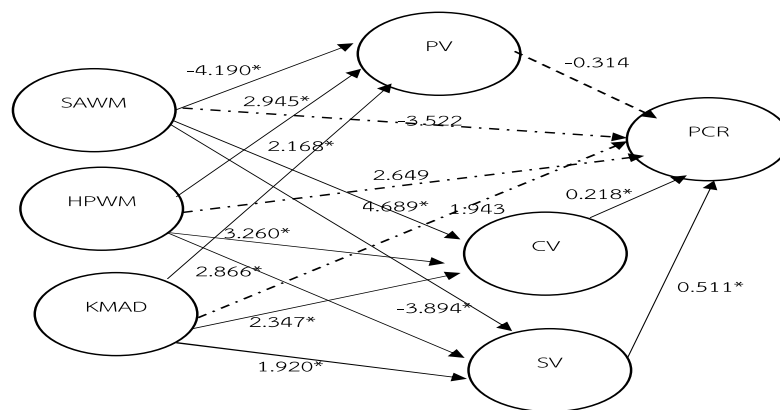
ทำการทดสอบว่า ปัจจัย PV, SV, and CV มีลักษณะแบบใด ระหว่างปัจจัยอิสระ SAWM, HPWM and KMAD กับปัจจัยตาม PCR ผลการทดสอบ ดำเนินการดังนี้ (a) ทดสอบ ว่า SAWM, HPWM and KMAD มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อ PCR and (b) ทดสอบอิทธิพลใน full model

(a) การทดสอบอิทธิพลของ SAWM, HPWM และ KMAD ต่อ PCR

ภาพที่ 3 ปัจจัยต้นและปัจจัยตาม

(b) ผลการทดสอบพบว่า HPWM และ KMAD มีอิทธิพลต่อ PCR ที่ระดับนัยสำคัญ การทดสอบอิทธิพลทางตรงและอ้อมของ SAWM, HPWM และ KMAD ต่อ PCR โดยมีปัจจัยคั่นกลาง คือ PV, CV and SV (The Full Model)

ภาพที่ 4 แสดงปัจจัยและค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ (* p =.05, ** p = 0.01)

สรุปผลจากภาพที่ 3 และ 4

- (1) HPWM และ KMAD มีอิทธิพลทางตรงต่อ PCR
- (2) ได้ว่า CV และ PCR เป็น Serial Effect ของ SAWM และ SV และ PCR เป็น Serial Effect ของ SAWM ส่วน PV เป็น Effect ของ SAWM
- (3) จาก HPWM ไปยัง PCR ได้ว่า CV, SV เป็น Complete Mediator ส่วน PV เป็น Effect ของ HPWM

(4) จาก K MID ไปยัง PCR ได้ว่า CV, SV เป็น Complete Mediator ส่วน PV เป็น Effect ของ KMAD

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่า สถิติ t ในตัวแบบที่ 2

ความสัมพันธ์	สัมประสิทธิ์ มาตรฐาน	ค่า t Stat	สรุปผล	ความสัมพันธ์	สัมประสิทธิ์ มาตรฐาน	ค่า t Stat	สรุปผล
SAWM => PV	-4.190*	-2.021	สนับสนุน	HPWM => PV	2.945*	1.941	สนับสนุน
PV => PCR	-0.314	-0.352	ไม่สนับสนุน	HPWM => PCR	2.649	0.265	ไม่สนับสนุน
SAWM => PCR	-3.522	-0.245	ไม่สนับสนุน	HPWM => CV	3.260*	1.926	สนับสนุน
SAWM => CV	-4.689	-2.025*	สนับสนุน	HPWM => SV	2.866*	2.002	สนับสนุน
CV => PCR	0.218*	1.659	สนับสนุน	KMAD => PV	2.168*	2.370	สนับสนุน
SAWM => SV	-3.894*	-1.991	สนับสนุน	KMAD => CV	2.347*	2.299	สนับสนุน
SV => PCR	0.511*	1.962	สนับสนุน	KMAD => SV	1.920*	2.221	สนับสนุน
				KMAD => PCR	1.943	0.285	ไม่สนับสนุน

สรุปได้ว่า HPWM และ KMAD มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน CV และ SV ไปสู่ PCR ในขณะที่ SAWM ไม่ส่งผลทางตรงต่อ PCR โดยมี PV, CV และ SV เป็น Multiple Effects แสดงว่าการวางแผนด้านกลยุทธ์แรงงานต่างวัยนอกจากจะไม่สนับสนุนเชิงบวกกลับมีทิศทางตรงข้ามทางลบซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ Frank & Rusco (2003) Hedge, Borman & Lammlein (2006) และ Naeyegele & Walker (2006) ที่พบว่า “กลยุทธ์การจัดการความแตกต่าง” มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ “การสร้างมูลค่าและคุณค่า”

ตารางที่ 4 อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และรวม

		SAWM	HPWM	KMAD	PV	CV	SV
PV	DE	-4,190	2.945	3.260	NA	NA	NA
	IE	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	TE	-4.190	2.945	3.260	NA	NA	NA
CV	DE	-4.689	3.260	2.347	NA	NA	NA
	IE	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	TE	-4.689	3.260	2.347	NA	NA	NA
SV	DE	-3.894	2.865	1.920	NA	NA	NA
	IIE	NA	NA	NA	NA	NA	NA
	TE	-3.894	2.865	1.920	NA	NA	NA
PCR	DE	-3.552	2.649	1.945	-0.314	0.218	0.511
	IE	-1.696	1.251	0.812	NA	NA	NA
	TE	-5.248	3.900	2.767	-0.314	0.218	0.511

ผลจากตารางที่ 4 พบว่า อิทธิพลรวมของ ปัจจัย การวางแผนกลยุทธ์การจัดการแรงงานต่างวัย (SAWM) ส่งผลทางลบสูงมาก (-5.248) เมื่อเทียบกับอิทธิพลรวมของการจัดการสถานที่ทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง (HPWM) และ การจัดการความรู้แรงงานต่างวัย (KMAD) ซึ่งมีอิทธิพลรวม 3.900 และ 2.767 ตามลำดับ ผลการศึกษานี้แสดงถึงจุดอ่อนขององค์การในด้านการวางแผนกลยุทธ์การจัดการ

แรงงานต่างวัย ซึ่งอาจจะมาจากการที่มองข้ามความสำคัญ หรือการขาดความรู้ในการบริหารโดยเฉพาะเรื่อง การอบรมเพื่อให้ตระหนักยังเป็นประเด็นใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ในการฝึกอบรมมักจะอบรมความรู้ในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ มากกว่า แนวทางที่องค์กรจะฝึกอบรมให้กลุ่มแรงงานผู้สูงอายุประสบผลสำเร็จได้ควรเน้นไปในประเด็นการออกแบบ การใช้อุปกรณ์และจัดสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกกับกลุ่มผู้สูงอายุ และการใช้ประโยชน์จากความรู้และทักษะเพื่อสร้างความท้าทายใหม่ (Armstrong & Templer, 2005)

อภิปรายผล

จากผลการทดสอบสมมติฐานในตัวแบบ ได้พบว่าการวางแผนด้าน การจัดการพื้นที่ทำงานที่มีสมรรถนะสูง (HPWM) และการจัดการความรู้ในกลุ่มแรงงานต่างวัย (KMAD) ส่งผลทางตรงต่อและทางอ้อม สู้ปัจจัยความคาดหวังการมีชื่อเสียงขององค์กร (PCR) โดยมีปัจจัย การรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรม (CV) และคุณค่าทางสังคม (SV) เป็น ปัจจัยส่งผ่าน ส่วนปัจจัยกลยุทธ์การวางแผนด้านแรงงานต่างวัยในองค์กรที่มีองค์ประกอบสองด้านในการศึกษา คือ การฝึกอบรมให้ตระหนัก และมีการวางแผนด้านการสื่อสารเพื่อสนับสนุนแรงงานต่างวัย เนื่องจากธุรกิจที่กลับมาเป็นตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 75 เป็นธุรกิจ บริการ และตัวแทนจำหน่าย จึงอาจไม่เห็นความจำเป็นในการลงทุนในด้านการฝึกอบรมเพื่อให้ ผู้สูงอายุตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ส่วนในประเด็นของการวางแผนการสื่อสารในองค์กร ผู้บริหารอาจเข้าใจว่าการสื่อสารหมายถึงการติดต่อระหว่างพนักงาน หรือพนักงานกับองค์กรซึ่งในระบบการสื่อสารที่มีใช้กันอยู่ คือ โทรศัพท์ก็เพียงพอ จึงไม่ได้มีวางแผนหรือคำนึงถึงเรื่ององค์การเสมือนจริง (Virtual Organization) ที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้รวมการที่ผู้สูงอายุอาจจะทำงานที่บ้านได้โดยสื่อสารกับองค์กร ลักษณะที่เป็นจุดแข็งจากการวิเคราะห์ตัวแบบเห็นได้ว่า ปัจจัยการจัดการพื้นที่ทำงานที่มีสมรรถนะสูง (HPWM) และปัจจัยการจัดการความรู้ (KMAD) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมไปยัง การคาดหวังความมีชื่อเสียงขององค์กร (PCR) นั้นในส่วนของ HPWM นั้น เนื่องจากธุรกิจที่เป็นตัวอย่างที่ศึกษาเป็นบริษัทที่มีการผลิตสินค้าเพียง ร้อยละ 25 ดังนั้น การวางแผนเรื่องพื้นที่ทำงานที่มีสมรรถนะสูงจึงไม่มีความจำเป็น ส่วนการจัดการความรู้ ในบริบทวัฒนธรรมไทยนั้นสมาชิกในองค์กรมักจะอยู่กันฉันท์เครือญาติ ดังการแบ่งปันความรู้จึงเป็นสิ่งที่มาอยู่องค์การจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย (Bock & Kim, 2002; Dholakia, 2005) คนต่างวัยแต่ละกลุ่มก็จะมีความรู้ที่ต่างกันดังนั้นมีบทบาทสนับสนุนซึ่งกันและกัน (role of reciprocity) จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ความรู้มีประสิทธิภาพ (Sole & Applegate, 2000; Kim, Jin & Kim, 2008; Bennett & Kottasz, 2000)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนเพื่อบริหารความเสี่ยงในด้านแรงงานผู้สูงอายุในอนาคตด้านการสถานที่ทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง และการฝึกอบรมให้ตระหนัก โดยใช้เป็นปัจจัย

ในการวางแผนกลด้านแรงงานโดยประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนธุรกิจและรัฐให้ทันกับเมื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ (Aged Society)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ใช้หลักฐานทางทฤษฎีและงานวิจัยที่สนับสนุนในต่างประเทศอาจจะมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติกับข้อมูลในเชิงประจักษ์ที่แตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรมและลักษณะธุรกิจ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาในเชิงลึกเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของตัวแบบในส่วนตัวปัจจัยคั่นกลาง คือ PV และ SV รวมทั้ง ปัจจัย SAWN และ HPWM ในองค์การที่มีการสื่อสารต่อสังคมว่าเป็น องค์การที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization) เพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบในบริบทของการบริหารแรงงานต่างวัย

บรรณานุกรม

- Angus, J., & Reeve, P. (2006). Ageism: A threat to “aging well” in the 21st century. *The Journal of Applied Gerontology*. 25, 137-152.
- Armstrong, S., M., & Templar, A. (2005). Adapting training for older employees: The Canadian response to an aging workforce. *The Journal of Management Development*. 24(1/2), 57-67.
- Ball, A. C., Reiss, A. E., Rudolph, C. W., & Baltes, B. B. (2011). Examining positive and negative perceptions of older workers: A meta-analysis. *The Journals of Gerontology, Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*. 66(6), 687-698.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*. 17(1), 99-120.
- Beck, V. (2009). *Older workers-older learners: The perspectives of employers in the east midlands*. Leicester : Centre for Labour Market Studies/ Learning & Skills Council.
- Bennett, R., & Kottasz, R. (2000). Practitioner perceptions of corporate reputation: An Empirical investigation. *Corporate Communications: An International Journal*. 5(4), 224-234.
- Bock, G. W., & Kim, Y. G. (2002). Breaking the myths of rewards: an exploratory study of attitudes about knowledge sharing. *Information Resources Management Journal*. 15(2), 14-21.
- Cappelli, P. (2010). *New workforce management: The aging workforce and the reversal of authority*. Retrieved from <http://www.hiring.monster.com/hr/hr-best-practices/workforce-management/hr-management-skills/new-workforcemanagement.aspx>.
- CPD, Managing an age-diverse workforce
<https://www.cipd.asia/knowledge/reports/managing-age-diverse-workforce>

- Cong, X., & Pandya, K. (2003). Issues of knowledge management in the public sector. **Academic Conferences Limited**. 1(2), 25-33.
- Dholakia, D. (2005). The social influence of brand community: Evidence from European carclubs. **Journal of Marketing**. 69(3), 19-34.
- Forester Research. (2012). **Foresights workforce employee survey**. Canada: Author.
- Fombrun, C. J. et al. (1999). **Reputation: Realizing value from the corporate image**. Boston: Harvard Business School Press.
- Frank, R. (2003). **NRC management in motion**. Retrieve from <https://www.gao.gov/assets/690/684347.pdf>.
- Gartner. (2016). **High-performance-workplace**. Retrieved from www.gartner.com/it-glossary/high-performance-workplace
- Green, D. (2007). Leading in a postmodern workforce. **Academy of Strategic Management Journal**. 6(15), 15-25.
- Grubic-Nesic, M. D., & Mitrovic, S. (2014). The influence of demographic and Organizational factors on knowledge sharing among employees in organizations. **Tehnicki Vjesnik**. 22(4), 1005-1010.
- Hedge, J. W., Borman, W. C., & Lammlein, S. E. (2006). **The aging workforce: Realities, myths, and implications for organizations**. Washington, DC: American Psychological Association.
- Hennig-Thurau, T., Malhotra, E. C., Friege, C., Gensler, S., Lobschat, L., Rangaswamy, A., & Skiera, B. (2010). The impact of new media on customer relationships. **Journal of Service Research**. 13(3), 311-330.
- Henkens, K., & Schippers. J. (2012). Active ageing in Europe: the role of organizations. **International Journal of Manpower**. 33(6), 604-611.
- Hewitt, A. (2012). **Recognizing the value of older workers**. Retrieve from <https://states.aarp.org/wp-content/uploads/2015/08/A-Business-Case-for-Older-Workers-Age-50-A-Look-at-the-Value-of-Experience.pdf>.
- Kim, W. G., Jin S. B., & Kim, H. J. (2008). Multidimensional customer-based brand equity and its consequences in midprices hotel. **Journal of Hospitality & Tourism Research**. 32(2), 235-254.
- Loomes, S., & McCarthy, G. (2011). **The aging workforce: How can Australian universities address future workforce challenges**. Wellington, New Zealand: ANZAM.
- Mook, L. (2013). Accounting for social value. Toronto: University of Toronto Press.

- Mouritsen, J. et al. (2000). **Valuing expressive organizations: Intellectual capital and the Visualization of value creation**. In M. Schultz, M. J. Hatch, & M. H. Larsen (Eds.), *the expressive organization: Linking identity, reputation, and the corporate brand*. Oxford: Oxford University Press.
- Naegele, G. & Walker, A. (2006). **A guide to good practice in age management**. Luxembourg: official for Official Publication of the European Communities.
- Northouse, P. G. (2013). **Leadership: Theory and practice**. 6th ed.. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Paarlberg, L. E., & Perry, J. L. (2007). Values management, aligning individual values and organization goals. **The American Review of Public Administration**. 37(4), 387-408.
- Stam, C. (2009). **Knowledge and the ageing employee: A research agenda**. Retrieve from <http://www.scienceguide.nl/pdf/Stam200906.pdf>.
- Sole, D. L., & Applegate, L. M. (2000). **Knowledge sharing practices and technology use norms in dispersed development teams**. In S. Ang, H. Krcmar, W. Orlikowski.
- Streb, K. C., Voelpel, C. S., & Leibold, M. (2008). Managing the aging workforce: Status quo and implications for the advancement of theory and practice. **European Management Journal**. 26, 1-10.
- United Nations. (2010). **World population prospect: The 2010 Revision**. Retrieved from http://www.esa.un.org/peps/fertility_figures/interactive-figures_TF-trajectories.html.
- Van Riel, C. B. M., & Balmer, J. M. T. (1997). Corporate identity: The concept, its Measurement and management. **European Journal of Marketing**. 31(5/6/), 340-355.
- Westland, J. C. (2010). Lower bounds on sample size in structural equation modeling. **Journal Electronic Commerce Research and Applications**. 9(6), 476-487.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม
ประเพณีท้องถิ่น อำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

THE CURRICULUM TRAINING YOUNG GUIDE DEVELOPMENT FOR LOCAL
CULTURE AND HERITAGE TOURISM IN U-THONG DISTRICT, SUPHANBURI

วิเชียร อินทรสมพันธ์¹ ศศิกัญญา เียนเอง² ธนภัทร จันทร์เจริญ³
สิริกอร์ โตสติ⁴ และธิตยา สิทธิโสภาสกุล⁵
Wichian Intarasompun¹, Sasikanchana yenaeng²,
Tanapat Chancharoen³, Sirikorn Tosati⁴ and
Thittaya Sitthisopasakul⁵

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Faculty of Education, Bansomdejchaopaya Rajabhat University
E-mail: tanapat1090@hotmail.com

Received: July 31, 2018
Revised: September 29, 2018
Accepted: October 5, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี
ท้องถิ่น อำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์
เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และ 2) ศึกษาผลการใช้
หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภ่อูทอง จังหวัด
สุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนหรือเยาวชนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่อาศัยอยู่ในชุมชนอำเภ่อูทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 26 คน ได้มาโดยการ
เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์
แบบทดสอบความรู้ภาคทฤษฎี แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินความพึงพอใจของ
ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ยุวมัคคุเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการ

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภ่อูทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นหลักสูตรระยะสั้น ใช้เวลาในการฝึกอบรม 5 วัน รวมเวลาไม่
น้อยกว่า 30 ชั่วโมง แบ่งเป็น 1) ภาคความรู้ทางวิชาการ ประกอบด้วย วิชาความรู้พื้นฐาน ได้แก่
(1) ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในตำบลอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี (2) วาทศิลป์เพื่อ
การพูดในที่ประชุมชน (3) ภาษาอังกฤษพื้นฐานเพื่อนำเที่ยวสำหรับยุวมัคคุเทศก์ และวิชาความรู้
เฉพาะวิชาชีพ ได้แก่ (1) การท่องเที่ยวยุคไทยแลนด์ 4.0 และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความ
ยั่งยืน และ (2) บทบาทหน้าที่ จรรยาบรรณ มารยาท จิตบริการ และมนุษยสัมพันธ์ของยุวมัคคุเทศก์

2) การศึกษานอกสถานที่และฝึกปฏิบัติภาคสนาม โดยจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่และฝึกปฏิบัติในภาคสนาม มีมัลคเทศก์ต้นแบบที่มีความเชี่ยวชาญและทักษะเฉพาะด้านการปฏิบัติงานในการนำเที่ยว เป็นผู้แนะนำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ผลัดเปลี่ยนกันฝึกฝนทักษะและลงมือปฏิบัติการนำเที่ยวภาคสนามในสภาพจริง ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฉบับร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตรเท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34

2. การใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัลคเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า นักเรียนทุกคน ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฝึกอบรม และมีความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมยุวมัลคเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภ่อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับดีมาก (\bar{x} = 2.87, S.D. = 0.32) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเห็นว่า ตนเองได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพมัลคเทศก์ สถานที่ต่าง ๆ ในบ้านเกิดของตนเอง อันจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ หรือสามารถให้ข้อมูลกับผู้คนทั่วไปได้ ส่วนวิทยากรท้องถิ่น (มัลคเทศก์พื้นที่) เห็นว่า กิจกรรมดังกล่าวทำให้เห็นแววและศักยภาพของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้สามารถชักชวนนักเรียนเหล่านี้ให้มาร่วมเป็นมัลคเทศก์ท้องถิ่น เพื่อดึงดูดและช่วยเหลือดูแลนักท่องเที่ยวในอำเภ่อู่ทองต่อไปได้

คำสำคัญ

ยุวมัลคเทศก์ การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น หลักสูตรฝึกอบรม การท่องเที่ยว

ABSTRACT

The study on “The Development of Young Tourist Guide to Conserve Local Culture and Tradition in Amphur Uthong, Supanburi” aimed to: 1) develop the curriculum training the young tourist guides to conserve local culture and tradition in Amphur Uthong, Supanburi, and 2) study the result of using the curriculum training the young tourist guides to conserve local culture and tradition in Amphur Uthong, Supanburi. The samples were 26 students or the youngsters in the local of grade 4 and 5 who lived in the community of Amphur Uthong, Supanburi by the purpose of the specific criteria. The research instruments were training curriculum, knowledge test, practice assessment and the satisfaction, evaluation of the study were to analyse data by content analysis, Mean, Max and Min, standard deviation, and the development point analysis.

The findings of the research were as followed:

1. The curriculum “ Training the Young Tourist Guides to Conserve Local Culture and Tradition in Amphur Uthong, Supanburi” that the researchers had developed was a short course which took 5 days training, not less than 30 hours which divided as followed: 1) an academic knowledge consisted of basic knowledge were (1) The history and the geography of tourist attractions in Amphur Uthong, Supanburi (2) the speech in the

community (3) the basic English of travelling for the young tourist guides, and (4) the professional knowledge were: (1) travelling in the age of 4.0 and the management of travelling from sustainable community and (2) ethical role, courtesy, mental service, and human relationship of the young tourist guides. 2) The field trip and field practice to organize the study of the field trip and field practice which had expert mastery guides and skills for coaching travelling. The trainees took turn to practise skills and practise to guide in real field trip, the evaluation and assessment of the training course used the criteria: “Pass and Fail”. The result of the draft curriculum by the expert found that the consistency index of the parts of the curriculum was from 0.87 to 1.00 and the average value of the curriculum was at 3.90, and the standard deviation was at 0.34.

2. The Use of The curriculum “Training the Young Tourist Guides to Conserve Local Culture and Tradition in Amphur Uthong, Supanburi” found that 26 students joined the project passed the training evaluation criteria and had satisfaction towards the project of “Training the Young Tour Guides to Conserve Local Culture and Tradition in Amphur Uthong, Supanburi” was at very good level, Mean was at 2.87, the standard deviation was at 0.32. The opinion of the training project found that the students of the project had learned about the tourist guide profession, the tourist attractions in their own hometown which they could get benefit to work and give information to anyone who are interested in. About the local tourist guides had agreed that such activities could obviously see the talents and competences of the students who join the activities and could persuade them to join the young tourist guide group to attract and helped taking care of the tourists in Amphur Uthong in the future.

Keywords

The young tourist guides, the conservation of local culture, tradition the curriculum training, Travel

ความสำคัญของปัญหา

เมืองโบราณอุทงหรืออำเภออุทงเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ต้นกำเนิดของอารยธรรมสุวรรณภูมิ และเคยเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรทวารวดี มีภูมิประเทศ ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี จากการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณอุทง จังหวัดสุพรรณบุรี ของ Pongnak & Disatapunahu (2015) พบว่า ชุมชนเมืองโบราณอุทง จังหวัดสุพรรณบุรี มีอัตลักษณ์ที่เด่นใน 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องได้ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และ 2) อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องไม่ได้ ได้แก่ ประเพณีท้องถิ่น จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้มี การนำเสนอแนวคิดการจัดการ

เชิงกลยุทธ์ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้อัตลักษณ์ ดังนี้
 1) กลยุทธ์การพัฒนาพื้นที่ชุมชนเมืองโบราณอุทอง 2) กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาเรื่องราวที่บ่งบอกอัตลักษณ์เมืองโบราณอุทอง 3) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการตลาด และ 4) กลยุทธ์การเชื่อมโยงพื้นที่โดยรอบ/แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ภายในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งในกลยุทธ์ที่ 2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเรื่องราวที่บ่งบอกอัตลักษณ์เมืองโบราณอุทองนั้น ได้กล่าวถึงการจัดทำหลักสูตรสำหรับมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมไว้ด้วย

จากการลงพื้นที่เพื่อสืบค้นข้อมูลเชิงลึกและประเด็นปัญหาการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ โดยการสนทนากลุ่มกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้นำชุมชนและคนในพื้นที่ พบว่า ชุมชนมีความต้องการยกระดับรายได้เศรษฐกิจของชุมชน โดยเป็นรายได้ที่มาจากภาคการท่องเที่ยวและการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน นอกจากนี้ยัง พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ชุมชนต้องการประเด็นหนึ่งซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจของชุมชน คือ การสร้างการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณีให้แก่เด็กและเยาวชน โดยต้องการให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด รับรู้คุณค่าและสืบสานภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป ผนวกกับผลการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากสถานศึกษาพบว่า มีกิจกรรมที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจของชุมชนกับการสร้างการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณีให้แก่เด็กและเยาวชนได้ คือ กิจกรรมยุวมัคคุเทศก์นำเที่ยวท้องถิ่น อย่างไรก็ตามพบว่า จำนวนยุวมัคคุเทศก์ที่มียังไม่เพียงพอ ตลอดจนยังไม่มีหลักสูตรการพัฒนานักเรียนสู่การเป็นยุวมัคคุเทศก์อย่างสมบูรณ์

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอบางเอื้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อปลูกฝังการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้แก่เด็กและเยาวชน เสริมสร้างการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณี การมีจิตสำนึกรักบ้านเกิด รับรู้คุณค่า สืบสานภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และโบราณสถาน ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

- 1) หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอบางเอื้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะใด
- 2) ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอบางเอื้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอบางเอื้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอบางเอื้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ชั้นได้แก่ **ชั้นที่ 1** พัฒนาหลักสูตรฝึกยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอลำลูกกา จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการ **และชั้นที่ 2** ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอลำลูกกา จังหวัดสุพรรณบุรี **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ นักเรียนหรือเยาวชนระดับชั้น ป.4 และ ป.5 ที่อาศัยอยู่ในชุมชนอำเภอลำลูกกา จังหวัดสุพรรณบุรี จากโรงเรียนวัดเขาพระ โรงเรียนอนุบาลบ้านท่าพระยาจักร์ โรงเรียนวัดหนองตาสาม โรงเรียนวัดปทุมสรวาส โรงเรียนวัดช่องลม โรงเรียนปริตาวินัย โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ และโรงเรียนรัตนศึกษา จำนวน 26 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากโรงเรียน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1) หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชนอำเภอลำลูกกา จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

2) แบบทดสอบความรู้ภาคทฤษฎี ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.346-0.800 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.250-1.000 ความเชื่อมั่นแบบทดสอบโดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.677

3) แบบประเมินทักษะการฝึกปฏิบัติ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ยุวมัคคุเทศก์ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach ได้ค่าเท่ากับ 0.635

วิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์คุณภาพของหลักสูตรโดยการหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และการวิเคราะห์เนื้อหา 2) วิเคราะห์ผลคะแนนการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชน อำเภอลำลูกกา จังหวัดสุพรรณบุรี ของเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด การวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการ (Kanjawasee, 2014) และ 3) วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ชุมชนอำเภอลำลูกกา จังหวัดสุพรรณบุรี ของเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภอลำลูกกา จังหวัดสุพรรณบุรี

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาความต้องการ และความคิดเห็นของชุมชน จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) เจ้าหน้าที่ องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว (อพท.) เครือข่ายชุมชน ชมรมใน

พื้นที่ การนำร่างหลักสูตรไปเสนอกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เพื่อร่วมกันวิพากษ์หลักสูตรการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฉบับร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีองค์ประกอบดังนี้

หลักการของหลักสูตร หลักสูตรนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้กับเด็กและเยาวชนในอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะเฉพาะในการเป็นยุวมัคคุเทศก์ เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี มีความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ตลอดจนใช้ความรู้และความสามารถด้านการเป็นยุวมัคคุเทศก์สร้างรายได้ให้แก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่นในอนาคตได้

มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการฝึกปฏิบัติทักษะเฉพาะด้านในการเป็นยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น 2) เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาประวัติหรือเรื่องราวในท้องถิ่น ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่าง ๆ อันจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนเกิดคุณลักษณะที่ดี มีความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และ 3) เพื่อสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ใช้ความรู้ความสามารถในการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ อันจะสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น

หลักสูตรการฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน มีการฝึกทักษะเฉพาะวิชาชีพ การศึกษานอกสถานที่ และการฝึกปฏิบัติภาคสนาม โดยมีคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายในอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการวัดและประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้แบบทดสอบ การสังเกตและการปฏิบัติในสถานการณ์จริงเป็นรายบุคคล และกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการผ่าน/ไม่ผ่านการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ และทักษะทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน

หลักสูตรฝึกอบรมนี้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ใช้เวลาในการฝึกอบรมทั้งสิ้น 5 วัน มีจำนวนระยะเวลาในการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง แบ่งเป็น 1) ภาคความรู้ทางวิชาการ ไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง ประกอบด้วย วิชาความรู้พื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ รวม 3 วิชา ดังนี้ (1) ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวในตำบลอุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี (2) วาทศิลป์เพื่อการพูดในที่ประชุมชน (3) ภาษาอังกฤษพื้นฐานเพื่อการนำเที่ยวสำหรับยุวมัคคุเทศก์ และวิชาความรู้เฉพาะวิชาชีพไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ รวม 2 วิชา ดังนี้ (1) การท่องเที่ยวยุคไทยแลนด์ 4.0 และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความยั่งยืน และ (2) บทบาทหน้าที่ จรรยาบรรณ มารยาท จิตบริการ และมนุษยสัมพันธ์ของยุวมัคคุเทศก์ 2) การศึกษานอกสถานที่และฝึกปฏิบัติภาคสนาม ไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง โดยจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่และฝึกปฏิบัติในภาคสนามเพื่อเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เข้าอบรมในสภาพจริง โดยจะต้องจัดให้มีมัคคุเทศก์ต้นแบบที่มีความเชี่ยวชาญและทักษะเฉพาะด้านการปฏิบัติงานในการนำเที่ยวเป็นผู้แนะนำ (Coach) ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ผลัดเปลี่ยนกันฝึกฝนทักษะ

และลงมือปฏิบัติการนำเที่ยวภาคสนามในสภาพจริงตลอดเส้นทาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำหรือการฝึกปฏิบัติ (Learning by Doing)

การวัดผลและประเมินผลการฝึกอบรม ใช้เกณฑ์ตัดสินว่า “ผ่านหรือไม่ผ่าน” สำหรับเกณฑ์ “ผ่าน” ต้องสอบผ่านภาคทฤษฎี ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 และภาคปฏิบัติ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 สำหรับเกณฑ์ “ไม่ผ่าน” คือ มีผลการประเมินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในเบื้องต้น และ/หรือให้ไปปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่ผู้รับผิดชอบโครงการจะเป็นผู้กำหนดขึ้นในภายหลังการสำเร็จการฝึกอบรม ผู้สำเร็จหลักสูตร การฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัด สุพรรณบุรี จะต้องสอบผ่านทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และมีผลการประเมินรวมของภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติไม่ต่ำกว่าร้อยละ 65 จึงจะได้รับวุฒิบัตรผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรโดย ภาคความรู้ทาง วิชาการ 100 คะแนน พิจารณาจาก 1) ด้านเนื้อหา (Content) ได้แก่ สอบประมวลความรู้ของ เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม (Comprehensive Examination) (ร้อยละ 50) 2) ด้านภาษา (Language) ได้แก่ ความเหมาะสม ได้แก่ คำพูด ท่าทาง และการแต่งกาย ความถูกต้อง แม่นยำในการใช้ ภาษา ได้แก่ การออกเสียงและไวยากรณ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การสนทนาในชีวิตประจำวัน มารยาทและวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่าง ๆ การเจรจาต่อรอง การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการรับ โทรศัพท์ การใช้ภาษาในอาชีพมัคคุเทศก์และ/หรือระดับยุวมัคคุเทศก์ และการฝึกพูดภาษาอังกฤษพื้นฐาน เพื่อการนำเที่ยวสำหรับยุวมัคคุเทศก์ (ร้อยละ 50) และการฝึกปฏิบัติภาคสนาม 100 คะแนน พิจารณา จาก ด้านทักษะ (Skills) ได้แก่ การใช้เนื้อหาจากภาคความรู้ทางวิชาการ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานคำศัพท์ เฉพาะหรือศัพท์เทคนิคเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและความรู้เฉพาะวิชาชีพมาใช้ในการฝึกสนทนา การให้ คำแนะนำทางด้านวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตประจำวัน การวางตัว การมีปฏิสัมพันธ์ การสร้างความ ไว้วางใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงศิลปะการพูดที่เหมาะสม และการมีจิตบริการและจิตอาสาในการบริการ

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.1) ผลการฝึกยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคความรู้เนื้อหาวิชาการ นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นทั้งใน ภาพรวมและรายเนื้อหา ในการประเมินการฝึกปฏิบัติภาคสนาม โดยใช้แบบประเมินทักษะยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่ง เป็นการประเมินแบบรายบุคคลโดยไต่ท้องถิ่นและผู้ช่วยวิจัย ในการประเมินโดยแยกเป็นหัวข้อ พบว่า

2.1.1) ในภาพรวมนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยรวมภาคปฏิบัติ 23.07 จากคะแนนเต็ม 27 คะแนน เมื่อพิจารณาเทียบเกณฑ์ ร้อยละ 70 (ผ่านเกณฑ์ คือ 19.80 คะแนนขึ้นไป)

2.1.2) นักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70

2.1.3) ผลการประเมินภาคความรู้ทางวิชาการและปฏิบัติเทียบเกณฑ์ ผลการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นข้อสอบหลายตัวเลือก ประเมินภาคปฏิบัติ จากแบบประเมิน นำไปวิเคราะห์เทียบเกณฑ์ ผลการประเมินความรู้เนื้อหาวิชาการจำนวน 20 ข้อ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 26 คนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 60 (12 คะแนน) ผลการประเมิน

ความรู้ภาคปฏิบัติ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 26 คนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 (18.9 คะแนน) และ ทั้ง 26 คน ผ่านเกณฑ์การประเมินในภาพรวม ร้อยละ 65

2.2) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมของโครงการฯมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 2.87$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจสูงที่สุดในเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.00$, S.D. = 0.00) นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมโครงการฯได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโครงการ ไว้ดังนี้ ควรจัดกิจกรรมนี้อีก อยากให้เพิ่มระยะเวลาในการจัด

2.3) ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการโครงการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มผางจังหวัดสุพรรณบุรี โดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและคนในชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมครั้งนี้ พบว่า ทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดีมากสำหรับชุมชนมากคนอุ้มผาง เนื่องจากที่ผ่านมาไม่เคยมีโครงการแบบนี้ ทำให้เยาวชนในชุมชนที่เข้าร่วมฝึกการเป็นมััคคุเทศก์ได้เข้ามาเรียนรู้ในชุมชนที่มีกิจกรรมเล็ก ๆ ได้เรียนรู้ว่าในชุมชนมีอะไรบ้าง ตั้งแต่เรื่องเกษตรอินทรีย์ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้เรียนรู้และทราบเกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่แสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งทำให้เยาวชนรู้ได้รับรู้และเข้าใจถึงศิลปวัฒนธรรมความเป็นอยู่ได้อย่างลึกซึ้ง เห็นถึงคุณค่าและหวงแหนทรัพยากร นำไปสู่การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป อีกทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการมาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นของตนได้

ในส่วนของการนำผลผลิตจากโครงการไปใช้ จากการสัมภาษณ์ประธานและทีมชมรมมััคคุเทศก์เมืองโบราณอุ้มผางได้กล่าวถึงผลผลิต อันได้แก่ ยุวมัคคุเทศก์ที่เกิดจากโครงการซึ่งเป็นรุ่นน้องเยาวชน เด็ก ๆ ในชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรมครั้งนี้ ว่าเด็กหรือเยาวชนกลุ่มนี้จะเป็นกำลังสำคัญของชุมชนที่ได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว

เด็กทุกคนมีความรู้สึกตื่นเต้นยินดีและก็ชอบที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับบ้านเกิดของตน ว่ามีอะไรบ้างที่น่าสนใจ นอกจากนี้แล้วยังมีความสามารถในการดึงดูดทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในชุมชน และเกิดความประทับใจกับตัวยุวมัคคุเทศก์ โครงการและผลผลิตที่เกิดขึ้นนี้จึงเป็นผลดีกับชุมชนตนที่ว่าเด็กในชุมชนได้แสดงศักยภาพความสามารถที่ตนเองมีโดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษา มีเวทีให้เด็ก ๆ ได้แสดงความสามารถได้เรียนรู้ จนมีศักยภาพทั้งด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติการเป็นมััคคุเทศก์ แนวทางการฝึกอบรมของโครงการนี้ทำชุมชนเมืองโบราณอุ้มผางได้เยาวชนในการนำเที่ยวเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำประโยชน์ให้ชุมชนทำให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเมืองโบราณอุ้มผางมีความมั่นใจและความกล้าแสดงออกพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ยุวมัคคุเทศก์ที่ดีเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเกิดความยั่งยืนได้ ควรจะมีการจัดในรุ่นต่อ ๆ ไป

2.4) การถอดบทเรียนการฝึกยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี (After Action Review: AAR) พบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ

ได้แก่ 1) ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ ในการดำเนินการ คณะผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากคนในพื้นที่ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มการพัฒนาหลักสูตร โดยไปสัมภาษณ์ สทนากลุ่มสอบถามความคิดเห็นและความต้องการคณะครู ชุมชนในพื้นที่ การฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ที่ทั้งฝ่ายบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ผู้ปกครอง องค์กรบริหารส่วนตำบล ชุมชน สถานีตำรวจ ฯลฯ ให้การสนับสนุนช่วยเหลือกำลังคน ทรัพยากร และสถานที่ จนการดำเนินงานสำเร็จลุล่วง 2) ศักยภาพหรือต้นทุนเดิมของนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ด้วยตัวของนักเรียนที่มีความสามารถ เต็มใจที่จะเรียนรู้ และผ่านการพิจารณาคัดเลือกโดยครูมาแล้วในเบื้องต้น ทำให้ได้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีใจรักและพร้อมรับการพัฒนา กิจกรรมสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ กิจกรรมสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จของโครงการ คือ การศึกษานอกสถานที่และฝึกปฏิบัติภาคสนาม เพราะกิจกรรมดังกล่าวทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เรียนรู้ด้วยตนเองจากสถานการณ์จริง นักเรียนได้สัมผัสสถานที่ นักท่องเที่ยว มีประสบการณ์ในการนำเที่ยวจริง

อภิปรายผล

1) ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรได้เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน ซึ่งมุ่งเน้นความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เป็นหลัก โดยเริ่มจากการสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่มคนที่หลากหลายในชุมชน ได้แก่ ครูอาจารย์ สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มผู้ปกครอง และเด็กนักเรียน เพื่อร่วมดำเนินการวิจัย ในกระบวนการต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อสร้างความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนายุวมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น จากผลการพัฒนาหลักสูตรที่สร้างมาจากการมีส่วนร่วมจึงได้ข้อมูลเชิงลึกที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนและยุวมัคคุเทศก์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามหลักการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) ซึ่งเป็นมิติใหม่ของรูปแบบวิธีวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนระดับท้องถิ่น (Tatsisawat, 2009) โดยให้กระบวนการวิจัยเป็นกิจกรรมทางสังคมที่จะต้องใช้ทรัพยากรของสังคม ชุมชน เป็นการกระทำที่มุ่งหมายจะให้ประโยชน์แก่สังคม ชุมชน ทั้งนี้ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการที่จะให้หลักสูตรเกิดความร่วมมือและประโยชน์แก่ชุมชนและยุวมัคคุเทศก์มากที่สุด สอดคล้องกับ Injanya (2010) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมััคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวเมืองศรีเทพ พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร มีความต้องการให้มีการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น สามารถถ่ายทอดความรู้ ให้กับคนในครอบครัว ชาวบ้านในท้องถิ่น และผู้ที่มาเยี่ยมชมได้ รวมถึงการมีทักษะการเป็นมััคคุเทศก์ และการฝึกอบรมที่ใช้การบรรยายและปฏิบัติจริงในสถานที่จริง มีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จะเห็นว่า การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร สามารถช่วยให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของกิจกรรมในหลักสูตร การทำงานแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ เป็นส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนายุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการดำเนินการมากยิ่งขึ้นด้วย

2) ผลการฝึกยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

จากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ ตามแนวทางการเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์สูงสุดให้แก่ยุวมัคคุเทศก์ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งหลักสูตรการฝึกอบรมเน้นการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน มีการฝึกทักษะเฉพาะวิชาชีพ การศึกษานอกสถานที่ และการฝึกปฏิบัติภาคสนาม โดยมีคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายในอำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการวัดและประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้แบบทดสอบ การสังเกตและการปฏิบัติในสถานการณ์จริงเป็นรายบุคคล และกำหนดเกณฑ์ การประเมินผลการผ่าน/ไม่ผ่านการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ และทักษะทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน ผลการประเมินพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมมีคะแนนพัฒนาการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติดีขึ้น อาจเนื่องมาจากการนำการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนายุวมัคคุเทศก์ โดยเป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) ได้แก่ เทคนิคการสาธิต และเทคนิคเน้นการฝึกปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับความรู้ภาคทฤษฎี ได้เรียนรู้จากสื่อ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการใช้ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เห็น สัมผัสได้ทั้งรูป รส กลิ่น เสียง การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ได้พูดโต้ตอบในสถานการณ์จริง และนำไปสู่การลงปฏิบัติในสถานที่จริง ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีความพร้อม และความมั่นใจในการเป็นยุวมัคคุเทศก์ ซึ่งเห็นได้จากความสามารถในการจดจำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณี มีความคล่องแคล่วและความมั่นใจในตนเองที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังเกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการประยุกต์ใช้และแก้ปัญหา กับสถานการณ์ต่าง ๆ เกิดคุณลักษณะที่ดี มีความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ดังผลระดับความพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานค่า 3 ระดับ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมของโครงการฯ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจสูงสุด ในเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.00) จากผลที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับ Khammani (2008) ที่กล่าวไว้ว่า การที่ผู้สอนจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ เคลื่อนไหว ใช้ความคิด ย้ำความรู้สึก และฝึกสัมผัส จะช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาท หรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (Active Participation) รอบด้าน คือ ด้านกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีตาม นอกจากนี้ จากการประเมินความรู้ภาควิชาการและทักษะการปฏิบัติด้วยเครื่องมือที่หลากหลายโดยวิทยากร ตลอดจนสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งการถอดบทเรียนที่พบว่า นักเรียนชอบกิจกรรมที่จัดขึ้น นักเรียนได้รู้จักเพื่อใหม่ต่างโรงเรียน มีความกล้าแสดงออก และมีใจรักบริการมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้นักเรียนได้ฝึกความเป็นผู้นำ ระเบียบวินัย การบริหารเวลาและการคลายเครียด กิจกรรมทำให้เขาสามัคคีช่วยเหลือ และร่วมมือกัน นักเรียนได้รับความสนุกสนาน ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มเพื่อน ในด้านความรู้ นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพมััคคุเทศก์เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในบ้านเกิดของตนเอง อันจะสามารถนำไปใช้

ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ หรือสามารถให้ข้อมูลกับผู้คนทั่วไปได้ ซึ่งทักษะต่าง ๆ เหล่านี้ สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ประการ หรือ 4C คือ การร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การสื่อสารติดต่อ (Communication) และการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) (Panich, 2013) โดยในการออกแบบกิจกรรมจะมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนคละชั้น คละโรงเรียน และคละสังกัด เป็นกลุ่มสี่สี่ สี่ม่วงและสี่แดง มีการแบ่งกลุ่มย่อยให้นักเรียนไปฝึกพูด พบเจอนักท่องเที่ยว ทำให้นักเรียนเกิดการร่วมมือร่วมใจ ในส่วนของความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารติดต่อ และการคิดวิเคราะห์ นักเรียนมีการออกแบบ เรียบเรียงเนื้อหาและฝึกนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวด้วยตัวนักเรียนเอง โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารติดต่อนั้น นอกจากนักเรียนจะสามารถให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวเป็นภาษาไทยแล้ว ยังสามารถสื่อสารให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษได้ด้วย ซึ่งทักษะการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษถือเป็นทักษะที่จำเป็นโลกยุคปัจจุบัน ดังนั้นกระบวนการจัดกิจกรรม แบบ Active learning จึงน่าจะเป็นการช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะ มีเจตคติ สำหรับการไปเป็นยุวมัคคุเทศก์ที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานส่วนท้องถิ่น หรือชมรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ที่จะนำหลักสูตรพัฒนายุวมัคคุเทศก์ไปใช้ ควรพิจารณา ดังนี้

1) ในการพิจารณานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ควรให้ความสำคัญกับคุณสมบัติพื้นฐานที่สำคัญของนักเรียน คือ นักเรียนควรมีความรู้ความสามารถในรายวิชาภาษาอังกฤษในระดับพอใช้ถึงดีมาก และต้องได้รับการยินยอมและสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมจากผู้ปกครองและสถานศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนายุวมัคคุเทศก์ และนำไปลงพื้นที่ปฏิบัติงานต้อนรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนควรขอความร่วมมือให้ครูผู้ควบคุมนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาต่อยอดนักเรียน

2) ครู มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือผู้ที่นำคู่มือยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรีไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของเนื้อหาให้ครอบคลุม เพื่อให้การใช้ประโยชน์ที่มีประสิทธิภาพ

3) คนในชุมชนหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ยุวมัคคุเทศก์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการนำเที่ยว สนับสนุนให้ยุวมัคคุเทศก์ได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง เปิดโอกาสให้ใช้ความรู้ความสามารถในการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ

4) สถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ไปใช้เป็นกิจกรรมเสริมสำหรับการเรียนการสอนในเชิงบูรณาการกับรายวิชาต่าง กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และ ชุมชนควรมีการจัดทำความร่วมมือใช้หลักสูตรการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ร่วมกับสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการพัฒนาหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ควรมีการเปิดโอกาสให้เด็กหรือเยาวชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เคยผ่านการร่วมกิจกรรม หรือมีโอกาสร่วมกิจกรรมการเป็นยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฯ เนื่องจาก จะได้รับ

ทราบมุมมอง แนวคิด ความรู้สึกของเด็ก อันจะนำมาออกแบบเนื้อหา กิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

2) ควรมีการศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาช่วยในการพัฒนายุวมัคคุเทศก์ เช่น การพัฒนาด้วยรูปแบบออนไลน์ การศึกษาผ่านระบบทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

3) ควรมีการศึกษาเพื่อหารูปแบบและ กิจกรรม ที่สร้างทักษะและทัศนคติแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อจะได้วัดองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ ให้สอดคล้องต่อการพัฒนากิจกรรมในด้านทักษะ และการปลูกฝังทัศนคติที่ดีได้มากยิ่งขึ้น

4) ควรมีการศึกษาวิจัย ติดตามผลยุวมัคคุเทศก์ ในระยะยาวแบบต่อเนื่อง มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรม และประเมินผล สำหรับปรับปรุงกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างแรงจูงใจที่ดีขึ้นต่อไป

5) ควรมีการศึกษาวิจัยกับพื้นที่อื่น ๆ โดยอาจจะใช้หลักสูตรและกระบวนการเดียวกัน เพื่อดูความแตกต่างระหว่างบริบท หรือ ใช้หลักสูตรและกระบวนการใหม่ เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการ

References

- Injanya, I. (2010). *kānphatthanā laksūt fuk ‘oprom makkhuthēt naon namthīeo muāng sī thēp samrap nakriān chan prathomsuksā pī thī hok* [Development of training courses for the young guide at Sithep historical park for grade 6 students.]. Master’s thesis. Thepsatri Rajabhat University.
- Kanjanawasee, S. (2014). *kān khamnuān khañēn phatthanākān* (Gain Score) [Computing gain score]. *Missive of The Social Research Association of Thailand*. 1(1), 12-13.
- Khammani, T. (2008). *saṭ kānsōk : ‘ongkhwāmru phūā kānchāt krabūānkān rīanru thī mī prasitthiphāp* [Teaching science: knowledge for process to effective learning]. 8th ed. Bangkok: Darnsutha Press.
- Panich, V. (2013). *withī sāng kān rīanru phūā sit nai satawat thī yīsip’et* [The way to create learning for students in the 21st century]. Bangkok: S.R. printing.
- Pongnak, I. & Disatapunahu, S. (2015). *‘attalak chumchon muāng bōrān ‘ūthōng chāngwat Suphan buri* [The communityidentity of the ancient town of u-thong,suphanburi province]. *Veridian E-Journal Slipakorn University*. 8(3), 511-523.
- Tatsisawat, C. (2009). *kānwichai choēng patibatkān bāep mī sūan rūām (Participatory Action Research - PAR) : miti mai khōng rūpbāep withī wichai phūā kānphatthanā chumchon radap thōngthīn* [Participatory action research : New dimension of research methodology for local community development]. Master’s thesis. Graduate School, Ramkhamhaeng University.

การศึกษาคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษาปริญญาตรี

A STUDY OF CHARACTERISTICS OF EDUCATIONAL SUCCESS
IN 21ST CENTURY OF UNDERGRADUATE STUDENTS

สัตกร วงศ์สงคราม¹ มณฑิรา จารุเพ็ง² สกล วรเจริญศรี³ และอรอุมา เจริญสุข⁴
Sattakorn Wongsongkram¹ Monthira Charupheng²
Skol Voracharoensri³ and Orn-uma Chhruensuk⁴

- ¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาจิตวิทยาพัฒนามนุษย์และ
การให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดกรุงเทพฯ
- ² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดกรุงเทพฯ
- ³ รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดกรุงเทพฯ
- ⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดกรุงเทพฯ

¹Ph.D. (Research and Development on Human Potentials), Srinakharinwirot University, Bangkok

² Asst. Prof., Department of Counseling Psychology, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

³ Assoc. Prof., Department of Counseling Psychology, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

⁴Asst. Prof., Department of Educational Evaluation and Research, Faculty of Education,

Srinakharinwirot University

E-mail: smartnil@hotmail.com

Received:	December 12, 2018
Revised:	February 1, 2019
Accepted:	February 6, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายและองค์ประกอบคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาตรี ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบกึ่งมีโครงสร้าง คุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาตรีนั้น หมายถึง ลักษณะที่บ่งชี้ให้เห็นถึงการที่นักศึกษาเรียนรู้จากหลักสูตรในสถานศึกษาแล้วสามารถนำความรู้วิชาการที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเข้าใจวิชาหลักอย่างชัดเจน เรียนรู้ไว และกว้างขวางในโลกของศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา องค์ประกอบคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเรียนรู้โดยเสรีโดยมีองค์ประกอบย่อยคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ความรู้ในวิชาแกน ความรู้ในสหวิทยาการ และการได้รับการสนับสนุนจากสังคมและผู้รอบข้าง 2) ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ

สร้างสรรค์ 3) ความสามารถในด้านสังคม 4) ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความสามารถด้านการใช้ภาษาสากล 6) การตระหนักรู้สภาวะของโลก และ 7) ความสามารถด้านการใช้ชีวิตและการทำงาน โดยมีองค์ประกอบย่อย คือ การนำตนเอง ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อ ภาวะผู้นำ และความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน

คำสำคัญ

คุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียน การเรียนในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาปริญญาตรี

ABSTRACT

The purpose of this research was to study meanings and characteristics of educational success in 21st century of undergraduate students by the use of the qualitative research. An educational expert interview was used to collect data. Interview forms with unstructured questions and semi-structured questions were used as the research instruments. The results revealed that (1) characteristics of educational success in 21st century of undergraduate students meant traits that indicating their educational success in 21st century. In other words, undergraduate students learn from the university curriculum and are able to apply these knowledge to their daily life and work effectively by explicitly understanding the key subjects, learning fast, and broadening themselves into the world of 21st century with all new information to be always occurred, and (2) characteristics of educational success in 21st century of undergraduate students were consisted of (a) Autonomous learning which were comprised of self-directed learning, knowledge of key subjects, knowledge of interdisciplinary themes, and supports from persons and social support, (b) Critical and creative thinking (c) Sociability, (d) ICT-Information and Communication Technology skill, (e) World language capability, (f) World Situation Awareness, and (g) Life and Career Capability which were comprised of Self-direction, Flexibility and Adaptability, Responsibility and Accountability, Leadership, and Integrity.

Keywords

Characteristics of Success in Studying, Education in 21st Century, Undergraduate Students

ความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning) เกิดขึ้นจากการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่ปลายสหัสวรรษที่ผ่านมาขององค์ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนมีความจำเป็นต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ใน

ศตวรรษที่ 21 เพื่อก้าวสู่อาชีพการงาน สังคมประสบการณ์ พัฒนาทักษะความสามารถ นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต และการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, 2007) การเชื่อมโยงกันของผู้คนทั่วโลก นำไปสู่การเข้าถึงและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของทุกชาติพันธุ์ การตลาด เศรษฐกิจ การตอบสนองเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและสดใหม่ เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้ามากและเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อความสำเร็จในการเรียน อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การสร้างความร่วมมือกันในสังคม โดยที่การเรียนรู้จะมีความสำคัญไปจนตลอดชีวิตของผู้เรียนรู้ (Trilling & Fadel, 2009) เทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเครื่องมือเพื่อการสืบค้นหาข้อมูลความรู้ ต่างไปจากผู้คนในยุคก่อนมาก (Laohajatsang, 2014) พลวัตครั้งสำคัญของโลกนี้ส่งผลให้ประชาคมโลกต้องปรับตัว รวมไปถึงประเทศไทยที่จะต้องปรับตัวเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ประชาคมโลกในการยืนหยัดอยู่ในโลกแห่งศตวรรษใหม่ ด้วยการเตรียมคนไทยให้พร้อม มุ่งเป้าไปสู่ภาคการศึกษาไทยในการผลิตบุคลากรที่มีประสิทธิภาพให้รับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ (Office of the Education Council, 2014)

แม้ว่าการการศึกษาไทยจะเริ่มให้ความสำคัญกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยได้นำเอาแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาปรับใช้กับระบบการศึกษา แต่การศึกษาไทยโดยภาพรวมยังเป็นแบบศตวรรษที่ 19-20 กล่าวคือ การมุ่งสร้างนักเรียนป้อนสู่ตลาดแรงงานในโรงงานแบบสายพาน ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจไทยพัฒนาช้ากว่าประเทศอื่น ในขณะที่การศึกษาในต่างประเทศไม่ได้พัฒนาผู้เรียนเพียงแค่ความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient – IQ) เท่านั้น แต่พัฒนา รวมไปถึง ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient – EQ) และความฉลาดทางสังคม (Social Quotient – SQ) โดยไม่พัฒนาเพียงแค่ความรู้ทางวิชาการ และทักษะวิชาชีพเพื่อการสอบแข่งขันเท่านั้น (Chiangkhun, 2016) การศึกษาไทยที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่วิชาสำคัญของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างเช่น การใช้ภาษาโลกอย่างภาษาอังกฤษกลับไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผลการสอบโทเฟล (TOEFL – Test of English as a Foreign English) แบบผ่านอินเทอร์เน็ตในปี 2012 ไทยจัดอยู่ในลำดับที่ 144 จาก 226 ประเทศ (Chiangkhun, 2016 cited in Office of the Education Council, 2014) รายงานการแข่งขันระดับโลก 2014-2015 (Global Competitiveness Report 2014-2015) จากการประชุมเวทีเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum – WEF) ชี้ว่าคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 8 ของอาเซียน (Thongroj, 2014) นอกจากนั้นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ทำให้เยาวชนไทยหลงใหลไปกับสิ่งยั่วยุทางสังคม ส่งผลให้นักศึกษาสนใจการเรียนน้อยลง การศึกษาของ Tohinda (2013) พบว่านักศึกษาใช้เวลาไปกับสื่อสังคม (Social Media) ทุกวันจำนวนสูงถึงร้อยละ 92.5 โดยใช้เวลามากกว่าวันละ 4 ชั่วโมง ถึงจำนวนร้อยละ 31.67 ซึ่งจัดเป็นลำดับสูงสุด โดยเป็นการใช้สื่อสังคมที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และเป็นการใช้เวลาที่สูญเปล่าไปในชีวิตประจำวัน

การศึกษาในระดับปริญญาตรี ถือเป็นช่วงเวลาสำคัญช่วงหนึ่งก่อนที่นักศึกษาจะก้าวไปสู่โลกของการประกอบอาชีพ เรียนจบแล้วต้องมีงานทำ สถาบันการศึกษาต้องพัฒนานักศึกษาของตนให้มีคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนตามท้องถื่นหรือความต้องการ ทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ รวมไปถึงการพัฒนาสถาบันการศึกษาของตนเพื่อให้แข่งขันกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้

(Tongkeo, 2008) รูปแบบการศึกษาแบบเก่าที่เคยใช้ได้ดีและเหมาะสมในอดีตจึงไม่เหมาะกับวิธีการเรียนรู้ในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 (Khopolklang, 2012)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาตรี และศึกษาว่าตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง เพื่อเป็นการตอบโจทย์การศึกษาไทยในระดับอุดมศึกษาที่จะผลิตบัณฑิตออกสู่สังคม ให้ก้าวทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สามารถรับมือกับเทคโนโลยี รู้เท่าทันสื่อและแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่มีเพิ่มมากขึ้น มีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ฉลาดในการเข้าสังคม รู้จักการสื่อสารในรูปแบบภาษาอื่นที่ไม่เฉพาะภาษาของชาติตน ตระหนักถึงสภาวะของโลก และสามารถเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ความหมายและองค์ประกอบคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาตรีเป็นอย่างไร มีองค์ประกอบ และองค์ประกอบอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความหมายและองค์ประกอบคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติคือ เป็นนักวิชาการการศึกษาที่มีความรู้ในด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ เป็นบุคคลผู้ที่ได้ศึกษา เผยแพร่ความรู้ในรูปแบบของงานเขียนหรือการบรรยายให้ความรู้ หรือการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ศาสตราจารย์กิติคุณ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ รองอธิการบดีสายงานวิจัยและคณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2) ศาสตราจารย์ ดร.ศรีศักดิ์ จามรมาน นายกสภาวិทยาลัยเทคโนโลยีสยาม 3) รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ กองสุวรรณ ประธานอนุกรรมการประเมินเพื่อการรับรองปริญญาทางการศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะที่ 3 ของครุสภา 4) รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน และการตลาด และ 5) รองศาสตราจารย์ ดร.ถนอมพร เลาหจรัสแสง ผู้อำนวยการสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาควิชาหลักสูตรการสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยใช้คำถามปลายเปิดเชิญชวนผู้เชี่ยวชาญสนทนาอย่างอิสระ และใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อหารายละเอียดจากองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง

เพื่อให้ได้ความหมายของความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาตรี โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ด้านการศึกษา และด้านการวัดผลทางการศึกษาจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นจากการศึกษาภาคทฤษฎี ผลของการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1 และได้รับคำแนะนำและการปรับแก้ตามมาตรฐานของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากการปรับแก้เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้จัดส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง จนได้แบบสัมภาษณ์มาใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และอภิปรายผลโดยนำเสนอผลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ความหมายของคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาตรี

คุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาตรี หมายถึง ลักษณะที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ การที่นักศึกษาปริญญาตรีเรียนรู้จากหลักสูตรในสถานศึกษาแล้วสามารถนำความรู้วิชาการที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในขณะที่เรียนต้องเข้าใจในวิชาหลัก (Key Subjects) อย่างชัดเจน มีความสามารถในการเรียนได้ไว และพร้อมที่จะเรียนรู้ในวิชาการที่กว้างขวางในสภาพที่ความรู้ใหม่ในโลกศตวรรษที่ 21 นั้นเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ไปพร้อม ๆ กับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถวิเคราะห์จากสิ่งที่เรียนได้ โดยใช้แนวคิดจากสิ่งที่เรียนรู้มา พิสูจน์ อาศัยฐานคิดจากภาคทฤษฎี และการได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นบุคคลที่สามารถปรับตัวได้กับเทคโนโลยีและรูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ที่มีการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ และนวัตกรรมที่สอดคล้องกับยุคสมัย มีความแน่วแน่ มีความคิดเป็นของตนเองว่า ตนนั้นได้เลือกเรียนในสาขาที่ชอบ ถนัด มีเป้าหมายในชีวิตที่ รวมไปถึงสร้างประโยชน์ให้กับสังคม และเป็นผู้ที่มีความสุขกับการเรียน

องค์ประกอบคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาตรี ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเรียนรู้โดยเสรี (Autonomous learning)

นักศึกษาต้องมีอิสระในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เลือกเรียนในสิ่งที่ตนชอบ ถนัด และสนใจ ใคร่รู้ จะส่งผลให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง เนื่องจากได้เลือกเรียนในสิ่งที่ถูกใจ ไม่มีใครบังคับ ตั้งเป้าหมายในการเรียน และหาวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น รู้จักการยืดหยุ่น ค้นคว้าข้อมูลจากหลายแหล่งที่น่าเชื่อถือ สามารถติดตามข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ สามารถปรับปรุง ประยุกต์ใช้ข้อมูลได้ ซึ่งเมื่อถึงวันหนึ่ง อาจไม่มีสถานศึกษาอีกต่อไป เพราะนักศึกษาอาจค้นคว้าศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเสรีโดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปเรียนในสถานศึกษา เรียกว่าสังคมไร้สถานศึกษา หรือ De-schooling Society

การเรียนรู้โดยเสรีนั้น แบ่งออกเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) ทำให้มีอิสระและความสุขจากการเรียน มีโอกาสได้สืบค้นข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อพิสูจน์ความคิดของตนโดยปราศจากมิฉฉาธิฐ หรือ การปิดกั้นความคิด ได้ความรู้ใหม่ที่ทันสมัย ซึ่งอาจหักล้างความรู้เก่าที่เคยเชื่อว่าเป็นอย่างนั้น เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากความรู้ในห้องเรียนหรือความรู้จากหลักสูตร เกิดแรงบันดาลใจ (Inspire) ใหม่ ๆ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของตนเอง ซึ่งจะมีผลต่อการทำงานในอนาคต เพราะสังคมยุคใหม่ไม่ได้ต้องการคนที่เก่งในด้านวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว หากต้องการบุคลากรที่มีความสามารถในการตอบสนองต่อเป้าหมายขององค์กรทางธุรกิจได้

1.2 ความรู้ในวิชาแกน (Key Subjects) พื้นฐานสำคัญ คือ 3Rs ประกอบด้วย อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) และคำนวณเป็น (Arithmetic) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงวิชาหลักที่นักศึกษาต้องเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลอื่น เมื่อนักศึกษาเลือกที่จะเรียนในสาขานั้น ๆ แล้ว ต้องเข้าใจวิชาหลักของสาขาที่เลือกเรียนอย่างถ่องแท้ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือการประกอบอาชีพในอนาคต

1.3 ความรู้ในสหวิทยาการ (Interdisciplinary themes) คือ การเรียนรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากวิชาแกน และเป็นวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย จิตสำนึกต่อโลก (Global Awareness) การเงิน (Financial) เศรษฐศาสตร์ (Economics) ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมือง (Civic Literacy) ความรู้ด้านสุขอนามัย (Health Literacy) และความรู้ด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Literacy)

1.4 การได้รับการสนับสนุนจากสังคมและผู้รอบข้าง (Persons and Social Support) บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาต้องมีวิธีการแนะนำ และส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ได้อย่างเสรี สนับสนุนให้พวกเขาได้รู้จักตัวเองว่าถนัดที่จะเรียนรู้ ในสิ่งใดและส่งเสริมตามเส้นทางที่เขาถนัดเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ไปตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Education) การส่งเสริมสนับสนุนนั้นอาจทำได้ในรูปแบบ การจัดสร้างแหล่งข้อมูลแบบดั้งเดิม เช่น ห้องสมุด ตำรา เอกสารต่าง ๆ ไปจนถึงสนับสนุนอุปกรณ์ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย (Technology Tools, Digital Tools) การเปิดโอกาสจากผู้มีความรู้ ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ให้นักศึกษาได้เข้าพบ ปรึกษาหารืออย่างใจกว้างและเข้าถึงง่าย นอกจากนั้น นักศึกษาอาจได้รับความรู้จากเพื่อนที่มีความถนัด หรือเก่งในเรื่องนั้น ๆ มากกว่าตน แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ความรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) การได้รับโอกาสให้ทำงานในขณะที่เป็นนักศึกษาเพื่อเรียนรู้ในด้านอาชีพ

องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ (Critical and creative thinking)

นักศึกษาต้องรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีผลต่อชีวิตและการทำงานด้วยการใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ภายใต้กระบวนการคิดอย่างสมเหตุสมผล มีหลักการ นำเสนอสิ่งที่คิดออกมาให้เป็นรูปธรรมอย่างสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ทำให้เกิดผลผลิต (Productivity) เรียกว่ามีทักษะทางการผลิต (Productive Skill) สิ่งผลิตนั้น

ต้องมีประโยชน์ต่อตนเอง สังคม กลายเป็นนวัตกรรม (Innovation) ที่มีทั้งสิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี สินค้า บริการ ให้สอดคล้องกับแนวคิด ไทยแลนด์ 4.0 นักศึกษาที่ผ่านกระบวนการคิดเหล่านี้แล้วจะทำให้รู้จัก การแก้ปัญหาเป็น (Problem Solving) ในการดำรงชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการด้านสังคม (Sociability)

นักศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ติดตามข้อมูล ข่าวสารของสังคมอย่างต่อเนื่อง เมื่อสังคมประสบเหตุการณ์สำคัญหรือปัญหา พร้อมทั้งจะเข้าไปมีส่วนร่วม ให้ความร่วมมือ (Collaboration) ต่อผู้คนในสังคม ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เข้าร่วมทำ กิจกรรมทางสังคม สร้างประโยชน์ให้กับสังคมและคนหมู่มาก รู้จักการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้คน ในสังคม แม้ผู้คนในสังคมปัจจุบันจะสามารถติดต่อสื่อสารกันได้หลายช่องทาง ทั้งการสื่อสารผ่าน สื่อสังคม (Social Media) และการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face-to-face) หากแต่ต้องรู้จักที่จะสร้าง สัมพันธ์ภาพแบบต่อหน้ากับผู้คน เพราะการสื่อสารลักษณะนี้จะทำให้เห็นถึงอารมณ์ การแสดงออก ทางภาษากาย ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจความรู้สึกได้มากกว่าการสื่อสารในรูปแบบอื่น ต้องรู้จักการปรับตัวเข้ากับ ผู้คนในสังคม เพื่อสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างราบรื่น รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพของตนทั้ง แนวคิด เจตคติ และบุคลิกภาพภายนอก

องค์ประกอบที่ 4 ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT-Information and Communication Technology)

เนื่องจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในรูปของดิจิทัล (Digital) ถูกแทรกซึมอยู่ในทุกสังคม และมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้นักศึกษาปริญญาตรีต้องมีความรู้ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (Information) มีความสามารถในการใช้สื่อ (Media) และเทคโนโลยี (Technology) แต่ต้องเสพสิ่งเหล่านี้อย่างมีสติ และ “รู้เท่าทัน” เพราะแหล่งข้อมูลใน โลกมีทั้งข้อมูลที่เป็นขยะ ใช้การไม่ได้ ไปจนถึงข้อมูลระดับดีที่จะต้องใช้ความสามารถในการสืบค้นจาก แหล่งที่น่าเชื่อถือ ฉลาดในการคัดกรองข้อมูล รู้จักที่จะผสมผสานข้อมูลจากแหล่งเก่า เช่น หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และข้อมูลในโลกอินเทอร์เน็ตที่เชื่อถือได้เข้าด้วยกัน ต้องเรียนรู้เร็ว เพราะข้อมูล ข่าวสารมีเพิ่มขึ้นทุกวัน และข้อมูลในข่าวสาร ณ ปัจจุบันจะกลายเป็นข้อมูลที่ล้าสมัยทันทีในกาล ข้างหน้าอันใกล้ การรู้จักใช้ฐานคิดดั้งเดิม หรือภาคทฤษฎีในอดีตมาพิสูจน์ในบริบทใหม่เข้ากับยุคสมัย

องค์ประกอบที่ 5 ความสามารถในการใช้ภาษาสากล (World Language Capability)

นอกจากนักศึกษาปริญญาตรีที่จะต้องรู้ภาษาประจำชาติของตนเองได้ดีทั้งแง่ของการพูด การอ่าน และการเขียนแล้ว ยังต้องชวนขวายที่จะเรียนรู้ภาษาที่ 2 (Second Language) เพื่อเป็น เครื่องมือติดต่อสื่อสารกับผู้คนทั่วโลกที่เชื่อมต่อกันหมดแล้วในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็น เรื่องธรรมดาที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับคนแปลกหน้า เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ พูดคุยและเปลี่ยน ข้อมูลซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นยังใช้เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลที่เป็นสากล (Worldwide) ในรูปแบบของหลักการ ทฤษฎี ความคิดเห็น บทความวิจัย บทความวิชาการ งานวิจัย รู้จักที่จะสื่อสารกับผู้คนทั่วโลกในรูปแบบภาษากลางที่ผู้คนทั่วโลกเข้าใจได้ร่วมกัน ซึ่งปัจจุบันยังคง เป็นภาษาอังกฤษ ที่ถึงแม้ภาษาอังกฤษจะกลายเป็นภาษาธรรมดาที่ผู้คนทั่วโลกต้องรู้แล้ว ยังต้อง ศึกษาภาษาที่มีผลกระทบต่อสังคมโลก อาทิ ภาษาจีน เนื่องจากประเทศจีนเข้ามามีบทบาทต่อ เศรษฐกิจโลก และคนจีนอาศัยกระจายอยู่ทั่วโลก ในขณะเดียวกัน นักศึกษาต้องรู้จักการใช้

เครื่องมือที่ทำให้เข้าใจความหมายของภาษาได้ดียิ่งขึ้น เช่น เครื่องมือช่วยแปลภาษา โดยแปลแล้วต้องรู้จักปรับภาษาให้สละสลวย มากกว่าการใช้แบบที่อ้อ ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการติดต่อสื่อสาร แม้เครื่องมือช่วยแปลภาษาจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น จนทำให้คนรุ่นใหม่มองว่า ความจำเป็นที่จะศึกษาภาษาที่ 2 นั้น มีบทบาทลดลง แต่ความสำคัญของการเชื่อมโยงกับผู้คนทั่วโลกยังคงเป็นเรื่องของการสื่อสาร ดังนั้น นักศึกษาต้องเป็น “บุคคลผู้เชื่อมโยง” (Connected People) โดยอาจไม่จำเป็นต้องรู้ภาษาที่สอง แต่สามารถสื่อสารได้ในรูปแบบของภาษาโลก กล่าวคือจะทำอย่างไรให้สื่อสารกับคนต่างชาติต่างภาษาได้อย่างเข้าใจ ซึ่งอาจต้องใช้เครื่องมืออื่น ๆ เข้าช่วย เพื่อให้การสื่อสารในครั้งนั้น ๆ ราบรื่น และเป็นไปได้ด้วยดี

องค์ประกอบที่ 6 การตระหนักรู้สถานะของโลก (World Situation Awareness)

ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษที่มีการเชื่อมทุกสังคมโลกเข้าด้วยกัน ผู้คนต้องเข้าใจว่าตนเป็นพลเมืองของโลก มิใช่เพียงแค่พลเมืองของสังคม หรือประเทศของตนเท่านั้น นักศึกษาต้องเริ่มจากการเห็นคุณค่าและใส่ใจในวัฒนธรรมของของชาติตน เข้าใจในอัตลักษณ์ (Identity) แห่งตน และยืนหยัดรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ รู้จักเปรียบเทียบวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับตนตั้งแต่ในภูมิภาคเดียวกัน เช่น AEC ขยายวงกว้างออกไปทั่วโลก การก้าวข้ามวัฒนธรรม (Cross-culture) โดยการศึกษาวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมของตน เพื่อเข้าใจสังคมโลกและสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมโลกแต่ต่างวัฒนธรรมได้ อันเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขเมื่อมีเหตุต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน อีกทั้งยังต้องสนใจ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก โดยการหมั่นติดตามข่าวสารเพื่อให้ทันสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

องค์ประกอบที่ 7 ความสามารถด้านการใช้ชีวิต และการทำงาน (Life and Career Capability)

ผลสำเร็จของการศึกษาอย่างหนึ่ง คือ การที่นักศึกษาเรียนจบแล้วมีงานทำ ด้วยความที่ช่วงชีวิตในขณะศึกษากับชีวิตการทำงานนั้นมีความแตกต่างกัน ดังนั้นนักศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมก่อนก้าวสู่โลกของการประกอบอาชีพ นั้นหมายถึงตลอดระยะเวลาในการศึกษาหาความรู้ในรั้วมหาวิทยาลัย นักศึกษาต้องศึกษาในสิ่งที่ตนคาดหวังว่า จบไปแล้วจะสร้างประโยชน์ให้กับชีวิตและอาชีพการงานในภายภาคหน้าได้ ซึ่งประกอบด้วย

7.1 การนำตนเอง (Self-direction) นักศึกษาปริญญาตรีต้องใช้ความสามารถที่ตนเองมี อีกทั้งความถนัด และความชื่นชอบส่วนตัวนำไปสู่อาชีพที่ตนปรารถนาที่จะทำหลังจากสำเร็จการศึกษา อันส่งผลต่อสภาพจิตใจ นั่นคือมีความสุขในงาน เนื่องจากได้ทำงานที่ตนรักและชอบ และจะอยู่ในอาชีพนั้นได้อย่างยั่งยืน

7.2 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) นักศึกษาต้องเป็นคนมีความอดทน อดกลั้น รู้จักการรอเวลาที่เหมาะสม มีความฉลาดในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ-Adversity Quotient) มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็ง รับมือกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การเลี้ยงดูบุตรแบบทฤษฎีนิยามไปในบางครอบครัว ทำให้นักศึกษาเกิดมาถูกโอบอุ้ม (Fewer children family) จนขาดภูมิคุ้มกันเมื่อเข้าสู่สังคม และเมื่อถึงเวลาที่จะต้องออกไปเผชิญกับโลกของการทำงาน นักศึกษาต้องฝ่าฟันสิ่งที่เป็นอุปสรรคไปให้ได้ โดยปรับตัวเข้าได้กับทุกสังคม

7.3 ความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกรับผิดชอบ (Responsibility and Accountability)

นักศึกษาที่รู้จักการสร้างผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ต้องรู้จักที่จะรับผิดชอบ (Responsibility) ต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยอมรับการถูกวิพากษ์ วิจารณ์ เพื่อปรับปรุงพัฒนาผลงานของตนเองเมื่อผลงานที่ผลิติดอกมาประสบปัญหา หรือความผิดพลาด เข้าทำนองมีจิตสำนึก รับผิดชอบ (Accountability) นั่นคือยอมรับทั้งผลดี และผลเสียที่จะตามมา

7.4 ภาวะผู้นำ (Leadership) นักศึกษาปริญญาตรีต้องเป็นแบบอย่างที่ดี (Idol) ต่อทีมงาน และเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้ให้ ผู้รับใช้ ผู้แนะนำ รู้จักการดูแลเอาใจใส่ผู้คนรอบข้าง มีจิตเมตตา ปรารถนาดีต่อผู้อื่น สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่นได้ มีจิตสาธารณะ รู้จักการวางแผน เชิญชวนให้ผู้อื่น ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความเป็นธรรมกับทุกคนเสมอกัน

7.5 ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน (Integrity) นักศึกษาต้องได้รับการปลูกฝังเรื่อง คุณธรรมจริยธรรม เพื่อสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ถือครอง ธรรมาภิบาลเป็นสรณะ โดยเริ่มจากซื่อสัตย์ต่อครูอาจารย์ บิดามารดา ผู้ปกครอง เมื่อก้าวออกสู่สังคม ต้องซื่อสัตย์ต่อนายจ้าง ต่อองค์กร ต่อลูกค้า หรือต่อผู้คนรอบข้าง

อภิปรายผล

การศึกษาคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา ปริญญาตรีในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดว่าด้วยเรื่องการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ขององค์กรความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, 2007) มาเป็น แนวคิดพื้นฐานในการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนใน ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษานิเทศศาสตร์นั้น หมายถึง ลักษณะที่บ่งชี้ให้เห็นถึงการที่นักศึกษาได้เรียนรู้ จากหลักสูตรในสถานศึกษาแล้วสามารถนำความรู้วิชาการที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและ การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเข้าใจวิชาหลักอย่างชัดเจน เรียนรู้ไว และกว้างขวางในโลกของ ศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา องค์กรประกอบคุณลักษณะที่ ประสบความสำเร็จในการเรียนในศตวรรษที่ 21 มีทั้งหมด 7 องค์กรประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 1) การ เรียนรู้โดยเสรี โดยมีองค์ประกอบย่อยคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ความรู้ในวิชาแกนความรู้ใน สห วิทยาการ และการได้รับการสนับสนุนจากสังคมและผู้คนรอบข้าง 2) ความสามารถด้านการคิดอย่างมี วิจัยญาณและสร้างสรรค์ 3) ความสามารถในด้านสังคม 4) ความสามารถด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ 5) ความสามารถด้านการใช้ภาษาสากล 6) การตระหนักรู้สภาวะของโลก และ 7) ความสามารถด้านการใช้ชีวิตและการทำงาน โดยมีองค์ประกอบย่อย คือ การนำตนเอง ความ ยืดหยุ่นและการปรับตัว ความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกรับผิดชอบ ภาวะผู้นำ และความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน โดยทั้งความรู้ในภาคทฤษฎี และความรู้ที่ถ่ายทอดจากผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลเชิง คุณภาพมีความสอดคล้องกัน เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญคือผู้ที่คร่ำหวอดอยู่ในวงการการศึกษา อีกทั้งยังมี บทบาทสำคัญต่อระบบการศึกษาไทย รวมไปถึงการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างไม่หยุดยั้งของผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้งานวิจัยฉบับนี้ได้ผลสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning, 2007) องค์กรประกอบที่สำคัญทั้ง 4 องค์กรประกอบของแนวคิดที่นักศึกษานิเทศศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีประกอบไปด้วย 1) วิชาแกนและแก่นของศตวรรษที่ 21

(Key Subjects and 21st Century Themes) ร่วมกับต้องมีความรู้ในด้านสหวิทยาการ (Interdisciplinary) 2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) นั่นคือ 4Cs การริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) การสื่อสาร (Communication) และการมีส่วนร่วม (Collaboration) 3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) และ 4) ทักษะการใช้ชีวิต และการประกอบอาชีพ (Life and Career Skills) สอดคล้องกับองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติฉบับปรับปรุง (Office of the Education Council, 2017) ที่อธิบายถึงเกณฑ์บ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ทั้งเรียนรู้ตามหลักสูตรและการฝึกภาคปฏิบัติหรือจากการทำงานใน 3 มิติ คือ มิติที่ 1 ความรู้ (Knowledge) ที่เป็นข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี แนวปฏิบัติ เป็นไปตามคุณลักษณะที่นักศึกษาต้องเข้าใจวิชาแกนอย่างถ่องแท้แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงาน มิติที่ 2 ทักษะ (Skill) โดยเน้นกระบวนการคิด (Cognitive Skills) การใช้ตรรกะ ความคิดเชิงสร้างสรรค์ (Logical, Intuitive, and Creative Thinking) ทักษะด้านการปฏิบัติจนเกิดเป็นความคล่องแคล่ว ชำนาญ สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 2 ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ หมายถึงต้องคิดอย่างสมเหตุสมผล มีหลักการ และสามารถนำเสนอความคิดนั้นออกมาเป็นผลงานได้ ซึ่งจะทำให้นักศึกษา มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี มิติที่ 3 การประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ (Application and Responsibility) เมื่อนักศึกษาเกิดกระบวนการเรียนรู้แล้ว ได้นำความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ไปเสริมสร้างในอาชีพของตน และมุ่งมั่นทำงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถด้านการสื่อสาร และเป็นอิสระด้วยตนเองในการใช้ความสามารถ และการตัดสินใจ สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 7 คือ ความสามารถด้านการใช้ชีวิตและการทำงาน นักศึกษาต้องนำตนเองเข้าสู่อาชีพที่ชอบ ถนัดอย่างอิสระและประยุกต์ความรู้ที่มีไปใช้กับการทำงานด้วยความยืดหยุ่น มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกรับผิดชอบ และมีภาวะผู้นำ

นอกจากนั้นในองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบที่ 7 จากการวิจัยในครั้งนี้ กล่าวถึง ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในบริบทของสังคมไทย ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตตั้งแต่วัยเยาว์ องค์ประกอบนี้อธิบายถึง การที่นักศึกษาต้องมีคุณลักษณะซื่อสัตย์สุจริต โดยเริ่มต้นจากการซื่อสัตย์ต่อตนเอง ครูอาจารย์ บิดามารดา ผู้ปกครอง ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นบุคลากรที่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อบุคคลรอบข้างเมื่อก้าวสู่โลกอาชีพ สอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (Thailand Qualifications Framework: TQF) (The Higher Education Commission, 2009) ว่าด้วยเรื่องคุณธรรม จริยธรรม คือ นักศึกษาต้องสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความคล้ายคลึงกับผลวิจัยของ เจนนิง และคณะ (Jenning et al, 2013) ในการหาความหมายของความสำเร็จของนักศึกษาในสถาบันการศึกษา พบว่า ความสำเร็จในการ

เรียนระดับปริญญาตรีนั้น นักศึกษาต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้คนรอบข้าง เช่น เพื่อน โดยเริ่มสร้างสัมพันธภาพตั้งแต่ปีที่ 1 และรักษาไว้ตลอดจนกว่าจะจบการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่นอกเหนือจากการเรียนในหลักสูตร มีความสุขตลอดระยะเวลาในการเป็นนักศึกษา เพราะสามารถบริหารจัดการตารางเวลาเรียนได้ พัฒนาทักษะต่าง ๆ รู้จักการสร้างสมดุลระหว่างการเป็นนักศึกษากับการใช้ชีวิตนอกรั้วสถาบัน การสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีอิสระเพื่อนำไปใช้ในการเรียนในห้องเรียน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Tadawattanawit (2018) พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศตามแนวประเทศไทย 4.0 จะต้องมีคุณลักษณะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีภาวะผู้นำ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการและการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งบริบทของการศึกษาระดับนี้ จะแตกต่างออกไปจากการศึกษาระดับอื่น เช่น องค์กรประกอบที่ 1 ในองค์ประกอบย่อย ความรู้ในวิชาแกน หากใช้ในบริบทการศึกษาครั้งนี้จะหมายถึง ความรู้วิชาเอกที่นักศึกษาได้เลือกเรียน แต่หากนำไปใช้ในบริบทระดับประถมศึกษาจะเน้นไปที่ ความเข้าใจในวิชาพื้นฐานเป็นหลัก อาทิ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น การนำเอารูปแบบและผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ ควรใช้การประยุกต์ และเปรียบเทียบ ซึ่งคุณลักษณะในบริบทของนักศึกษา กับนักเรียนอาจมีบางส่วนที่แตกต่างกันออกไป อยู่ในดุลพินิจและวิธีการศึกษาของนักวิจัยท่านนั้น ๆ

นอกจากนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อ ครูอาจารย์ บิดามารดา และผู้ปกครอง ในแง่การนำเอาผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการตรวจสอบสถานศึกษาที่ตนสอนอยู่ หรือสถานศึกษาที่บุตรหลานได้เรียนอยู่ว่า มีการส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนดังผลการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่ หรือหากเป็นตัวนักศึกษาก่อน อาจสังเกตว่า ตนมีคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนในองค์ประกอบใดบ้างและยังขาดองค์ประกอบใด หรือควรจะได้รับการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ประสบความสำเร็จในการเรียนให้แก่ตนเองได้อย่างไร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ร่วมกับการศึกษาในภาคทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นนักการศึกษาทั้งหมดในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป หากผู้วิจัยขยายวงกว้างกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ที่นอกเหนือไปจากนักการศึกษา เป็นกลุ่มบุคคลสำคัญผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เศรษฐกิจ และการเมืองในระดับประเทศ ผู้วิจัยอาจได้ข้อมูลที่กว้างขึ้นและแตกต่างออกไป เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ใช่นักการศึกษาแต่มีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาไทย ระบบเศรษฐกิจ อาจมีข้อมูลในเชิงปฏิบัติการที่ท่านได้ลงมือปฏิบัติ หรือสัมผัสจริงกับสังคมจนสั่งสมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นกรณีศึกษา จะเป็นการเสริมสร้างให้งานวิจัยมีข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การมีโอกาสได้สัมภาษณ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นักธุรกิจ

ระดับประเทศที่มีมุมมองต่อการคัดสรรบุคลากรรุ่นใหม่เข้าร่วมงานกับองค์กร นักการเงิน การธนาคาร นักเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งแนวคิดขององค์กรความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก็เกิดจากการระดมสรรพความรู้จากกลุ่มผู้นำทางธุรกิจในประเทศสหรัฐอเมริกา ร่วมกับนักการศึกษา ครู อาจารย์ ซึ่งเป็นความรู้ที่เริ่มต้นมาจากหลากหลายวิชาชีพ จนตกลึกเป็นแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยสมควรที่จะสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาจากหลากหลายสถานะทางสังคม ในตัวแปรที่ต่อเนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงานยุคไทยแลนด์ 4.0 คุณลักษณะของพนักงานยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นต้น

References

- Chiangkhun, W. (2016). *raīngān saphāwa kānsuksā Thai pī sōngphanhārōjhasipchēt / sōngphanhārōjhasippæet čha patirūp kānsuksā Thai hai than lōk nai satawat thī yīsip‘et yāngrai nam sancē to samnakngān lekhatthikan saphā kānsuksā* [The thai education report 2014/2015 will reform thai education to keep pace with the world in the 21st century, presented to the office of the education council.]. Bangkok: Pimdeekarnpim.
- Jenning, N. et al. (2013). **What would make this a successful year for you? How students define success in college?**. Liberal Education. Retrieved from <https://www.aacu.org/publications-research/periodicals/what-would-make-successful-year-you-how-students-define-success>.
- Khopolklang, N. (2012). *botkhwām riāpriāng čāk kān banyāi phisēt ruāng kānphalit bandit nai satawat thī yīsip‘et doi sattrāčhān nāi phæet wichān Panich* [Articles compiled from special lectures : Production of graduates in the 21st century by Prof. Vicharn Panich]. *Suranaree Journal of Social Science*. 6(2), 129-152.
- Laohajaratsang, T. (2014). *thaksa hæng satawat thī yīsip‘et phuā kānphatthana ‘āčhān khōng mahāwitthayaīlai Čiāng Mai* [21st. Century skills for teacher development of Chiang Mai university]. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Office of the Education Council. (2014). *næōthāng kānphatthana kānsuksā Thai kap kāntē rī yom khwām phrōm sū satawat thī yīsip‘et: raīngān kānwichai* [Guideline for guidelines for the development of thai education with preparation for the 21st century: Research report]. Bangkok: Prikwarn graphic.
- Office of the Education Council. (2017). *krōp khunnawuthi hæng çat chabap prapprung* [National qualifications framework (Thailand NQF) revised edition]. Bangkok: Prikwarn graphic.
- Partnership for 21st Century Learning. (2007). **Framework for 21st century learning**. Retrieved from http://www.p21.org/storage/documents/docs/P21_framework_0816.pdf.

- Tadawattanawit, S. (2018). **khunnalaksana bandit thī sōtkhlōng kap kānphatthanā prathēt Thai tām nāo prathēt Thai 4.0** [The characteristics of the graduates in accordance with the development of Thailand according to the “Thailand 4.0” economic model]. **Dusit Thani College Journal**. 12(2), 404-416.
- The Higher Education Commission. (2009). **prakāt khana kammakān kān ‘udomsuksā rūang nāothāng kān patibat tām krōp mātrathanā khunnawuthi radap ‘udomsuksā hāng chat** [Notification of the higher education commission guidelines for compliance-with thai qualifications framework for higher education]. Bangkok.
- Thongroj, P. (2014). **WEF chat ‘andap kānsuksā sōngphansipsī - sōngphansiphā Thai khunnaphāp tam tām kan Lāo Khamēn Wiatnām** [WEF rated education 2014-2015 Thai low quality Laos, Cambodia, Vietnam]. Retrieved from <https://blog.eduzones.com/magazine/133608>.
- Tohinda, K. (2013). **kānsuksā phruttkam kānchai bōrikān sōchiānnetwork (Social Network) khōng naksuksā mahawitthayalai Chīang Mai** [A study on social network of students in Chiang Mai University]. Retrieved from library.cmu.ac.th/faculty/econ/Exer751409/2556/Exer2556_no8.
- Tongkeo, T. (2008). **kānbōrihan phūa mung khunnaphāp ‘udomsuksā Thai nai yuk sēthakit sērī** [Administration to focus on thai higher education in the free economic era]. Retrieved from <http://dusithost.dusit.ac.th/~ei/tuan/file21122005007.doc>.
- Trilling, B & Fadel, C. (2009). **21st Century skills learning for life in our times**. San Francisco: John Wiley & Sons.

การใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียน
ภาษาอังกฤษและทักษะกระบวนการกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

USING WRITING PROCESS APPROACH TO PROMOTE ENGLISH WRITING
ABILITY AND GROUP PROCESSING SKILLS AMONG GRADE 10 STUDENTS

อภิรยา แก้วสาร¹ นิธิดา อติภัทรนันท์² และวิไลพร ธนสุวรรณ³
Apiraya Kaewsarn¹, Nitida Adipattaranan², and Wilaiporn Tanasuwan³

^{1,2,3} หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

^{1,2,3}Curriculum, Teaching and Learning Technology, Teaching English, Chiang Mai University,
Chiang Mai

E-mail: apiraya.ks@gmail.com

Received:	July 7, 2018
Revised:	September 4, 2018
Accepted:	September 9, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการและเปรียบเทียบทักษะกระบวนการกลุ่มก่อนและหลังการสอนเขียนแบบกระบวนการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน อ 31102 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการสอนเขียนที่เน้นแนวการสอนเขียนแบบกระบวนการ จำนวน 6 แผน แผนละ 3 คาบ จำนวน 18 คาบ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษและแบบประเมินทักษะกระบวนการกลุ่ม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการมีความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระดับดี
- 2) ทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนหลังการสอนเขียนแบบกระบวนการสูงขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการ ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ
ทักษะกระบวนการกลุ่ม

ABSTRACT

The purposes of this research were to study students' writing ability and compare students' group processing skills before and after being taught through writing process approach. The sample consisted of was 42 grade 10 students at Doisaked Wittayakom School, Doisaked District, Chiangmai province taking English Language in the second semester of the academic year 2017. The research instruments consisted of 6 lesson plans using the writing process approach which took 18 periods, an English writing ability evaluation form and a group processing skill evaluation form. The data gained were analyzed using mean, standard deviation, percentage and t-test for dependent samples.

The findings were as follows:

1. The students' English writing ability passed the pre-set criteria of 60% after they were taught through writing process approach.
2. The students' group processing skills increased after they were taught through writing process approach at the statistical significance level of 0.05.

Keywords

Writing process approach, English writing ability, Group processing skills

ความสำคัญของปัญหา

ทักษะการเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ และทักษะการเขียนเป็นทักษะที่สลับซับซ้อนมากที่สุดที่แม้แต่เจ้าของภาษาก็ยังไม่สามารถจะประสบความสำเร็จในการเขียนภาษาระดับสูงได้ ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากปัญหาภาษาหรือการเขียนโดยตรง การเขียนที่ดีนั้นผู้เขียนจะต้องมีการวางแผนการเขียน มีการกำหนดจุดประสงค์ในการเขียน กำหนดผู้รับสารหรือผู้อ่าน โดย Heaton (1990) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของลักษณะการเขียนที่ดีไว้ดังนี้ คือ ความสามารถในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม มีความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ มีการพัฒนาความคิดที่ปรากฏออกมาในงานเขียน มีความสามารถในการเลือกเขียนให้ตรงกับจุดประสงค์ของผู้อ่าน รวมทั้งสามารถเลือก รวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ กับงานเขียนได้ การใช้รูปแบบการเขียนและการใช้ภาษามีประสิทธิภาพตลอดจนรวมถึงการใช้เครื่องหมายวรรคตอน การสะกดคำ (Ministry of Education, 2003) แต่ในความเป็นจริงทักษะการเขียนของผู้เขียนยังไม่สามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพเท่าที่ควร เนื่องจากผู้เขียนยังมีความกังวลถึงประสบการณ์ในการเขียนที่ผู้เขียนคิดว่ายังมีไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในงานเขียนของตนได้ ผู้เขียนไม่มีความเชื่อมั่นในวิธีการเขียน ทั้งผู้สอนและผู้เขียนยังยึดติดกับแบบการเขียนเดิม ๆ ที่เน้นเฉพาะในด้านความถูกต้องและความแม่นยำของการใช้โครงสร้างทางภาษา หลักไวยากรณ์ การเลือกใช้ประโยคที่ดูสะอาดสวย การเลือกใช้คำต่าง ๆ การขาดการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้อ่านงานเขียนของตน อีกทั้งยังใช้เวลาน้อยในการวางแผนการเขียน และขาดการปรับปรุงข้อผิดพลาดงานเขียนของตนเองโดยคิดว่าสิ่งที่ตนเขียนนั้นชัดเจนเพียงพอแล้ว (Hedge, 1990 cited in Ministry of Education, 2003)

นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีปัญหาในด้านการเขียนสื่อสารภาษาอังกฤษ เป็นเพราะนักเรียนมีความรู้สึกว่าการเขียนเป็นไปอย่างเชื่องช้าและน่าเบื่อหน่าย ไม่สามารถเลือกใช้คำ โครงสร้างไวยากรณ์ หรือรูปแบบประโยคที่เหมาะสมในการเขียน มีความคิดจำกัดเพราะนักเรียนขาดแรงจูงใจและสิ่งเร้าในการเขียน ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อสาร นอกเหนือไปจากนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ค่อนข้างน่าเบื่อและจัดในรูปแบบเดิม มักให้ความสำคัญกับรูปแบบของภาษาในการเขียนมากกว่าความคิดในการเขียน ดังจะเห็นได้จากรูปแบบการเขียนที่เน้นการเติมคำ การเชื่อมโยงประโยคย่อย 2-4 ประโยค ให้เป็นประโยคความรวม/ความซ้อน การเปลี่ยนประโยคบอกเล่าเป็นรูปแบบอื่น เช่น ประโยคคำถามหรือประโยคปฏิเสธ ซึ่งการสอนทักษะดังกล่าวไม่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ministry of Education, 2003)

ส่วนกระบวนการกลุ่มมีความสำคัญ คือ เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนหรือวิธีการที่ช่วยให้การดำเนินการกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกทุกคนต้องทำความเข้าใจในเป้าหมายการทำงาน วางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน ดำเนินงานตามแผนตลอดจนประเมินผลและปรับปรุงงานอีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกันทำให้เกิดแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน จึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้อย่างลึกซึ้ง อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียนในการทำงานร่วมกันหรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มได้ แต่ในปัจจุบันพบว่านักเรียนยังไม่เข้าใจกระบวนการกลุ่ม บทบาทและทักษะกระบวนการกลุ่มดีพอ นักเรียนที่เรียนอ่อนจะให้ความร่วมมือในกลุ่มน้อย และไม่ตระหนักถึงความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของตนเองในการทำงานกลุ่ม ส่วนนักเรียนเก่งจะไม่รู้วิธีแก้ไขปัญหา เมื่อสมาชิกในกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือ นักเรียนเก่งมักจะใช้วิธีแก้ไขปัญหาโดยการรับผิดชอบทำงานเองทั้งหมด หรือบางครั้งสมาชิกในกลุ่มไม่สามารถหาวิธีในการปรับตัวหรือหาวิธีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดบรรยากาศการทำงานกลุ่มและการเรียนรู้ที่ไม่ดี อันส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานกลุ่มและการเรียนรู้ได้ (Ministry of Education, 2003)

จากปัญหาดังกล่าวผู้สอนจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในเรื่องทักษะการเขียน มีการให้กำลังใจสนับสนุนและสร้างบรรยากาศที่สบาย ๆ เอื้อต่อการเกิดการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเขียน ในขณะที่ครูเป็นผู้กระตุ้น สนับสนุน และแนะนำนักเรียน ให้นักเรียนมีบทบาทเสมือนนักเรียนเป็นนักเขียนที่สามารถเลือกจุดประสงค์ในการเขียนได้เองและเลือกกลุ่มผู้อ่านได้อย่างหลากหลาย ครูควรชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนให้ความสำคัญในด้านการใช้ความคิด การค้นคว้าหาข้อมูล การเรียบเรียง เน้นความสำคัญของเนื้อหา การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในงานเขียนของตนมากกว่ายึดเอาความสำคัญของการใช้โครงสร้างทางภาษาหรือหลักไวยากรณ์ ความถูกต้องของการใช้คำอันจะเป็นเหตุให้นักเรียนมีความกังวลที่จะเขียนได้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการสอนเขียนแบบกระบวนการ โดยงานวิจัยของ Emig (1971) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบของกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงแนวคิดจากเน้นผลงานเขียนไปสู่การเน้นเรื่องกระบวนการหรือจากงานวิจัยของ Flower และ Hayes ได้ศึกษาและสนับสนุนแนวคิดของกระบวนการเขียน มีการเปรียบเทียบผลการเขียนระหว่างการเขียนในรูปแบบเดิมคือเขียนเพื่อได้ผลผลิตทางการเขียนและการเขียน

ที่เป็นกระบวนการ พบว่าการเขียนแบบกระบวนการมีประสิทธิภาพมากกว่าการเขียนที่เน้นผลผลิตทางการเขียน การเขียนเป็นกระบวนการทางความคิด มีการค้นหาข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูลจากความคิด เป็นกระบวนการที่เกิดสลับไปมาหรือย้อนกลับได้ (Recursive) ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การเขียน การตรวจทานแก้ไขงานเขียน การคาดการณ์ล่วงหน้าในสิ่งที่เขียน (Anticipating) และขั้นตอนการทบทวนงานเขียน (Reviewing) ดังนั้นแนวคิดการสอนเขียนแบบกระบวนการมีผลต่อวิธีการสอนทักษะการเขียน ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด และเรียบเรียงความคิดในการเขียนก่อนจึงแก้ไขเป็นงานเขียนสมบูรณ์ต่อไป (Kroll, 1997) แนวคิดการสอนเขียนแบบกระบวนการยังมีส่วนช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคม ที่ผู้สอนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกัน มีทักษะกระบวนการกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับสมาชิกในกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคุมไปกลับผลงานที่ได้และสามารถนำความรู้ไปใช้จริงได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านร่างกาย สมอง อารมณ์และสังคม เสริมสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความคิด รู้จักวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง พัฒนาทักษะของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพและความสามารถของตน ทำให้ผู้เรียนได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ (Wiriyachitra, 2012)

จากแนวคิดการสอนเขียนแบบกระบวนการดังกล่าว Zamel (1982) ได้ทำการวิจัยโดยทำการทดลองเปรียบเทียบระหว่างการเขียนแบบเน้นกระบวนการและการเขียนแบบเน้นความสามารถทางภาษา โดยทำการทดลองเปรียบเทียบผู้เรียนที่เขียนได้ดีกับผู้เรียนที่เขียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร พบว่าผู้เรียนที่เขียนได้ดีนั้น มักเน้นการเขียนเพื่อการสื่อความหมายโดยใช้การเขียนเป็นเครื่องมือการสื่อความและการนำเสนอความคิดมากกว่าความสนใจระดับภาษา Zamel (1983) ได้ทำการวิจัยทดลองอีกครั้งหนึ่งโดยเปรียบเทียบขั้นตอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการของนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ผู้เขียนจะค้นคว้าหาข้อมูลที่จะทำการเขียน มีการสัมภาษณ์ผู้เขียนให้สรุปผลงานเขียนของตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในงานเขียน โดยผู้เขียนจะใช้เวลาในงานเขียนของตนมากขึ้น เกิดการพัฒนาในทักษะการเขียนของตนเองมากขึ้นเช่นเดียวกัน จนคล้ายคลึงกับทักษะการเขียนของเจ้าของภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก (Kroll, 1997) ส่วนงานวิจัยของ Jones (1982 cited in Kroll, 1997) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในการเขียนและนักเรียนที่ไม่มีประสิทธิภาพด้านการเขียน โดยใช้รูปแบบการเขียนแบบเน้นกระบวนการและการเขียนแบบเน้นผลงานด้านการเขียน จากผลการทดลองพบว่าการเขียนแบบเน้นกระบวนการส่งผลต่อการพัฒนางานเขียนมากกว่าการใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องตามโครงสร้างไวยากรณ์ ดังนั้นจากผลการวิจัยต่าง ๆ ได้บ่งชี้ว่าการเขียนแบบเน้นกระบวนการช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เขียน เพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้เขียนและคล้ายคลึงกับผู้ที่เป็นเจ้าของภาษาอังกฤษเหมือนกัน (Kroll, 1997)

จากแนวคิดดังกล่าวและงานวิจัยดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ผู้เรียนต้องวางแผนการเขียนเพื่อให้ได้ความคิดสำหรับการเขียนที่ดี หลังจากได้ความคิดจากการวางแผนแล้ว ผู้เรียนที่ดีมักจะทำการแก้ไขงานเขียนโดยย้อนกลับไปอ่านสิ่งที่เขียนแล้ว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการเขียนแบบย้อนกลับไปตามตลอดเวลา และในงานเขียนประเภทนี้จะแก้ไขทั้งระดับความคิดและระดับภาษา ในทางตรงกันข้าม ผู้เรียนที่เขียนได้ไม่ดีเท่าที่ควรมักจะมุ่งเน้นเฉพาะโครงสร้างระดับคำและระดับประโยคมากกว่าการสร้างความคิด ผลวิจัยดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่าการสอนทักษะการเขียนนั้น ผู้สอนควรมุ่งเน้นที่การสร้าง

ความคิดและเรียบเรียงความคิดในลำดับแรกและพิจารณาความถูกต้องทางไวยากรณ์ในลำดับต่อไป (Wiriyachitra, 2012)

จากแนวคิดและการศึกษาผลงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด การใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการและทักษะกระบวนการกลุ่ม จึงมีส่วนช่วยส่งเสริมความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้ ส่งเสริมให้นักเรียนใส่ใจในสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนด้วยกัน การเอาใจใส่กันและกัน มีส่วนร่วมในความสำเร็จของกันและกัน เมื่อนักเรียนทำงานร่วมกันจะส่งผลให้นักเรียนมีการสื่อสารที่ถูกต้องเกิดขึ้นเป็นประจำ รับผิดชอบต่อสิ่งที่ถูกต้อง มีความสามารถในการโน้มน้าวมีพัฒนาการในการมองผู้อื่น หลากหลายด้าน เกิดความรู้สึกยอมรับเชิงจิตวิทยาและการเห็นคุณค่าในตนเอง และเกิดความคาดหวังในการสนองตอบและปฏิสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Johnson et al., 1989) อีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นการเสริมแรงจูงใจให้กับนักเรียนได้อีกทาง ทำให้นักเรียนรู้สึกไม่เบื่อหน่ายและมีความสุข และนำความรู้ที่ได้จากการสร้างองค์ความรู้ไปใช้ ในชีวิตจริงได้ต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร
2. การใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการจะช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ที่กำลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน รหัสวิชา อ 31102 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 132 คน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบละความสามารถ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในคั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ที่กำลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ อ 31102 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองสอน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนแบบกระบวนการจำนวน 6 แผน แผนละ 3 คาบ รวมทั้งหมด 18 คาบ คาบละ 50 นาที ได้แก่ หัวข้อดังต่อไปนี้ 1. My dream house 2. My Profile 3. My favorite food 4. My dream job 5. My review และ 6. My journey โดยแผนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.59 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษที่ปรับมาจากเกณฑ์การให้คะแนนของ Jacob et al. (1981) โดยวัดความสามารถทางการเขียน 5 ด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหา ด้านการเรียบเรียง ด้านการใช้คำศัพท์ ด้านการใช้ภาษา และด้านกลไกการเขียน แบ่งระดับคะแนนออกเป็น 4 ระดับคะแนน และแบบประเมินทักษะกระบวนการกลุ่มที่ปรับมาจาก Barkly, Cross & Major (2004) มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00

การทดลองมีขั้นตอน ดังนี้ 1) ก่อนการทดลอง นักเรียนทำแบบประเมินทักษะกระบวนการกลุ่ม 2) ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการสอนที่สร้างขึ้นจำนวน 6 แผน แผนละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 18 คาบ 3) ดำเนินการเก็บข้อมูลและประเมินความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนแต่ละแผนจำนวน 6 ชิ้นงาน โดยมีผู้ประเมินชิ้นงานจำนวน 3 คน 4) หลังการทดลองนักเรียนทำแบบประเมินทักษะกระบวนการกลุ่ม 5) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อแปลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้ 1) การหาเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละของคะแนนความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษทุกชิ้นงาน 2) การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ของคะแนนทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการสอนเขียนแบบกระบวนการ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการสอนเขียนแบบกระบวนการ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และระดับคุณภาพของคะแนนความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยการใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการ (จำนวนนักเรียน 42 คน)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ค่าเฉลี่ย (คะแนนเต็ม 20)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าร้อยละ	ระดับคุณภาพ	การตัดสินตามเกณฑ์ (ร้อยละ 60)
1	13.29	2.30	64.88	ดี	ผ่าน
2	12.21	1.06	59.65	ผ่าน	ไม่ผ่าน
3	12.10	1.23	59.07	ผ่าน	ไม่ผ่าน
4	14.95	2.25	73.02	ดี	ผ่าน
5	14.12	2.28	68.95	ดี	ผ่าน
6	14.93	2.15	72.91	ดี	ผ่าน
ค่าเฉลี่ยรวม	13.60	1.85	66.41	ดี	ผ่าน

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.85 คิดเป็นร้อยละ 66.41 มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี และ ผ่าน เกณฑ์ที่กำหนด เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษหลังการสอนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ การเขียนแบบกระบวนการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมีคุณภาพระดับดี

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการสอนเขียนแบบกระบวนการ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนก่อนและหลังการสอนเขียนแบบกระบวนการ (จำนวนนักเรียน 42 คน)

การทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p value
ก่อนเรียน	4.06	0.08	-3.1116	0.008*
หลังเรียน	4.44	0.31		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะกระบวนการกลุ่มโดยใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31 และการทดสอบค่าที่ พบว่า ทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนหลังการสอนเขียนแบบกระบวนการสูงขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 และอยู่ในระดับ ดี มีปัจจัยดังนี้

ประการที่หนึ่ง การใช้กระบวนการเขียนช่วยพัฒนาความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจและมีประสบการณ์ในกระบวนการเขียนหลายครั้ง จะช่วยพัฒนางานเขียนของนักเรียนได้ เนื่องจากรูปแบบของกระบวนการเขียนจะให้นักเรียนเขียนหลาย ๆ ครั้ง เมื่อนักเรียนเขียนงานของตนเองจะมีการอ่านทบทวนเพื่อปรับปรุงแก้ไขงานเขียนของนักเรียน และกระบวนการเขียนทำให้นักเรียนทำตามขั้นตอนของกระบวนการเขียนซ้ำหลายครั้ง จนกว่านักเรียนจะได้ชิ้นงานเขียนที่สมบูรณ์ ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการเขียนและเกิดความมั่นใจ สอดคล้องกับงานวิจัยตามที่นักวิจัยหลายท่านได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้กระบวนการเขียนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของผู้เขียน เช่น งานวิจัยของ Zamel (1983 cited in Kroll, 1997) ได้สรุปแนวคิดที่ว่าความสามารถทางกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าความสามารถทางภาษาในการเขียนภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องดังที่ Jones (1982 cited in Kroll, 1997) และ Jacobs (1981) ทำการศึกษาได้ทำการวิจัยไว้เช่นเดียวกัน

ประการที่สอง การใช้แนวกระบวนการเขียนทำให้นักเรียนได้เกิดปฏิสัมพันธ์กับระหว่างกลุ่มเพื่อน นักเรียนได้รับคำแนะนำเพื่อนำไปแก้ไขงานเขียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการเขียน โดยสอดคล้องกับทฤษฎีของ Vygotsky (1978 cited in Mooney, 2000) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้และการสร้างองค์ความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ของตนเองนั้นไม่สามารถแยกออกจากกันได้กับทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาจากกลุ่มเพื่อน ผู้เรียนจะได้อภิปรายบทบาท วัตถุประสงค์ และแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งกันและกัน จากการใช้ผู้วิจัยได้ใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการนั้น กลุ่มตัวอย่างจะต้องทำงานกันเป็นกลุ่มและมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยแบ่งหน้าที่และบทบาทกันเองภายในกลุ่ม เมื่องานเขียนของกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาหรือมีข้อบกพร่อง นักเรียนในกลุ่มจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและแก้ไขงานเขียนของเพื่อน เพื่อให้งานเขียนของแต่ละคนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในขั้นดำเนินการทดลองนั้น กลุ่มตัวอย่างยังไม่เกิดแนวคิดว่าจะต้องเขียนเพื่ออะไรและกลัวการเขียนผิด อีกทั้งผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยกล้าที่จะถามครูผู้สอน ทำให้ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างเขียนงานครั้งแรกยังมีสิ่งที่บกพร่องมาก หรือผู้เรียนบางคนไม่สามารถเขียนออกมาเป็นชิ้นงานได้ เมื่อผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเข้ากลุ่มและนำแนวการสอนเขียนแบบกระบวนการมาใช้ พบว่านักเรียนมีความมั่นใจในการถามเพื่อนในกลุ่มของตัวเอง ช่วยกันคิดถึงวิธีการแก้ไขข้อผิดพลาด เสริมสร้างความมั่นใจต่อการเขียนของตนเองในครั้งที่สองได้

2. ทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนสูงขึ้น สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง กระบวนการกลุ่มมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษ เพราะนักเรียนจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักเรียนใช้กระบวนการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Emig (1971, cited in Kroll, 1997) ที่ได้วิเคราะห์ผลการทดลอง และได้กล่าวถึงวิธีการคิดตั้ง “Composing Aloud” กล่าวคือ วิธีการที่ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับชิ้นงานเขียนของตนเองในกลุ่มเพื่อน อาจจะโดยการตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับชิ้นงานเขียนของตนเองและเพื่อน ไปจนถึงกระบวนการเขียนขั้นสุดท้าย คือ ชิ้นงานเขียนที่ได้รับการแก้ไขอย่างสมบูรณ์ วิธีการดังกล่าวนี้เป็นวิธีการที่ Emig ได้เก็บรวบรวมข้อมูลและสังเกตการทดลองการเขียนของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนั้น Emig ได้รวบรวมหลักฐานการทดลองของกลุ่มทดลอง เช่น บันทึกขั้นต้นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โครงร่าง และชิ้นงานเขียนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นอกเหนือไปจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zamel (1983, cited in Kroll, 1997) ที่ได้สรุปจากงานวิจัยของตัวเองเอาไว้ว่าระหว่างกลุ่มทดลองที่เป็นเจ้าของภาษาและกลุ่มทดลองที่ใช้ภาษาที่สองที่ใช้กระบวนการเขียน กลุ่มตัวอย่างทั้งสองจะมีการร่วมมือกันในการทำงานมากกว่า ดังนั้น นอกเหนือจาก ผู้วิจัยได้ใช้ทักษะกระบวนการเขียนเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษ ทักษะกระบวนการกลุ่มเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การใช้กระบวนการเขียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประการที่สอง จากการประเมินโดยใช้แบบประเมินทักษะกระบวนการกลุ่ม นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีทักษะกระบวนการกลุ่มเพิ่มขึ้นและรู้จักบทบาทหน้าที่ตัวเอง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อน นำไปสู่จุดมุ่งหมายของกลุ่ม กระบวนการกลุ่มยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมซึ่งอาศัยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการทำงาน แต่เดิมการทำงานกลุ่มร่วมกันนั้น นักเรียนยังไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตัวเอง ไม่มีส่วนร่วมในทักษะ

กระบวนการกลุ่มอย่างแท้จริงหรือปล่อยให้เป็นที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเมื่อเกิดปัญหาจึงไม่รู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหภายในกลุ่ม อีกทั้งนักเรียนยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม ขาดความมั่นใจในการนำเสนอความคิดเห็นของตนเอง โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นเป็นภาษาอังกฤษ หรือต่อทักษะทางภาษาอังกฤษของตัวเองและของเพื่อน ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยนำแนวกระบวนการสอนเขียนมาใช้ในการส่งเสริมทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่านักเรียนทุกคนมีการแบ่งบทบาท เข้าใจและทำตามบทบาทหน้าที่ในกลุ่มได้ ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นรวมทั้งมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นของตัวเองมากขึ้น เมื่อเกิดปัญหานักเรียนช่วยกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันคือพัฒนางานเขียนของตัวเอง อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเขียนของตัวเองได้ดียิ่งขึ้น และนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษที่สูงขึ้นในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรนำเสนอแนวการสอนเขียนแบบกระบวนการก่อนเริ่มบทเรียนให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนของการใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการอย่างละเอียดเพื่อปฏิบัติตามแนวการสอนเขียนแบบกระบวนการได้อย่างถูกต้อง

1.2 ผู้สอนควรเลือกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือหัวข้อที่นักเรียนสนใจ โดยเริ่มจากหัวข้อที่ง่ายและใกล้ตัวมากที่สุดก่อน

1.3 ผู้สอนควรแบ่งกลุ่มนักเรียนให้มีความรู้และพื้นฐานทางภาษาอังกฤษที่หลากหลาย เช่น เก่ง กลาง อ่อนให้คละกันภายในกลุ่ม เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับอ่อนไม่เกิดความท้อแท้ ท้อถอยในการสร้างงานเขียนของตัวเอง

1.4 ผู้สอนควรกำหนดเวลาและขั้นตอนในการส่งงานให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าในการทำกิจกรรมขั้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้วิจัยควรใช้แนวการสอนเขียนแบบกระบวนการเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการเขียนในภาษาที่สาม เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น

2.2 ผู้วิจัยควรนำทักษะกระบวนการกลุ่มไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ทางสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นต้น

2.3 ผู้วิจัยอาจประยุกต์วิธีการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ โดยมุ่งส่งเสริมทักษะกระบวนการกลุ่มได้เช่นกัน เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้การระดมสมอง การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

References

- Barkley, E. F., Cross, K. P. & Major, C. H. (2004). **Collaborative learning techniques: A handbook for college faculty**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Emig, J. (1971). **The composing processes of twelfth graders**. NCTE Press, 1971.
- Heaton, J. B. (1990). **Classroom testing**. Herlow, UK: Longman.

-
- Jacobs, H. L., et al. (1981). **Testing ESL composition: a practical approach.** Massachusetts: Newbury House.
- Johnson, D. W., et al. (1989). **Advanced cooperative learning.** Edina, MN: Interaction Book Company.
- Kroll, B. (1997). **Second language writing:** Melbourne: Cambridge University Press.
- Ministry of Education. (2003). **chut theknik kanchat krabuankān rianrū thī phū rian samkhan thīsut " kanchatkān rianrū bāep rōwōmū "** [Learning process management of child center "Collaborative Learning"]. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.
- Mooney, C. G. (2000). **Theories of childhood: an introduction to Dewey, Montessori, Erickson, Piaget & Vygotsky/by Carol Garhart Mooney:** Redleaf Press.
- Wiryachitra, A. (2012). **līeolang lāe nā kānsōṅ phāsā 'Angkrit** [Looking back and moving forward of English learning]. Bangkok: Windows on the World.
- Zamel, V. (1982). Writing: the process of discovering meaning. **TESOL Quarterly.** 16, 195-209.
- Zamel, V. (1983). The composing processes of advanced esl students: six case studies. **TESOL Quarterly.** 17, 165-187.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

FACTORS EFFECTING ON QUALITY OF CLASSROOM ACTION RESEARCH
ACCORDING TO PERCEPTION OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

อรสา จรุงธรรม¹
Orasa Charoontham¹

¹หลักสูตรเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
¹B.Ed. (Chemistry and General Science), Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal
Patronage, Pathum Thani
E-mail: orasa74@gmail.com

Received: July 2, 2018
Revised: September 3, 2018
Accepted: September 5, 2018

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 393 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีค่าความเที่ยงทั้งหมดเท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน สามารถทำนายได้ด้วยปัจจัยด้านการกำหนดนโยบายกลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน การประเมินและการเผยแพร่งานวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการ และการสร้างทีมที่เลี้ยงเพื่อการวิจัย โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 51.90

คำสำคัญ

วิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนประถมศึกษา คุณภาพงานวิจัย

ABSTRACT

The purpose of this research was to study factors that affect the quality classroom action research according to perception of primary school administrator under the Office of the Basic Education Commission. The sample were 393 primary school administrators of the Office of the Basic Education Commission. The instruments used in this research was

questionnaire with the reliability at 0.93. Data were analyzed by using descriptive statistic methods including frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis. The finding of this research was quality classroom action research were predicted by the study indicated that policy, strategies and plans, evaluation and publication, Academic leaderships, and coaching and mentoring team building for research that could predict at 51.90 percent.

Keywords

Classroom research, primary school, research quality

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาครู เนื่องจากครูเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้และคุณภาพของคน ดังนั้น การจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและบังเกิดผลสมบูรณ์ในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพครูเป็นสำคัญ ครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าผู้ขับเคลื่อนให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาให้กับผู้เรียน คือ ครูผู้สอน เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน อันเป็นหน่วยที่วัดได้ว่า คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับใด เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละวัย ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน ครูผู้สอนสามารถรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน แล้วนำปัญหามาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา หาทางแก้ปัญหาที่คาดว่าจะสนองต่อการแก้ไขปัญหา ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คิดค้นหาวิธีการสอน สื่อนวัตกรรม มาใช้พัฒนาผู้เรียน และพัฒนางานในหน้าที่ควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน นับได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนจำเป็นต้องแก้ปัญหา และพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สาระสำคัญประการหนึ่งของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้กำหนดมาตรฐานความรู้และวิชาชีพครูไว้ดังนี้ คือ มาตรฐานความรู้ 11 ข้อ ได้กล่าวถึงการวิจัยทางการศึกษา โดยกำหนดในสาระความรู้และสมรรถนะของครูตามมาตรฐานความรู้ ได้แก่ ทฤษฎีการวิจัย รูปแบบการวิจัย การออกแบบการวิจัย กระบวนการวิจัยสถิติเพื่อการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติการวิจัย การนำเสนอผลงานการวิจัย การค้นคว้า ศึกษางานวิจัยในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา การเสนอโครงการเพื่อทำวิจัย และกำหนดสมรรถนะไว้ ได้แก่ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ใน การจัดการเรียนการสอนและสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน (Secretariat Office of the Teachers Council of Thailand, 2007) และจาก มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน การจัดการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 10.7 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนและนำไปพัฒนาผู้เรียน โดยครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและหรือพัฒนาผู้เรียนอย่างน้อยปีละ 1 รายการ ในกลุ่มสาระที่ตนเองสอน ผลจากการวิจัยในชั้นเรียนช่วยแก้ปัญหาปรับพฤติกรรมและหรือยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้งานวิจัยใน

ชั้นเรียนได้รับการยอมรับและขยายผล (Office of the Basic Education Commission, 2008) การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน เป็นงานสำคัญยิ่ง เพราะงานวิชาการช่วยพัฒนา สติปัญญา ความนึกคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีคุณค่าในสังคม การบริหารงานวิชาการ จะดีมีคุณค่าหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครู (Phonok, 1999) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นขอบข่ายและภารกิจหนึ่งของการบริหารงานวิชาการ มีความเกี่ยวข้องต่อการบริหารการศึกษา เนื่องจาก การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงาน วิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ให้แก่แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสานความร่วมมือในสถานศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจน การเผยแพร่ ผลงานการวิจัยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น (Office of the Basic Education Commission, 2007) การวิจัยในชั้นเรียนจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการพัฒนาการศึกษา เพราะเป็นวิทยาการต่าง ๆ ในปัจจุบันได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การที่มนุษย์จะศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เรื่องใด ก็ตาม ย่อมต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาเป็นพื้นฐาน ซึ่ง Chansurin (1998) ได้กล่าวว่า การที่จะศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ใด ๆ ก็ตาม โดยเฉพาะครูผู้สอนจำเป็นต้องอาศัยพื้นฐาน การค้นคว้าวิจัยและทดลองเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ในด้านการศึกษาที่นั่นทุกประเทศทั่วโลก ต่างให้ความสำคัญในการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ครูได้ค้นหารูปแบบวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อันในห้องเรียน เรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน (CAR: Classroom Action Research) ซึ่งหมายถึงการแสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนในห้องเรียน ขณะที่จัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาหรือ พัฒนาการเรียนการสอนในวิชาที่ครู รับผิดชอบ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิควิธีสอนหรือการส่งเสริมสนับสนุนแก้ไขปัญหาและการช่วยเหลือ ผู้เรียน ให้ประสบความสำเร็จทางการเรียน เป็นต้น ครูมีบทบาทสำคัญในการเป็นนักวิจัยและดำเนินการวิจัยให้เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งเป็น การพัฒนาผลงานทางวิชาการในโรงเรียนบนพื้นฐานของการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งให้สถานศึกษา พัฒนาการกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา จึงเห็นได้ว่า ครูมีความจำเป็นที่ต้องเพิ่มบทบาทเป็นนักวิจัย โดยไม่ว่าจะเป็นผู้สอนในตำแหน่งครูผู้สอนระดับอนุบาลไปจนถึงระดับอุดมศึกษา งานวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้นอยู่กับระดับของผู้เรียน ปัญหาและสภาพแวดล้อม จึงสามารถทำงานวิจัยในชั้นเรียนได้ทุกระดับการศึกษา

จากบทบัญญัติอันเป็นแนวทางนี้เอง ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างจริงจัง ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้อย่างจริงจังนี้จะมุ่งเน้นไปที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนรู้อย่างนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้เรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุดและบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร (Ministry

of Education, 2000) ซึ่งการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนนับเป็นนวัตกรรมที่บุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น นักการศึกษา นักวิจัย ผู้บริหารในโรงเรียน และครู อาจารย์ มุ่งหวังที่จะใช้เป็นยุทธวิธีในการพัฒนาศาสตร์ของวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็งขึ้น (Wongwanich, 2000) การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูทุกคนควรให้ความสนใจ และควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพราะครูมีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูมีวิถีชีวิตของการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการตัดสินใจที่มีคุณภาพ สามารถคาดคะเนผลลัพธ์จากการจัดการเรียนการสอน ควบคุม กำกับ และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง รวมทั้งผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับ Department of Curriculum and Instruction Development (2001) ที่นำเสนอแนวคิดไว้ว่า หากครูสามารถใช้ การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนแล้วย่อมเป็นแนวทางในการนำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียนในอนาคต

จากสภาพปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนยังขาดคุณภาพเนื่องจากครูไม่มีความรู้เรื่องวิจัยในชั้นเรียนครูไม่เห็นคุณค่าของการวิจัยในชั้นเรียนครูเห็นว่างานวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยากขาดผู้ให้คำแนะนำในการทำงานวิจัยในชั้นเรียนขาดเอกสารให้ครูดูเป็นแบบอย่างครูไม่มีเวลาที่จะทำงานวิจัยในชั้นเรียนครู (Chaisak, 2001) ผู้บริหารโรงเรียนควรแก้ปัญหาโดยการส่งเสริมให้ครูทำงานวิจัยในชั้นเรียน การบริหารเพื่อส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีกำลังใจและความสามารถทำงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่มีอยู่ในหน่วยงานซึ่งมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูที่ทำงานวิจัยในชั้นเรียน การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำงานวิจัยในชั้นเรียน (Ungsakun, 1994; Department of Curriculum and Instruction Development, 2001) และจากการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลการทำงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ยังพบว่า มีปัจจัยที่สำคัญในองค์การที่ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างพลังความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลให้งอกงาม ทั้งปัจจัยของผู้บริหาร ที่ไม่กำหนดปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนในการทำงานวิจัยในชั้นเรียน ปัจจัยครูที่ไม่เห็นความสำคัญของการทำงานวิจัยในชั้นเรียนอันเนื่องจากการสอนมุ่งเพียงการถ่ายทอดเนื้อหา ไม่เน้นกระบวนการเรียนรู้ ตามแนวทางการปฏิรูปที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูต้องได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้านทั้งทางกาย จิตใจหรืออารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา (Ministry of Education, 2000)

นอกจากนี้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยอีกหลายประการของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของการวิจัยในชั้นเรียนของครู ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ดังเช่น Klincharoen (2002) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารว่า ถ้าผู้บริหารมีความสามารถในการนำความรู้ ทักษะและเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา จะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อครู นักเรียน และโรงเรียน 2) การกำหนดนโยบายกลยุทธ์และแผนการวิจัยในชั้นเรียน ดังที่ Sutthichatwan (2014) สรุปไว้ว่า การกำหนดนโยบายกลยุทธ์และแผนการวิจัยในชั้นเรียน เป็นวิธีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามกระบวนการ

ดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสถานภาพของหน่วยงานการกำหนดทิศทางของหน่วยงาน และการกำหนดกลยุทธ์ มีแผนงานโครงการในการพัฒนางานวิจัย ในชั้นเรียน 3) การนิเทศภายใน อาจเป็นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากเป็นวิธีการกำกับติดตามโดยให้ผู้บริหารหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายเพื่อร่วมมือในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยการวิจัยในชั้นเรียน (Sanguannam, 2002; Paje, 2000) 4) การจัดทีมพี่เลี้ยงการวิจัย เป็นกระบวนการในการส่งเสริมให้การวิจัยในชั้นเรียนของครูประสบความสำเร็จและมีคุณภาพมากขึ้น โดยผู้บริหารจะต้องจัดให้มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสนับสนุนและร่วมมือในการวิจัยในชั้นเรียนด้วยการเพิ่มพูนความรู้พื้นฐาน การค้นคว้า การแก้ปัญหาในกระบวนการทำงานวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น (Thosuwonchinda, 1992; Parker, 1990) 5) การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (Office of the National Education Commission, ตตถ) ได้ทำการศึกษาสภาพการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการทำวิจัยนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารของหน่วยงานให้ความสนใจและการสนับสนุนทั้งด้านทุนและข้อมูลพื้นฐานที่ทันสมัย และ Chootap et al (1998) ได้เสนอวิธีเพิ่มแรงจูงใจในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาว่าการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษามีแรงจูงใจในการทำวิจัยมากขึ้น และ 6) การประเมินและการเผยแพร่การวิจัย ดังที่ Sutthichatwan (2014) สรุปไว้ว่า การศึกษา การเผยแพร่หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียนซึ่งกันและกัน จะทำให้ครูมีมุมมองในการทำงานและการแก้ปัญหาในชั้นเรียนที่หลากหลายจากประสบการณ์ของความเป็นครูที่สั่งสมกันมา มีความมั่นใจที่จะคิดริเริ่มแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางของตนเองเพิ่มขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งผลงานวิจัยที่ได้และสารสนเทศที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง ส่งเสริมและสนับสนุนรวมทั้งพัฒนาให้ครูมี การทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ และพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้บริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การกำหนดกลยุทธ์ นโยบายและแผนการวิจัยในชั้นเรียน การนิเทศภายในโรงเรียน การจัดทีมพี่เลี้ยงการวิจัย การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ และการประเมินและการเผยแพร่การวิจัย มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากผู้บริหารในโรงเรียน ในปีการศึกษา 2560 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15,057 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โรวามาเน่ และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) ได้ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 393 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้บริหาร ประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย และแผนการวิจัยในชั้นเรียน การนิเทศภายในโรงเรียน การจัดทีมพี่เลี้ยงการวิจัย การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ การประเมินและการเผยแพร่การวิจัย

2.2 ตัวแปรตาม คือ คุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน 2) ระดับคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ พบว่า มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ 2) การวิเคราะห์ระดับคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยค่าเฉลี่ยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย 3) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) และ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรต้นทุกปัจจัยโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับ มาก โดยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.054 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.6188 ด้านการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และการวางแผน การวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.079 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.5259 ด้านการสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.844 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.6439 ด้านการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.585 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.8288 ด้านการสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัยอยู่ในระดับมากค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.538 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.9075 ด้านการประเมิน และการเผยแพร่ผลงานวิจัยอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.619 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.8214 และตัวแปรตามคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.736 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.5260 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ของ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.
1. ตัวแปรต้น			
1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1)	393	4.054	0.619
1.2 การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน(TADX2)	393	4.079	0.526
1.3 การสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน(TADX3)	393	3.844	0.644
1.4 การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ(TADX4)	393	3.585	0.829
1.5 การสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย(TADX5)	393	3.522	0.854
1.6 การประเมินและการเผยแพร่ผลงานวิจัย(TADX6)	393	3.619	0.821
2. ตัวแปรตาม			
คุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน (QUALITY)	393	3.736	0.526

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน ตัวแปรการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2) ถูกคัดเลือกเข้าสมการถดถอยเป็นอันดับแรกสามารถทำนายคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน ได้ร้อยละ 38.6 ตัวแปร การประเมินและการเผยแพร่ผลงานวิจัย(TADX6) ถูกคัดเลือกเข้าสมการถดถอยเป็นอันดับสองสามารถทำนายคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 11.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1) ถูกคัดเลือกเข้าสมการถดถอยเป็นอันดับสาม สามารถทำนายคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน ได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.40 การสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย(TADX5) ถูกคัดเลือกเข้าสมการถดถอยเป็นอันดับสี่ สามารถทำนายคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.60 และการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2) การประเมินและการเผยแพร่ผลงานวิจัย (TADX6) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1) และการสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5) สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน ได้ร้อยละ 51.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงในตารางที่ 2

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2) การประเมินและการเผยแพร่งานวิจัย (TADX6) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1) การสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5) โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .336, .193, .188, และ.139 ตามลำดับในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .336, .123, .160, และ .086 ตามลำดับ นอกจากนี้ยัง พบว่า ตัวแปรการกำหนดนโยบายกลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2) ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนสูงที่สุด และตัวแปรการสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5) ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนต่ำที่สุด นอกเหนือจากนั้นตัวแปรการสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน (TADX3) และตัวแปรการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ (TADX4) ไม่มีน้ำหนักเพียงพอแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรต้นภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1) การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2) การสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน (TADX3) การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ (TADX4) การสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5) การประเมินและการเผยแพร่งานวิจัย (TADX6)

ลำดับตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน	R	R ²	Adj R ²	R ² Change	F
1. การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2)	.621	.386	.384	.386	245.80*
2.การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2), การประเมินและการเผยแพร่ งานวิจัย (TADX6)	.706	.498	.496	.112	193.61*
3. การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2), การประเมินและการเผยแพร่ งานวิจัย(TADX6) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1)	.716	.513	.509	.014	136.40*
4. การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2), การประเมินและการเผยแพร่ งานวิจัย (TADX6) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1) การสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5)	.720	.519	.514	.006	104.49*

*P < .05

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรต้นภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1) การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2) การสร้างทีมที่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5) การประเมินและการเผยแพร่งานวิจัย (TADX6)

ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน	B	S.E.	Beta	t	sig.
(Constant) = .966					
การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2)	.336	.046	.336	7.358**	.000
การประเมินและการเผยแพร่งานวิจัย (TADX6)	.123	.045	.193	2.731**	.007
ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1)	.160	.044	.188	3.626 **	.000
การสร้างทีมที่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5)	.086	.039	.139	2.188**	.029

*P < .05

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า คุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน สามารถทำนายได้ด้วย ปัจจัยด้านการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2) การประเมินและการเผยแพร่งานวิจัย (TADX6) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1) การสร้างทีมที่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5) โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 51.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสมการที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่เข้าสมการมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถนำมาเขียนในรูปคะแนนดิบและมีคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ ในรูปคะแนนดิบ

$$\text{QUALITY} = .966 + .336 (\text{TADX2}) + .123 (\text{TADX6}) + .160 (\text{TADX1}) + .086 (\text{TADX5})$$

ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z (\text{QUALITY}) = .336(\text{TADX2}) + .193 (\text{TADX6}) + .188 (\text{TADX1}) + .139 (\text{TADX5})$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2) การประเมินและการเผยแพร่งานวิจัย (TADX6) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1) การสร้างทีมที่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5) โดยจะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า สามารถทำนายคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และการวางแผน การวิจัยในชั้นเรียนเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญและเป็นขั้นตอนในลำดับแรก ๆ ที่จะนำสู่กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนได้ในลำดับถัดไป หากการวางแผนกลยุทธ์ที่ดีและมีความเหมาะสมแล้วอาจนำไปสู่การพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนที่มีคุณภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Sutthichatwan (2014) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า การกำหนดนโยบายกลยุทธ์และแผนการวิจัยในชั้นเรียน เป็นวิธีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนตามกระบวนการดำเนินงาน 3

ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพของหน่วยงานการกำหนดทิศทางของหน่วยงาน และการกำหนดกลยุทธ์ มีแผนงานโครงการในการพัฒนางานวิจัย ในชั้นเรียน อีกทั้งการวางแผนกลยุทธ์ยังเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการมองไปสู่อนาคตภายใต้การพิจารณาถึงความเป็นไปได้ ในการใช้ความสามารถของสถานศึกษาเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ และการพิจารณาถึงทางเลือกต่าง ๆ อย่างรอบคอบและชัดเจนว่าจะสามารถนำสถานศึกษาไปสู่ภารกิจและเป้าหมายที่วางไว้

2. จากผลการวิเคราะห์การถดถอยจากงานวิจัยนี้ พบว่า มีสัมประสิทธิ์ในการทำนายคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนของครูได้ร้อยละ 51.9 นั่นคือ สามารถอธิบายหรือทำนายได้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือขอบเขตของการศึกษา อีกร้อยละ 49.1 ดังนั้น ถึงเป็นความท้าทายของนักวิจัยอื่น ๆ ที่สนใจในตัวแปรเดียวกันนี้ทำการศึกษาต่อไป เพื่อให้ได้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้หากพบว่าปัจจัยที่ได้จากผลการวิจัยสามารถร่วมกันอธิบายหรือทำนายตัวแปรตามได้ในร้อยละที่สูงขึ้นก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น

3. จากการผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ปัจจัย ได้แก่ การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน (TADX2) การประเมินและการเผยแพร่งานวิจัย (TADX6) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (TADX1) การสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5) ซึ่งการส่งเสริมปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยต้องทำให้เกิดขึ้นในบริบทเดียวกัน พร้อม ๆ กัน จึงจะสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 51.9 แต่เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการถดถอยใน 3 ลำดับแรก โดยตัดปัจจัยด้านการสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย (TADX5) พบว่า 3 ปัจจัยดังกล่าวร่วมกันทำนายคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนได้ร้อยละ 51.3 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่าง 2 โมเดลแล้วจะเห็นได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายไม่ได้เพิ่มขึ้นมากนัก ดังนั้น สำหรับในกรณีที่ต้องการแก้ไขปัญหายอย่างเร่งด่วน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอาจพัฒนาส่งเสริมปัจจัยเพียง 3 ปัจจัยแรกก่อนก็ได้

ข้อเสนอแนะ

1. คุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน สามารถทำนายได้ด้วยปัจจัยด้านการกำหนดนโยบายกลยุทธ์และการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน การประเมินและการเผยแพร่งานวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการ และการสร้างทีมพี่เลี้ยงเพื่อการวิจัย โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 51.90 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนของครู ควรดำเนินการเพื่อส่งเสริมปัจจัยที่สำคัญทั้ง 4 ปัจจัย ไปพร้อม ๆ กันเนื่องจากสมการถดถอยที่ได้ดังกล่าวเกิดขึ้นในบริบทเดียวกันในลักษณะของการส่งผลร่วมกัน

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างครูในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ผลการวิจัย หรือสมการทำนายที่ได้จากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ได้ดีกับบริบทของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หากจะนำผลการวิจัยไปใช้กับบริบทอื่นอาจต้องตระหนักและพิจารณาในประเด็นนี้ด้วย

References

Chaisak, M. (2001). phūbōrīhān rōngriān kap kān songsoēm hai khru thām wichai nai chan rian [School administrators and teacher promoting in classroom research].

Department of Curriculum and Instruction Development Journal. 4(7), 54.

- Chansurin, P. (1998). *kānwichai nai chan rian thāng luāk mai khōng kān nithet kānsōn phūa phatthana khunnaphāp* [Classroom action research, new options for supervision of teaching to improve quality]. *Academic journal*. 2(1), 5-16.
- Chootap, T. et al. (1998). *sarup rāingān kānprachum patibatkān kieokap kānwichai thāngkān suksā khrang thī hā rūang kānnam phon wichai pai chai nai kānchatkān suksā* [Summary of the 5th report on educational research on the use of research results in educational management]. *Journal of Education Research*. 18(2), 85-106.
- Department of Curriculum and Instruction Development. (2001). *kānwichai læ phatthanākara būan kānchatkān suksāhan phūnthān nai rōngriān sangkat krom sāmān suksā* [Research and development of education process in basic education, department of general education]. Bangkok: kositpress.
- Klincharoen, D. (2002). *patchai thī song phon tō prasitthiphon kānchatkān suksā khōng rōngriān ‘āchīwasuksā ‘ēkkachon* [Factors Affecting the Effectiveness of Educational Management in Private Vocational Schools]. Doctoral dissertation in Vocational Education Administration King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang.
- Ministry of Education. (2000). *konlawithī kānchatkān rian kānsōn thī sōtkhloṅg kap withī rian* [Teaching and learning strategies consistent with the learning method]. Bangkok: Department of Curriculum and Instruction Development Ministry of Education
- Office of the Basic Education Commission. (2007). *nāothāng karok ra chā ya ‘am nā chōp ri hān læ kānchatkān suksā hai khana kammakān samnakngān khēt phūnthī kānsuksā læ sathan suksā tam kot krasūng kamnot lakken læ withīkān krachai ‘amnūai kānborihan læ kānchatkān suksā Phō.Sō. sōngphanharōjhasip* [Administrative decentralization and educational management for school district board, office of education and educational institutions according to the rules the ministry establishes the criteria and Administrative decentralization and educational management B.E. 2007]. Bangkok: The agricultural co-operative federation of Thailand.
- Office of the Basic Education Commission. (2008). *nāothāng kānnam matrathān kānsuksā naphūn thān sū kān patibat* [Guidelines for the implementation of basic education standards into practice]. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand.
- Office of the National Education Commission. (1994). *nāothāng kānphatthana laksūt thōngthin doi phūmpanya chāobān nai rōngriān sangkat samnakngān khana kammakān kān prathom suksā hāeng chāt* [Guidelines development of local

- curriculum by popular wisdom in schools under Office of the National Primary Education]. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.
- Paje, S. (2000). **phūbōrihān kap kānsāng khunnaphāp rōngriān sū khwāmpen loēt** [Administrator and education quality toward excellence]. Retrieved from <http://graduate.sru.ac.th/wp-content/uploads/2018/06/edu0107-04-แนวทางประกัน1.pdf>.
- Parker, G. M. (1990). **Team Players and Team Work: The New Competitive Business Strategy**. San Francisco, Calif: Jossey – Bass.
- Phonok, K. (1999). **nāoṭhāng kānphatthana kānbōrihān ngān wichākān khōng phūbōrihān rōngriān khayāi ‘okāt thāng wichākān sangkat samnakngān kān prathom suksā chāngwat Nakhōn Ratchasīmā** [Guidelines development academic affairs administration of education opportunity extended schools administrators under the office of Nakhon Ratchasima primary educational service]. Master’s thesis. Faculty of Education, Kasetsart University.
- Sanguannam, J. (2002). **thritsadi læ nāo patibat nai kānbōrihān sathān suksā** [Theory and practice in educational institution]. Bangkok: Bookpoint.
- Secretariat Office of the Teachers Council of Thailand. (2007). **kotmāi kiēokap kānprakōp wichāchīp thāngkān suksā lem 2** [Professional education in laws, Volume 2]. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.
- Sutthichatwan, S. (2014). **rūpbāep kānphatthana khunnaphāp ngānwichai nai chan riān** [Development the quality of classroom action research model]. Doctoral dissertation. Vaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.
- Thosuwonchinda, V. (1992). **khwāmlap ‘ongkha kān : phruttikam ‘ongkha kān samai mai** [Organization secrets "Modern organizational behaviors"]. 2nd ed. Bangkok: Delight.
- Ungsakun, B. (1994). **botbat khōng phūbōrihān rōngriān matthayommasuksā thī mī tō kān songsoēm kānwichai nai rōngriān sangkat krom sāmān suksā khēt kānsuksā sipsōng** [The role of secondary school administrators to promote school research of Department of General Education, educational region twelve]. Master’s thesis. Srinakharinwirot University.
- Wongwanich, S. (2000). **nāoṭhit læ lakkān wichai nai chan riān** [Concepts and principles of classroom action research]. In P. Dachakut, L. Phukiat & S. Suwankhetnikhom (Ed.), **pramūan botkhwām nawattakam phūā kān riānrū samrap khurū yuk patirūp kānsuksā** [Compose innovative learning articles for teachers of the educational reform era] (pp. 156-194). Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.

ภาษาของกวีหญิงเวียดนามผ่านอุปลักษณ์ความรัก

THE LANGUAGE OF VIETNAMESE FEMALE POETS THROUGH LOVE METAPHORS

กฤติมา จรรย์เพศ¹ และวีระกาญจน์ กนกกมลเสศ²
Krittima Janyaphet¹ and Veerakarn Kanokkamalade²

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชื่อสถาบันมหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม

² หัวหน้าภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹B.A. English, Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom

²Head of the Department of Foreign Language, Faculty of Humanities,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: rosee5@gmail.com

Received:	August 4, 2018
Revised:	October 12, 2018
Accepted:	October 24, 2018

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ของบทความนี้มุ่งศึกษาแนวความคิดการใช้อุปลักษณ์ความรักในบทกวีผู้หญิงเวียดนาม จากการศึกษาพบว่า ชาวเวียดนามเปรียบเทียบกับความรักกับภูมิทัศน์ ความไม่สมบูรณ์ เงินและทอง การเพาะปลูก การเดินทางและพระจันทร์ ความรักถือได้ว่าเป็นเรื่องของสากลโลกแต่การใช้อุปลักษณ์อาจแตกต่างกันในแต่ละประเทศ นอกเหนือไปจากความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรมในการเข้าใจความรักแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับความรักยังได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมหาศาลเมื่อเวลาผ่านไป การศึกษาอุปลักษณ์ความรักของบทกวีของหญิงเวียดนามนี้จึงสะท้อนความคิดของคนในชาติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมล้อมตัวแล้วสรรค์สร้างออกมาเป็นภาษากวีได้อย่างน่าสนใจ

คำสำคัญ

บทกวีเวียดนาม ผู้หญิง อุปลักษณ์

ABSTRACT

The purpose of this article is to examine the concepts in using love metaphors in Vietnamese female poets. From the study, it is found that Vietnamese compare love to landscape, incompleteness, silver and gold, planting, journey and the moon. Love is universal but using love metaphors are different in each country. Besides the difference of love understanding in each culture, the concepts about love have been changed considerably as the time goes by. The study of love metaphors in Vietnamese female poets reflects the concepts of its people toward environment and how they create their works through poetic language interestingly.

Keywords

Vietnamese poems, women, metaphor

บทนำ

ในการศึกษาเรื่องราวของมนุษยชาตินั้นสิ่งหนึ่งซึ่งสำคัญ คือ การศึกษาบทบาทของผู้หญิง ในฐานะเพศที่ถูกสังคมจำกัดบทบาทเพียงการดูแลลูก ดูแลบ้าน และเป็นภรรยาที่จงรักภักดีต่อสามี ในขณะที่บทบาทของผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าในเรื่องการหาอาหาร การปกครองซึ่งเป็นภาพที่สังคมมองว่ามีสถานภาพที่สูงกว่าผู้หญิง แม้ว่าในความเป็นจริงทั้ง เพศชายและเพศหญิง ล้วนแล้วแต่มีโอกาสในการสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมเท่าเทียมกัน

นักมานุษยวิทยา เช่น บัคโคเฟน และมอร์แกน (cited in Wongthes, 2001) ได้ศึกษาเรื่องราวของผู้หญิงและเชื่อว่าในพัฒนาการของมนุษย์ผู้หญิงปกครองสังคมและมีอำนาจเหนือผู้ชายมาก่อน จากหลักฐานที่พวกเขาอ้างนั้น พบว่า ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการผลิตอาหารและในนิทานปรัมปราแต่โบราณอีกทั้งผู้หญิงก็เป็นผู้ปกครองเผ่าพันธุ์มนุษย์มาก่อนด้วย

เมื่อความเชื่อในเรื่องความมีอำนาจของผู้หญิงเหนือผู้ชายเปลี่ยนแปลงไปและมีความเห็นที่ขัดแย้งออกมาว่าจริง ๆ แล้วในสังคมผู้ชายมีอำนาจและความเป็นใหญ่เหนือกว่าในการสร้างสรรค์วิทยาการต่าง ๆ วัฒนธรรมกระแสหลักถูกสร้างขึ้นโดยเพศชาย ด้วยลักษณะทางชีวภาพของผู้หญิงมิได้เอื้อต่อการการเมือง การปกครอง ดังนั้น ความขัดแย้งทางด้านความคิดนี้เป็นความขัดแย้งเดียวกันกับที่ผู้หญิงมีต่อการอบทางสังคม จนทำให้เกิด ความกดดันภายใน กลุ่มผู้หญิงหัวก้าวหน้าจึงลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิของผู้หญิงให้เท่าเทียมกับผู้ชายดังที่เกิดแนวคิดสตรีนิยมในตะวันตก ช่วงทศวรรษที่ 1960

นอกจากการเรียกร้องสิทธิให้กับผู้หญิงแล้ว นักทฤษฎีสตรีนิยมยังสนับสนุนงานเขียนที่เป็นตัวแทนประสบการณ์ของผู้หญิงที่ได้ถ่ายทอดออกมา ดังปรากฏในบทกวีของเอเดรียน ริช (Adrienne Rich) ดังนี้

They do not fear the men beneath tree,
They pace in sleek chivalric certainly.

บทกวี ‘Aunt Jennifer’s Tigers’ ของ เอเดรียน ริช (Adrienne Rich) ประพันธ์ขึ้นในปี 1951 สะท้อนให้เห็นว่าแม่ป่าเจนนีเฟอร์จะทำหน้าที่เป็นภรรยา แม่บ้านที่ดีของสามีตามที่สังคมกำหนด แต่ภายในใจนั้นเธอต่อต้านอำนาจสามี ทางออกของเธอคือการสร้างสรรค์งานฝีมือเป็นรูปเสื่อโจนทะยานโดยไม่เกรงผู้ใด หรือในบทกวีชื่อ ‘The trees’ ซึ่งผู้ประพันธ์คนเดียวกันได้เขียนขึ้นในช่วงเกิดขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีในปี ค.ศ. 1963 ริชได้สะท้อนภาพของผู้หญิงที่รวมตัวกันต่อสู้ค่านิยมอันคับแคบของสังคม โดยเปรียบต้นไม้ที่ถูกกักขังในกระจก เหมือนสภาพของผู้หญิง แต่แล้วในวันหนึ่งต้นไม้ที่ถูกจองจำนั้นก็ได้รวมตัวกันทะลุกระจกจนแตกแล้วมุ่งไปสู่ป่าใหญ่ (Masawisut, 2001)

สำหรับสังคมเอเชียอาคเนย์อย่างเวียดนาม ผู้หญิงถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในครอบครัว ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของสตรีคือความเป็นแม่ ผู้หญิงต้องเลี้ยงดูบุตรและเป็นเสาหลักของครอบครัว ดังคำกล่าวที่ว่า của chông, cồng vợ หมายความว่าความร่ำรวยที่สามีมีอยู่ในปัจจุบันนั้นมาจากการสนับสนุนของภรรยา (Pham Dinh Loc, 2001)

ผู้หญิงเวียดนามก็มีความสามารถในการต่อกรกับศัตรูแม้จะถูกตีกรอบให้เป็นแม่บ้านแต่ทางด้านประวัติศาสตร์ เช่น สองพี่น้องตระกูลตริง (Trung) เมื่อประมาณ ค.ศ. 40-43 ได้ก่อกบฏนำทหารชาวเวียดนามต่อสู้เพื่ออิสรภาพจากจักรวรรดิจีน สำหรับผู้หญิงในวงการวรรณกรรมเองก็มี โห่ ซวน ฮีเอ็ง (Hô Xuân Hương) กวีหญิงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ที่ชี้ให้เห็นว่าสังคมเป็นผู้จำกัดผู้หญิงให้มีฐานะต่ำ มิใช่เป็นไปโดยธรรมชาติของผู้หญิงดังนี้

หากฉันเปลี่ยนโชคชะตาให้กลายเป็นชายได้

ฉันจะไม่พอใจตัวเองกับการกระทำอย่างกล้าหาญนี้เลย (โห่ ซวน ฮีเอ็ง อ้างถึง Nguyen khac vien, 2002) หรือ

An unwed mother

Could not say nay, so now I'm in a fix!

Do you know how I suffer, O my man?

Heaven is yet to rear its head up straight.

A stroke has thrust across the willow tree.

Your guilt you'll have to carry all through life.

The fruit of our old passion I shall bear.

The world will twist and slander, but two cares?

Get big without a husband-that's a feat! (โห่ ซวน ฮีเอ็ง cited in Balaban, 2000)

บทกวีนี้ก็เป็นอีกบทหนึ่งที่ โห่ ซวน ฮีเอ็ง ได้ระบายความรู้สึกรู้สึกของผู้หญิงที่ถูกกระทบความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นจะติดตัวไปตลอดทั้งชีวิต แต่ความขมขื่นจากวานวันผู้หญิงก็ต้องทนรับเอาไว้เอง บรรทัดสุดท้ายถือเป็นบทสรุปของการตัดสินใจว่า สิ่งที่ยิ่งใหญ่นั้นจะสำเร็จได้หากไร้สามี น้ำเสียนในภาษานั้นมีทั้งขมขื่น ตั้งคำถามต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเกิดการคิดระหว่างที่อ่าน

จากบทบาทของผู้หญิงที่ถือว่ามีความสำคัญในสังคมแตเมื่อนำมาพิจารณาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการกล่าวถึงเพศหญิงนั้นมีความสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด คำพูดของผู้หญิงมีลักษณะอย่างไร ดังที่นักภาษาศาสตร์ โรบิน ลากอฟ (Brown & Attardo, 2005) อ้างว่าภาษาพูดของผู้หญิงมีลักษณะแตกต่างมากมายจากผู้ชายและมักมีการตั้งคำถามเพื่อเน้นย้ำในการพูด

ภาษาที่ใช้ในบทกวีของเวียดนามตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันสะท้อนให้เห็นบทบาทคู่ขนานในบทบาทที่ถูกควบคุมโดยธรรมชาติ (ผู้เลี้ยงดู) และถูกกดขี่โดยสังคมที่มีผู้ชายเป็นผู้นำ การศึกษาในเชิงลึกทางด้านภาษาและความหมายทำให้เห็นการเชื่อมโยงกันระหว่างโครงสร้างทางด้านธรรมชาติและโครงสร้างทางสังคมอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณภายในอย่างลึกซึ้งของผู้อ่าน

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 ที่มีการตื่นตัวในการรวบรวมตำนานเรื่องเล่าของชาติขึ้นมา บทกวีก็มีความสำคัญในการบอกเล่าเรื่องราวชีวิต การทำงานของผู้คน งานเขียนบทกวีของผู้หญิงมีอยู่อย่างต่อเนื่องในปัจจุบันมีการพิมพ์บทกวีลงในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็น Phụ nữ thù dò, Đàn bà, Phụ nữ tân văn, Việt nữ จากอดีตจนถึงปัจจุบันบทกวีของเวียดนามก็ยังคงทำหน้าที่ในการบอกเล่าเรื่องราวชีวิตผู้คนได้อย่างมีชีวิตชีวาแม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม

บทความนี้มุ่งศึกษาภาษาของกวีหญิงชาวเวียดนามที่มีต่อชีวิตผ่านอุปสรรคความรักในบทกวี โดยวิธีการศึกษานั้น ผู้เขียนได้คัดเลือกบทกวีที่เกี่ยวข้องกับความรักจากหนังสือ Vietnamese

Feminist Poems from Antiquity to the Present บรรณาธิการโดย เหงวียน ถิ มินห์ ห่า (Nguyễn Thị Minh Hà), เหงวียน ถิ แทงห์ บีญ (Nguyễn Thị Thanh Bình) และเลดี้ เบอร์ตัน 2550 (Borton, 2007) มาศึกษาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ เพื่อให้ทราบถึงมโนทัศน์ ความรักของกวีหญิงเวียดนาม

กรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ คือ เรื่องอุปลักษณ์ (metaphor) หมายถึง การเปรียบเทียบ ความเหมือนกันของสองสิ่ง โดยที่ทั้งสองสิ่งต้องเป็นสมาชิกของต่างกลุ่มความหมายกัน อุปลักษณ์จะมี คำเชื่อมหรือไม่มีคำเชื่อมก็ได้ หน้าที่ของอุปลักษณ์คือ ทำหน้าที่ในด้านการถ่ายทอดความคิด นอกจากนี้อุปลักษณ์ยังมีพลังในการโน้มน้าวใจ รวมทั้งสื่ออุดมการณ์ (Panpothong, 2013)

ผลที่ได้จากการศึกษา ภาษาของกวีหญิงเวียดนามผ่านอุปลักษณ์ความรัก เพื่อให้ทราบ ถึงระบบความคิดของหญิงชาวเวียดนามอย่างลึกซึ้งและมโนทัศน์ที่คนเวียดนามมีต่อความรัก พบว่า ในบทกวีของหญิงเวียดนามนั้นมีการเปรียบเทียบความรักว่าเป็น 1) ภูมิทัศน์ 2) ความไม่สมบูรณ์ 3) เงินทอง 4) การเพาะปลูก 5) การเดินทาง 6) พระจันทร์

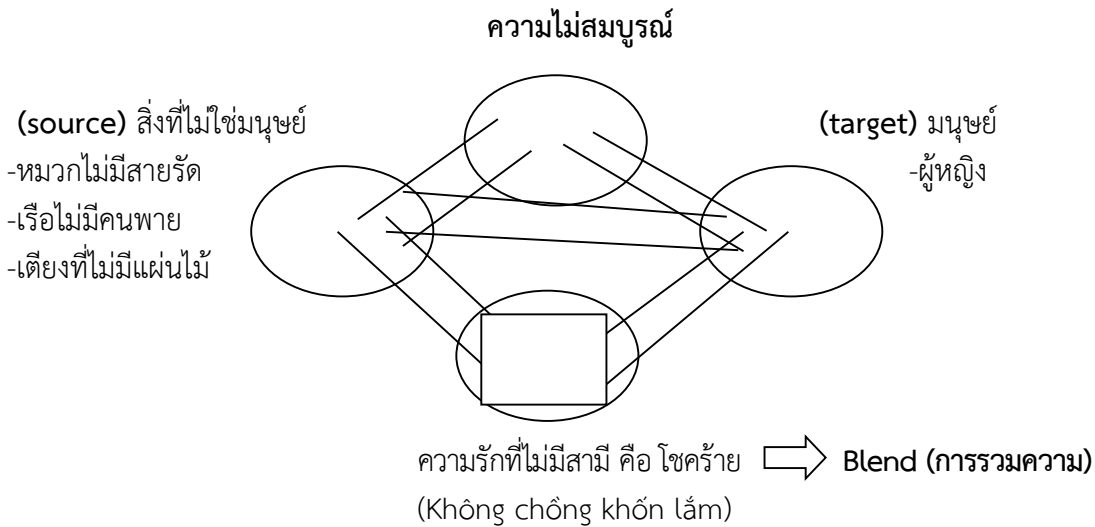
1. อุปลักษณ์ภูมิทัศน์

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลาย มีทั้งภูเขา แม่น้ำ ที่ราบ ที่สวยงาม นอกจากนี้ยังมีวัดที่มีผู้คนเข้าไปกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ กลิ่นควันธูปหอมฟุ้งไปทั่ว ภาพวิถี ชีวิตของชาวประมงที่รักสายน้ำอันเป็นแหล่งทำมาหากินของผู้คนมาช้านาน การเพาะปลูก ซึ่งเวียดนามเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญแหล่งหนึ่งของโลก ภาพวิถีชีวิตและภูมิทัศน์ที่สวยงามนี้ สวยงามดังเป็นภาพบนสวรรค์ บทกวีเวียดนามจึงได้นำเอาทิวทัศน์มาเปรียบเทียบกับความรักว่า ภูมิทัศน์สามารถคลี่คลายความรักหรือหัวใจได้ (Nhin xem phong cảnh uu lòng khách) เนื่องจากการที่เวียดนามมีภูมิประเทศที่หลากหลายและสวยงาม โดยเฉพาะมีแนวภูเขาที่ชื่อ Ngũ Hành (หมายถึง 5 ธาตุ คือ ดิน น้ำ ไฟ ไม้ โลหะ) ที่ปรากฏในบทกวี อยู่ใกล้แม่น้ำ ห่าน ตอนกลางระหว่างดาหนังและไห่ฮอยอัน ซึ่งภูเขานี้ปรากฏในปรัชญาของเวียดนามโบราณด้วย

อุปลักษณ์ภูมิทัศน์ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ของหญิงชาวเวียดนามที่มองว่าภูมิทัศน์ มิใช่เป็นเพียงธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นอย่างเลื่อนลอยเท่านั้น ยังเป็นสวรรค์บนดินที่ช่วย คลี่คลายความรักให้สวยงาม สว่างสดใส

2. อุปลักษณ์ความไม่สมบูรณ์

ความไม่สมบูรณ์ในวิถีชีวิตของชาวเวียดนามผูกสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ สิ่งที่พบเจอได้ง่าย ๆ ในชีวิต เช่น หมวกงอบที่ไร้สายรัด เรือที่ไร้คนพาย ผู้หญิงที่ไม่ได้แต่งงาน เปรียบได้กับชีวิตที่ไม่สมบูรณ์ ชาวเวียดนามโบราณจึงมีคำกล่าวที่ว่า "Hòn nhàn vi vãn sinh hóa" ซึ่งความหมายโดยรวมคือ การ แต่งงานเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการกำเนิด ชาวเวียดนามเชื่อว่า การแต่งงานเปรียบเสมือนจารีตอย่างหนึ่งที่ควร ค่าแก่การศึกษา อนุรักษให้คงอยู่เป็นส่วนหนึ่งทางวัฒนธรรมของชนชาติ เป็นประเพณีที่มีความสำคัญ ดังนั้นคนโบราณจึงกำหนดแบบแผนของพิธีการแต่งงานขึ้นมาอย่างเป็นระเบียบ ในช่วงที่ผู้เขียนได้เดินทางไป แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่เวียดนาม คำถามหนึ่งถูกสอบถามเสมอ คือ แต่งงานแล้วหรือยัง สะท้อนว่าชาว เวียดนามให้ความสำคัญกับการแต่งงาน โดยเฉพาะผู้หญิงไม่ควรโสดอยู่นาน เพราะความโสดคือความทุกข์ที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยแผนภูมิการเกิดอุปลักษณ์ดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพอุปลักษณ์ความไม่สมบูรณ์

อุปลักษณ์ความไม่สมบูรณ์นี้สื่อถึงความรักเท่ากับการแต่งงาน หากไม่แต่งงานย่อมไม่สมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่าหมากพลูพันรอบกัน (Quả cau nho nhỏ miếng trầu hời) หมาก พลู คือ สัญลักษณ์ของการแต่งงาน ในประเพณีการแห่ขันหมาก เนื่องจากการกินหมากพลูทำให้ลมหายใจหอมและจิตใจผ่อนคลาย จึงถือว่าเป็นสิ่งปรกติกที่ต้องปฏิบัติก่อนการแสดงความรัก คุณค่าวัฒนธรรมในอดีตอาจจะสูญหายไปตามกาลเวลาแม้ไม่มีคนกินหมากพลูอีกต่อไปแต่วัฒนธรรมนี้ยังสถิตอยู่ในความทรงจำของชาวเวียดนามแต่ละคนตลอดกาล (Le Phuong, 2012)

3. อุปลักษณ์เงินทอง

สุภาชิตเวียดนามกล่าวไว้ ว่า Tiền của như nước thủy triều. “เงินทองทรัพย์สินสมบัติเหมือนกระแสน้ำ หมายความว่า ความร่ำรวยนั้นไม่แน่นอนแปรเปลี่ยนเหมือนกระแสน้ำ เหมือนกระแสน้ำ เงินทองในสังคมเวียดนามใช้เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าเป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่าแสดงถึงอำนาจทั้งของปัจเจกชนและของประเทศ ด้วยเหตุที่เงินตรามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นมโนทัศน์ของคนเวียดนามจึงให้ความสำคัญกับเงินตราในมิติของสังคมและวัฒนธรรม (Srichampa, 2013) นอกจากนี้ในสังคมและวัฒนธรรมเวียดนามยังให้คุณค่ากับเงินทองว่าเป็นสิ่งที่มอบให้กันมอบให้กันในวันมงคล คือ วันแต่งงานหรือวันปีใหม่ของเวียดนาม และยังทำเงินเป็นสมบัติเพื่อเอาไปให้ญาติผู้ล่วงลับไว้ใช้ในโลกลงหน้า ในบทกวีของหญิงชาวเวียดนามมองเรื่องความรักเป็นเรื่องเงินทองด้วยเช่นกัน ดังคำกล่าวที่ว่า ความรักลบเรื่องความคิดในเรื่องเงินทองได้ (Yêu nhau chẳng lọ bạc vàng) ความรักจึงมีคุณค่ามากกว่าเงินทอง แม้ว่าสังคมเวียดนามจะให้ความสำคัญเรื่องเงินทองแต่บทกวีนี้ชี้ให้เห็นว่านอกเหนือจากเงินทองก็มีเรื่องความรักที่มีความสำคัญยิ่งกว่า

4. อุปสรรคของการเพาะปลูก

นับจากท่านโฮจิมินห์ได้ทำสงครามกอบกู้เอกราชจากประเทศฝรั่งเศสจนได้ชัยชนะในปี พ.ศ. 2497 นั้น นับแต่ พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา เวียดนามได้มีการปฏิรูปการเกษตรครั้งสำคัญจากระบบการผลิตที่กำกับโดยส่วนกลาง ไปสู่การให้ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนมีสิทธิในการตัดสินใจในการผลิต ภายใต้นโยบายการปฏิรูปภาคเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่านโยบาย “โด่ยเหม่ย (Doi Moi)” ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญคือเน้นการบริหารเศรษฐกิจภายใต้ตลาดเสรีแต่ยังคงใช้ระบบการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ผลของนโยบายการปฏิรูปภาคการเกษตรใหม่ดังกล่าว ได้ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของผลผลิตในภาคการเกษตรอย่างก้าวกระโดด ภาวะขาดแคลนอาหารที่เคยเป็นปัญหาสำคัญของประเทศกลับผลิตได้มากกว่าความต้องการภายในประเทศ และนำไปสู่การส่งออกสินค้าเกษตรตามมา

เนื่องจากภาคการเกษตรของเวียดนามใช้ที่ดินไปในการผลิตข้าวถึงร้อยละ 85 ของพื้นที่การเกษตร ผลผลิตข้าวได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยผลผลิตข้าวเปลือกได้เพิ่มจาก 16 ล้านตันในปี พ.ศ. 2529 มาเป็น 32 ล้านตันในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเป็น 45 ล้านตันในปี พ.ศ. 2557 จนทำให้เวียดนามเป็นผู้ส่งออกข้าวรายสำคัญเป็นลำดับสองในปี พ.ศ.2555 สามารถส่งออกได้ถึง 7.7 ล้านตัน (Isvilanonda, 2016)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าเวียดนามมีศักยภาพในเรื่องการเกษตร เป็นประเทศเกษตรกรรมที่สำคัญ ในบทกวีหญิงเวียดนามได้เปรียบความรักเหมือนกับการเพาะปลูกดังกล่าวที่ว่า เราระมัดระวังวัชพืช เก็บเกี่ยวก็จะดี เราผลิตกันร้องเพลงรักของเรา (Rõ ràng sach cỏ lúa sẽ tốt, ta nghe khúc hát lòng ngán ngò) จากบทกวีนี้เห็นได้ว่าความรักก็เหมือนการเพาะปลูกที่ต้องคอยระวังวัชพืชเพื่อให้การเก็บเกี่ยวเป็นไปด้วยดี ในระหว่างการเก็บเกี่ยวนั้น ชาวนาเวียดนามจะมีการร้องเพลงเพื่อเพิ่มความสุขสนานในการทำงาน เพลงความรักจะเป็นเพลงที่นำมาร้องกัน เปรียบการถนอมความรักกับการดูแลพืชผลทางการเกษตร

5. อุปสรรคการเดินทางเรือ

เวียดนามเป็นประเทศที่มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน รวมทั้งมีทะเลที่เป็นการเดินทางทางน้ำที่สำคัญ ดังนั้นวิถีชีวิตของชาวเวียดนามจึงผูกพันกับสายน้ำอย่างขาดมิได้ บทกวีกับการเดินทางทางน้ำจึงปรากฏให้เห็นอยู่บ่อย ๆ ดังคำกล่าวที่ว่า หัวใจของเรือเต็มไปด้วยความปรารถนา แต่ท้องทะเลลึกลับ เรือเดินทางโดยไม่เห็นดเหนี่ยว แต่ทะเลยังคงไกลแสนไกล (Lòng thuyền nhiều khát vọng và tình biển bao la, thuyền đi hoài không mỏi, biển vẫn xa...còn xa) หรือ บทกวีที่กล่าวว่า ให้แต่งงานถ้าผู้ชายโสด อย่าแต่งถ้ามีภรรยาแล้ว หนึ่งผีพาย หนึ่งเรือไม่รู้จุดหมายของตน (Chồng một thì lấy, chồng chung thì đừng, một thuyền một lái chẳng xong) ชาวเวียดนามบางส่วนที่อาศัยอยู่ติดกับแม่น้ำสายใหญ่ เช่น แม่น้ำซงเฮืองที่เมืองเว้ หรือแม่น้ำโขงอันห่างเมืองโฮจิมินห์ มักจะประกอบอาชีพที่เกี่ยวเนื่องกับสายน้ำ เช่น การประมง ส่วนใหญ่ที่ผู้เขียนได้พบเห็นเป็นการทำประมงแบบพื้นบ้าน โดยใช้แห เบ็ด และอวนขนาดเล็กเพื่อการจับปลา หากเป็นเมืองท่องเที่ยว เช่น เมืองเว้ จะเห็นเรือหัวมังกรจอดเรียงรายที่ตลิ่ง เพื่อรอรับนักท่องเที่ยวที่นิยมเช่าเหมากล้าเรือเพื่อชมความงามของเมืองเว้สองฝั่งแม่น้ำหอม (ซงเฮือง) ส่วนแม่น้ำสายเล็ก ๆ ที่กระแสน้ำไหลไม่แรงนัก ก็มักจะมีเรือพายขายของ และเรือพายรับจ้าง บางแห่งกลายเป็นตลาดน้ำ ที่ชาวบ้านพายเรือมาซื้อขายสินค้าเกษตร เช่น ปลา ผัก ผลไม้ หรืออาหาร เช่น ที่หลังตลาดเมืองฮอยอัน และแม่น้ำ

ทุโบนแห่งเมืองฮอยอัน (Hoi An) ยังมีเรืออีกชนิดหนึ่ง ที่มักจะพบเห็นได้ในเมืองใหญ่ ๆ เช่น ที่เมืองเว้ เมืองไฮฟอง หรือเมืองฮาลอง เรือที่ว่านั้น คือ เรือบ้าน ได้แก่ เรือที่เป็นที่อยู่อาศัยของคนที่ไม่บ้าน หรือไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง เรือชนิดนี้เหมือนบ้านหลังหนึ่ง มีเลขทะเบียนบ้านอย่างถูกต้อง มีเครื่องอุปโภคบริโภคพื้นฐานภายในเรือครบถ้วน (Kaewwongnoi, n.d.)

6. อุปักษณ์พระจันทร์

เทศกาลไหว้พระจันทร์ ในประเทศเวียดนามมีขึ้นทุก ๆ วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติ หรือประมาณกลางเดือนกันยายนของทุกปีตามปฏิทินสากล เป็นเทศกาลที่ชาวไทยรู้จักดี โดยเฉพาะลูกหลานชาวจีน เพราะเทศกาลนี้เป็นหนึ่งในเทศกาลไหว้ที่สำคัญที่สุดของชาวจีน มีการเฉลิมฉลองกันอย่างยิ่งใหญ่ ทั้งในจีนแผ่นดินใหญ่ ฮองกง ไต้หวัน รวมถึงชาวจีนโพ้นทะเลในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก แต่อีกประเทศหนึ่งที่ฉลองเทศกาลไหว้พระจันทร์อย่างคึกคักไม่แพ้ชาวจีน ทั้ง ๆ ที่เป็นประเทศที่ประกาศตัวเป็นปฏิปักษ์กับชาวจีนมาช้านาน ก็คือ เวียดนาม เพื่อนบ้านของเราในอาเซียนนี้เอง ชาวเวียดนามถือว่าวันไหว้พระจันทร์เป็นวันสำคัญที่สุดของปี รองจากวันตรุษ หรือวันปีใหม่ กิจกรรมวันไหว้พระจันทร์ของชาวเวียดนามก็แทบจะไม่มีอะไรแตกต่างจากของจีน ไม่ว่าจะเป็นการประดับไฟตามบ้านเรือน หรือการแจกจ่ายขนมไหว้พระจันทร์ เพราะถึงแม้มีปัญหาทางประวัติศาสตร์และการเมืองในอดีต จะทำให้ประเทศคอมมิวนิสต์ทั้งสองประเทศนี้ไม่ค่อยลงรอยกันนัก แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเวียดนามเองก็ไม่แตกต่างจากหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ซึมซับเอาวัฒนธรรมจีนเข้ามาไว้มิใช่น้อย (Anonymous, 2013)

ด้วยเหตุผลทางด้านวัฒนธรรมนี้เองชาวเวียดนามจึงเล็งเห็นความสำคัญของพระจันทร์จนมีกวีนำพระจันทร์มาเปรียบกับความรัก ดังบทที่ว่า ฉันมีความสุขเมื่อพระจันทร์เต็มดวง โหยหาเมื่อมันเว้าแหว่ง ที่รัก รู้ไหมว่าพระจันทร์เป็นเรื่องของคู่รัก (Em vui lúc trăng tròn, hạnh lòng khi trăng khuyết, anh ơi anh có biết, trăng hay tình lúa đôi...) จากบทกวีที่ยกมานี้ทำให้เห็นว่าเรื่องราวของพระจันทร์ คือ เรื่องราวของความรัก ความรักจะเต็มเปี่ยมเปรียบกับพระจันทร์ที่เต็มดวง ส่วนพระจันทร์ที่เว้าแหว่ง คือ ความรักที่ขาดหายไป คนเวียดนามให้ความสำคัญกับพระจันทร์จึงเอามาเปรียบเทียบกับความรัก

สรุป

ความรักเป็นเรื่องสากลที่มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาต่างก็มีโน้ตส์เกี่ยวกับความรัก เช่นเดียวกันแต่ในบทกวีผู้หญิงเวียดนาม จะกล่าวถึงความรักในมุมมองด้านธรรมชาติและวิถีชีวิต เป็นส่วนใหญ่ซึ่งมุมมองความรักของชาวเวียดนามคล้ายกับชาวไทยดังสำนวนเกี่ยวกับความรักที่ว่า Tình yêu ngọt ngào ความรักหวานชื่น yêu đon phuong รักข้างเดียว thât tình ออกหัก ชาวเวียดนามเปรียบเทียบความรักกับภูมิทัศน์ ความไม่สมบูรณ์ เงินและทอง การเพาะปลูก การเดินทาง และพระจันทร์ อุปักษณ์ความไม่สมบูรณ์นั้นมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากคนเวียดนามให้ความสำคัญกับการแต่งงานเมื่อถึงวัยเจริญพันธุ์ จนมีการตั้งคำถามอยู่เสมอว่าแต่งงานแล้วหรือยังเป็นคำทักทายแม้ว่าเพิ่งจะรู้จักกัน การเป็นคนโสดถือว่าเป็นความไม่สมบูรณ์ของชีวิต

References

- Anonymous. (2013). **rū mai khon Wīatnām kō wai phračchan** [Did you know that Vietnamese people pay homage to the moon?]. Retrieved from <https://www.voicetv.co.th/read/82522>.
- Balaban, J. (2000). **Spring essence: the poetry of Hồ Xuân Hương**. Port Townsend, Wash: Copper Canyon Press.
- Borton. L. (Ed.). (2007). **Vietnamese feminist poems from antiquity to the present**. Hà Nội:Nhà xuất bản phụ nữ.
- Brown. S. and Attardo, S. (2005). **Understanding language structure, interaction and variation: an introduction to applied linguistics and sociolinguistics for nonspecialists**. Michigan: The University of Michigan Press.
- Isvilanonda, S. (2016). **nayōbāi kasēt Wīatnām čhāk mai phō sū kānsong‘ōk (čhōp)** [Vietnam agricultural policy from not enough to export (end)]. Retrieved from <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/232789>.
- Kaewwongnoi, B. (n.d.). **Wīatnām mangkōn nōj hæng ‘in do Čhīn** [Vietnam little dragon of indochina]. Retrieved from <http://dekdeemedia.com/mcu/page09.html>.
- Le Phuong. (2012). **watthanatham nai māk phlū khōng khon Wīatnām** [Culture in betel nut of vietnamese people]. Retrieved from <http://vovworld.vn/th-119515.vov>.
- Masawisut, N. (2001). **kawīniphon ‘amerīkan : bot wikhro læ san nippon** [American poetry: analysis and dissertation]. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Nguyen khac vien. (2002). **Wīatnām prawattisat chabap phitsadān** [vietnam a l long history]. (Sumitt, P.,Trans.). Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Projects
- Panpothong, N. (2013). **A linguistics approach to critical discourse analysis: concepts and implementation of discourse studies in thai language**. Bangkok: Academic dissemination project, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Pham Dinh Loc. (2001). **A glimpse of vietnamese oral literature**. Xlibris Corporation.
- Srichampa, S. (2013). **ngoentra Wīatnām nai miti phāsā læ watthanatham** [Vietnamese currency in terms of language and culture]. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Sophana_Srichampa/publication/.
- Wongthes, P. (2001). **phēt læ watthanatham** [Gender and culture]. Bangkok: Silapawattanatham.

DIGITAL LEARNING การเรียนรู้ภาษาอังกฤษบนโลกดิจิทัลในศตวรรษที่ 21

DIGITAL LEARNING: LEARNING ENGLISH IN THE DIGITAL WORLD OF THE 21ST CENTURY

จิรารัตน์ ประยูรวงษ์
Chirarat Prayoonwong

อาจารย์ประจำศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
Language Center Instructor, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage,
Pathum Thani
E-mail: chirarat@vru.ac.th

Received:	July 17, 2018
Revised:	September 9, 2018
Accepted:	September 17, 2018

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลต่าง ๆ มีความสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาที่มีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ข้อมูลต่าง ๆ และการติดต่อ สื่อสารของผู้คนทั่วโลก เทคโนโลยีทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นสนใจ ใส่ใจศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น สื่อดิจิทัลที่ใช้ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เช่น บล็อก ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ยูทูป ซึ่งการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษที่จะสามารถนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อนำไปดำรงชีพในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ

เทคโนโลยีสื่อดิจิทัล การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

Nowadays, digital media technology is important in teaching English and plays a very important role in education, research for information and communication all around the world. The technology can make students more excited and pays more attention to their English studies. The more popular digital media technology used for learning English include blogs, Twitter, web application and YouTube. These can all help the students to develop their English and increase their proficiency which they can then use for studying and researching information by themselves, providing them with lifelong learning skills to completely and effectively live in the 21st century.

Keywords

Digital Media Technology, Learning English, the 21st Century

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) “สื่อดิจิทัล” (Digital Media) และ “ซอฟต์แวร์” (Software) มีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะมีความสำคัญต่อการศึกษามาก เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอนภาษา เป็นเครื่องมือในการฝึกฝนทักษะทางภาษาที่สำคัญของครูในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของตนเอง เพื่อที่จะได้ต้นแบบของการฝึกฝนทาง ภาษาให้กับผู้เรียนสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติของผู้เรียนการสร้างปฏิสัมพันธ์ การเลียนแบบทางภาษาจากเจ้าของภาษาการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษา (Kaewphanngam, 2016) เทคโนโลยีได้ทำให้ผู้สอนสามารถทำการสอน และผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังก่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เทคโนโลยีจึงมีบทบาทเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการจัดการศึกษายุคฐานแห่งเทคโนโลยี (Technology Based Paradigm) ที่ใช้เทคโนโลยีในการเตรียมพร้อมให้เกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ที่มีลักษณะของการเรียนรู้ในแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพแห่งองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะให้เกิดกับผู้เรียนให้มีความรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้สำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดย Pangthai (2016) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่า ครูจะเป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้และต้องเป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองซึ่งนอกจากความรู้ในแต่ละสาขาวิชาแล้วนักเรียนยังต้องมีทักษะสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมนั้นคือการคิดวิเคราะห์เป็นรู้จักการแก้ไขปัญหา และมีความคิดสร้างสรรค์ 2) ทักษะชีวิตและอาชีพโดยเน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีภาวะผู้นำและความรับผิดชอบมีทักษะทางสังคมและเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม และ 3) ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีคือมีความสามารถในการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูลรวมการผลิตสื่อหรือเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์

ในขณะเดียวกันสภาการสอนภาษาต่างประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกา (American Council on the Teaching of Foreign Languages) ซึ่งเป็นเครือข่ายสำคัญแห่งหนึ่งของการสอนภาษาได้อ้างถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 และระบุว่าผลการเรียนการสอนภาษาควรมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณสมบัติที่เกิดจากการบูรณาการความสามารถทางภาษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งสิ้น 12 ประการ ได้แก่ การเป็นนักสื่อสาร (Communicator) ผู้ที่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น (Collaborator) นักคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา (Critical thinker and Problem-solver) ผู้ริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creator and innovator) พลเมืองของโลกที่รอบรู้ข้อมูลข่าวสาร กระตือรือร้น และผลิตผลงานโดยใช้เทคโนโลยี (Informer, Active, and Productive Global Citizen) ผู้เรียนภาษาที่ยืดหยุ่นและปรับตัวได้ (Flexible and Adaptive Language Learners) ผู้นำ (Leader) ผู้ที่มีความ

รับผิดชอบ (Responsibility and Accountability) และผู้รู้จักใช้ทักษะทางสังคมเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Social and Cross Cultural Skills) เพื่อนำพาตนเองไปใน ทางสร้างสรรค์ (Initiation and Self-Direction) จะเห็นได้ว่าทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างมากต่อกระบวนการจัดการ การศึกษาเพื่อผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่สังคมและเครือข่ายวิชาชีพระดับนานาชาติ คาดหวังหรือกล่าวได้ว่าท้าทายต่อการจัดหรือปฏิรูปหลักสูตรภาษา การเตรียมและพัฒนาครูผู้สอนภาษา กระบวนการจัดการเรียนรู้อให้ผู้เรียนตลอดจนการพัฒนาสื่อการเรียนทั้งสั้น (Jansem et al., 2016)

การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว จึงมี การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนและการสอน อีกทั้งภาษาอังกฤษถือได้ว่าเป็นภาษาที่จำเป็นต่อ มนุษย์ที่ต้องการพัฒนาตนเองให้มีทักษะการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในการดำรงชีพในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากภาษา อังกฤษเป็นภาษาที่มีความสำคัญยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ผู้คนทั่วโลก สามารถติดต่อ สื่อสารเชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ด้วยภาษาอังกฤษอีกทั้งความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ เช่น ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ การค้า ธุรกิจ งานวิจัย เป็นต้น ทั้งหมดล้วนบันทึกไว้เป็นภาษาอังกฤษ แทบทั้งสิ้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ ความสามารถทางภาษาอังกฤษได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ความสามารถทาง ภาษาอังกฤษไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ข้อมูลต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เกิดทักษะการเรียนรู้ที่ จำเป็นต่อการดำรงชีพในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งการใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลนั้นทำให้การ เรียนรู้ภาษาอังกฤษได้อย่างรวดเร็วสะดวกและง่ายดายมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนซึ่งเป็นการสอนแบบชั้น เรียนแบบปกติแบบดั้งเดิม (Traditional Classroom) ที่ผู้เรียนต้องใช้สื่อและเนื้อหา สารสนเทศจาก ผู้สอนโดยเน้นการบรรยายและเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนก็มีหน้าที่ รับความรู้จากผู้สอน ซึ่งการสอนแบบนี้ทำให้การพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนเป็นไปได้ น้อยหรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก จากที่ให้ผู้เรียนจดบันทึกหรือฟังตามผู้สอนอย่างเดียว การเรียนการสอนยุคใหม่ใช้การกระตุ้นให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับการสอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนในลักษณะที่เรียกการ เรียนเชิงรุก (Active Learning) (Puarungroj, Pongpatrakant & Phromkhot, 2017)

การใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลสมัยใหม่ เช่น ยูทูป (YouTube) ทวิตเตอร์ (Twitter) บล็อก (blogs) เว็บแอปพลิเคชัน (Web Application) ได้ทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดความรู้สึกรสนิยมหรือรู้สึกมีส่วนร่วม เข้าใจ ใส่ใจในการเล่าเรียนและมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนมากยิ่งขึ้นผู้สอนยังสามารถใช้เทคนิคการสอน ภาษาอังกฤษในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เพลงภาษาอังกฤษ (English Songs) คลิปภาพยนตร์ (Movie Clippings) การแสดงละคร (Drama) การโฆษณา (Advertisements) การพากย์กีฬา (Sports Commentaries) เป็นต้น มาใช้ในการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะความสามารถทางภาษาอังกฤษ ให้แก่ผู้เรียนได้อีกด้วยนั่นคือทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถที่จะทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้น มีความน่าสนใจและมีความสุข สนุกมากยิ่งขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ การใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัล ในการสอนภาษาอังกฤษจึงเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ฝึกปฏิบัติทักษะ ภาษาอังกฤษ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาความสามารถทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากเพิ่มขึ้นไปอีกด้วย

ซึ่งการที่ครูผู้สอนที่จะนำเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลสมัยใหม่ไปใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการและวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการเรียนการสอน และเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ชัยวัฒน์ แก้วพินงาม (Kaewphanngam, 2016) ได้อธิบายว่า การตัดสินใจที่เกี่ยวกับผู้เรียนนำไปสู่การเลือกประเภทของการทดสอบซึ่งครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงมากที่สุดตามวัตถุประสงค์ของการทดสอบก่อนการเลือกเครื่องมือ หรือเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการเก็บข้อมูล ในการเรียนรู้ทางภาษา มิฉะนั้นแล้วการใช้เทคโนโลยีจะไม่เกิดประโยชน์อย่างใด เป็นเพียงการให้ความสนใจไปกับเทคโนโลยีแต่อาจไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ทางภาษาได้ โดยประเภทของการทดสอบนั้นอาจจะแบ่งหมวดหมู่และให้คำอธิบายแตกต่างกันออกไปได้หลายแบบ ตามแต่ละมุมมองที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจากมุมมองของ Walker and White (Walker & White, 2013) แบ่งการทดสอบทางภาษาอังกฤษ ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่

Diagnostic เพื่อการระบุถึงความต้องการ ความจำเป็นของผู้เรียนภาษา

Placement เพื่อการจัดวางตัวผู้เรียนตามกลุ่ม หรือระดับทางภาษาที่เหมาะสม

Proficiency เพื่อการดูความสามารถของผู้เรียน

Achievement เพื่อวัดความสำเร็จ หรือผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้

Formative เพื่อวัดความก้าวหน้าของการเรียนรู้ทางภาษา โดยการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ และโอกาสในการพัฒนาการเรียนรู้ทางภาษาต่อไป

Summative เพื่อวัดภาพสรุปรวมการเรียนรู้ทางภาษาหลังจากเรียนเสร็จในรายวิชา

Quality assurance เพื่อการประเมินการสอน และการจัดการทางการศึกษา

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการทดสอบทางภาษาในขั้นต้น จากนั้นจึงเลือกที่จะใช้เทคโนโลยีที่สามารถช่วยตอบสนองวัตถุประสงค์ในการทดสอบได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากการคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการทดสอบทางภาษาแล้ว ครูผู้สอนจำเป็นต้องเลือกใช้เครื่องมือที่ตอบสนองกับการจัดการเรียนการสอนทางภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสู่การทำงานในศตวรรษที่ 21

สื่อดิจิทัลที่ใช้ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

สื่อดิจิทัลในปัจจุบันแบ่งออกเป็นหลายประเภท ผู้เขียนขอสรุปเป็นประเภทใหญ่ ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) Blog

บล็อก (Blogs) คือ เว็บไซต์รูปแบบหนึ่งให้บริการสำหรับบุคคลทั่วไปที่ต้องการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ นำเสนอความคิดเห็นส่วนตัว สิ่งที่ตนเองรู้หรือสิ่งที่ตนเองสนใจเพื่อแบ่งปันความรู้ให้กับผู้อื่น จึงได้สร้างและเขียนบล็อกของตนเองขึ้นมาที่มีลักษณะคล้ายกับการเขียนไดอารี่หรือบันทึกส่วนตัว ซึ่งได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน ตัวอย่างเว็บไซต์ที่เป็นบล็อก เช่น GotoKnow, wordpress, blogger, Bloggang เป็นต้น ปัจจุบันนี้บล็อกนั้นสามารถที่จะแสดงรูปภาพ ไฟล์เสียงหรือไฟล์วิดีโอได้ ซึ่งผู้เรียนสามารถสร้างบล็อกส่วนตัวเพื่อทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) โดยผู้เรียนอาจเขียนบล็อกที่

เกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียน การบ้านหรืองานกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้เข้ามาอ่านแสดงความคิดเห็น หรือให้ผลสะท้อนกลับ (Feedback) ข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่องานเขียนโดยผู้เขียนสามารถที่จะนำข้อคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ดังกล่าวมาเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขงานเขียนของตนให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรับผิดชอบ รู้จักระมัดระวังมากขึ้นต่องานเขียนของตนซึ่งการเขียนงานเป็นภาษาอังกฤษจะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการเขียนและการใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thanathiti & Soranastaporn (2008) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Blog: โอกาสและความท้าทายในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนไทยในยุคดิจิทัล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการนำบล็อกมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นและสามารถพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ การเขียนระดับย่อหน้าของนักศึกษาเพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีความคิดเห็นว่าการนำบล็อกมาใช้ในการเรียนการสอนทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และมีประโยชน์ต่อการฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเนื่องจากเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สะดวกต่อการเข้าถึงมีคุณสมบัติปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ทำให้ผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันสามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนำเว็บ Blog เข้าไปใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาจะทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อเทคโนโลยีสารสนเทศและเกิดแรงจูงใจในการสืบค้นศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่พึ่งพาตนเองได้ทางวิชาการโดยไม่ต้องอาศัยครูหรือหลักสูตรมากำกับเพราะสามารถรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองได้ (Thanathiti & Soranastaporn, 2008)

ในการนำ Blog มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถทำได้ดังนี้

1. ผู้สอนสามารถใช้บล็อกในการโพสต์งานหรือการบ้านที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำสร้างบทเรียนหรือแนะนำแหล่งความรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีความทันสมัยให้แก่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้ติดตามทราบถึงความก้าวหน้าของการเรียนการสอนและสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของตนเองได้เพิ่มมากขึ้น

2. ผู้สอนใช้บล็อกในการช่วยพัฒนาทักษะการเขียนให้แก่ผู้เรียนได้โดยผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนและกำหนดประเด็นของเรื่องที่จะให้ผู้เรียนเขียนหรือบันทึกเช่นการฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการท่องเที่ยวซึ่งผู้เรียนจะเขียนโดยใช้รูปแบบการเขียนที่หลากหลายเช่นการเขียนบรรยาย เล่าเรื่อง กิจกรรม ประสบการณ์ หรือความประทับใจและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นที่อาจจะเข้ามาอ่านและแสดงความคิดเห็นของตนเองไว้เพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงงานเขียนของผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) Micro Blog

ไมโครบล็อก (Micro Blog) เป็นรูปแบบหนึ่งของ Blog มีการแสดงหัวข้อและความคิดเห็นที่กระชับ เป็นข้อความสั้น ๆ ที่จำกัดขนาดของข้อความที่เขียน เช่น Twitter, Tumblr และ Instagram โดย Twitter เป็น Micro Blog ที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุด

Twitter

Twitter คือ บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์จำพวกไมโครบล็อก (Micro Blogging) โดยผู้ใช้สามารถส่งข้อความยาวไม่เกิน 140 ตัวอักษร เป็นการบอกว่าตัวเองกำลังทำอะไรอยู่ในช่วงเวลานั้น

หรือ รีทวีต (Re-tweet) ส่งต่อข่าวสารที่น่าสนใจของคนอื่นได้ด้วยเช่นกัน ทวิตเตอร์ สามารถนำมาใช้เพื่อช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนได้ ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์ผลงาน (Task-based Learning) ให้แก่ผู้เรียน เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) การส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกช่วยชี้แนะและส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Harmandaoglu, 2012) โดยผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมได้อย่างมากมายหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกหัวข้อการศึกษาที่น่าสนใจแล้วทวิตข้อความไปให้ผู้เรียนได้แสดงความเห็นบนทวิตเตอร์ เกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นดังกล่าว อีกทั้งผู้สอนยังสามารถวิเคราะห์ ตรวจสอบไวยากรณ์ หรือแก้ไขงานเขียนให้แก่ผู้เรียนได้ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนโดยในแต่ละสัปดาห์อาจมีการทวิตส่งข้อความ เกี่ยวกับคำเหมือน (Synonyms) หรือคำตรงข้าม (Antonyms) เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาคำศัพท์ของตนได้อย่างกว้างขวางเพิ่มขึ้น

ในการนำ Twitter มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถทำได้ดังนี้

1. ในการฝึกทักษะการอ่านผู้สอนสามารถแนะนำให้ผู้เรียนติดตามบุคคลที่ผู้เรียนสนใจและเขียนรายงานในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเกี่ยวกับบุคคลนั้น ๆ หรือผู้สอนอาจทวิตรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ เช่น หนังสือโรมิโอและจูเลียตโดย วิลเลียม เชกสเปียร์ (Shakespeare's Romeo and Juliet) และต้องการให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชา

2. ในการฝึกทักษะการเขียน

- ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนระดมสมอง ช่วยกันคิดในหัวข้อที่กำหนดซึ่งอาจเป็นเรื่องของไวยากรณ์เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน

- ผู้เรียนใช้ทวิตเตอร์ในพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอภิปรายกับผู้เรียนคนอื่นในหัวข้อต่าง ๆ ที่สนใจอาจเป็นเรื่องราวในชีวิตประจำวันหรือบทเรียนในห้องเรียน

- ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนเขียนคำถามลงทวิตเตอร์ ก่อนหรือระหว่างเรียนซึ่งผู้สอนจะตอบคำถามเหล่านั้นในขณะที่ทำการเรียนการสอนได้เป็นการช่วยให้ผู้เรียนที่ไม่กล้าถามได้มีโอกาสซักถามข้อสงสัยกับผู้สอนโดยตรง

- ผู้สอนอาจมอบหมายงานให้เขียนสรุปเรื่องที่อ่านหรือฟังโดยทวิตเป็นข้อความไม่เกิน 140 ตัวอักษรซึ่งเป็นการฝึกการเขียนสรุปความและเป็นการทบทวนบทเรียนและความเข้าใจของผู้เรียน

3) Web application

เว็บแอปพลิเคชัน (Web Application) คือ โปรแกรมประยุกต์บนเว็บที่ถูกเขียนขึ้นมาสำหรับการใช้งานเว็บเพจ (Webpage) ต่าง ๆ สามารถเข้าถึงด้วยโปรแกรมค้นดูเว็บผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต เว็บแอปพลิเคชันเป็นที่นิยมเนื่องจากความสามารถในการดูแลและอัปเดตข้อมูลโดยไม่ต้องนำไปแจกจ่ายหรือติดตั้งซอฟต์แวร์บนเครื่องคอมพิวเตอร์ เว็บแอปพลิเคชันที่นิยมนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้แก่ EDpuzzle และ Quizlet

EDpuzzle

Edpuzzle เป็นเทคโนโลยีหรือเครื่องมือสำหรับผู้สอนที่ช่วยในการสร้างสรรค์สื่อบทเรียนปฏิสัมพันธ์ใน รูปแบบวิดีโอ ผ่านการผสมผสานคลิปวิดีโอหรือเนื้อหาบทเรียนจากแหล่งทรัพยากร

ทางการเรียนรู้แบบเปิดที่หลากหลาย อาทิ YouTube, Khan Academy, National Geographic, TED Talks ในการสร้างสื่อวิดีโอจาก Edpuzzle ผู้สอนสามารถออกแบบเนื้อหา รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ทันที โดยผู้สอนสามารถแทรกคำถาม หยวิดีโอเพื่อเพิ่มข้อความหรือเล่าเรื่องได้คั่นระหว่างการดูวิดีโอเนื้อหา กล่าวได้ว่า Edpuzzle เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยสร้างสื่อเนื้อหาบทเรียนมัลติมีเดียให้มีความน่าสนใจ ผู้สอนสามารถสร้างสื่อบทเรียนปฏิสัมพันธ์ได้อย่างง่ายผ่านการตัดต่อคลิปวิดีโอ แทรกคำถาม และทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก กับการทดสอบและการวัดประเมินผล ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้ Edpuzzle ในกระบวนการเรียนการสอนทั้งใน รูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning และในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ได้อีกด้วย (Amornrit, 2018) Edpuzzle เหมาะกับผู้เรียนทุกเพศทุกวัย ผู้สอนเพียงแค่เลือกสื่อวิดีโอที่เหมาะสมสำหรับบทเรียนและผู้เรียน ผู้เรียนเพียงแต่มีอุปกรณ์ดิจิทัล เช่น iPad ผู้เรียนก็สามารถเข้าถึงวิดีโอที่มีประสิทธิภาพต่อการฝึกทักษะการอ่าน การเขียนและการฟังได้เป็นอย่างดี (Alvarado et al., 2016)

ในการนำ Edpuzzle มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถทำได้ดังนี้

1. ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาเรื่องที่จะสอน เช่น การฝึกทักษะการฟังข่าวภาษาอังกฤษจาก BBC จากนั้นทำการเลือกวิดีโอที่อาจจะสร้างขึ้นเองหรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยผู้สอนสามารถตัดต่อคลิปวิดีโอ อธิบายเนื้อหาไปพร้อมกับการเล่นวิดีโอ แทรกข้อคิดเห็นหรือคำถามในแต่ละช่วงของวิดีโอตามความต้องการและสามารถกำหนดให้ผู้เรียนไม่สามารถข้ามเนื้อหาของวิดีโอได้ ซึ่งคำถามอาจเป็นคำถามแบบปลายเปิด คำถามแบบหลายตัวเลือกคำตอบ หรือการใส่ข้อคิดเห็นต่าง ๆ

2. ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนดูคลิปวิดีโอที่สร้างเนื้อหาและคำถามไว้แล้วผู้เรียนดู คลิปวิดีโอและตอบคำถาม ผู้สอนสามารถติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนจำนวนครั้งที่ผู้เรียนเข้าดูสื่อวิดีโอ การเข้าระบบครั้งสุดท้าย การเข้าทำกิจกรรม ผลคำตอบรวมถึงการให้คะแนนของผู้สอน ผู้สอนยังสามารถตรวจสอบได้อีกว่าผู้เรียนคนใดเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนแล้วและผู้เรียนที่ยังไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียนและต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม

3. ผู้สอนสามารถใช้วิดีโอจาก Edpuzzle ในการนำเข้าสู่บทเรียนในห้องเรียน โดยให้ผู้เรียนดูและตอบคำถามจากคลิปวิดีโอจากนั้นผู้เรียนแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับคลิปวิดีโอ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้สอนอภิปรายถึงปัญหาหรือข้อคำถามในคลิปวิดีโอที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ตอบไม่ได้ หรือผู้สอนอาจจะใช้วิดีโอจาก Edpuzzle ในการทบทวนบทเรียนในห้องเรียน โดยผู้เรียนจะดูคลิปวิดีโอและตอบคำถามทุกข้อ เพื่อประเมินผลการเรียน ความก้าวหน้าและความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถสร้างวิดีโอให้ผู้สอนหรือเพื่อนร่วมห้องได้ดูเพื่อแสดงถึงความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและสิ่งที่ได้เรียนรู้มา

Quizlet

Quizlet เป็นเว็บแอปพลิเคชันที่ใช้ในการฝึกฝนทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้บัตรภาพ บัตรคำศัพท์และเกมส์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ซึ่งแสดงความหมายและรูปภาพประกอบ คำศัพท์และวิธีการเรียนรู้คำศัพท์หลากหลายวิธี คือ 1) Flashcards คือ การเรียนรู้คำศัพท์จากความหมายและภาพ 2) Learn คือ แบบทดสอบคำศัพท์หลากหลายวิธีการเช่น บัตรคำศัพท์ คำถามแบบเลือกตอบ 3) Write คือ การพิมพ์คำศัพท์จากภาพและความหมายที่ปรากฏ 4) Spell คือ

แบบทดสอบคำศัพท์ด้วยการฟังเสียงและพิมพ์คำศัพท์จากเสียงที่ได้ยิน 5) Test คือ การสร้างแบบทดสอบคำถาม 4 รูปแบบ สามารถเลือกได้ว่าจะใช้คำถามแบบใด คือ แบบเขียนคำตอบสั้น แบบเลือกตอบ แบบทดสอบแบบจับคู่และแบบจริงเท็จ 6) Match คือ เกมส์จับคู่คำศัพท์และความหมาย 7) Gravity คือ เกมส์พิมพ์คำศัพท์หรือความหมายโดยคำถามจะหล่นลงมาพร้อมกับอุกกาบาต และ 8) Live คือ เกมส์ที่ให้ผู้เรียนเล่นเป็นทีมร่วมกันหาความหมายของศัพท์

Quizlet เหมาะสำหรับผู้ต้องการพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่งอาจจะเป็นครูผู้สอนที่ต้องการฝึกฝนทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนหรือผู้เรียนที่มีความต้องการเพิ่มพูนพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้อย่างง่ายดายและสนุกกับการเรียน (Phi et al., 2015) ซึ่งสอดคล้องกับ Özer & Koçoğlu (2017) ได้ศึกษาเรื่อง The Use of Quizlet Flashcard Software and Its Effects on Vocabulary Learning พบว่า กลุ่มผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านเว็บแอปพลิเคชัน Quizlet มีผลของการพัฒนาเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดีกว่ากลุ่มผู้เรียนที่ใช้วิธีการเรียนรู้คำศัพท์แบบจดใส่สมุดจดคำศัพท์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phi et al (2015) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Application of Quizzlet.com to Teaching and Learning Business English Vocabulary at the University of Economics Ho Chi Minh City ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านเว็บแอปพลิเคชัน Quizlet นั้นได้มีการพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษและเกิดแรงจูงใจต่อการเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น และผู้เรียนแสดงทัศนคติว่า Quizlet มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้และจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้เรียนเห็นว่าการสอนแบบชั้นเรียนแบบปกติแบบดั้งเดิมไม่น่าสนใจและน่าเบื่ออีกทั้งยังขาดทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้อย่างพอเพียงต่อการฝึกปฏิบัติ ดังนั้นการที่ผู้สอนใช้ Quizlet ในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ การออกเสียงภาษาอังกฤษซึ่งผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานจากการเรียนรู้และเล่นเกมส์คำศัพท์ไปในเวลาเดียวกันซึ่งดีกว่าการต้องท่องจำคำศัพท์เป็นจำนวนมากซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกยากในการจดจำคำศัพท์และทำให้ขาดแรงจูงใจต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการนำ Quizlet มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถทำได้ ดังนี้

1. ผู้สอนสามารถใช้ Quizlet ในการฝึกฝนทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนนำคำศัพท์จากหนังสือหรือบทเรียนมาสร้างชุดคำศัพท์พร้อมด้วยความหมายหรือรูปภาพ จากนั้นผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเองผ่านทางโทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์โดยสามารถเลือกฝึกทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้หลายวิธี เช่น Flashcards, Learn, Write, Spell, Test, Match, Gravity, Live โดยผู้สอนสามารถใช้ชุดคำศัพท์ในการฝึกฝนคำศัพท์ให้ผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนหรือทบทวนคำศัพท์เมื่อจบบทเรียนและผู้เรียนสามารถใช้ Quizlet ในการฝึกฝนทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนได้อีกด้วย

2. ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะการออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยผู้เรียนฝึกออกเสียงคำศัพท์ตามที่ได้ยินจากการใช้เครื่องมือเรียนรู้ Spell คือแบบทดสอบคำศัพท์ด้วยการฟังเสียงหรือระหว่างการฝึกฝนทักษะคำศัพท์โดยใช้บัตรภาพ บัตรคำศัพท์

3. ผู้สอนสามารถสร้างแบบฝึกหัดไวยากรณ์โดยใช้ Quizlet ในลักษณะของบัตรคำที่ให้เขียนคำศัพท์หรือโครงสร้างประโยคไวยากรณ์ต่างๆลงไปในแต่ละด้านของบัตรคำเช่น การให้ชุดของคำปรากฏร่วม (collocation words) ของคำศัพท์แทนการให้ความหมายของคำศัพท์นั้น ๆ บนอีกด้านของบัตรคำ

หรือการเรียงคำให้เป็นประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์โดยเขียนคำศัพท์ที่สลับลำดับไว้ด้านหนึ่งของบัตรคำและอีกด้านหนึ่งให้เขียนประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ของชุดคำที่สลับที่กันนั้นทำให้ผู้เรียนฝึกฝนและจดจำหลักไวยากรณ์ได้

4) Media Sharing

เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานสามารถอัปโหลดรูปภาพ วิดีโอ หรือเพลงเพื่อแบ่งปันหรือเผยแพร่ให้กับสมาชิกหรือสาธารณชนทั่วไปตัวอย่างเว็บไซต์ที่เป็น Media Sharing เช่น Youtube, Vimeo, Veoh, Flickr, Photobucket, Imageshack และ Snapfish ซึ่ง Youtube เป็น Media Sharing ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

YouTube

YouTube คือ เว็บไซต์ที่ให้บริการแลกเปลี่ยนภาพวิดีโอระหว่างผู้ใช้ได้ฟรีโดยผู้ใช้ที่เป็นสมาชิกสามารถเข้าไปดูหรืออัปโหลด (upload) ภาพวิดีโอต่าง ๆ พร้อมทั้งแบ่งปันภาพวิดีโอให้คนอื่นดูได้แต่ผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกจะไม่สามารถอัปโหลดวิดีโอแต่สามารถเข้าไปเปิดดูภาพวิดีโอของผู้ใช้คนอื่นดูได้ โดยผู้สอนสามารถนำยูทูปมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนของผู้เรียนได้ ผู้สอนสามารถที่จะเลือกบางตอนของภาพยนตร์ที่มีความเหมาะสมต่อระดับของผู้เรียนแล้วบอกให้ผู้เรียนตั้งใจดูเมื่อเปิดให้ดูครั้งแรกและต่อมาก็ให้ผู้เรียนฝึกพูดตามบทสนทนาที่ปรากฏในภาพยนตร์ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการพูดให้แก่ผู้เรียน หรือผู้สอนอาจเปิดบางช่วงของคลิปวิดีโอแล้วขอให้ผู้เรียนใช้จินตนาการแต่งเรื่องหรือบรรยายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป เป็นการฝึกทักษะให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังสามารถให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดที่มีความเกี่ยวข้องกับคลิปวิดีโอที่ได้ดูนั้น ๆ ซึ่งเป็นการฝึกพัฒนาทักษะการฟังและการเขียนไปในเวลาเดียวกัน ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนฝึกทักษะการฟังและการเขียนโดยสรุปข่าวหรือเขียนลำดับของข่าวจากการฟังข่าวจากสำนักข่าวต่าง ๆ เช่น ซีเอ็นเอ็น (CNN) หรือ บีบีซี (BBC) ซึ่งสอดคล้องกับ Boonbandol & Soontornwipat (2017) ได้ศึกษาเรื่องการใช้วิดีโอภาษาอังกฤษจากยูทูปพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนอาชีวศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงหนบุรี ผลการวิจัยพบว่า วิดีโอภาษาอังกฤษจากยูทูปพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนอาชีวศึกษา Almurashi (2016) ศึกษาเรื่อง The Effective Use of Youtube Videos for Teaching English Language in Classrooms as Supplementary Material at Taibah University in Alula พบว่า วิดีโอภาษาอังกฤษจากยูทูปสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนภาษาอังกฤษและยังช่วยพัฒนาเพิ่มระดับความสามารถทางทักษะภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างมากและพบว่าวิดีโอภาษาอังกฤษจากยูทูปเป็นสื่อการสอนที่ดีที่สุดสำหรับผู้สอนซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจบทเรียนได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพมากกว่าการสอนที่ใช้แต่หนังสือหรือตำราเรียนเพียงอย่างเดียวอีกทั้งผู้เรียนยังมีทัศนคติว่าการดูวิดีโอภาษาอังกฤษจากยูทูปในห้องเรียนช่วยให้มีความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้และมีบรรยากาศที่น่าเรียนอีกด้วย

ในการนำ YouTube มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถทำได้ดังนี้

1. ในการฝึกทักษะการฟังและพูด ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนเลือกบางตอนของภาพยนตร์ที่ผู้เรียนสนใจและมีความเหมาะสมต่อระดับของผู้เรียนจากนั้นให้ผู้เรียนถอดเสียงภาพยนตร์ออกเป็นข้อความแล้วให้ผู้เรียนฝึกออกเสียงภาษาอังกฤษเลียนแบบตัวละครในภาพยนตร์ซึ่งผู้เรียนสามารถอัดเสียงของตนเองลงไปในคลิปวิดีโอของภาพยนตร์ได้หรือผู้สอนอาจให้ผู้เรียนแสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในภาพยนตร์ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการฟังการพูดและการออกเสียงไปในเวลาเดียวกัน

2. ในการฝึกทักษะการอ่านและการเขียน ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนดูคลิปวิดีโอจาก YouTube เช่น รายการ TED Talks จากนั้นให้ผู้เรียนฟัง จดบันทึกรายละเอียดและประเด็นสำคัญของคลิปวิดีโอ เขียนสรุปความและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งผู้สอนอาจให้ผู้เรียนเขียนเรียงความ จากข้อมูลที่ได้บันทึกรายละเอียดและประเด็นสำคัญต่าง ๆ ของคลิปวิดีโอไว้หรือให้ผู้เรียนรายงานพูดสรุป เรื่องราวจากคลิปวิดีโอ นอกจากนี้ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดที่มีความเกี่ยวเนื่องกับคลิปวิดีโอ เช่น แบบฝึกหัดคำศัพท์ จับคู่ เติมคำ อ่านเรื่องแล้วตอบคำถามต่าง ๆ การเขียนลำดับของเหตุการณ์ใน คลิปวิดีโอ เป็นต้น

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถและข้อจำกัดของสื่อดิจิทัลที่ใช้ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

สื่อดิจิทัล	ความสามารถ	ข้อจำกัด
Blog	<ul style="list-style-type: none"> - สะดวกต่อการมอบหมายงาน สร้างบทเรียน และสื่อสารนำเสนอข้อมูลที่มีความทันสมัยให้แก่ผู้เรียน - ช่วยในการพัฒนาทักษะการเขียนให้แก่ผู้เรียน ใช้ในการแสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง กิจกรรม ประสบการณ์ หรือความประทับใจของผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ - ผู้เรียนมีอิสระในการนำเสนอในสิ่งที่ตนเองรู้สึกสนใจโดยไม่ละเมิดสิทธิหรือผิดกฎหมาย และศีลธรรมของผู้ให้บริการ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยอิสระกับผู้อื่น เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพและต่อยอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ - สามารถสร้างเครือข่ายหรือชุมชนสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนที่มีความรู้สึกความคิดเห็นที่สนใจในสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - การที่ผู้เขียนบล็อกมีความอิสระในการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบ อาจทำให้นำเสนอเรื่องราวที่ไม่เหมาะสมได้ ผู้เขียนจึงควรกำหนดคุณธรรม จริยธรรม และความมีเหตุมีผล การระมัดระวัง ความรอบคอบของตนเองในการเขียนเรื่องราว นำเสนอข้อมูลต่าง ๆ - ข้อมูลต่าง ๆ ในบล็อกอาจขาดความน่าเชื่อถือ หากเป็นผลงานที่ไม่ใช่งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ที่ทำตามหลักวิชาการหรือตัวบทกฎหมาย และผู้นำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้อ้างอิงอาจประสบปัญหาความผิดพลาดได้ - เปิดโอกาสให้ ผู้ที่ไม่ปรารถนาคดี เข้าม่าก่อน โดยแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกับผู้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันทำให้เกิดการขัดแย้งกันอย่างไม่เป็นเหตุผลได้
Twitter	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการระดมความคิดและแบ่งปันความคิดเห็นและการสื่อสาร สะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้สอน การอภิปรายแสดงออกทางความคิดเพื่อเรียนรู้ร่วมกันได้ - สร้างเครือข่ายกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน หรือเข้าร่วมเรียนวิชาเดียวกันหรือกิจกรรมเดียวกัน โดยการใช้แท็กที่ขึ้นต้นด้วย # (hash tag) ข้อความที่เกี่ยวข้องกับวิชาหรือเรื่องราวนั้น ๆ ซึ่งหากผู้ใช้ทวีตเตอร์คลิกที่แท็กดังกล่าว ก็จะเห็นข้อความทวีตที่มีแท็กเหล่านั้น ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันนั่นเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - การทวีตข่าวสารที่ไม่มีที่มาขาดความน่าเชื่อถือหรือไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลรายละเอียด ข่าวสารกระจายอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดขึ้นได้จากถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างข่าวลือ - ทวิตเตอร์สามารถทวีตข้อความด้วยข้อจำกัดไม่เกิน 140 ตัวอักษร การทวีตสั้น ๆ อาจสื่อความหมายได้ไม่เพียงพอ หรือนำไปสู่การสื่อสารด้านการเขียนที่ผิดไวยากรณ์ทำให้เกิดการเข้าใจผิดและรับสารได้ไม่ตรงกับสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สื่อดิจิทัล	ความสามารถ	ข้อจำกัด
	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถให้ผลลัพธ์ทางด้านการอัปเดตข่าวสารได้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลคงอยู่ในระบบในระยะเวลาจำกัด ประมาณ 15 วันและจะถูกทับด้วยข้อมูลใหม่อย่างรวดเร็ว - หากผู้ใช้ทวิตหรือรีทวิตข้อความจำนวนมาก อาจประสบปัญหาการทวิตและรีทวิตไม่ได้ชั่วคราว - การตั้งค่าบัญชีเป็น Privacy จะทำให้ผู้ที่ติดตามไม่สามารถรีทวิตข้อความของผู้ใช้ได้ และผู้ที่ไม่ได้ติดตามก็จะไม่สามารถอ่านข้อความที่ผู้ใช้ทวิตได้
Edpuzzle	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถตัดต่อคลิปวิดีโอ อธิบายเนื้อหาไปพร้อมกับการเล่นวิดีโอ แทรกข้อคิดเห็นหรือคำถามในแต่ละช่วงของวิดีโอได้ตามความต้องการ ผู้สอนสามารถออกแบบเนื้อหา รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ทันที - สนับสนุนห้องเรียนแบบ flipped classroom - ผู้สอนสามารถแชร์หรือแลกเปลี่ยนคลิปวิดีโอจาก Edpuzzle เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ - สามารถนำคลิปวิดีโอมาจากแหล่งทรัพยากรทางการเรียนรู้แบบเปิดที่หลากหลายเช่น YouTube, Khan Academy, National Geographic, TED Talks มาให้ผู้เรียนได้ - ศึกษาเรียนรู้ได้ว่าเป็นระบบโดยไม่มีโฆษณามาคั่นแทรกระหว่างกลาง - ผู้เรียนสามารถดูวิดีโอได้จากอุปกรณ์สื่อดิจิทัลของตนเองทำให้สะดวกต่อการศึกษาล่าเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนได้รับการมอบหมายงานให้ศึกษาหรือเรียนรู้ด้วยตนเองจึงอาจทำให้ผู้เรียนไม่อาจเข้าร่วมอภิปรายหรือทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สื่อดิจิทัล	ความสามารถ	ข้อจำกัด
Quizlet	<ul style="list-style-type: none"> - มีเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ที่หลากหลายเช่น บัตรคำศัพท์ แบบทดสอบและเกมส์ต่าง ๆ เป็นการช่วยสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดความจำระยะยาว (long-term memory) ในการจดจำ คำศัพท์หรือเนื้อหาของบทเรียน - มีการอ่านออกเสียงคำศัพท์และความหมายทำ ให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะการออกเสียง ภาษาอังกฤษได้โดย - ให้ผลสะท้อนกลับการสะกดคำพิมพ์คำศัพท์ จากเสียงที่ได้ยินซึ่งมีการแก้ไขคำที่สะกดผิด พร้อมทั้งอ่านออกเสียงคำศัพท์ - ผู้เรียนสามารถใช้ Quizlet ผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล ที่ใดก็ได้โดยไม่ต้องติดตั้งซอฟต์แวร์บน เครื่องคอมพิวเตอร์ 	<ul style="list-style-type: none"> - บัตรคำศัพท์ที่ทำโดยผู้ใช้อื่นอาจให้ข้อมูล ที่ไม่ถูกต้อง จำเป็นต้องตรวจสอบความ น่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนนำไปใช้
YouTube	<ul style="list-style-type: none"> - มีคลิปวิดีโอที่สอนและให้ความรู้จาก ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียน สามารถ ฝึกฝนทักษะด้านต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ - มีคลิปวิดีโอที่ให้ความสนุกและความบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ เพลง เกมสโว์ต่าง ๆ มากมาย ที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษได้ - ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้และข้อมูลต่าง ๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลา - เปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสทางการ ศึกษาได้ เรียนรู้และศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ จากครูผู้เชี่ยวชาญ - สามารถอัปโหลดคลิปวิดีโอเพื่อเผยแพร่หรือ โฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ - สามารถแบ่งปันคลิปวิดีโอกับผู้อื่นได้หรือดู คลิปวิดีโอย้อนหลังได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - อาจมีปัญหาเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ของ ภาพยนตร์หรือเพลงที่ไม่ได้รับการอนุญาตจาก ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ - อาจมีคลิปวิดีโอที่ไม่ได้รับการตรวจสอบและ มีเนื้อหาไม่เหมาะสมกับผู้เรียน - อาจมีผู้นำความรู้ทักษะบางอย่างที่ศึกษาจาก คลิปวิดีโอ YouTube ไปใช้ในทางที่ผิดได้

สรุป

บทความนี้ได้แสดงให้เห็นถึงเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษซึ่งก่อนเริ่มใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลเหล่านี้ ผู้สอนควรคำนึงอยู่เสมอว่า 1) วัตถุประสงค์ในการสอนนั้นคืออะไรและต้องการให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนภาษาอังกฤษ ในด้านใดหรือต้องการประเมินเพื่อจะได้รับการทราบข้อมูล ความรู้หรือทักษะใด ๆ ที่เกี่ยวกับผู้เรียน เช่น มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการวัดความก้าวหน้าของการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียนหรือมีวัตถุประสงค์

เพื่อวัดภาพสรุปรวมการเรียนรู้ทางภาษาหลังจากเรียนเสร็จในรายวิชาเป็นต้น 2) วิธีการสอนหรือเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลแบบใดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดต่อผู้เรียน 3) ความสามารถและข้อจำกัดของเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลแต่ละชนิด จากนั้นให้เลือกเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพและความสามารถสอดคล้องต่อความต้องการและวัตถุประสงค์การนำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยคำนึงถึงข้อจำกัดของเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลนั้น ๆ ด้วย ซึ่งจากประสบการณ์ของผู้เขียน พบว่า การใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีข้อสังเกตว่าการใช้สื่อดิจิทัลเพียงชนิดเดียวในการเรียนการสอนนั้นไม่เหมาะสมเพราะผู้เรียนอาจรู้สึกเบื่อและไม่สนใจเรียนได้ง่ายเนื่องด้วยวิธีการเรียนการสอนที่เหมือนเดิม ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้ผู้สอนควรผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ หรือการใช้สื่อดิจิทัลที่หลากหลายในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อทำให้บทเรียนนั้นน่าสนใจและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้มีความต้องการศึกษาและเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น ซึ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลของโลกที่มีความสำคัญยิ่งต่อคนในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการฝึกฝนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ข้อมูลต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการนำไปใช้ดำรงชีพในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงไม่ควรหยุดแต่ในห้องเรียน ผู้เรียนควรชวนขยายหาความรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของตนเองต่อไปโดยใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลเหล่านี้ที่มีประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียนเป็นอย่างมากในการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดระหว่างกัน การเชื่อมโยงทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ การพัฒนาเว็บไซต์และสื่อดิจิทัลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ยังคงได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการเลือกใช้เทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ทักษะภาษาอังกฤษในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้พัฒนาตนให้ก้าวเข้าสู่การเป็นคนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสมภาคภูมิและมีประสิทธิภาพยิ่งต่อไปในอนาคต

References

- Almurashi, W. A., (2016). The effective use of youtube videos for teaching english language in classrooms as supplementary. **International Journal of English Language and Linguistics Research**. 4(3), 32-47.
- Alvarado et al. (2016). Mobile apps for ELLs: Supporting language learning with engaging digital tools. **Argentinian Journal of Applied Linguistics**. 4(1), 43-58.
- Amornrit, P. (2018). kāsāng sū botriān pati samphan dūai Edpuzzle [Creating interactive media lessons with Edpuzzle]. In **theknōyī thī chai nai kāsāng khwāmru læ sāngsan sū botriān pati samphan kratun kān rīanrū** [Technology used to create knowledge and create media lessons to stimulate learning interaction]. (pp.1-21). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

- Boonbandol, Y. & Soontornwipat, S. (2017). *kān wīdī o phāsā* ‘Angkrit *chāk yuthūpa phatthanā thaksa kān phūt khōng nakriān ‘āchīwasuksā wīthayālai ‘āchīwasuksā singha buri* [Using english videos on youtube to develop vocational students’ speaking skills at singburi vocational college]. **Liberal Arts Review**. 12(23), 1-9.
- Harmandaoglu, E. (2012). **The use of twitter in language learning and teaching**. International Conference “ICT for Language Learning, Institute of Educational Sciences, Gazi University (Turkey).
- Jansem et al. (2016). *thaksa nai satawat thī yīsīp ‘et kap kānchatkān suksā phāsā tāngprathēt : chāk nayōbāi thung phū sōn* [The 21st century skills and foreign language education: from policies to teachers]. **Journal of Library and Information Science SWU**. 9(2), 114-123.
- Kaewphanngam, C. (2016). *theknōlōyī phūā kānpramōēn kān rīanrū phāsā samrap phū rīan nai satawat thī yīsīp ‘et* [Technology-assisted language assessment for 21st century learners]. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. 9(3), 436-452.
- Özer, Y. E. & Koçoğlu, Z. (2017). The use of quizlet flashcard software and its effects on vocabulary learning. **Dil Dergisi**. 168(1), 61-81.
- Pangthai, S. (2016). *botbāt khōng phūbōrihān sathān suksā nai satawat thī yīsīp ‘et* [Roles of school administrators in education 4.0]. **College of Asian Scholars Journal**. 6(1), 7-11.
- Phĩ, et al., (2015). **Application of quizzlet.com to teaching and learning business english vocabulary at the university of economics ho chi minh city**. University of Economics Ho Chi Minh City. 230-238.
- Puarungroj, W., Pongpatrakant, P. & Phromkhot, S. (2017). *nāēnōm wīthīkān rīan kānsōn yuk mai dūai khruāngmū pramōēnphon rawāng rīan ‘ōnlai* [Trends in modern teaching and learning methods using online formative assessment tools]. **Journal of Learning Innovations Walailak University**. 3(2), 45-68.
- Thanathiti, T. & Soranastaporn, S. (2008). Blog : *‘ōkāt læ khwām thāthāi nai kānphatthanā thaksa phāsā* ‘Angkrit khōng phū rīan Thai nai yuk dīchitōn [Blog : Opportunities and challenges in developing english skills of Thai students in the digital age]. **Asaihl-Thailand Journal**. 11(1), 116-136.
- Walker, A., & White, G. (2013). **Technology enhanced language learning: connecting theory and practice**. Oxford: Oxford University Press.

สำคัญผิดสำคัญอย่างไรต่อสัญญาจ้างแรงงาน

WHY MISTAKE IS IMPORTANT FOR HIRE OF SERVICES

สุชาดา รัตน์พิบูลย์¹ และปัทมาวรรณ จินดารักษ์²
Suchada Rattanapibul and Patamawan Jindarak

¹สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

²สาขาวิชาการจัดการ กลุ่มวิชาเอกการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ

¹Laws Program, Faculty of Law, Payap University

²Management, Human Resource Management Major, Faculty of Business Administration,

Payap University

E-mail: singhsri@hotmail.com

Received: November 25, 2018

Revised: January 24, 2019

Accepted: January 25, 2019

บทคัดย่อ

สัญญาเป็นนิติกรรมประเภทที่มีบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปตกลงเข้ามาผูกพันกันในนิติสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง สัญญาจะมีผลตามกฎหมายเพียงใดนั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบแห่งความสมบูรณ์ของนิติกรรมด้วย กรณีที่เป็นประเด็นในบทความนี้ คือ เรื่องการแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดตามมาตรา 156 – 158 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยส่วนสัญญาที่เป็นวัตถุแห่งการศึกษาในบทความนี้ คือ สัญญาจ้างแรงงาน ตามมาตรา 575 – 586 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจตนาโดยสำคัญผิดในการผูกนิติสัมพันธ์เป็นสัญญาจ้างแรงงาน ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกับหลักทั่วไปของความสมบูรณ์แห่งนิติกรรม

คำสำคัญ

นิติกรรมสัญญา สำคัญผิด สัญญาจ้างแรงงาน

ABSTRACT

The contract is a juristic act with two or more parties agree to be bound in one of the legal relations. The legal effect of the contract must consider the composition of the integrity of the law. The case in this article is a mistake intention under Section 156 - 158 of the Civil and Commercial Code. The contract is the object of this study is the hire of services under Section 575 - 586 of the same code. Especially in relation to the intention of mistake in the binding of the juristic act with hire of services. This will be linked to the general principle of juridical integrity.

Keywords

Juristic acts, Mistake, Hire of Services

บทนำ

สัญญาเป็นนิติกรรมประเภทที่มีบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปตกลงเข้ามาผูกพันกันในนิติสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะมีผลตามกฎหมายเพียงใดนั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบแห่งความสมบูรณ์ของนิติกรรม กล่าวคือ ต้องพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความสามารถของบุคคลผู้เป็นคู่กรณีในนิติกรรม (2) วัตถุประสงค์ของนิติกรรม (3) กฎหมายกำหนดเรื่องแบบในนิติกรรมนั้นหรือไม่ และ (4) เจตนาในการทำนิติกรรม

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า สัญญาจะมีผลตามกฎหมายเพียงใดนั้นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบแห่งความสมบูรณ์ของนิติกรรมด้วย ซึ่งกรณีความสามารถของบุคคลนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ต่อไปจะใช้ว่า ป.พ.พ.) บัญญัติให้เห็นอย่างชัดเจนอยู่ในบรรพ 1 หลักทั่วไป ลักษณะ 2 บุคคล หมวด 1 บุคคลธรรมดา ส่วนที่ 2 ความสามารถ ขณะที่เรื่องวัตถุประสงค์และแบบ จะวางหลักไว้ใน บรรพ 1 ลักษณะ 4 นิติกรรม หมวด 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ส่วนการแสดงเจตนาในการทำนิติกรรมได้บัญญัติไว้ใน บรรพ 1 ลักษณะ 4 หมวด 2 การแสดงเจตนา ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายกรณี กรณีที่เป็นประเด็นในบทความนี้คือ เรื่องการแสดงเจตนาโดยสำคัญผิด บัญญัติไว้ในมาตรา 156 – 158 แห่ง ป.พ.พ. ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

อย่างไรก็ตาม การที่กฎหมายบัญญัติเรื่องต่าง ๆ ไว้ในบรรพ 1 หลักทั่วไป นั้น เป็นการกล่าวถึง “หลักทั่วไป” ในการก่อนนิติกรรม หากประสงค์จะพิจารณารายละเอียดเพิ่มเติม จะพบว่ามีปรากฏอีกทั้งใน บรรพ 2 นี้ บัญญัติหลักทั่วไปของสัญญาไว้ในลักษณะ 2 และในบรรพ 3 เอกเทศสัญญา ซึ่งจะมีสัญญาเฉพาะเรื่องอีกหลายประเภท ส่วนสัญญาที่เป็นวัตถุประสงค์แห่งการศึกษาในบทความนี้คือ สัญญาจ้างแรงงาน (บัญญัติไว้ในมาตรา 575 – 586 แห่ง ป.พ.พ.) และแม้ว่าจะมีการบัญญัติรายละเอียดไว้เป็นการเฉพาะในแต่ละสัญญาก็ตาม หากเกิดกรณีที่เป็นปัญหาและไม่มีบทบัญญัติของแต่ละสัญญาวางหลักไว้ ก็ต้องกลับมาพิจารณาหลักทั่วไปเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

เมื่อกล่าวถึงสัญญาจ้างแรงงาน นอกจากจะมีกฎหมายกำหนดไว้ใน ป.พ.พ. แล้ว ยังมีกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นต้น แต่ในบทความนี้ จะมุ่งประเด็นไปที่สัญญาจ้างแรงงานตาม ป.พ.พ. เป็นหลัก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “เจตนาโดยสำคัญผิด” ในการผูกนิติสัมพันธ์เป็นสัญญาจ้างแรงงาน ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกับหลักทั่วไปของความสมบูรณ์แห่งนิติกรรม

ดังนั้น เนื้อหาในส่วนแรกจึงต้องทำความเข้าใจหลักกฎหมายเรื่องสำคัญผิดเป็นเบื้องต้น ลำดับถัดมาจึงพิจารณาหลักกฎหมายของสัญญาจ้างแรงงาน ก่อนที่จะนำกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ และนำเสนอข้อสรุปเป็นลำดับสุดท้าย

เนื้อหา

1. หลักกฎหมายเรื่องสำคัญผิด

การแสดงเจตนาเป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งส่งผลถึงความสมบูรณ์ของนิติกรรม ดังบทบัญญัติมาตรา 149 แห่ง ป.พ.พ. นิยามไว้ว่า “นิติกรรม หมายความว่า การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมาย **ด้วยใจสมัคร** มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ” ซึ่งคำว่า “ด้วยใจสมัคร” นี้ จะรู้ได้ก็ด้วยการพิจารณาจากการแสดงเจตนาของบุคคลที่ทำนิติกรรม (Setthabut, 2009) ใน ป.พ.พ. บัญญัติเรื่องเกี่ยวกับการแสดงเจตนาไว้ ดังนี้ (1) เจตนาซ่อนเร้น (2) เจตนาหลง (3) นิติกรรมอำพราง (4) สำคัญผิด (5) กลฉ้อฉล และ (6) ช่มชู้ แม้จะมีกฎหมายแสดงไว้เป็นการเฉพาะเรื่อง แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงควบคู่กันไปกับการแสดงเจตนาเข้าทำนิติกรรม คือ การใช้สิทธิในการทำนิติกรรมนั้น ต้องเป็นไปโดยสุจริต ดังที่มาตรา 5 แห่ง ป.พ.พ. บัญญัติว่า “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต” การทำนิติกรรมถือเป็นเรื่องของการใช้สิทธิของบุคคลประการหนึ่ง

หากกล่าวเป็นการเฉพาะถึงเรื่องของการแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดแล้ว เรื่องนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การสำคัญผิดในสาระสำคัญแห่งนิติกรรม และการสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือของทรัพย์สิน ทั้งนี้ ผลตามกฎหมายของทั้งสองลักษณะมีความแตกต่างกัน ถึงกระนั้น ยังมีข้อยกเว้นที่ไม่อาจอ้างความสำคัญผิดมาเป็นประโยชน์แก่ตนได้ ซึ่งจะศึกษาในรายละเอียดต่อไป

1.1 การสำคัญผิดในสาระสำคัญแห่งนิติกรรม

มาตรา 156 แห่ง ป.พ.พ. บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมเป็นโมฆะ

ความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ความสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม ความสำคัญผิดในตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรมและความสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม เป็นต้น”

สิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม หมายความว่า หากสิ่งนั้นหรือข้อเท็จจริงนั้นไม่มีอยู่หรือไม่ตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายหลังการแสดงเจตนา ผู้กระทำการย่อมไม่ก่อนิติกรรมขึ้นเป็นแน่แท้ จึงถือว่านั้นคือสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม ซึ่งในวรรคสองของมาตรา 156 ขยายความตัวอย่างของสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ อธิบายได้ ดังนี้

1. ความสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม หรืออีกนัยหนึ่งเป็นความสำคัญผิดในวัตถุที่ประสงค์ โดยประสงค์จะทำนิติกรรมอย่างหนึ่ง แต่กลับสำคัญผิดไปทำนิติกรรมอีกอย่างหนึ่งแทน (Pramoj, 2016) เช่น การลงลายมือชื่อในคำขอทำประกันชีวิต โดยเข้าใจว่าที่ลงลายมือชื่อนั้นเป็นการขอต่ออายุกรมธรรม์ประกันชีวิตเดิม ดังนั้น สัญญาประกันชีวิตฉบับใหม่ย่อมตกเป็นโมฆะ (ฎีกา 4861/2555) หรือมีเจตนาที่จะขายที่ดิน แต่กลับลงนามในสัญญาเช่าและจำนองที่ดินโดยเข้าใจผิดคิดว่าเป็นการขาย อันเป็นการสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ ดังนั้น สัญญาเช่าและสัญญาจำนองย่อมตกเป็นโมฆะ (ฎีกา 6673/2550) เป็นต้น

2. ความสำคัญผิดในตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีในนิติกรรม คือ การที่ผู้แสดงเจตนาประสงค์จะผูกนิติสัมพันธ์กับบุคคลหนึ่ง แต่เมื่อแสดงเจตนาไปแล้วกลับเป็นการทำนิติกรรมกับอีกบุคคลหนึ่งซึ่งไม่ใช่บุคคลที่ตนเองประสงค์จะก่อนิติกรรมด้วย ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าวต้องเป็นสาระสำคัญของนิติกรรมด้วย (Sotthibandhu, 2015) การพิจารณาว่าบุคคลนั้นเป็นสาระสำคัญหรือไม่ อาจเห็นได้อย่างชัดเจนใน

กรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดไว้โดยให้ความสำคัญกับคู่กรณีในนิติกรรม (Setthabut, 2009) เช่น ในสัญญา ยืมใช้คงรูป มีบทบัญญัติในมาตรา 648 แห่ง ป.พ.พ. ว่า “อันการยืมใช้คงรูป ย่อมระงับสิ้นไปด้วย มรณะแห่งผู้ยืม” นั่นคือ เมื่อผู้ยืมสิ้นชีวิตเสียแล้ว ทรัพย์สินที่ผู้ยืมได้ยืมไปย่อมต้องกลับคืนมาอย่างผู้ให้ ยืม สิทธิในการยืมไม่อาจตกทอดไปยังทายาทของผู้ยืมได้ เพราะผู้ให้ยืมไว้เนื้อเชื่อใจผู้ยืม จึงให้ยืมใช้ ทรัพย์สินดังกล่าว หาได้ไว้ใจทายาทของผู้ยืมว่าจะดูแลทรัพย์สินของตนเองให้ดีอย่างที่ผู้ยืมซึ่งมรณะ ไปไม่ หรือพิจารณาตามสัญญาจ้างแรงงานในมาตรา 577 แห่ง ป.พ.พ. ที่วางหลักว่า หากนายจ้างจะ โอนสิทธิของตนให้แก่บุคคลภายนอก ต้องให้ลูกจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย ในทางกลับกัน หากลูกจ้าง จะให้บุคคลอื่นทำงานแทนตน ก็ต้องให้นายจ้างยินยอมด้วยเช่นกัน มิเช่นนั้นแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ บอกลเลิกสัญญาเสียได้ ดังนั้น สาระสำคัญจึงอยู่ที่ทั้งตัวนายจ้างและลูกจ้าง หากตั้งแต่แรกที่ทำสัญญา จ้างแรงงานกันขึ้นแล้วฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้าใจผิดในตัวคู่กรณีของสัญญา ย่อมทำให้สัญญาจ้างแรงงาน นั้นตกเป็นโมฆะได้ เป็นต้น

3. ความสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม เป็นกรณีที่คู่กรณีในนิติกรรม มุ่งประสงค์ต่อทรัพย์สินอย่างหนึ่ง แต่เมื่อแสดงเจตนาไปแล้ว กลับผูกพันกับทรัพย์สินตามนิติกรรม ไม่ตรงตามที่ตนประสงค์ เช่น ทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินแปลงหนึ่งโดยมุ่งประสงค์จะนำไปออกโฉนดใน ภายหลัง ปรากฏว่าที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ไม่สามารถนำไปออกโฉนดได้ ดังนี้ เป็นการสำคัญผิดในทรัพย์สินอันเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมแล้ว (ฎีกา 5007/2542) หรือแสดง เจตนาซื้อขายที่ดินแปลงหนึ่ง แต่กลับลงนามในสัญญาซื้อขายเป็นการขายที่ดินอีกแปลงหนึ่งซึ่งไม่ใช่ แปลงที่ตนประสงค์จะขาย เช่นนี้นิติกรรมย่อมเป็นโมฆะ (ฎีกา 4997/2549, 843/2501) เป็นต้น

4. ความสำคัญผิดในสาระสำคัญในกรณีอื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้ใน ป.พ.พ. ของ มาตรา 156 วรรคสอง เพราะตามที่บัญญัติไว้เป็นเพียงตัวอย่างให้พิจารณาถึงลักษณะของ ความสำคัญผิด ดังนั้น ถ้ามีประเด็นอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ได้บัญญัติไว้ และเป็นสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ แห่งนิติกรรม หากไม่เข้าใจผิดหรือไม่สำคัญผิดเสียแล้ว นิติกรรมย่อมไม่อาจเกิดขึ้น นิติกรรมนั้น ย่อม ตกเป็นโมฆะเช่นเดียวกัน ตัวอย่างในกรณีนี้ เช่น สำคัญผิดว่ากรรมธรรม์ที่ตกลงไปเป็นการฝากเงินที่มี สิทธิพิเศษด้านการคุ้มครองชีวิตและสามารถถอนเงินได้ ทั้งที่ความจริงเป็นการทำสัญญาประกันชีวิต จึงเป็นกรณีความสำคัญผิดในเนื้อหาของนิติกรรมที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากผู้เข้าทำสัญญาไม่เข้าใจผิด เสียแล้ว สัญญาประกันชีวิตนั้นย่อมไม่อาจเกิดขึ้น สัญญาจึงตกเป็นโมฆะ (ฎีกา 534/2559) หรือการ ตกลงซื้อขายที่ดินกันในราคาหนึ่ง แต่เมื่อทำสัญญาซื้อขายที่ดินกลับเป็นอีกราคาหนึ่ง เพราะถูก นายหน้าหลอกลวง เป็นการสำคัญผิดในเรื่องราคาทรัพย์สินที่ตกลงซื้อขายกัน ซึ่งมีความสำคัญมากพอ กับตัวทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม จึงถือว่าแสดงเจตนาทำนิติกรรมโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็น สาระสำคัญของนิติกรรมแล้ว (ฎีกา 6103/2545)

ความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญมีผลเป็นโมฆะ หมายความว่า นิติกรรมนั้น เสียเปล่า ไม่ก่อให้เกิดผลใด ๆ ในทางกฎหมาย และไม่สามารถให้สัตยาบันได้ หากต้องคืนทรัพย์สิน ระหว่างคู่กรณี ต้องใช้บทกฎหมายเรื่องลาภมิควรได้ มาใช้บังคับ ดังที่มาตรา 172 แห่ง ป.พ.พ. บัญญัติว่า “โมฆะกรรมนั้นไม่อาจให้สัตยาบันแก่กันได้และผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดจะยกความเสีย เปล่าแห่งโมฆะกรรมขึ้นกล่าวอ้างก็ได้

ถ้าจะต้องคืนทรัพย์สินอันเกิดจากโมฆะกรรมให้นำบทบัญญัติว่าด้วยลาภมิควรได้แห่งประมวลกฎหมายนี้มาใช้บังคับ”

1.2 การสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน

มาตรา 157 แห่ง ป.พ.พ. บัญญัติว่า “การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินเป็นโมฆียะ

ความสำคัญผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นความสำคัญผิดในคุณสมบัติซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าวการอันเป็นโมฆียะนั้นคงจะได้กระทำขึ้น”

การสำคัญผิดในกรณีนี้ต่างจากกรณีแรกตรงที่ สิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญด้านตัวบุคคลหรือทรัพย์สินนั้น ผู้แสดงเจตนาเข้าใจถูกต้องแล้ว มิได้มีความสำคัญผิดแต่อย่างใด แต่เมื่อทำนิติกรรมลงไปกับตัวบุคคลนั้นหรือทรัพย์สินนั้น กลายเป็นว่าเข้าใจผิดในคุณสมบัติของบุคคลนั้นหรือทรัพย์สินนั้นไป เช่น ต้องการทำนิติกรรมจ้างทำของกับนาย ก โดยให้นาย ก สร้างบ้านทรงไทยให้แล้วเสร็จ ปรากฏว่า นาย ก ไม่สามารถสร้างได้ เพราะตนมีความรู้ความสามารถด้านการก่อสร้างอาคารสมัยใหม่ ไม่ใช่บ้านทรงไทยแต่อย่างใด ดังนี้ เป็นการสำคัญผิดในคุณสมบัติของนาย ก ผู้เป็นคู่กรณีในนิติกรรม หรือต้องการซื้อเครื่องบินน้ำผลไม้ชนิดแยกกากได้ แต่ได้ทำนิติกรรมซื้อขายลงไปโดยเข้าใจผิดว่าเครื่องบินน้ำผลไม้ที่ซื้อไปนั้นแยกกากได้ เช่นนี้เป็นการสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สินในนิติกรรม เป็นต้น

การจะกล่าวอ้างว่าสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินก็ดี คุณสมบัติดังกล่าวนั้นต้องเป็นสาระสำคัญในนิติกรรมด้วย ซึ่งถ้าไม่มีความสำคัญผิดเสียแล้ว นิติกรรมย่อมไม่อาจทำขึ้นเลย

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยว่าเป็นความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล เช่น การแจ้งปีเกิดผิดโดยมีเจตนาปกปิดความจริง ทำให้คู่กรณีเข้าใจผิด จึงรับเข้าเป็นพนักงาน ดังนี้ เป็นความสำคัญผิดว่ามีคุณสมบัติด้านอายุตามที่ต้องการ จึงเป็นการสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลซึ่งถือว่าเป็นสาระสำคัญในนิติกรรม (ฎีกา 3595/2531) แต่การที่ผู้ว่าจ้างรับผู้รับจ้างเข้าทำงานโดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการบริหารงานทรัพย์สินทางปัญญา หาใช่เพราะเป็นเนติบัณฑิตจากมรรัฐแคลิฟอร์เนียไม่ ดังนั้น การเป็นเนติบัณฑิตจากมรรัฐแคลิฟอร์เนียจึงไม่ใช่คุณสมบัติของบุคคลอันเป็นสาระสำคัญในสัญญาจ้างแรงงาน สัญญาจึงไม่ตกเป็นโมฆียะ (ฎีกา 6075/2549) ส่วนตัวอย่างที่เกี่ยวกับความสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สิน เช่น ทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินที่มีแนวสายไฟฟ้าแรงสูงพาดผ่าน โดยผู้จะขายปกปิดข้อความจริงดังกล่าว ทำให้ผู้จะซื้อเข้าใจว่าสามารถปลูกสร้างบ้านได้เต็มเนื้อที่ แต่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วไม่สามารถทำได้ตามที่เข้าใจ จึงเป็นการทำสัญญาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สิน (ฎีกา 712/2557) หรือทำสัญญาเช่าที่ดินโดยเข้าใจผิดว่าที่ดินอยู่ติดกับถนน แต่ความจริงแล้วที่ดินดังกล่าวมีที่ดินราชพัสดุคั่นอยู่ จึงเป็นการสำคัญผิดในคุณสมบัติของที่ดินที่เช่า ซึ่งถือเป็นสาระสำคัญในนิติกรรม (ฎีกา 3105/2553)

กรณีสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินมีผลเป็นโมฆียะ ซึ่งแตกต่างจากความเป็นโมฆะ นั่นคือ นิติกรรมยังไม่เสียเปล่าไป แต่คู่กรณีมีสิทธิที่จะบอกล้างหรือให้สัตยาบันก็ได้ หากผู้มีสิทธิบอกล้างได้ใช้สิทธิบอกล้าง จะส่งผลให้นิติกรรมดังกล่าวตกเป็นโมฆะมาตั้งแต่ต้น และให้ผู้เป็นคู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม ถ้าเป็นการพันวิสัยจะกลับคืนได้ ก็ให้ได้รับค่าเสียหายชดใช้ให้แทน หาใช่เป็นการชดใช้ฐานลาภมิควรได้ดังเช่นกรณีนิติกรรมตกเป็นโมฆะตามมาตรา 156 ไม่ ในทางตรงข้ามกับการ

บอกกล่าว คือ การให้สัตยาบัน ถ้าผู้มีสิทธิให้สัตยาบันได้ให้สัตยาบันในนิติกรรมนั้น จะทำให้นิติกรรมมีผลสมบูรณ์มาตั้งแต่แรก ซึ่งกรณีของนิติกรรมที่เป็นโมฆะจะไม่มีกรให้สัตยาบันแต่อย่างใด

ดังนั้น แม้เป็นเรื่องของความเข้าใจผิดหรือสำคัญผิดเหมือนกัน แต่เมื่อประเภทของความสำคัญผิดต่างกัน ผลในทางกฎหมายจึงแตกต่างกันไปด้วย เพราะความร้ายแรงแห่งกรณีต่างกันั้นเอง

1.3 ข้อยกเว้นที่ไม่อาจอ้างการสำคัญผิดได้

จากความสำคัญผิดที่กล่าวมาในหัวข้อ 1.1 และ 1.2 ที่ผลของนิติกรรมจะตกเป็นโมฆะหรือโมฆียะแล้วแต่กรณีนั้น แต่มีใ้เชื่อว่าผลจะเป็นดังเช่นที่กฎหมายบัญญัติไว้เสมอไป เพราะถ้าผู้แสดงเจตนาโดยสำคัญผิดได้กระทำลงไปด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแล้ว ผู้นั้นก็ไม่อาจถือเอาความสำคัญผิดมาใช้เป็นประโยชน์ได้ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 158 แห่ง ป.พ.พ. ที่บัญญัติว่า “ความสำคัญผิดตามมาตรา 156 หรือมาตรา 157 ซึ่งเกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของบุคคลผู้แสดงเจตนา บุคคลนั้นจะถือเอาความสำคัญผิดนั้นมาใช้เป็นประโยชน์แก่ตนไม่ได้” ซึ่งกล่าวได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามมาตรา 158 ถือเป็นข้อยกเว้นของมาตรา 156 และมาตรา 157 แต่ต้องเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หากทำลงไปด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดาที่ยังคงต้องบังคับให้เป็นไปตามมาตรา 156 หรือมาตรา 157 แล้วแต่กรณี

อย่างไรเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้น ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช อธิบายว่า “ความประมาทเลินเล่อที่จะเป็นข้อห้ามมิให้ถือประโยชน์ในความสำคัญผิด...นั้น ต้องเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งคนธรรมดาในฐานะเช่นนั้นไม่อาจขาดไร้ความระมัดระวังถึงแก่จะเกิดความสำคัญผิดขึ้นได้” (Pramoj, 2016) ฝ่ายศาสตราจารย์ ดร.จิต เศรษฐบุตร อธิบายว่า “...ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ก็คือการกระทำหรือละเว้นกระทำซึ่งบุคคลที่มีความระมัดระวังเพียงเล็กน้อย ก็ไม่กระทำหรือละเว้นกระทำ ดังนี้ ความสำคัญผิดเพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจึงหมายความว่าผู้แสดงเจตนาไม่ได้ใช้ความระมัดระวังอย่างใดเลย จึงเกิดความสำคัญผิดขึ้น” (Setthabut, 2009) และศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธ์ อธิบายว่า “ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงนั้น หมายถึง การที่ผู้แสดงเจตนาไม่ได้ใช้ความระมัดระวังเลยแม้เพียงเล็กน้อย เช่น ไม่ได้อ่านสัญญาเลย เป็นต้น” (Sotthibandhu, 2015)

จากคำอธิบายข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง คือ การที่ผู้แสดงเจตนาไม่ได้ใช้ความระมัดระวังเลยแม้แต่เพียงเล็กน้อยในการกระทำนิติกรรมหรือละเว้นกระทำนิติกรรม จึงทำให้เกิดความสำคัญผิดขึ้น ดังนั้น เมื่อตนเป็นผู้ที่ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังแต่อย่างใด จึงไม่ควรอ้างความเป็นโมฆะหรือโมฆียะมาเป็นประโยชน์แก่ตนได้

ตัวอย่างที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่าไม่สามารถอ้างความสำคัญผิดมาใช้เป็นประโยชน์แก่ตนได้ เช่น การลงลายมือชื่อในหนังสือค้ำประกันที่ยังมิได้มีการกรอกข้อความใด ๆ พร้อมมอบสำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการไป ต่อมามีการกรอกข้อความผิดไปจากที่ตกลงกัน เช่นนี้จะอ้างว่าเป็นความสำคัญผิดมิได้ เพราะตนเองได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกัน (ฎีกา 357/2548) หรือการเข้าประมูลซื้อที่ดินที่ขายทอดตลาดโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี ซึ่งสามารถตรวจสอบความถูกต้องของที่ตั้งได้ก่อนเข้าประมูล เมื่อปรากฏว่าที่ดินที่ประมูลได้ไม่ตรงกับที่ตั้งที่ตนเองเข้าใจ จึงเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ประมูลเองที่ไม่ตรวจสอบให้ดีกว่าก่อน ดังนั้นจึงไม่สามารถอ้างความเข้าใจผิดดังกล่าวมาเป็นประโยชน์แก่ตนได้ (ฎีกา 3360 - 3410/2543)

2. หลักกฎหมายเรื่องสัญญาจ้างแรงงาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างแรงงานมีเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ดั้งเดิมสัญญาจ้างแรงงานมีบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เมื่อสังคมเปลี่ยนไป ลักษณะของการทำงานเปลี่ยนไป การจะบังคับเพียงในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เริ่มไม่เท่าทันกับยุคสมัย จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 หรือแม้กระทั่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ก็เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงาน

อย่างไรก็ตาม รากฐานของการเกิดขึ้นของสัญญาก็ดี ความสมบูรณ์ของสัญญาก็ดี จะต้องบังคับตามกฎเกณฑ์ทั่วไปของสัญญา กล่าวโดยย่อคือ การผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสัญญาจ้างแรงงานนั้น คู่กรณีต้องเป็นผู้มีความสามารถตามกฎหมาย หากหย่อนความสามารถจะทำให้สัญญานั้นตกเป็นโมฆะ วัตถุประสงค์ของสัญญาจ้างแรงงานต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่เป็นการพนันวิสัย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือศีลธรรมอันดี มิเช่นนั้นสัญญาจะตกเป็นโมฆะ อีกทั้งถ้ากฎหมายกำหนดในเรื่องแบบไว้ สัญญาชนิดนั้นก็ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดด้วย หากฝ่าฝืนไม่ทำตาม สัญญาจะยอมตกเป็นโมฆะ นอกจากนี้ หากสัญญาจ้างแรงงานดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะความเข้าใจผิดหรือสำคัญผิดก็ต้องใช้บทบัญญัติความสำคัญผิดตามที่พิจารณาในหัวข้อที่ 1 มาบังคับแก่กรณีด้วย

ดังนั้น การศึกษาในบทความนี้จึงจะเน้นเฉพาะกฎเกณฑ์ของสัญญาจ้างแรงงาน (Eagjaranyakorn, 2015) ที่อยู่ใน ป.พ.พ. เท่านั้น โดยแบ่งเป็น 3 เรื่อง คือ การเป็นสัญญาต่างตอบแทน การเป็นสัญญาที่ไม่มีแบบกำหนดให้ต้องทำตาม และการเป็นสัญญาที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะตัว

2.1 สัญญาจ้างแรงงานเป็นสัญญาต่างตอบแทน

การพิจารณาว่าสัญญาใดเป็นสัญญาต่างตอบแทนหรือไม่นั้น ตามมาตรา 369 แห่ง ป.พ.พ. บัญญัติไว้ว่า “ในสัญญาต่างตอบแทนนั้น คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่ยอมชำระหนี้จนกว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะชำระหนี้หรือขอปฏิบัติการชำระหนี้ก็ได้ แต่ความข้อนี้ท่านมิให้ใช้บังคับ ถ้าหนี้ของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งยังไม่ถึงกำหนด” นั่นคือ คู่กรณีในสัญญาดังกล่าวต่างก็มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ต่อกัน แต่ถ้าหน้าที่ที่กำหนดไว้ของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยังไม่ถึงกำหนดชำระแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งจะบังคับให้ฝ่ายนั้นชำระหนี้ไม่ได้

ตามมาตรา 575 แห่ง ป.พ.พ. ที่บัญญัติว่า “อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าลูกจ้าง ตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้” จะเห็นได้ว่า คู่กรณีในสัญญาจ้างแรงงาน คือ นายจ้างกับลูกจ้าง โดยลูกจ้างมีหนี้หรือหน้าที่ที่ต้องกระทำต่อนายจ้าง คือการทำงาน ส่วนนายจ้างก็มีหนี้หรือหน้าที่ที่ต้องกระทำตอบแทน คือ การจ่ายสินจ้าง ดังนั้น จึงถือได้ว่าสัญญาจ้างแรงงานมีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทน

สินจ้างในสัญญาจ้างแรงงานนับเป็นสาระสำคัญประการหนึ่ง เพราะมาตรา 576 แห่ง ป.พ.พ. ยังวางหลักว่า หากไม่อาจคาดหมายได้ว่าจะเป็นการทำงานให้เปล่าแล้ว ก็ย่อมถือเอาโดยปริยายว่ามีค่ามันจะให้สินจ้าง แต่การได้สินจ้างในสัญญาจ้างแรงงานนี้จะต่างจากสัญญาจ้างทำของ คือ ในสัญญาจ้างทำของนั้น การตกลงให้สินจ้างของผู้ว่าจ้างต่อผู้รับจ้างก็เพื่อหวังผลสำเร็จของงานเป็นสำคัญ โดยผู้ว่าจ้างไม่มีอำนาจบังคับบัญชาเหนือตัวผู้รับจ้าง อันแตกต่างจากความสัมพันธ์ระหว่าง

นายจ้างกับลูกจ้างในสัญญาจ้างแรงงาน ซึ่งมาตรา 583 แห่ง ป.พ.พ. ให้สิทธิแก่นายจ้าง ในการไล่ ออกโดยมีพักต้องบอกกล่าวล่วงหน้าหรือจ่ายสินไหมทดแทน ถ้าลูกจ้างจงใจขัดคำสั่งอันชอบด้วย กฎหมายของนายจ้าง หรือละเลยไม่นำพาต่อคำสั่ง เป็นต้น ดังฎีกาที่ 6942/2550 วินิจฉัยว่า การ จะเป็นนายจ้างหรือลูกจ้างกันหรือไม่ นั้น จะต้องปรากฏด้วยว่าลูกจ้างได้ปฏิบัติงานภายใต้ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายอันเป็นอำนาจบังคับบัญชาของนายจ้างตาม ป.พ.พ. มาตรา 583 อย่างไรก็ตาม ถ้าความปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่ได้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานใดเป็น กิจจะลักษณะ ไม่ได้อยู่ภายใต้ระเบียบข้อบังคับการทำงาน และมีได้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของ ผู้บริหารบริษัท เป็นเพียงแต่มาช่วยทำงานเท่านั้น กรณีนี้จึงไม่มีนิติสัมพันธ์การจ้างแรงงานระหว่างกัน (ฎีกา 13163/2558)

อย่างไรก็ตาม การที่ลูกจ้างไม่ทำงานเพราะนายจ้างไม่มีงานให้ทำ ก็หาเป็นความผิด ของลูกจ้างไม่ ในกรณีนี้ นายจ้างจึงยังคงต้องจ่ายสินจ้างให้แก่ลูกจ้าง โดยไม่สามารถอ้างมาตรา 583 แห่ง ป.พ.พ. มาไล่ลูกจ้างได้ ทั้งนี้ควรต้องตั้งข้อสังเกตด้วยว่า การจ่ายสินจ้างดังกล่าว นายจ้าง จ่ายให้เพราะมีเจตนาจ้างในฐานะเป็นลูกจ้าง หากตนจ่ายสินจ้างแต่ไม่ได้จ่ายให้ในฐานะเป็นลูกจ้าง คู่กรณีดังกล่าวก็ไม่ผูกพันกันในฐานะนายจ้างและลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานแต่อย่างใดใน ขณะเดียวกัน ถ้านายจ้างมีความประสงค์จะจ้างแต่ลูกจ้างไม่ได้รับมอบหมายให้ทำงานใด ๆ ทั้งที่ นายจ้างมีงานให้ทำได้ โดยที่นายจ้างไม่ได้ผิดสัญญาในการจ่ายสินจ้าง ก็หาใช่ นายจ้างทำผิดหน้าที่ เรื่องการสั่งงานให้ทำไม่ เพราะหน้าที่ตามกฎหมายที่นายจ้างมีต่อลูกจ้างในลักษณะการต่างตอบแทน นั้น คือการจ่ายสินจ้าง หากใช้การสั่งงานให้ลูกจ้างทำไม่ ดังนั้น ลูกจ้างจะอ้างว่านายจ้างทำผิดหน้าที่ ที่ไม่มอบหมายงานให้ตนไม่ได้

2.2 สัญญาจ้างแรงงานเป็นสัญญาที่ไม่มีแบบ

จากที่อ้างข้างต้นถึงมาตรา 152 แห่ง ป.พ.พ. ที่วางหลักเรื่องนิติกรรมที่ต้องทำตาม แบบที่กฎหมายกำหนด หากไม่กระทำตาม นิติกรรมหรือสัญญานั้นจะตกเป็นโมฆะ ซึ่งคำอธิบายว่า อย่างไรเรียกว่าแบบนี้ ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อธิบายว่า แบบในกรณีนี้เป็น “...แบบ แห่งนิติกรรม ไม่ใช่แบบในการแสดงเจตนา ... (แต่) แบบเป็นหลักขัดขวางเจตนา เมื่อกฎหมายรับรอง ความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนา ข้อขัดข้องขัดขวางมีอย่างใดจะต้องได้ปรากฏกำหนดไว้ชัดแจ้ง ถ้าไม่มี กฎหมายกำหนดแบบไว้ กิจการใด ๆ ย่อมทำสำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยลำพังแต่อาศัยการแสดงเจตนา...” (Pramoj, 2016) ส่วนศาสตราจารย์ ดร.จิต เศรษฐบุตร เห็นว่าแบบเป็นกรอบพิธีภายนอก เพราะโดย หลักแล้วนิติกรรมย่อมสมบูรณ์เมื่อมีการแสดงเจตนาซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของนิติกรรม (Setthabut, 2009) และศาสตราจารย์ ดร.ศันท์ภรณ์ โสทธิพันธุ์ กล่าวถึงแบบว่า “...เป็นวิธีในการ สื่อเจตนา เพราะเจตนาภายในจะมีความสำคัญได้ต้องสื่อออกมาภายนอก แบบจึงเปรียบเสมือน เครื่องมือหรือพาหนะของเจตนา... (หรือเป็น) วิธีการในการแสดงเจตนาทำนิติกรรม...” (Sotthibandhu, 2015)

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า นอกเหนือจากหลักพื้นฐานที่ต้องอาศัยเจตนาที่ต้องตรงกันของ คู่กรณีเป็นเบื้องต้นแล้ว หากกรณีใดที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องกระทำการอย่างอื่นเพิ่มเติมด้วย และ คู่กรณีมิได้ทำตามนั้น จะส่งผลให้นิติกรรมหรือสัญญาเป็นโมฆะ การกระทำที่นอกเหนือจากเจตนา ดังกล่าวจึงเรียกว่าแบบ เช่น การทำสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 456 วรรคแรก แห่ง

ป.พ.พ. วางหลักให้คู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่ มิเช่นนั้นเป็นโมฆะ ดังนั้น การทำเป็นหนังสือและการจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 152 จึงถือเป็นการกระทำเพิ่มเติมที่กฎหมายกำหนดให้ทำนอกเหนือจากการมีเจตนาที่ต้องตรงกันในการซื้อขายสังหาริมทรัพย์ ดังกล่าว และถ้าฝ่าฝืนไม่ทำลงไปจะทำให้นิติกรรมตกเป็นโมฆะ อันสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 152 ที่กล่าวถึงข้างต้น

กรณีที่กฎหมายกำหนดให้กระทำนอกเหนือจากการมีเจตนาที่ตรงกันของคู่กรณี แต่ มิได้บัญญัติผลหากฝ่าฝืนเอาไว้ให้เป็นโมฆะนั้น การกระทำความผิดดังกล่าวย่อมไม่ต้องตามมาตรา 152 เช่น การกู้ยืมเงินกว่า 2,000 บาท หากมิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมเป็นสำคัญ จะฟ้องร้อง บังคับคดีมิได้ จะเห็นว่าในเรื่องดังกล่าวสัญญากู้ยืมเงินมิได้เสียไปแต่อย่างใด แต่ผู้ให้กู้ไม่อาจจะนำ เรื่องดังกล่าวขึ้นมาฟ้องร้องได้ เป็นเหตุต้องห้ามฟ้องคดีเพราะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือตามที่กฎหมาย กำหนด มิใช่นิติกรรมการกู้ยืมเงินเป็นโมฆะ ดังนั้น การทำหลักฐานเป็นหนังสือจึงมิใช่แบบ

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตาม ป.พ.พ. บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ในลักษณะ 6 สัญญา จำรงงานแล้ว ไม่พบการกำหนดให้ต้องกระทำการอย่างอื่นนอกเหนือจากเจตนาที่จะผูกพันเป็นนายจ้าง กับลูกจ้างกันแต่อย่างใด จึงกล่าวได้ว่า สัญญาจ้างแรงงานนั้นเป็นสัญญาที่ไม่มีแบบ ดังนั้น หากคู่กรณี ประสงค์จะทำสัญญาจ้างแรงงานโดยมีฝ่ายหนึ่งจ่ายสินจ้างให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง และฝ่ายที่รับสินจ้างตกลง จะทำงานให้ผู้จ่ายสินจ้าง การตกลงเช่นนั้นถือเป็นสัญญาจ้างแรงงานแล้ว ซึ่งเคยมีคำพิพากษาฎีกา ยืนยันไว้หลายฎีกาว่าสัญญาจ้างแรงงานหาต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือ หรือต้องทำเป็นหนังสือไม่ เช่น ฎีกาที่ 2481/2526 และ 2651-2653/2529 เป็นต้น เช่นเดียวกับการบอกเลิกสัญญาจ้างแรงงานที่ ฎีกา 8484-8485/2559 ได้วินิจฉัยว่า การบอกเลิกสัญญาจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นกรณีนายจ้างแสดง เจตนาเลิกจ้างหรือลูกจ้างแสดงเจตนาลาออก ไม่มีกฎหมายบังคับว่าผู้แสดงเจตนาจะต้องทำตามแบบ หรือต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ จึงมิใช่กรณีที่กฎหมายบังคับให้ต้องมีพยานเอกสารมาแสดง

การที่สถานที่ทำงานใด ๆ ก็ตามมีสัญญาจ้างแรงงานที่ลงนามผู้จ้างและผู้รับจ้าง จะมี พยานหรือไม่ก็ดี ก็เป็นเพียงพยานหลักฐานที่เมื่อมีข้อสงสัยกันเกิดขึ้น คู่กรณีสามารถอ้างพยาน เอกสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในเบื้องต้นได้ แต่คู่กรณีอีกฝ่ายก็สามารถพิสูจน์หักล้างเป็นอย่าง อื่นได้เช่นกัน ดังนั้น การมีสัญญาจ้างแรงงานมิใช่เป็นสิ่งที่บอกว่าสัญญาจ้างแรงงานเกิดขึ้นอย่าง สมบูรณ์แล้วหรือไม่ เพราะกฎหมายมิได้บังคับว่าต้องให้ทำเป็นหนังสือแต่อย่างใด

2.3. สัญญาจ้างแรงงานเป็นสัญญาที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะตัว

สิ่งที่ปรากฏในสัญญาจ้างแรงงานที่พบว่า มีลักษณะเป็นการเฉพาะตัวนั้น จะมีทั้ง กรณีของลูกจ้างและของนายจ้าง โดยพิจารณาได้จากมาตรา 577 แห่ง ป.พ.พ. ที่บัญญัติว่า “นายจ้าง จะโอนสิทธิของตนให้แก่บุคคลภายนอกก็ได้เมื่อลูกจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ลูกจ้างจะให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนก็ได้เมื่อนายจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดทำการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญา เสียก็ได้”

ในสัญญาจ้างแรงงาน การที่บุคคลคนหนึ่งจะตัดสินใจผูกพันทางกฎหมายเข้าเป็น ลูกจ้างของใครนั้น เขาย่อมต้องพิจารณาหลายประการ เช่น ชื่อเสียงของนายจ้าง การจ่ายเงินเดือน หรือการมีความเป็นธรรมให้กับลูกจ้าง เป็นต้น ดังนั้น เมื่อบุคคลคนหนึ่งตัดสินใจแล้ว นั้นหมายความว่า

เขามีความเชื่อมั่นในตัวบุคคลที่จะมาเป็นนายจ้างบังคับบัญชาเขาในระหว่างที่ตนเป็นลูกจ้างอยู่ การที่นายจ้างจะโอนสิทธิที่ตนมีเหนือตัวลูกจ้างไปให้แก่บุคคลอื่นนั้น จึงต้องให้ลูกจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย เพราะเขาไม่ได้เลือกคนที่นายจ้างโอนสิทธิไปเป็นนายจ้างของเขาแต่อย่างใด

ในทางกลับกัน การที่นายจ้างจะเลือกบุคคลใดมาเป็นลูกจ้างนั้น ก็ย่อมต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ หรือความเหมาะสมของลูกจ้างในตำแหน่งงานนั้น ๆ ด้วย ดังนั้น ถ้าลูกจ้างจะให้บุคคลภายนอกมาทำงานแทนตน ก็ต้องให้นายจ้างยินยอมเสียก่อน เพราะบุคคลภายนอกดังกล่าว อาจไม่มีความเหมาะสมในงานนั้นหรือนายจ้างอาจไม่ไว้วางใจให้ทำงานนั้น เหมือนดังเช่นลูกจ้างก็ได้

กฎหมายให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวโดยบัญญัติผลไว้ในวรรคท้ายว่าให้คู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับผลจากการฝ่าฝืนดังกล่าวมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ถึงกระนั้นก็ตาม หากพิจารณามาตรา 584 แห่ง ป.พ.พ. ประกอบ กลับพบว่า การที่กฎหมายบัญญัติให้สัญญาจ้างแรงงานระงับเมื่อนายจ้างตายหากสาระสำคัญอยู่ที่ตัวผู้เป็นนายจ้างนั้น สามารถพิจารณาในทางตรงกันข้ามได้ว่า ถ้าสาระสำคัญไม่ได้อยู่ที่ตัวนายจ้าง แม้นายจ้างจะเสียชีวิตก็ทำให้สัญญาจ้างแรงงานนั้นระงับไปแต่อย่างใดไม่ ดังนั้น การที่จะอ้างว่าสัญญาจ้างแรงงานมีลักษณะเฉพาะตัวก็อาจกล่าวไม่ได้เต็มที่ เพราะจากเหตุผลในมาตรา 584 แสดงว่าไม่ได้มีความเฉพาะตัวของผู้เป็นนายจ้างก็ได้

3. กรณีศึกษาด้านสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล

จากที่กล่าวถึงในสัญญาจ้างแรงงานว่ามีลักษณะเป็นการเฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็กรณีของนายจ้างหรือลูกจ้างก็ตาม โดยเฉพาะในแง่ของลูกจ้างนั้น นายจ้างที่ตัดสินใจทำสัญญาจ้างลูกจ้างคนใด ก็เป็นเพราะพึงพอใจในความรู้ ความสามารถ ของลูกจ้างเป็นสำคัญ ดังนั้น หากมีกรณีที่นายจ้างสำคัญผิดในคุณสมบัติของลูกจ้างแล้ว จะทำให้สัญญาจ้างแรงงานดังกล่าวตกเป็นโมฆียะหรือไม่ ในบทความนี้จะขอยกตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 6075/ 2549 ซึ่งเป็นกรณีที่วินิจฉัยว่าการเป็นเนติบัณฑิตของมลรัฐแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกาไม่ใช่คุณสมบัติที่เป็นสาระสำคัญของบุคคลมาเปรียบเทียบกับกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งหนึ่งให้บุคลากรพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาเพราะใช้คุณวุฒิการศึกษาปลอม ซึ่งในกรณีหลังนี้ แม้ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างแรงงานโดยตรง แต่มีลักษณะที่เหมือนกันของการจ้างบุคคลเข้ามาทำงาน คือ มุ่งถึงคุณสมบัติของบุคคลให้เหมาะสมกับงานที่จ้าง

ในลำดับแรก จะนำเสนอกรณีศึกษาทั้งสองกรณีโดยย่อ และนำมาวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลเป็นลำดับถัดไป

3.1 กรณีศึกษา

คำพิพากษาฎีกาที่ 6075/2549 มีคำวินิจฉัยส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญผิดคือ จำเลยรับโจทก์เข้าทำงาน เพราะเห็นว่าโจทก์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สามารถทำหน้าที่บริหารดูแลงานทรัพย์สินทางปัญญาอันเป็นสาระสำคัญของสัญญาจ้างงาน แม้โจทก์จะแจ้งเท็จเรื่องความเป็นเนติบัณฑิตจากมลรัฐแคลิฟอร์เนีย คุณสมบัติดังกล่าวก็ทำให้สาระสำคัญของสัญญาจ้างแรงงานไม่ เพียงแต่ทำให้โจทก์มีคุณสมบัติเด่นเป็นพิเศษ มีความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจในการดูแลและบริหารงานมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ดังนั้น สัญญาจ้างแรงงานดังกล่าวจึงไม่ตกเป็นโมฆียะ เพราะเหตุสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล

ส่วนในกรณีที่สอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือไปยังสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งหนึ่ง เป็นเรื่องเสร็จที่ 1403/2560 ความตอนหนึ่งมีสาระสำคัญว่า มหาวิทยาลัยแห่งนี้จ้าง นาย ร เป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ตำแหน่งอาจารย์ วุฒิปริญญาเอก (บัญชีและการเงิน) สังกัดคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ต่อมาทางมหาวิทยาลัยตรวจสอบ พบว่า นาย ร ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกจาก University of Hertfordshire ประเทศอังกฤษ แต่ได้ใช้หลักฐานทางการศึกษาและใบปริญญาบัตรปลอมในการสมัครเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ทางมหาวิทยาลัยจึงมีคำสั่งให้ นาย ร พ้นสภาพการเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา

สำหรับปัญหาว่ามหาวิทยาลัยจะสามารถเรียกคืนเงินประจำตำแหน่งทางวิชาการที่ นาย ร ได้รับไปในช่วงดำรงตำแหน่งโดยใช้วุฒิการศึกษาปลอมได้หรือไม่นั้น เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาย ร ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก แต่ได้ใช้หลักฐานทางการศึกษาและใบปริญญาบัตรปลอมในการสมัครเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ตำแหน่งอาจารย์ วุฒิปริญญาเอก และได้ใช้หลักฐานดังกล่าวประกอบการยื่นขอกำหนดตำแหน่งวิชาการในตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ การกระทำของ นาย ร จึงเป็นการกระทำโดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์จากทางมหาวิทยาลัย ดังนั้น เมื่อมหาวิทยาลัยได้มีคำสั่งให้ นาย ร พ้นสภาพจากการเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่มีคำสั่งจ้าง และมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งที่แต่งตั้งให้ นาย ร ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่มีคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว มหาวิทยาลัยย่อมสามารถเรียกให้ นาย ร คืนเงินประจำตำแหน่งทางวิชาการที่ได้รับไปได้

3.2 วิเคราะห์กรณีศึกษากับหลักความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล

สิ่งที่แตกต่างกันของทั้งสองกรณีซึ่งต้องตั้งข้อสังเกตไว้ในเบื้องต้น คือ กรณีตามคำพิพากษากฎีกาที่ 6057/2549 นั้น เป็นเรื่องระหว่างเอกชน ดังนั้นจึงตกอยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมายแพ่ง ส่วนกรณีที่สองไม่ใช่เรื่องระหว่างเอกชน จึงตกอยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมายมหาชน อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ที่นำทั้งสองกรณีนี้มาทำการศึกษานั้น เพราะเป็นเรื่องที่บุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีในการจ้างทำงานดังกล่าวมีการแจ้งเท็จในเรื่องคุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษาของตนต่อผู้จ้างเหมือนกัน แต่กรณีแรกไม่ทำให้สัญญาตกเป็นโมฆียะ ในขณะที่กรณีที่สองผู้จ้างมีคำสั่งให้พ้นสภาพจากการเป็นพนักงานสถาบันอุดมศึกษา

ประเด็นที่พิจารณา คือ คุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวเป็นสาระสำคัญในการจ้างงานหรือไม่

ตามหลักกฎหมายเรื่องความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลตามที่ได้อธิบายมาในเบื้องต้น ความสำคัญผิดที่จะส่งผลให้นิติกรรมหรือสัญญานั้นตกเป็นโมฆียะ ต้องเป็นความสำคัญผิดในคุณสมบัติที่ถือเป็นสาระสำคัญของสัญญาด้วย นั่นคือ ในกรณีศึกษาตามคำพิพากษานั้น ถ้าผู้จ้างเข้าใจถูกต้องว่าบุคคลที่ตนรับเข้าทำงานไม่ได้สำเร็จการศึกษาเป็นเนติบัณฑิตจากมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ตนจะไม่จ้างบุคคลดังกล่าวเด็ดขาด แต่กลับเป็นว่าคุณสมบัติดังกล่าวเป็น “...เพียงแต่ทำให้โจทก์ดูมีคุณสมบัติเด่นเป็นพิเศษ มีความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจในการดูแลและบริหารงานมากยิ่งขึ้นเท่านั้น...” เพราะสาระสำคัญที่ผู้จ้างตัดสินใจจ้างคือ “...โจทก์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สามารถทำหน้าที่บริหารดูแลงานทรัพย์สินทางปัญญาอันเป็นสาระสำคัญของสัญญาจ้างงาน...” ดังนั้น แม้โจทก์

จะแจ้งคุณสมบัติอันเป็นเท็จ แต่เมื่อคุณสมบัติดังกล่าวมิใช่สาระสำคัญเสียแล้ว ย่อมไม่ทำให้สัญญาจ้างเสียไปแต่อย่างใด สัญญาจ้างจึงไม่ตกเป็นโมฆียะเพราะการเข้าใจผิดในคุณสมบัติของบุคคลแต่อย่างใด

การพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลเปลี่ยนไปในกรณีที่สอง ซึ่งผู้จ้างเป็นสถาบันอุดมศึกษาและอีกฝ่ายหนึ่งประสงค์จะเข้ามาทำงานในตำแหน่งอาจารย์โดยใช้คุณวุฒิปริญญาเอกในการสมัครงาน การทำงานในสถาบันอุดมศึกษานั้น คุณสมบัติด้านคุณวุฒิการศึกษาของคนที่เข้ามาทำงานในตำแหน่งอาจารย์นับว่าเป็นสาระสำคัญ ดังจะเห็นจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง และหากหลักสูตรใดไม่มีอาจารย์ตามเกณฑ์ที่กำหนดอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของหลักสูตรด้วย และที่เป็นการร้ายแรงยิ่งกว่าคือ หลักสูตรดังกล่าวอาจถูกสั่งปิดหลักสูตรก็ได้ การกระทำของนาย ร ที่ใช้คุณวุฒิการศึกษาปลอม เพื่อมุ่งหวังตำแหน่งอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยที่ถ้ามหาวิทยาลัยผู้จ้างรู้ความจริงหรือเข้าใจถูกต้องว่า นาย ร ไม่ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกแล้ว ทางมหาวิทยาลัยจะไม่มีทางจ้าง นาย ร เป็นอาจารย์เด็ดขาด สิ่งที่ นาย ร ทำ จึงก่อให้เกิดความสำคัญผิดขึ้นในฝั่งของมหาวิทยาลัยผู้จ้าง

กรณีนี้เป็นที่น่าวิเคราะห์ว่าควรเป็นความสำคัญผิดประเภทใดระหว่างความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ หรือความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล แน่นนอนว่าคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกเป็นคุณสมบัติที่ถือว่าเป็นสาระสำคัญของ นาย ร ที่สถาบันการศึกษาตัดสินใจจ้าง นาย ร เข้ามาทำงาน เมื่อปรากฏความจริงว่า นาย ร มิได้มีคุณสมบัติดังกล่าว นิติกรรมนั้นก็ควรตกเป็นโมฆียะตามมาตรา 157 แห่ง ป.พ.พ. ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงประเด็นที่หลักสูตรอาจถูกสั่งปิดนั้น แสดงว่าคุณสมบัติด้านคุณวุฒิการศึกษาเป็นสาระสำคัญอย่างยิ่ง เพราะทางสถาบันการศึกษาย่อมไม่ประสงค์จะจ้างบุคคลที่ไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนมาประจำในหลักสูตรแน่นอน ดังนั้น “คุณวุฒิปริญญาเอก” จะนับเป็น “สิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ” ของนิติกรรมได้หรือไม่ เพราะในมาตรา 156 วรรคสอง แห่ง ป.พ.พ. ก็เป็นเพียงการยกตัวอย่างของสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ มิใช่กรณีที่มีเพียง 3 ประการเท่านั้น กล่าวคือ สิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญอาจมีมากกว่า 3 กรณีนี้ได้ คือ อาจไม่ใช่กรณีลักษณะของนิติกรรม หรือตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรม หรือทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม ก็ได้ และหากเป็นเช่นนี้ สัญญาจ้างงานของ นาย ร ที่แจ้งเท็จเรื่องคุณวุฒิการศึกษา ย่อมตกเป็นโมฆะ เพราะนายจ้างได้สำคัญผิดในคุณวุฒิการศึกษาซึ่งเป็นสาระสำคัญของนิติกรรม

การพิจารณาข้างต้นนั้น เป็นการพิจารณาตามหลักความสำคัญผิดในกฎหมายแพ่ง แต่เมื่อมหาวิทยาลัยคู่กรณีมีพระราชบัญญัติใช้บังคับเองเป็นการเฉพาะ จึงได้พิจารณาให้ นาย ร พ้นสภาพการเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย และเพราะเหตุที่ นาย ร ได้ใช้คุณวุฒิการศึกษาดังกล่าวประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการ และได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิชาการ การได้รับผลดีจากตำแหน่งวิชาการนั้นมาจากการกระทำอันเป็นเท็จ ดังนั้น ผลประโยชน์ใด ๆ ที่ นาย ร ได้รับไป ทางมหาวิทยาลัยจึงสามารถเรียกคืนเงินได้ ผลดังกล่าวหากพิจารณาเทียบเคียงกับการเป็นโมฆียะ แสดงว่าทางมหาวิทยาลัยได้บอกล้างสัญญาจ้าง และส่งผลให้สัญญาจ้างตกเป็นโมฆะมาตั้งแต่ต้น หากต้องมีการส่งคืนทรัพย์สินกันต้องให้คู่กรณีกลับคืนสู่สถานะเดิม หากไม่สามารถกลับคืนดังนั้นได้ ก็ให้จ่ายค่าสินไหมทดแทน ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 176 แห่ง ป.พ.พ. ส่วนถ้าเทียบเคียงกับการเป็นโมฆะ แสดงว่าทางมหาวิทยาลัยได้กล่าวอ้างความเสียหายเปล่าแห่ง

โมฆะกรรม เสมือนว่าไม่ได้ทำสัญญาใด ๆ กับ นาย ร และถ้า นาย ร ได้รับทรัพย์สินอย่างใดไปจาก สัญญาดังกล่าว นาย ร ต้องคืนให้กับมหาวิทยาลัยฐานลามิควรรได้ตามมาตรา 172 แห่ง ป.พ.พ.

สรุป

แม้สัญญาจ้างแรงงานจะเป็นสัญญาเฉพาะที่ปรากฏอยู่ในเอกเทศสัญญา แต่ก็ต้องตกอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของบทกฎหมายเรื่องนิติกรรมสัญญาด้วย โดยความผสมผสานที่กล่าวถึงในบทความนี้ทำให้เห็นว่า สัญญาจ้างแรงงานคำนึงถึงความเฉพาะตัวของคู่กรณีในสัญญา ไม่ว่าจะลูกจ้างตัดสินใจเข้ามาทำงานก็เพราะมั่นใจในตัวนายจ้าง หรือนายจ้างตัดสินใจจ้างก็เพราะมั่นใจในความรู้ ความสามารถ หรือคุณสมบัติของลูกจ้างว่าจะสามารถทำงานได้ก็ตาม แต่ถ้ามีการแจ้งคุณสมบัติอันเป็นเท็จ และคุณสมบัติดังกล่าวของบุคคลเป็นสาระสำคัญของสัญญา ก็จะส่งผลถึงความสมบูรณ์ของสัญญาจ้างได้ ดังเช่นกรณีศึกษาที่ได้แสดงให้เห็นข้างต้น

หลักทั่วไปอีกประการหนึ่งที่แทรกอยู่เสมอในการผูกนิติสัมพันธ์ คือ หลักสุจริต ซึ่งปรากฏในมาตรา 5 แห่ง ป.พ.พ. บัญญัติว่า “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี ท่านว่าบุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต” การทำสัญญาจ้างแรงงานเป็นการใช้สิทธิของบุคคลประการหนึ่งจึงควรต้องทำโดยสุจริต ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลยว่าความสำคัญผิดที่ปรากฏในตัวอย่างข้างต้นนี้มาจากความไม่สุจริตของบุคคลเป็นสาเหตุหลัก เพราะหากตนสุจริตเสียแล้ว ก็คงไม่ใช่ข้อมูลเท็จจนกระทั่งคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในสัญญาสำคัญผิด

ดังนั้น หากความสำคัญผิดดังกล่าวเป็นความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ จะส่งผลให้สัญญาตกเป็นโมฆะ และถ้าเป็นความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลที่เป็นสาระสำคัญของสัญญาจ้างแรงงาน ก็จะส่งผลให้สัญญาตกเป็นโมฆียะ แต่ถ้าเรื่องดังกล่าวมิใช่สาระสำคัญ ก็หากกระทบถึงความสมบูรณ์ของสัญญาจ้างแรงงานไม่ ความสำคัญผิดจึงมีความสำคัญต่อความสมบูรณ์ของสัญญาจ้างแรงงานดังที่ได้กล่าวมา

References

- Eagjariyakorn, P. (2015). *kham'athibai chāng rāngngān chāng tham khōng rap khon* [Explanation hire of service, hire of work, carriage]. 12nd ed. Bangkok: Winyuchon Publication House.
- Pramoj, S. (2016). *pramuān kotmāi phāng læ phānit wādūai nitikam læ nī lem 1 (phak 1 - 2)* [Civil and commercial code concerning legal transactions and obligation volume 1 (Part 1-2)]. 3rd ed. Modify by Pongsapan, M. Bangkok: Winyuchon Publication House.
- Setthabut, J. (2009). *lak kotmāi phāng laksana nitikam læ sanya* [Civil law and juristic acts and contract]. 5th ed. Modify by Thirawat, D. Bangkok: Text book and handout project Faculty of Law Thammasat University.
- Sotthibandhu, S. (2015). *kham'athibai nitikam sanya* [Explanation legal transactions and contracts]. 19th ed. Bangkok: Winyuchon Publication House.

ภาคผนวก

แบบฟอร์มขอส่งบทความเพื่อพิจารณานำลง วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง เสนอขอส่งบทความตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตศึกษา

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ อาจารย์ ☐ นักศึกษา
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
มีความประสงค์ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งบทความดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่ายังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณา ของวารสารอื่น ในระหว่างการรอตีพิมพ์ หากข้าพเจ้าขอเพิกถอนบทความ ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายใดๆ อันอาจเกิดขึ้น	

ในการนี้ข้าพเจ้าได้ดำเนินการจัดพิมพ์ ตามรูปแบบการเขียนบทความวิจัยที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้จัดส่งเนื้อหาบทความวิจัย จำนวน 1 ฉบับ ให้แก่กอง
บรรณาธิการวารสารวิจัย เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
(.....)

รายการตรวจสอบบทความ

ผู้เขียนต้องตรวจสอบต้นฉบับที่จัดเตรียมให้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามรายการตรวจสอบบทความ และส่งมาพร้อมกับบทความบทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้จะถูกส่งกลับก่อนการดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น

- ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ในรูปแบบของไฟล์ Word และใช้แบบตัวอักษร TH SarabunPSK

บทความวิจัยมีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บทคัดย่อ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ความสำคัญของปัญหา
- โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย
- วัตถุประสงค์วิจัย
- วิธีดำเนินการวิจัย
- ผลการวิจัย
- อภิปรายผล
- ข้อเสนอแนะ
- บรรณานุกรม

บทความวิชาการมีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บทคัดย่อ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ ภาษาไทย
- บทนำ
- เนื้อหา
- สรุป
- บรรณานุกรม

ความเห็นของนักวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย

- ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ไม่ถูกต้องตามรูปแบบบทความ

.....
 (.....)
 นักวิชาการศึกษา
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดเห็นของบรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษา

.....

.....
 (.....)
 บรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษา
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การเตรียมต้นฉบับ
รายละเอียดในการเตรียมผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลงานทางวิชาการที่ได้รับการพิจารณา ได้แก่ บทความทางวิชาการ และบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การพิมพ์ต้นฉบับใช้แบบอักษร (Font) ชนิด TH SarabunPSK ขนาด 18, 16 และ 14 ตามที่กำหนดในแบบฟอร์ม พิมพ์หน้าเดียวขนาด A4 ความยาว 10 – 12 หน้า ต้นฉบับประกอบไปด้วยหัวข้อต่อไปนี้

บทความวิจัย (Research Article)

บทความวิจัย	Research Article
1. ชื่อบทความวิจัย (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	1. Title
2. ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และ Email	2. Author, Affiliations and Email
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยย่อ)	3. ABSTRACT
4. คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	4. Keywords
5. ความสำคัญของปัญหา	5. Introduction
6. โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย	6. Research Questions
7. วัตถุประสงค์การวิจัย	7. Research Objectives
8. วิธีดำเนินการวิจัย	8. Methodology
9. ผลการวิจัย	9. Research Results
10. อภิปรายผล	10. Discussion
11. ข้อเสนอแนะ	11. Suggestions
12. เอกสารอ้างอิง	12. References

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทความวิชาการ	Academic Article
1. ชื่อเรื่อง/บทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	1. Title
2. ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และ Email	2. Author, Affiliations and Email
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	3. ABSTRACT
4. คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	4. Keywords
5. บทนำ	5. Introduction
6. เนื้อหา	6. Content
7. สรุป	7. Conclusion
8. เอกสารอ้างอิง	8. References

รูปแบบและขนาดตัวอักษร

ตารางที่ 1 การกำหนดรูปแบบและขนาดตัวอักษร

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (English Articles) Font = TH SarabunPSK	
	ขนาด ตัวอักษร Size	ลักษณะตัวอักษร Font Type
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) / Title	18 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
ชื่อผู้เขียน / Author	14 [CT]	ตัวปกติ / Regular Font
สถานที่ทำงาน และ Email / Affiliations & Email	14 [CT]	ตัวปกติ / Regular Font
บทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
คำสำคัญ และ Keywords	16 [LJ]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาคำสำคัญ	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
หัวข้อหลักต่างๆ ได้แก่ ความสำคัญของปัญหา โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ / Item	16 [LJ]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหา / Article	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
เอกสารอ้างอิง/ References	16 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาเอกสารอ้างอิง	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font

หมายเหตุ : CT = Centre Text (กึ่งกลาง), LJ = Left Justified (ชิดซ้าย),
LRJ = Left & Right Justified (กระจายแบบไทย)

การกำหนดรูปแบบบทความวิจัย สำหรับตีพิมพ์ ให้ผู้ส่งปฏิบัติ ดังนี้

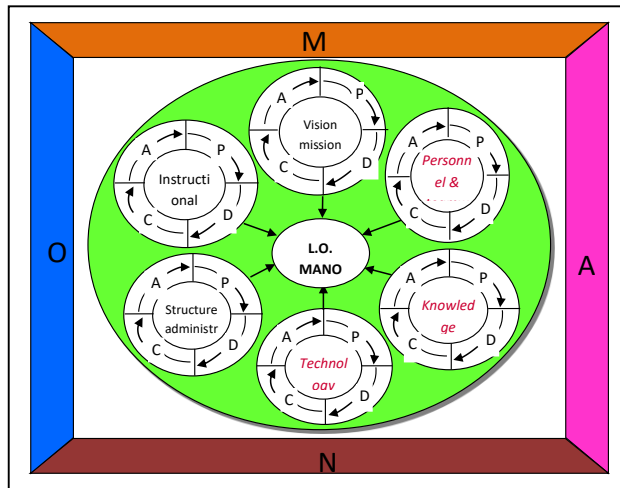
1. ตั้งระยะขอบบน 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบล่าง 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
2. ตั้งระยะขอบด้านซ้าย 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบด้านขวา 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
3. แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18, 16 และ 14 (ตามที่กำหนดในแบบฟอร์ม)

คำแนะนำผู้เขียน

1. **ชื่อเรื่อง** ไม่ยาวเกินไป แต่ครอบคลุมสาระทั้งเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาด 18 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ขนาด 18 ตัวหนาและตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
2. **ชื่อผู้แต่ง** ชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง (ชื่อผู้แต่งไม่ใส่ตำแหน่งทางวิชาการ ยศ ตำแหน่ง ทหาร สถานภาพทางการศึกษา หรือคำนำหน้าชื่อหรือท้ายชื่อ)
3. **สถานที่ทำงานและ Email** หน่วยงานของผู้แต่งทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่งให้ใส่ตัวเลขยก (1) กำกับท้ายนามสกุลผู้แต่ง และด้านหน้าหน่วยงานหรือต้นสังกัด และ Email ที่สามารถติดต่อได้ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้สถานที่ทำงาน
4. **บทคัดย่อ และ Abstract** เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง กรณียกความวิจยภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อภาษาไทย แล้วตามด้วยบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) และกรณียกความวิจยภาษาอังกฤษ ให้เขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษแล้วตามด้วยบทคัดย่อภาษาไทย ทั้งนี้ บทคัดย่อ ควรมีความยาวไม่เกิน 10 บรรทัดหรือความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ
บทคัดย่อภาษาไทย หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อขนาด 16 ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อขนาด 16 ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
5. **คำสำคัญ** คำสำคัญต่อท้ายบทคัดย่อ และ Keywords ต่อท้าย Abstract ควรมีไม่เกิน 5 คำ
คำสำคัญภาษาไทย หัวข้อคำสำคัญขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาไทย เนื้อหาขนาด 16 ตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วยเคาะ 1 ครั้ง
คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords) หัวข้อคำสำคัญขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ เนื้อหาขนาด 16 ตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วย Comma (,)
6. **เนื้อหา** ให้จัดพิมพ์ 1 คอลัมน์ เนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ตัวธรรมดา บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และจัดพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
หัวข้อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 ตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย หัวข้อย่อย ขนาด 16 ตัวหนา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่ง ให้ Tab 0.75 เซนติเมตร จากอักษรตัวแรกของหัวข้อเรื่อง
7. **การจัดรูปภาพ** ต้องพิมพ์รูปภาพให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้รูปภาพให้บอกชื่อของรูปภาพและบอกแหล่งที่มาของรูปภาพด้วย
รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด ชื่อภาพให้จัดวางไว้ชิดริมซ้าย โดยวางไว้ใต้ภาพ ภาษาไทยใช้คำว่า ภาพที่ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure ตามด้วยหมายเลขภาพ ห่างจากคำว่าภาพที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อภาพควรระบุที่มาของภาพ (ถ้ามี) โดย

ระบุคำว่า ที่มา ให้ตรงกับคำว่าภาพที่ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วยเครื่องหมาย (:) แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง

ตัวอย่าง รูปแบบภาพ

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (L.O. MANO Model)

ที่มา: Pedler, Burguynne and Boydell (1988)

8. การจัดรูปแบบตาราง ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลขและคำบรรยายกำกับเหนือตารางให้เว้นบรรทัดเหนือชื่อตาราง 1 บรรทัด และเว้นใต้ตาราง/หมายเหตุตาราง หรือ ที่มา 1 บรรทัด ชื่อตารางภาษาไทยใช้คำว่า ตารางที่ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Table ตามด้วยหมายเลขตารางห่างจากคำว่าตารางที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อตารางโดยจัดรูปแบบชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตัวอย่าง รูปแบบตาราง

ตารางที่ 1 ผลความพึงพอใจของนักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์ที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองวิชาความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์

ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.09	0.73	มาก
ด้านจุดประสงค์	4.06	0.64	มาก
ด้านเนื้อหา	3.92	0.77	มาก
ด้านสื่อ	4.07	0.73	มาก
ด้านการวัดประเมินผล	4.31	0.64	มาก
ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	4.60	.56	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.11	.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่พัฒนาขึ้น โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$)

9. การจัดรูปแบบสมการ ต้องพิมพ์ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

ตัวอย่าง รูปแบบสมการ

$$x^2+7x+10 = 0$$

10. เอกสารอ้างอิง หัวข้อเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ (References) ขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ รายการอ้างอิงขนาด 16 ตัวธรรมดา ตำแหน่งชื่อผู้แต่งชิดขอบซ้าย การอ้างภาพหรือตารางขอให้ใส่ที่มา เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น) และอ้างอิงเป็นแบบแทรกปนในเนื้อหา (In-Text Citation) และการเขียนเอกสารอ้างอิงขอให้เขียนตามรูปแบบของวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (รูปแบบ APA) โดยเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ในกรณีที่ใช้อ้างอิงภาษาไทย ให้แปลเป็นอักษรโรมันตัวอ่านภาษาไทย แล้วจึงแปลเป็นภาษาอังกฤษ

รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพวารสารเพื่อผลักดันวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล ACI ซึ่งเป็นฐานข้อมูลระดับอาเซียน ดังนั้น กองบรรณาธิการวารสารฯ จึงกำหนดรูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association) หากรายการอ้างอิงเป็นของคนไทยในเอกสารอ้างอิงจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และยึดหลักการถอดอักษรไทยเป็นโรมัน ดังนี้

1. รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association)
2. รายการอ้างอิงเป็นของคนไทยในเอกสารอ้างอิงจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ โดยจัดเรียงคู่กัน คือ เรียงบรรณานุกรมภาษาอังกฤษที่แปลขึ้นก่อน และตามด้วยบรรณานุกรมภาษาไทย และให้เรียงลำดับโดยยึดตัวอักษรภาษาอังกฤษก่อน-หลัง
3. ชื่อเรื่อง (Title) จะต้องทำให้เป็น Thai Romanization (การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน) และต้องเป็นภาษาอังกฤษในวงเล็บเหลี่ยม [...]
4. การทำการ Romanization นั้นจะยึดตามหลักสากลโดยใช้เกณฑ์ของ Library of congress สามารถศึกษารายละเอียดได้ที่ website : <https://www.loc.gov/catdir/cpso/roman.html>
5. สำหรับการเขียน Thai Romanization แนะนำให้ใช้โปรแกรมแปลงสารสนเทศที่พัฒนาโดย NECTEC <http://164.115.23.167/plangsarn/index.php>

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงในเนื้อหาความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ให้ใส่ชื่อสกุลผู้แต่งและปีที่พิมพ์เป็น ค.ศ. (กรณีผู้แต่งเป็นคนไทยระบุเฉพาะนามสกุลเป็นภาษาอังกฤษ และปรับปี พ.ศ. ที่พิมพ์เป็น ค.ศ. ทั้งนี้ หากไม่ปรากฏว่าผู้แต่งคนดังกล่าวเคยเขียนชื่อสกุลเป็นภาษาอังกฤษมาก่อน อนุโลมให้ใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงตามประกาศราชบัณฑิตยสถานได้) เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย

กาญจนา แก้วเทพ (2547)	พิมพ์เป็น	Kaewthep (2004) หรือ (Kaewthep, 2004) หรือ กาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2011)
-----------------------	-----------	--

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

A.A. Berger	พิมพ์เป็น	Berger (2011) หรือ (Berger, 2011)
-------------	-----------	--------------------------------------

รายการอ้างอิงที่ปรากฏแทรกอยู่ในเนื้อหาจะต้องนำไปเรียงตามลำดับตัวอักษรนามสกุลของผู้แต่ง พร้อมใส่รายละเอียดของรายการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง (References) ให้ถูกต้องตามหลักการเขียนเอกสารอ้างอิงของวารสาร ในทำนองเดียวกันรายการอ้างอิงที่อยู่ในส่วนเอกสารอ้างอิงจะต้องมีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหา ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 แห่งนี้จะต้องมีนามสกุลของผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ต้องตรงกันและจำนวนรายการต้องตรงกัน

1. รายการอ้างอิงมีผู้แต่งคนเดียว ระบุนามสกุลของผู้แต่งตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
ผู้แต่งเป็นคนไทย

Kaewthep (2004) พบว่า... หรือ ... (Kaewthep, 2004)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

Berger (2011) กล่าวว่า ... หรือ ... (Berger, 2011)

2. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 2 คน ระบุนามสกุลของผู้แต่งตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
ผู้แต่งเป็นคนไทย

Kaewthep & Bunchua (2004) พบว่า... หรือ ... (Kaewthep & Bunchua, 2004)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

Berger & Vygotsky (2011) กล่าวว่า ... หรือ ... (Berger & Vygotsky, 2011)

3. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 3-5 คน ระบุนามสกุลของผู้แต่งทุกคนตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
สำหรับการกล่าวถึงครั้งต่อมาให้ระบุนามสกุลของผู้แต่งคนแรก ตามด้วยคำว่า “et al.” และปี ค.ศ. ที่พิมพ์
กล่าวถึงครั้งแรก Holmberg, Orbuch, & Veroff (2004) กล่าวว่า ...
... (Holmberg, Orbuch, & Veroff, 2004)

กล่าวถึงครั้งต่อมา Holmberg et al. (2004) กล่าวว่า ...หรือ... (Holmberg et al., 2004)

4. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 6 คน ขึ้นไป

ระบุนามสกุลของผู้แต่งคนแรก ตามด้วยคำว่า “และคณะ” เมื่อชื่ออยู่ในข้อความ หรือตามด้วยคำว่า “et al.” เมื่ออยู่ในวงเล็บ และตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์

(Paul et al., 1999) หรือ Paul et al. (1999) เสนอว่า ...

5. รายการอ้างอิงมีผู้แต่งเป็นสถาบันหรือหน่วยงาน

... (Australian Research Council, 1996)

กรณีสถาบันหรือหน่วยงานมีอักษรย่อแทนหน่วยงาน ในการอ้างอิงในเนื้อหาครั้งแรกให้ใส่วงเล็บชื่อย่อ

หน่วยงานตามด้วยปีที่พิมพ์ การอ้างอิงครั้งต่อมาให้ใช้อักษรย่อตามด้วยปีที่พิมพ์

กล่าวถึงครั้งแรก ชื่อเต็มของหน่วยงาน ตามด้วยวงเล็บชื่อย่อ และปี ค.ศ. ที่พิมพ์

... (Australian Institute of Health and Welfare [AIHW], 2005)

กล่าวถึงครั้งต่อมา ชื่อย่อ และปี ค.ศ. ที่พิมพ์ ... (AIHW, 2005)

6. รายการอ้างอิงมีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ใช้คำว่า นิรนาม หรือ Anonymous แทนชื่อผู้แต่ง
(Anonymous, 1999)

7. รายการอ้างอิงมีไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์หรือสำนักพิมพ์หรือปีที่พิมพ์

การระบุผู้แต่งให้เป็นไปตามข้อ 1 -5 สำหรับส่วนที่ไม่ปรากฏให้แทนด้วยคำดังต่อไปนี้
รายการอ้างอิงของไทยและของต่างชาติ

ไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์ (no place of publication)	ใช้ “n.p.”
ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ (no place of publisher)	ใช้ “n.p.”
ไม่ปีที่พิมพ์ (no date)	ใช้ “n.d.”

Miller (n.d.) พบว่า ... หรือ ... (Miller, n.d.)

8. การอ้างอิงรายการทุติยภูมิหรือการอ้างอิงสองทอด (Secondary Source)

ระบุนามสกุลของผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์เอกสารต้นฉบับ (cited in นามสกุล, ปีที่พิมพ์ของผู้แต่ง
ทุติยภูมิ)

Campbell and Stanley (1969 cited in Gay, 1992) พบว่า ...
(Campbell and Stanley, 1969 cited in Gay, 1992)

9. การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน

ระบุรายการอ้างอิงทุกรายการในวงเล็บ ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคั่นด้วยเครื่องหมาย
อัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้มีหนึ่งเว้น 1 ตัวอักษรวรรคหลังเครื่องหมาย
(Kartner, 1973; Kartner & Russel, 1975)

- กรณีอ้างอิงผู้แต่งมีทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ให้เขียนผู้แต่งที่เป็นคนไทยก่อนและเรียงตาม
ตัวอักษร ตามด้วยผู้แต่งที่เป็นชาวต่างชาติเรียงตามตัวอักษร

(Bunchua, 2004; Holmberg, Orbuch, & Veroff, 2004; Sartre, 1962; Vygotsky, 1978)

- กรณีอ้างอิงแหล่งที่มามากกว่า 1 ชิ้นของผู้แต่งคนเดียวกันในข้อความเดียวกัน ให้ระบุผู้แต่ง
โดยเรียงตามปีที่พิมพ์จากอดีตถึงปัจจุบัน ให้ระบุผู้แต่งและปีที่พิมพ์สำหรับแหล่งที่มาที่ตีพิมพ์ก่อน
ส่วนแหล่งที่มาถัดไปให้ระบุเพียงแค่ปีที่พิมพ์ คั่นระหว่างแหล่งที่มาด้วยเครื่องหมาย (;) (ผู้แต่ง,/ปีที่
พิมพ์ก่อน;/ปีที่พิมพ์ถัดมา)

(Wiratchai, 1999; 2002)

10. เอกสารอ้างอิงมากกว่าหนึ่งชื่อเรื่อง โดยผู้แต่งคนเดียวกันและพิมพ์ปีเดียวกัน

ระบุนามสกุลของผู้แต่งและปี ค.ศ. ที่พิมพ์ตามด้วยอักษร a,b,c ตามที่เรียงไว้ในบรรณานุกรม
Jackson (2009a) ข้อความต่อมา Jackson (2009b) หรือ (Jackson, 2009a, 2009b)

รูปแบบบรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง

หนังสือ (Book)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ครั้งที่พิมพ์./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. Author,/A./ (Year)./Title of book./ Place:/Publisher.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. Place: Publisher.
ผู้แต่ง 1 คน	Vygotsky, L. (1978). Mind in society: The developmental of higher psychological process . Cambridge, MA: Harvard University Press. Srisa-ard, B. (2002). kānwichai būangton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
ผู้แต่ง 3-5 คน	Holmberg, D., Orbuch, T., & Veroff, J. (2004). Thrice-told tales: Married couples tell their stories . Mahwah, NJ: Erlbaum.
	Srisa-ard, B., Saleewong, D., & Kaewthep, K. (2002). kānwichai būangton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
ผู้แต่ง 6 คนขึ้นไป	Jackson, M. H., et al. (1991). Environmental Health Rrference Book . Oeford: Butterworth-Heineman.
	Srisa-ard, B. et al. (2002). kānwichai būangton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
หนังสือที่ผู้แต่งเป็น หน่วยงาน	ชื่อหน่วยงาน./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Bank of Thailand. (1992). 50 Years of the Bank of Thailand 1942-1992 . Bangkok: Amarin.
	Office of the Education Council. (2009). ‘ēkkasān prakōp kānsōk chut wichākān phatthana khwāmpen khru wichāchīp sarup kāndamnoēn ngān kao pī khōng kanpatirū kānsuksā (Phō.Sō. 2542 - 2551) [Operational summary report of 9 years by education reform (B.E. 1999-2008)]. 4 th ed. Bangkok: V.T.C communication.

หนังสือแปล Book-Translated	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./(อักษรย่อของชื่อต้น และชื่อสกุลเต็ม, ผู้แปลหรือ Trans.)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Sartre, J.-P. (1962). Imagination: A psychological critique (F. Williams, Trans.). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
	Wongwanich, S. (2007). kānpramcēnphon kān rianrū nāō mai [New assessment of learning]. (P. Sinlarat, Trans.) Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
หนังสือที่มีบรรณาธิการ ผู้เรียบเรียง ผู้รวบรวม	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(Ed.)/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Kasdorf, W. E. (Ed.). (2003). The Columbia guide to digital publishing . New York: Columbia University Press.
	Sinlarat, P. (Ed.). (2010b). CCPR krōp khit mai thāngkān suksā [CCPR new educational framework for implementing]. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
บทหนึ่งในหนังสือที่มี บรรณาธิการ Chapter in A Book	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทในหนังสือ./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed.)/ชื่อหนังสือ/(pp./เลขหน้า)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. Author. (Year). Romanized Title of chapter [Translated Title of chapter]. In Editor (Ed.), Romanized Title of book [Translated Title of book] (Page). Place: Publisher.
	Haybron, D. M. (2008). Philosophy and the science of subjective well-being. In M. Eid & R. J. Larsen (Ed.), The science of subjective well-being (pp. 17-43). New York: Guildford Press.
	Chatuthai, N. (2006). ‘Odōno kap ‘utsāhakam watthanatham: Kōranī suksā phlēng samainiyom [Adorno and cultural industry: The case study of popular music]. In T. Senakham (Ed.), Līeo nā lǎe lang watthanatham pōp [The review of popular music] (pp. 81-126). Bangkok: OS Printing House.

วารสาร (Journal Article)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีของวารสาร(ฉบับที่)/เลขหน้า.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Journal. volume(issue), page-numbers.
	Apulu, I., Latham, A., & Moreton, R. (2011). Factors affecting the effective utilization and adoption of sophisticated ICT solutions: Case studies of SMEs in Lagos, Nigeria. Journal of Systems and Information Technology. 13(2), 25-143.
	Siriphantana, C. & Uamcharoen, S. (2016). k̄nphatthanā p̄r̄kr̄ǣm̄ d̄oī chai chumchon pen th̄ān̄ nai k̄ān̄ r̄iānr̄ū khati chon w̄itthayā radap̄ ‘udomsuksā [The development of community - based programe on thai folklore in higher education]. Silpakorn Educational Research Journal. 8(1), 228-238.
บทความในวารสารที่ได้จากอินเทอร์เน็ต	
รูปแบบ General Format	ชื่อ/นามสกุล./(ปี)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีของวารสาร(ฉบับที่)/เลขหน้า./สืบค้นจาก Retrieved from /ชื่อเว็บไซต์ URL.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Journal. volume(issue), page-numbers. Retrieved from URL.
	Apulu, I., Latham, A., & Moreton, R. (2011). Factors affecting the effective utilization and adoption of sophisticated ICT solutions: Case studies of SMEs in Lagos, Nigeria. Journal of Systems and Information Technology. 13(2), 25-143. Retrieved from http://www.in.architextruez.net
	Siriphantana, C. & Uamcharoen, S. (2016). k̄nphatthanā p̄r̄kr̄ǣm̄ d̄oī chai chumchon pen th̄ān̄ nai k̄ān̄ r̄iānr̄ū khati chon w̄itthayā radap̄ ‘udomsuksā [The development of community - based programe on thai folklore in higher education]. Silpakorn Educational Research Journal. 8(1), 228-238. Retrieved from http://www.in.architextruez.net

บทความในหนังสือพิมพ์	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปี,/เดือน/วันที่)/ชื่อบทความ/ ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year, Month Date). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Newspaper. page-numbers.
	Nagourney, E. (2003, October 28). Impatience, at your own risk. The New York Times . F6.
	Vanijaka, V. (2010, March 28). chai chana leknoḵ samrap khon sūā dæng [A small victory for the red shirts]. Bangkok Post . p. A1.
วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertations and Master's Theses)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อวิทยานิพนธ์หรือ ดุษฎีนิพนธ์./Master's thesis หรือ Doctoral dissertation./สถาบันการศึกษา.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of dissertation [Translated Title of dissertation]. Doctoral dissertation or Master's thesis. University.
	Ross, D. F. (1990). Unconscious transference and mistaken identity: When a 7 witness misidentifies a familiar but innocent person from a lineup . Doctoral dissertation. Cornell University.
	Rojsangrat, P. (2016). k̄anphatthana r̄upbæp k̄ansōḵ doī chai k̄an khit choeng 'oḵ bæp pen than phūā sāngsan phonngā nathī prakot 'attalak Thai samrap nisit naksuksā radap parinya bandit [Development of an instructional model using design thinking to create thai products identity for undergraduate students]. Doctoral dissertation. Chulalongkorn University.

เอกสารประชุมวิชาการ (Conference paper as part of a book in proceedings)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./ (ปี)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่องานประชุม./ (หน้า)/สถานที่พิมพ์:/หน่วยงานที่จัด.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of paper [Translated Title of paper]. Romanized Title of conference [Translated Title of conference] (Pages). Place: publisher.
	Muelbauer, J. (2007, September). Housing, credit, and consumer expenditure. In Housing and consumer behavior . (pp. 1-10). Kansas City, WY: Federal Reserve Bank of Kansas City.
	Chamniandamrongkarn, S., & Sumritdejkhajon, K. (2015). Samatchā sukḥaphāp hæng chāt : khā (mai) khluān samkhan kwā khā khun [National health assembly:One (not) important than moving up]. In Ngān prachum wichākān rūāng padirūp rabop sukḥaphāp læ chīwit padirūp chitsamnuk prachāthipatai nai ‘ōkāṭ kao pīsamnakngān Khana Kammakān sukḥaphāp hæng chāt [A meeting of the enlightenment and health system reforms in a nine-year of The National Health Commission office] (pp. 245-313). Nonthaburi: The National Health Commission Office.
สื่อโสตทัศน ประเภท วิดิทัศน์ เทป ซีดี-รอม แผ่นดิสก์	
รูปแบบ General Format	ผู้แต่งหรือผู้ผลิตหรือผู้บรรยายหรือผู้ขับร้อง (ถ้ามี)/ (ปีที่ผลิต)/ ชื่อเรื่อง//[ประเภทของวัสดุ]/[สถานที่ผลิต:/ผู้ผลิต].
	ชื่อผู้จัดทำ./ (ปีที่ผลิต)/ ชื่อเรื่อง./[ระบุลักษณะของสื่อ]/[สถานที่ผลิต:/หน่วยงานที่เผยแพร่].
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. [CD or Cassette Recording or DVD or Computer File]. Place: publisher.
	Costa, P. T., Jr. (Speaker). (1988). Personality, continuity, and changes of adult life (Cassette Recording No. 207-433-88A-B). Washington, DC: American Psychological Association.

	Lang, K. D. (2008). Shadow and the frame. On Watershed [CD]. New York, NY: Nonesuch Records.
	Tourism Authority of Thailand. (2015). kānthōngthīeo chœng Niwēt [Eco-tourism]. [CD]. Bangkok: Tourism Authority of Thailand.
อินเทอร์เน็ต : เว็บไซต์ (Website)	
รูปแบบ General Format	ผู้แต่ง./ (ปี)./ชื่อบทความ./สืบค้นจาก Retrieved from /URL ของเว็บไซต์
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. Retrieved from URL
	Thakur, N. (2003). The Architextrual Knowledge Systems. Retrieved from http://www.in.architexttruez.net
	Bluemoon. (2010). bæp mai khui kap klum phūan daingā yok wā doēm [New group chat with new friends more easily than ever]. Retrieved from http://faceblog.in.th/2010/10/facebook-group-people/
การสัมภาษณ์ (Interview)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้นของผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปีที่ให้สัมภาษณ์, เดือน/วันที่)./Interview/by/ชื่อผู้สัมภาษณ์ [Tape recording]./หน่วยงาน:/สถานที่พิมพ์.
	Cartwright, J. (1996, November 8). Interview by P. Chotsawad [Tape recording]. Magic Lamp Company, New York: Nonesuch Records.

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทรศนะและข้อคิดเห็นในบทความวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มิใช่เป็นทรศนะและความคิดของผู้จัดทำจึงมิใช่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ การคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแหล่งที่มา

รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา

(ขนาด 18 TH Sarabun PSK

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

ชื่อ – สกุนักศึกษาภาษาไทย¹ ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาไทย² และชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาไทย³
ชื่อ – สกุนักศึกษาภาษาอังกฤษ¹, ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาอังกฤษ², and ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาอังกฤษ³

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

- ¹ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
² หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
³ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
¹ หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....จังหวัดภาษาอังกฤษ.....
² หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....จังหวัดภาษาอังกฤษ.....
³ หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....จังหวัดภาษาอังกฤษ.....

Email :

เว้น 1 บรรทัด

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

คำสำคัญ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ABSTRACT

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

Keywords

0.6 นิ้ว

ความสำคัญของปัญหา

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 เซ็ม TH Sarabun PSK)

เว้น 1 บรรทัด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

วิธีดำเนินการวิจัย

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

เว้น 1 บรรทัด

ผลการวิจัย

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

อภิปรายผล

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

ข้อเสนอแนะ

0.6 นิ้ว

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซ็ม)

เว้น 1 บรรทัด

References

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

.....(ขนาดตัวอักษร 16).....

0.6 นิ้ว

จริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความถูกต้องของระเบียบวิธีวิจัย ความน่าเชื่อถือ และความชัดเจนของบทความ ตลอดจนความสอดคล้องกับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมินและติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนบทความ และผู้ประเมินบทความ
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ
7. บรรณาธิการไม่ควรเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการตอบรับบทความที่ถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ไปแล้ว ยกเว้นมีปัญหาร้ายแรงเกิดขึ้นในระหว่างการส่งบทความเพื่อรับการพิจารณา
8. บรรณาธิการควรจัดพิมพ์คำแนะนำแก่ผู้เขียนบทความ ผู้ประเมินบทความ และควรปรับปรุงคำแนะนำให้ทันสมัยอยู่เสมอ
9. บรรณาธิการควรทำให้เกิดความมั่นใจว่ารายละเอียดทุกส่วนในบทความที่มีการตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมที่ได้รับการยอมรับ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่าบทความไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น
2. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. ผู้เขียนบทความจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร

4. ผู้เขียนบทความที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนบทความจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่นำเอกสารที่ไม่ได้อ้างอิงในเนื้อหาไปใส่ไว้ในรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
7. ผู้เขียนบทความจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนบทความจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. ผู้ประเมินบทความต้องตรวจสอบก่อนว่าตนเองมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับบทความที่ประเมินหรือไม่ หากพบว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน หรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

